

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Fulvii Androtii Societ: Iesv Theologi Opuscula spiritualia

Androzzi, Fulvio

Coloniae, 1611

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48641)

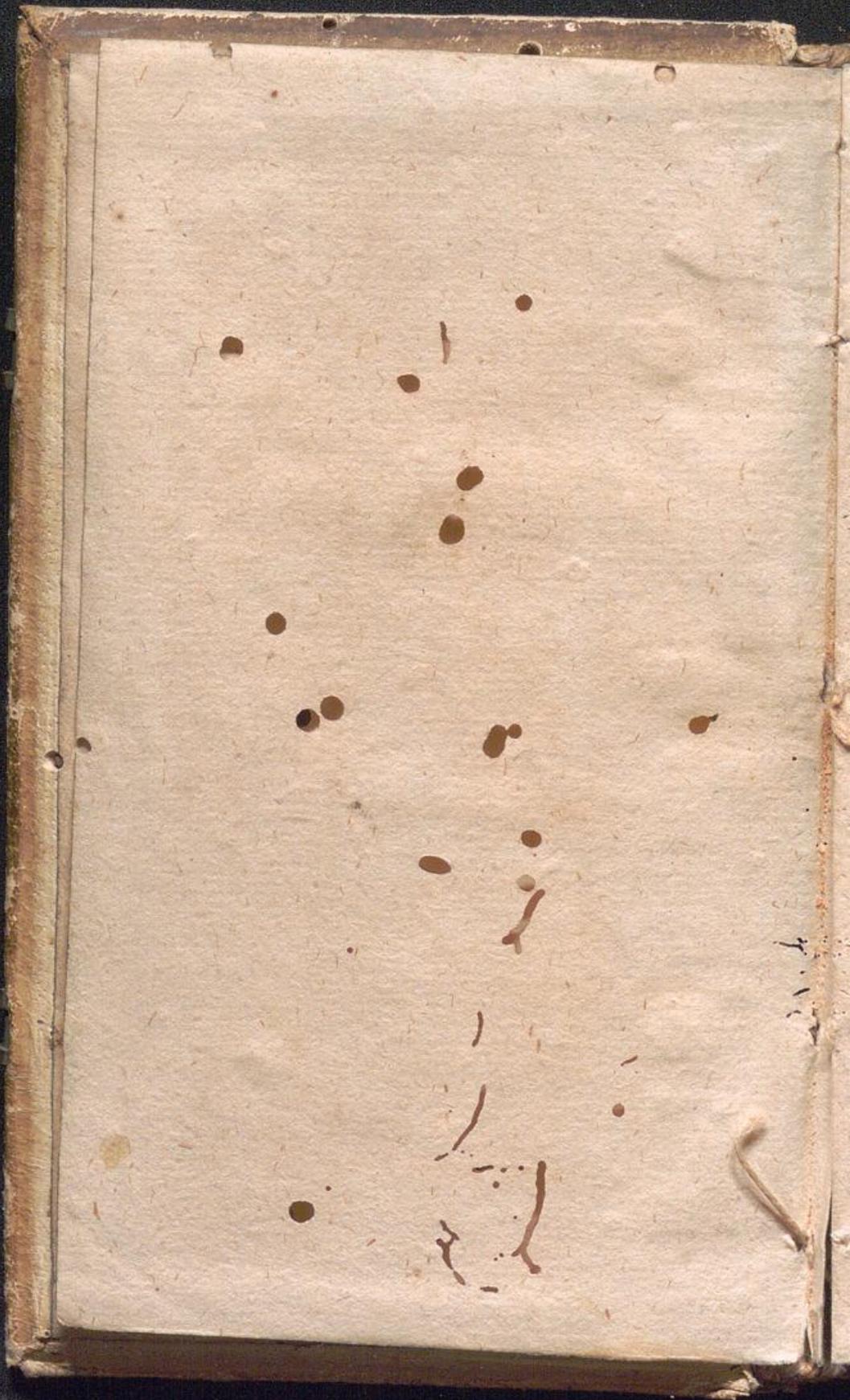

Th. 2836.

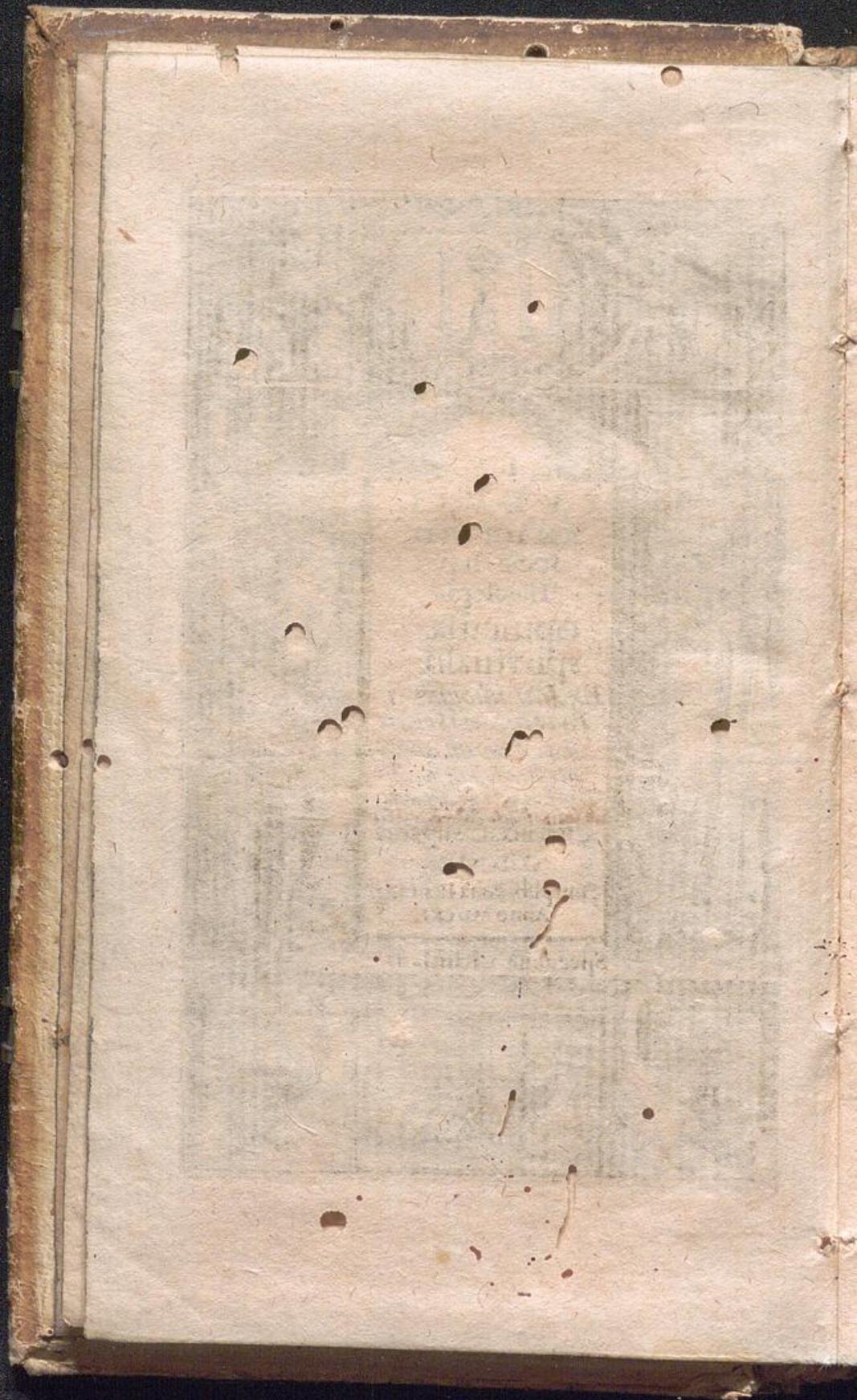
J. III.

37

S. AVGVSTINVS
lib. de Eccles. dogmat.

QVOTIDIE EYCHARITIAE
COMMVNIONEM PERCI-
PIRE NEC LAVDO, NEC
VITVPERO, OMNIBVS TA-
MEN DOMINICIS DIEBVS
SVADEO ET HORTOR, SI
TAMEN MENS SINE VO-
LVNTATE PECCANDI SIT.

A D M O D V M
R E V E R E N D O
I N C H R I S T O P A T R I
A C D O M I N O

D. HILGERO CREMERIO
Celeberrimi Præmonstra-
tensis ordinis Monasterij in
Snechteden Abbati dignissi-
mo, Domino & Pa-
trono suo colen-
dissimo.

Misitò, Reuerende in
Christo Pater, Bi-
bliopole omnem
suam industriam
typographicam nobilium
virorum & in omni digni-
tate principum præfulcien-
dam & honestandam no-
mine

A mine

EPISTOLA.

mine putant. Etenim etsi
 laus quædam videtur inesse
 in omni genere monumen-
 torum; tamē haud fieri po-
 test, vt cluceat prius, quàm
 eam clarissimi alicuius viri
 illustret dignitas, & quasi lu-
 men accendat: vt vitrum
 quamuis suapte natura pel-
 lucidum sit, ac splendidum,
 nullam tamen ex se effundit
 lucem quæ fulgeat ad oculos
 nisi acceperit aliundè.

Quare cùm non ita pridē
 quoddam opusculum R. P.
 Richeomi Soc. Jesu sub Pa-
 trocinio Reuerēdi in Chri-
 sto Patris *Dionysij Lieck* Abba-
 tis ad D. Nicolaū in *Brau-
 weiler* dignissimi, in lucem
 ediderim; nūc hæc R. P.
 Fuluij Androtij opuscula
 om.

DEDICATORIA

omnia non minus elegātia
quā pia, sub. R. P. V. tute-
la lucem aspicere volui, tū
quia statui isti vestro cōue-
niunt optimè, tū quia si-
mul meam meorumque in
R. P. V. adfectum & obser-
vantiam non obscure tes-
tantur.

Amplectatur itaque R.
V. P. pro singulari sua hu-
manitate grato beneuolōq;
animo hoc manus literariū
meæ in eam obseruantiaē
testimoniū. Quod si, quem-
admodū spero & confido,
factum fuerit, & ego erga
R. P. V. de Socero meo opti-
mè meritam, non omninò
ingratus videbor, & opus-
cula hæc quæ nūc primū
omnia simul in lucem pro-
deynt

EPIST. DEDICAT.
deunt Vestri nominis splē-
dore illustrata, pietatis stu-
diosis multò futura sunt
gratiora.

Deus Opt. Max. R. P. V.
Ecclesie Catholicæ, Cele-
berrimo Præmonstratensiu
Ordini, atque adeo mona-
sterio Knechtstedenſi quàm
diutissimè sospitem, sal-
uamque seruet Coloniae
ybi orū VII. Kal. Septemb.
Anno. 1611.

R. P. R.

Observantissimus

Petrus Henningus
Bibliopola Colon.

AVCTOR

A V C T O R
P I O L E C T O R I .

*Noniam parū prodest,
nobilem aliquam gem-
mam habere, si pretio
eius ignorato, vel ne-
glecto patiaris eam in
arca delitescere: visum est mihi hoc
libello pretiosissimam quandam gem-
mam in lucem proficere, hoc est, ex-
dunere quantum thesaurum possideat,
qui à Deo gratiam frequentius com-
municandi accepit: idque eo sine, ut v-
bi cognouerit quàm præstanti gemma
à diuina liberalitate donatus sit, eam
amet vehementiùs, de ea magnificè
sentiatur, gratias Deo agat, caueat que
ne vnquam illam amittat. Quemad-
modum autem ciborum suauitas non
perfectè cognoscitur, si tantum oculis
subijciatur, non etiàm ore delibetur,*

A 5 . den.

PRAEFATIO

dentibusq³ quasi molatur & teratur: quò enim plus masticatur, eò sapor eius magis percipitur: vnde & qui integrum deglutiunt, saporem non sentiunt) sic tibi, amice Lector, satis esse nõ debet, cognouisse huius sanctiss. Sacramenti excellentiam, eiusq³ multiplices fructus hoc libello expositos, neq³ satis est perlegisse, quæ in meditationibus, alijsq³ documentis hic præscriptis continentur: sed opus est præterea illa exercere, & considerationis, contemplationisq³ dentibus molere & masticare, & à Deo postulare, vt lumine gratia sua mentem tuam ita illustret, vt penitus intelligas omnia quæ legeris. Olim Deus ea animalia voluit haberi munda, quæ ore ruminarent, vt iudicaret, eum qui iumentum vel seruum Dei esse velit, debere res diuinas in animo reuoluere & ruminare. Cùm ergo constet huius Sacramenti epulum, ex omnibus cibis à Deo datis, omnium esse lautissimum & præstantissimum, non dubiũ est, quin etiam velit hunc corporis & sanguinis sui cibum suauissimum & diu-

Leu. 13.

AD LECTOREM.

diuinissimum diligentissimè à nobis
ore mentis ruminari. Quando Domi-
nus DEVS populo suo impertuit man-
na in deserto, magno stupore dixit,
Manhu, id est, quid est hoc? vt indica-
ret hoc Sacramentum per manna pra-
figuratum, non debere deglutiiri, sed
bene considerari, mente excutiendo,
quis sit ille quem recipimus. Id quod
docebit te hic libellus, & idcirco cre-
brò & attentè eum perlege, ac pro e-
ius auctore ora, laudem reddens &
gloriam Deo, qui non solum omnis boni
auctor est, sed etiam, vt nos omnium
bonorum suorum participes faceret,
in hoc sanctissimo Sacramen-

semper mansit, mane-
bitq̃.

A. 6. EXHOR-

EXHORTATIO
ALTERIVS AD SACRAM
Communionem.

HOC perlecto opu-
sculo, satis intelli-
ges pie Lector, quā-
tū praeclarius, quā-
toque vtilius, ac fructuo-
sius sit, sacratissimum Chri-
sti corpus in Eucharistia
frequenter sumere, quam
cibo tam salutifero vitaliq;
se abstinere. Vnū illud mo-
do tibi superest, vt perspecta
videlicet tanti Regis huma-
nitate liberalissimè ad suas
nuptias te vocantis & sic
inuitantis: *Accipite, & comedite:
hoc est corpus meum. Et: Hoc fa-
cite in meam commemorationem:*
properè ac frequenter ac-
cedas,

Matth c.

Luc. 22.

FREQVENT. COMMVN.
cedas, ne in vitium ingra-
titudinis incidas, atque
à regno cœlorum cum E-
uangelicis illis inuitatis (si *Luc. 14.*
te excusaueris) excludaris.
Hæ nuptiæ cœlorum Regis
sunt, conuiuium est spiri-
tuale, cuius panis cor ho-
minis confirmat, & vinum
spirituali lætitia hominis
mentem inebriat. Cibus vC *Psal. 103.*
ro illius, caro CHRISTI
est, dicentis: *Caro mea verè* *Ioan. 6.*
bus.

Hæc enim est illa saluta-
ris Angelorum esca de Cœ- *Sapient. 16.*
lo tradita, omne delectamē-
tum in se habens, & omnis
saporis suauitatem. Hic est *Gen. 49.*
panis pinguis, qui præbebit
delicias Regibus. Hic est pa-
nis frugum terre vberimus *Esaia. 30.*

Ā 7 & pin-

EXHORTATIO AD

- Leuiti. 23.* & pinguis. Hic etiam est panis ille primitiarum. Hic est
- Gene. 18.* panis tūm in subcinericijs panibus Angelis ab Abraham oblatus, & tūm in panibus propositionis significatus.
- Exod. 40.* Designabatur etiam hic saluberrimus panis in pane & vino à Melchisedech oblati.
- Gene. 14.* Hic denique est panis ille subcinericius, in cuius fortitudine ambulauit Elias
- 3. Reg. 19.* quadraginta diebus, & quadraginta noctibus vsque ad montem Dei Oreb. Hoc est lignū vitæ, à Deo Optimo Maximo in medio paradiso terrestri insitum, cuius esus vitam corpoream cōseruabat.
- Exodi 12.* Hic est agnus Paschalis sine macula, per cuius sanguinē positum super vtrūq; postem, & in liminibus do-

FREQUENT. COMMVN:

morum olim fuit populus
Israëliticus ab Angelo per-

cussore seruatus. Hic est he-

Iudi. 13.

odus, quem obtulit Manue

Domino super petram. Est

1. Reg. 14.

quoque fauus mellis, quem

Ionathas intincta summita-

te virgæ, conuertit ad os, &

illuminati sunt oculi eius.

Est etiam largissima illa a-

Numm. 20.

qua, quæ ex petra à Moïse

percussa repente scaturijt.

Accede igitur liberè ad hoc

suauissimum Christi con-

uiuium, in quo certissima

tibi salus & vita promitti-

Matt. 14.

tur: Si enim vestimēta Chri-

sti, & sudaria ac semicinctia

Pauli vel leui contactu salu-

Act. 19.

tem præstabant, quanto ma-

gis ipsum Christi corpus di-

gnè sumptum ab omnibus

te in-

EXHORTATIO AD

te infirmitatibus tuis prauiſque affectibus liberabit?

Si ſolo Chriſti verbo qua

Ioan. 11. triduanus Lazarus excita-

tus ab inferis extitit, quan-

to magis ipſum Chriſti cor-

pus tuum peccatus ingreſſum

te viuificabit, tuamq; con-

ſcientiam à peccati te vin-

dicans morte, purgabit? Eia

Gerſon.

igitur fidelis anima, ſi im-

mun-da es, accede ad fontē

puer-tatis: Eſuris? accede paſ-

cenda ad panem viuificū &

indefectibilem, eſurientem

implentē bonis. Aegrotas?

erit hoc efficaciffimum tuæ

infirmitatis medicamentū.

Mar. 5.

Fluxum pateris, nec ſanari

potes à medicis? tãge plena

fide cū Hæmorrhoiſſa fim-

briã veſtimenti Ieſu, ſacro-

fan-

FREQUENT. COMMVN.

sanctam hostiam, & restrin-
geris. Si percussam te sentis *Numo. 22.*
à serpentibus, peruersarum
tentationum; quid restat ni-
si vt serpentem æneam sine
veneno Christum in cruce
elevatorum aspicias? Cæcam
te fortassis, debilem, & clau-
dam conquereris? memine-
ris oportet quod tales ad
cœnam magni Regis inui-
tantur, & intrare compel- *Luc. 14.*
luntur. Lubrica sum (in-
quis) & instabilis: sed hic pa-
nis cor hominis confirmat.
Tristis es & anxia? sed hoc *Psal. 103.*
vinum hominem interiorē
letificat. Inquietant te pluri-
ma? Adhære ei, qui turbidos
fluctus sedat. Peregrinaris à *3. Reg. 19.*
domino? sed in fortitudine
cibi istius ambulabis vsque
ad.

EXHORTATIO AD

ad montē Dei. Hec mira Spiritus sanctus per scripturas, spirituq; Dei inspirati sancti Dei homines de hoc admirabili Sacramēto loquuntur. De quo Beatus Cyprianus in sermone de cœna Domini, doctissimè simul ac religiosissimè scribens: Panis hic (inquit) azimus, cibus uerus & syncerus per speciem & sacramentū nos tactu sanctificat, fide illuminat, veritate CHRISTO confirmat. Accedant igitur omnes Dominicæ passionis studiosi ad hunc saluberrimum panem: neq; sumere, quàm frequentissimè poterunt, hoc suauissimum manna vereantur, in quo laboriosi huius mundi deser-

Cypr.

FREQUENT. COMMVN.

sertum sine vitæ periculo
transire possint. Ne timeat
ad hunc salutiferum panem ac-
cedere, qui velit cor in do-
mino habere confirmatum
ad vincendos iniquissimos
Dæmones, qui nostræ saluti
cōtinenter insidiantur. Ne-
mo hunc panem vberrimū
& pinguiissimum, qui deliti-
as præbet æternas, accipere
dubitet. Nemo denique sit,
qui timeat frequenter, atq;
adeo frequentissimè panem
hunc subcinerium, & azi-
mū sumere, compositū in
vtero virginis, coctū in ara
crucis, in cuius fortitudine
quadraginta diebus, & qua-
draginta noctibus, hoc est,
breuissimo huius vitæ spa-
tio non iam vsq; ad montē
Hei

EXHORTATIO AD
Dei Oreb, idest, desertū: sed
vsque ad montem Thabor,
hoc est, puritatem, &
gloriam Dei perue-
nire possi-
mus.

DE

DE ADMIRABILI
EVCHARISTIAE
SACRAMENTO
Carmen.

N Vminis aeterni cūm dextera conderet
orbem,
Fundente omnigenas vi bonitatis opes.
Vita quibus fuerat nascentibus insita rebus,
Addita contiguīs sunt alimenta locis.
Herba, frutex, arbor succū, radicibus actis,
De pingui eliciunt, vt vegetentur, humo.
Omnia de partibus viuunt animalia, plantis,
Aut alijs, propria conditione, cibus.
Precipue, Rex orbis homo: cui praeberet aledo,
Tam varias celsus fluctus, & aura dapes.
At geminam debebat homo si viuere vitam:
(Mens quia se bruto viuere more negat)
Corporea sua quādo data est alimonia vite,
Nullane tunc animis esca parata fuit?
Primigenis nec enim foelix mortalibus hor-
tus,
Gignebat, viuax spiritus vnde foret.
Spirituūq; nihil vitālis proderat arbor,
Solum anima tutrix hac vegetantis erat.
• Diuina

Diuinis purisq; animis diuina dabatur:
Qualis & Angelicis mentibus esca datur.
Sed similes postquam iumentis reddidit illos,
Culpa nocens: victumens spoliato suo est.
Mortua & esset adhuc: miserans nisi Christus
Denuo morte sua restituisset opus. (amatū
Perdita quae fuerat, diuina reuixit imago:
Interiorq; noua luce renatus homo est.
Vtq; hic caelestem caelesti fomite vitam
Nutriat, at atem perficiatq; suam:
Ille suum nobis sacro cum sanguine corpus
(Onimio exundans munus amore) dedit.
Angelus ambrosia se pastu, & nectaris haustu
Repleat, oblectet, latifit, etq; licet.
Inuidisse potest nobis haec fercula: Si quid
Inuidiae Angelicis mentibus esse potest.
Sic tamen (ut par est) Superiorum lautior esus:
Mortali at certe congruit iste magis.
Dum fidei speculo eternarum enigmatum rerum
Cernimus, atque animum fictile corpus habet:
Sensibus substantia diuina Charismata formis,
Et species sensu, res homo mente capit.
Ardua praesertim mysteria sacra Synaxis
Prodit: ubi Christum signa aliena tenent.
Diuinis cedunt humana problema verba:
Nulla Deo poterat gratior esse fides.
Magna profecto fides, & pramia magna meretur
Qua modò tecta latent, deinde reiecta patent.
Nana

Nam cibus est idem quo vescitur angelus, & quo
Christigena: hic cibus est Christus hō atq; Deus.
O miserum, qui delicias non gustat opimas.
Quam sapit ille, caro cui tua, Christe, sapit.
Se Christo esuriens saturat, satur esurit vsque,
Iam superis similis sinit imusq; choris.
Accipere at quisquis Christum non curat opertū:
Accipiet nunquam Christus apertus eum.
Mortales igitur vitam cognoscite vestram,
Et meritum capiat grande Charisma decus.
Namque in deserto aerij fastidia manna
Terribilem Hebraeis si peperere necem:
Caelestis, seu diuini contemptio panis
Quid nisi Tartareum sit paritura rogam?
Ah quid opū spinas, quid honorū mandere glādes,
Quidve voluptatum stercora, Quae so, tuuat?
Nil caro mortalis, nisi mortem, gignet amanti:
At vitam, Christi viua datura caro est.
Non opus est pretio, profant conuiuia gratis:
Sordibus hac temerè dummodò nemo petat.
Credat, speret, amet, seq; his virtutibus ornet,
Sicq; ad regales audeat ire dapes.
Hic quoque quo poteris conurua frequentior esse,
Regali à mensa commoda plura feres.
Atque frequens vt sis, suadent ratioq; fidesq;
Et pietas, & spes, conditioq; cibi.
Si quoties rigido languent tua corpora morbo,
Accersis medicā qui leu et arte malum.

Cue

Cur quoties aliquo fœdasti crimine mentem,
Non sumis pura pharmaca sacra manu?
Accede ergo frequens, tantã neq; despice mensã,
Vnde tibi tantum commoditatis erit.
Dumq; sacram propius fas est attingere mensam,
Percipi corda trahant hinc amor, inde timor
Nam timor, indignũ quod homo se nouerit, arcet:
Se dare dignantem sumere suadet amor.
Sic bene susceptus, bene si tractabitur, hospes
Hospitium sc̄elix, atque perenne dabit.

R. P. FVL

R. P. F V L V I I

A N D R O T I I

S O C I E T A T I S

I E S V,

PIAE MEDITATIONES SIVE
*Considerationes de Sanctiss. Sacra-
mento Eucharistiae, ad animos eorum
inflammandos, qui frequentius
communicant.*

R I M O Considera, quo
animo esses, si te nunc
Principes aliquis, nunc
Rex, nunc Caesar inuise-
ret: imò si venirent ad te
angeli, nunc hic, nunc
ille. Quid ergo dices, si visitet te om-
nipotens DEVS, Rex Regum & An-
gelorum? quomodo non obstupes-
ces? non exilies præ gaudio, & exclama-
bis cum S. Elisabeth: *Luc. 1. Vnde hoc mi-
hi, ut veniat mater Domini mei ad me?* Et
cum S. Zacharia: *Benedictus Dominus
Deus Israhel, quia visitavit, & fecit redem-
ptionem plebis suae.* Et cum Beatissima

B

VII.

3 DE FREQUENT.

Virgine: *Magnificat anima mea Dominum. Et exultavit spiritus meus, in Deo salutari meo.* Si enim Regina Saba sic gaudiosa est, sic stupuit cum aulam Salomonis aptissimè dispositam vidisset: 3. Reg. 10.

¶ qua non lætitia afficietur, qui huic interest visitationi? Magos stellæ aspectus, qua ad præsepe ducebantur, tam ingenti affecit gaudio, *Matt. 2.* quanto ergo afficiatur, qui se visendi causa intelligit aduentare Deum cum omni suo cœlesti comitatu?

2 Considera, te hominem quantumvis vilem & abiectum, nobilissima Christi Dei & hominis, imò omnium Sanctorum in cœlo agentium præsentia honorari. A magno Principe inagnum donum accipere, valde honorificum est. Quam ergo honorificum erit, si omnium Principum maximus, primò in propria persona veniat, deinde pro dono non aurum det, vel gemmas, sed thesaurum omnium thesaurorum, seipsum, corpus & sanguinem suum, animam & divinitatem? Quid verò magis dignum vel stupore, vel gaudio, vel perpetua gratiarum actione? Obstupuit propheta Daniel, cum per Abacuc Deus illi cibum in lacum leonum mitteret: quanto magis ego, qui

COMMUNIONE.

3

qui in hoc mundo, lacu leonum infer-
nalium, panem Angelorum, ipsam
CHRISTI carnem, per manum Sa-
cerdotis accipere possum.

3. Considera, te, dum communicas, fie-
ri templum viuum Spiritus sancti, &
circumdari infinito Angelorū nume-
ro, canentiū: S A N C T V S, S A N C T V S,
S A N C T V S. *Apo. 4.* O vtinam eos vide-
re? vtinam canentes audire possis? Sum-
ma lætitia perfundebar Rex Salomon
cū videret structuram templi Hiero-
solymitani absolutam, quanta ergo
perfundaris tu lætitia, si consideres
per communionem factū ipsum Tem-
plum Dei?

4 Considera, te, dum communicas, fie-
ri tabernaculum Sanctissimæ Trinita-
tis, recipiendo in animā & corpus tuū,
Patrem, Filium, & Spiritum sanctum,
ac proinde fieri te quasi lucidissimum
cælum, in quo Deus Creator cæli & ter-
ræ continetur: an non hoc mirabile est?

5 Considera, te fieri Matrē DEI, Spon-
sam IESV, fratrem CHRISTI, imò B.
Virginis filium: quoties enim commu-
nicas, gignis in te Christū, & gigneris à
Christo, quia corpus & animā tuam in
suam carnem transformat: ample-
cteris CHRISTVM, sed longè no-

B 2

Illori

4 DE FREQUENT.

biliori modo, quàm senex ille Symeon.
Luc. 2. O gratiam singularem & exi-
miam?

6. Considera, te fieri quasi Reliquia-
rium CHRISTI Domini Nostri. Certè
si quis te donaret pulchra & pretiosa re-
liquiarum theca, quantum eum ama-
res? quantas gratias ageres? quantum ti-
bi placeres? Quid ergo dicere, quid age-
re debet, qui considerat se per commu-
nionem crebram factum Reliquiarium
totius sanguinis Christi, sanctissimæq;
humanitatis eius?

7. Considera, carnem tuā, dum com-
municas, tangi à benedicta carne Chri-
sti. Si Christus vt olim ab Apostolis, for-
ma videri nunc videri posset, pro ma-
gna gratia reciperes, si eum tangere, si
manus eius osculari, si fimbriam vestis
attingere posses: Quid ergo dicere de-
bes, dum quotidie non solum tangere,
sed ore etiam sumere potes carnē Chri-
sti non mortalem & passibilem, vt A-
postoli, sed immortalē, impassibili-
lem, & gloriosam?

8. Considera, te, dum crebrò commu-
nicas, fieri sepulchrum viuum CHRIS-
TI viuētis. Si præsens fuisses, dum
Christus est de cruce depositus, & Sal-
uatorem eum tuum esse credidisses, cer-
tè la-

COMMUNIONE.

tē laborasses corpus eius diuinissimum
in domum tuam recipere. Et si iam san-
ctum eius sepulchrum habere domi tuæ
posses magno honore te affectum pu-
tares. At in Eucharistia potes quotidie
recipere non mortuum, sed viuū Chri-
stum, & ex corpore tuo & anima facere
sepulchrum Christi viuētis, in quo nō
tantū quadraginta horis, vt in illo lapi-
deo, sed in perpetuum quiescat.

9. Considera, te dum cōmunicas, fie-
ri hospitem Christi. S. Christus, cū ad-
huc degeret in terra, vel semel in do-
mum tuam diuertisset, quā te beatum
reputauisses, quā exultasses? Quanto
beatior nunc es, cū, quoties volueris,
hospitem hunc non in domum, sed in
corpus & animam tuam, eumq; totum,
immortalem, pulchrum & gloriosum
recipere valeas?

10. Considera, te, dum comunicas,
fieri Paradisum cœlestem. Vbi enim
DEVS est, ibi & Paradisus est. Itaque,
quoties sacram mensam accedis, cogita
te audire Christum non mortalem,
non crucifixum, sed gloriosum, dicen-
tem: *Fili mi, hodie mecum eris in Paradiso.*
Quotiescunq; ergo mœstus es & affli-
ctus, dic animæ tuæ. Anima mea habe
patientiam, nam cras, vel breui, in S.

B 3 Com.

6 DE FREQUENT.

Communionem veniemus ad paradysum
Vbicunque enim Christus est, ibi & Pa-
radysus est.

17 Considera, te ex crebra Commu-
nionem fieri aulicū De mini Dei, a sede
mensæ regis, vesci epulo pretiosiss.
carnis & sanguinis Domini. Si Chri-
stus dū esset in terris, vel semel te mensæ
suæ adhibuisset, putas te beatissimū.
Quanto beator pūces, cum non mo-
do mensæ eius adhiberis, sed etiam pre-
tioso eius corpore vesceris. Nulla un-
quam mater inuenta est, quæ carne sua
paverit proprium filium. At DEVS in
hac mensa proprii filij sui carnem man-
ducandam apponit.

22. Considera, Deum tibi & cuiuslibet
communicanti, sæpe plura & maiora
beneficia spiritualia præstare, quam ul-
li unquam creaturæ in hoc mundo præ-
stitit. Nam dum carnem & sanguinem
filij sui carissimi nobis largitur, simul
etiam omnia merita beneficia effusio-
ne pretiosi sanguinis acquisita largitur.
Quare non dubium est, nos omnium
creaturarum, quæ in mundo sunt fœli-
cissimos, dicereque nos posse. *Non fecit
taliter omninationi Psal. 147* Quot enim
sunt Duces, quot Principes, quot Reges,
quibus nō contigit tanta gratia, favor,
fœlicitas.

13. Con-

COMMUNIONE. 7

13. Considera, te quoties corpus Domini sumis, os applicare lateri Christi, & sanguinem eius pretiosissimum exsurgere, ut loquitur B. CHRYSOSTOMVS, ac proinde participem fieri meritum & spiritus Christi, omniumque virtutum. Quemadmodum enim, qui cibum sumit, eum sibi proprium facit, & in carnem suam conuertit: sic qui Christum in Eucharistia sumit, eum sibi, eiusque bona & dona sibi propria facit, & se in carnem eius conuertit. Vnde fit etiam, ut Pater cœlestis in eisdem paternis & clementibus oculis quibus Christum respicit tanquam filium, in eisdem nos quoque respiciat tanquam filij sui membra. Atque vti Patriarcha Iacob indutus vestibus fratris sui primogeniti Gen. 27. benedictiones primogeniti maximas accepit, sic nos in communione induiti carne Christi maximas à Deo benedictiones spirituales recipimus.

14. Considera Christum, velut ex amore infinito hoc Sacramentum instituit, ita ex infinito amore quotidie se nobis tradere in hoc Sacramento. Si munus licet exiguum pauperi, tamen magna beneuolentia, a viro principe detur, grauissimum est, & magno in pretio habetur. Quanto gratius, maioreque

B. 4 in.

DE FREQUENT.

in pretio haberi debet munus, quod nobis datur in hoc Sacramento, prorsus immensum & infinitum, ex amore in nos infinito, à principe infinitæ dignitatis. Quis enim dat? nisi Deus? quid datur nisi Deus? imo, quis inuitat ad hanc mensam, quis præparat, quis ministrat huic mensæ nisi DEVS?

15. Considera, Christum, vt hæc dona nobis largiri posset, totum suum nobis donasse Sanguinem. Et vt cumulare nos omnibus bonis, sustinuisse omnis generis mala; vt daret vitam, perpeffum esse mortem. Cum Iudæi præpararent omnia tormenta quæ possent reperiri in mundo, ille præparabat nobis omnes delicias quæ possent reperiri in celo. Cum præparata essent virgæ, spinæ, fel, acetum, & cæcitas, contumeliæ, cæterarumq; pœnarum torrens; ille parabat nobis delicias, honores, solatia maxima in celo. Latroni enim dixit. *Hodie mecum eris in Paradiso. Luc. 23.*

16. Considera, quot millibus hominū in hoc mundo ignotus sit hic thesaurus; & vt notus sit multis, quàm paucis insit desiderium frequentandi illum. Et vt desiderium insit, deest tamen opportunitas. Et vt adsit opportunitas; tamen ea vti non permittantur; Quot sunt in

Ger.

COMMVNIONE.

Germania, Gallia, Anglia, alijsq; regio-
nibus, qui optarent vel micas de mensa
Domini colligere, & occasio nō datur?
Quot reputarent se beatos, si vel in
mente semel possēt esse cōiue Christi?
Quot religiosis & monialibus potestas
sæpè communicandi adempta est?
Quare meritò dicere possumus. *Psal. 119.*
Quid retribuam Domino pro omnibus que
retribuit mihi? Quid rependam pro tan-
to beneficio? Calicem Salutaris accipiam
libenter; & quemcunq; calicem, quan-
tumuis amarum; inuocabo nomen eius, &
dulcescet in ore meo. Vota mea reddam
illi, omnibus vanitatibus & pompis
huius sæculi, sicut in baptismo promisi,
renunciabo, paratus etiam mori, si
opus sit, pro Christo meo. Nam
pretiosa in conspectu Domini
mors Sanctorum
eius.

B. S.

PIÆ.

PIAE ADMONITIONES
 PRO DIGNA AD HOC SA-
 cramentum preparatiōe, respōdentes Con-
 siderationibus: sic ut prima admonitio, pri-
 ma Considerationi, 2. secunda, & sic
 deinceps respondeat.

1. CUM toties, quoties communicas,
 visiteris à Deo; meritò quoque nun-
 cium remittere debes vanis huius mun-
 di visitationibus: non visitare amplius
 tabernas, non vana circulatorum spe-
 ctacula, non saltationes nuptiales: so-
 cietatem omnem vanorum iuuenum
 fugere, vanis cogitationibus, desiderijs,
 amoribus valedicere, sedulò autem cor
 tuum custodire, Deum q; orare, vt quan-
 do vis esse animo collecto, ita eiciat è
 corde tuo omnes vanitates, sicut Chri-
 stus è templo eiecit omnes vendentes
 & ementes, *Ioan. 2.*

2. Cum tanto honore per S. Commu-
 nionem afficiaris, omnes huius mundi
 honores meritò debes contemnerè; vt
 possis dicere cum S. Paulo *Mihi mundus
 crucifixus est, & ego mundo Gal. 6.* Cur e-
 nim magnificat honores huius mudi,
 qui videt se in tanto honore & aestima-
 tione esse apud Deū, Angelos, & Sāctos
 omnes: Ad perpēdentes q̄m Sancti, de-
 sidera-

COMMUNIONE. 11

siderabant haberi stulti in hoc mundo.

3. Quemadmodum Templum semper debet esse mundum, nitidum & ornatum; sic cogita debere esse tuum cor, quod est Templum Dei, in quo semper debes Deum laudare & glorificare, omnibusque cogitationibus turpibus, & desiderijs pravis dicere. *Domus mea, domus orationis est. Marc. 11. & Templum Dei, vos autem vultis eam facere speluncam latronum.*

4. Homo sæpè communicans fit Tabernaculum SS. Trinitatis. Vt ergo tabernaculum diligenter ab omnibus foribus solet purgari, & contra fures & bestias custodiri; sic multo magis anima & corpus nostrum ab omni immunditia debet expurgari, & contra tentationes dæmonis, mundi & carnis muniti.

5. Cum, quoties communicas, fias quasi MATER DEI, desiderare quoque & operam dare debes, vt imiteris virtutes Matris Dei, & imprimis perfectissimam illam resignationem sui, suarumque rerum in manus Dei, vt possis cum ea dicere, quoties sacrum Domini corpus es recepturus. *Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Luc. 1.* Quibus verbis ex corde prolatis illa continuo facta est MATER DEI.

B 6 . Et.

6. Etsi anima tua per communionem sit THECA reliquiarum Corporis & Sanguinis Domini, quæ omnes sanctorum reliquias longissimè excedunt, meritò danda à te opera est, vt thecam animæ tuæ nullis sordibus peccatorum polluas, sed potius fulgenti auro caritatis, & argento castitatis, omniumq; donorum spiritualium gemmis & margaritis ornes, Quia non ignores eius salutem omnibus huius mundi opibus anteponendam.

7. Cumque anima tua in communionem qualibet à benedicta Christi carne tangatur, æquum est, vt eam quoque per Christum conserues, per Christum pascas & nutrias, & propter Christum ames, neque permissas, vt ab vlllo alio malè attingatur, cogitans eam non esse aliud, quam sacrum calicem, vel aliam rem consecratam, quam nemo attingere audet.

8. Vti sepulchrum Christi D. N. nouum erat & mundum; munda quoque & pura esse anima nostra debet, dum communicamus. Corpus Christi inuolutum fuit in Syndone munda, Corpus idem Christi à Sacerdote in altari deponitur in corporali mundo. Hostia ipsa munda & candida est. Et Sacerdos
Missam.

COMMUNIONE. 13

Missam facturum bis abluat manus, ut intelligamus quanta puritate & nitore conscientiae recipiendus sit Christus in hoc Sacramento.

9. Debes ut hospes recipere cum magna spiritus laetitia Dominum & Creatorem tuum, non respiciendo imperfectiones proprias, sed immensam eius quem hospicio suscipis bonitatem. Diuerit enim ille ad te, & defectus nostros suppleat, infirmitatem sanat, paupertatem locupletet, & hospitium animae nostrae omnigenere bonorum spiritualium instruat.

10. Sicut in Paradiso Deus perfecte diligitur, eiusque voluntas integre perficitur, & sola Dei gloria quaeritur: sic homo saepe communicans, cum fiat quasi Paradisus Dei, operam dare debet, ut, quoad potest, perfectissime Deum diligat, eiusque sanctae voluntati se in omnibus conformet, ac in omnire, loco, tempore, solam diuinam gloriam quaerat, propriam autem negligat & contemnat, dicens cum regio propheta, *Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam. Psal. 113;*

11. Aulicus factus es Dei, & conuiuia caeli? Vide ergo quam debeas esse humilis, mundus, uerecundus, virtutum stu-

B 7 dio.

14 DE FREQUENT.

diolus. Si enim quotidie ad conuiuium à varijs Principibus inuitare, quantū laborares, ne compareres coram eis, nisi comptissimus, nullum in facie næuum, nullam in veste maculam, nullum ornamentum vilius tolerares, quanto magis id hic faciendum est?

12. Cum Deus quotidie tibi communicati nouam beneuolentiam & fauorem declarer, nouis beneficijs, gratijs & honoribus ornatus, nouis meritis, solatijs, aliisque donis spiritualibus locupletet: quid restat? nisi vt vicissim eū semper magis magisque ames, laudes, magnifices, totumque te ei, quantus quantus es tradas & cōsecres, atq; omnes tuas cogitationes & actiones ad maiorem eius gloriam referas.

13. Si quoties ad Sacram mensam accedis, os tuum ad latus Christi admoues vt pretiosissimum succum sanguinis inde haurias, quantam deinceps oris & linguæ curam habere debes? quo studio frenare, ne vana & immunda verba effutiat: qua diligentia exercere vt in prædicando Christi sanguine & commemorandis Dei beneficijs occupetur, & clamet cum Apostolo. *Absit mihi gloriari nisi in Cruce Domini nostri Iesu Christi.*
Gal. 6.

14. Si

COMMUNIONE. 15

14. Si verò ex infinito quodam amo-
re seipsum nobis reliquit in hoc Sacra-
mento, cur non vicissim recipiamus eū?
si possibile esset, eū amore infinito? red-
dēdo ei pro amore amorē, pro gratitu-
dine gratitudinē. Recipiamus salte eū,
vt impleat nos infinito amore, & cari-
tate vera, quæ est vestis nuptialis nostra,
vt semper nuptiis huius sacræ mensæ
dignè interesse, & hunc ~~de~~ v m amoris
omniūq; bonorū recipere mereamur.

15. Si Christus vt pretiosam hanc, an-
gelici panis buccellam nobis daret, pro-
fundere etiam sanguinem suum voluit,
simulque mandavit, vt totum eius san-
guinem in Eucharistia sumeremus: cur
non debeamus quoque nos, vel se-
mel communicandū, totum nostrū
sanguinem pro Christo profundere?
cur non reddamus sanguinem pro san-
guine? nocentem pro innocenti? malū
pro bono? cur non toto corde optemus
eum effundere pro tam dulci & amabili
Saluatore?

16. Si denique nobis dedit, quod tot
hominibus negavit, & quotidie negat,
quantas debemus pro singulari benefi-
cio agere gratias? Et quoniam minus
dignas reddere possumus, hoc plaris de-
bemus hoc Sacramentum facere, & sa-
cruis

pius frequentare, vt ipsemet sibi in nobis, & per nos eas reddat gratias, quas nos reddere deberemus.

MEDITATIONES
IN SYMBOLVM APOSTOLICVM ACCOMMODATÆ
Communicantibus.

1. Credo in Deum Patrem omnipotentem.

Si ille omnipotens, ergò potest; si est Deus, ergò nouit; si est Pater, ergò vult iuuare nos in omni necessitate, consolari in omni tribulatione, & omnia peccata nostra condonare, semper nos tenere amplexando, & suo corpore & sanguine pascendo, quemadmodum fecit filio prodigo, cum rediret ad Patrem bonum, Patrem dulcem, Patrem amabilem.

2. Creatorem Cœli et terre.

Quare creauit cœlum & terram, nisi pro me? Et quando creauit pro me? cum nondum natus essem, cum nihil essem. Per quid creauit? Per infinitum suum amorem, & vt eo semper fruere in cœlo. Si igitur tam dulcem mei memoriam habuit antequam essem, nunc ne mei obliuiscetur? Amauit me antequam essem.

COMMUNIONE. 17

sem, sciens qualis essem futurus, & iam postquā creauit me, odio me prosequetur? Estne hæc Dei natura?

3. **ET IN IESVM CHRISTVM**
filium eius unicum Dominum nostrum.

Iesus, idem est, quod Saluator, quia ille nos saluauit. Quem? me. cum tamen sciret qualis essem futurus, ingratus, peruersus, rebellis, nequam. A quo? à morte, dæmone, inferno & peccato. Per quid? per solam suam bonitatem, solam pietatem, solum amorē. Quando? cum nondum essem natus. Quomodo? Sanguine copioso, dolore intenso, & morte crudeli. Quomodo ergo non sperabo à hunc unicum Dominum, qui pro me seruo indignissimo saluando tanta fecit?

4. **QUI CONCEPTVS EST**
de spiritu sancto.

Propter me & meam salutem descendit de cælo, vbi ministrabant ei Angeli & Archangeli cum tota cælesti curia, & pro me voluit incarnari & nouem mē-sibus in utero B. Virginis quasi incarcerari.

5. **NATVS EX MARIA**
virgine.

Propter me & meam salutem, natus est in Bethlehem. Et quo in loco? In stabulo.

bulo. Quo tempore? in hyeme, & reclinat^{us} fuit in præsep^{io}. Vbi opus habuit fœno, & anhelitu animalium, per quem omnia facta s^{ent}. Ioan. 1.

6. *PASSVS SVB PONTIO PILATO.*

Quis? filius Dei. Quomodo? flagella innumerabilia, contumelias inauditas, dolores incredibiles Pro quibus? pro me, quia sciebat, quàm ingratus essem futurus. A quibus? Ab hominibus vilissimis & crudelissimis. Quare? Pro mea Salute.

7. *CRUCIFIXVS.*

Pro me est crucifixus. Quis? Filius DEI. Cum quibus? in medio duorum latronum. Vbi? In monte Caluarie, infami & foedo. Quo tempore? cum totus m^{un}du^s iret Hierosolimam. Quo modo? Nudus omnium ludibrijs expositus. O spectaculum verè miserabile!

8. *MORTVVS.*

Mortuus est pro^{pter} me, ut nos inebriaret suo sanguine. Perdidit vitam suam, ut nobis daret vitam, is qui omnibus dat vitam, ô anima! quid cogitas? quid dicis? quid respondes ad hæc?

9. *ET SEPVLTVS.*

Propter me voluit corpus suum fieri cadaver. O res stupenda! Et quadraginta horis permanere in sepulchro, ô rem dictu mirabilem!

10. *DE-*

COMMUNIONE. 19

10. DESCENDIT AD INFEROS.

propter me, meamque salutem descendit ad infernum, ut me liberaret ex illo. O quoties iuissem ad infernum, si ille non me retinisset, o quoties sua potentia manu me extraxit ex eo?

11. TERTIA DIE RESURREXIT à mortuis.

Propter me, meamque salutem tertio die resuscitatus est à morte, agendo cum suis paucis fidelibus amicis, consolando eos, comedendo cum illis, ostendendo illis sacrum suum corpus, nulla habita ratione præteritæ offensæ, denique omnibus modis solando & confortando illos, cum tamen eorum opera non egeret.

12. ASCENDIT AD COELOS.

Propter me meamque salutem, ascendit in celum, accepturus pro me possessionem paradisi, ubi me exspectat cum incredibili desiderio, cum tota cœlesti curia: ut sine timore in æternum frui possim Sanctis. Trinitate conuersari cum beatissimis nobilissimisque spiritibus, & temper abundare gaudio, pace, & iubilo. Atque hac de causa fecit nos, & in Sanctissimo Sacramento præsens adesse voluit nobis miseris creaturis.

13. SEDET AD DEXTERAM

Dei Patris.

PIO

20 DE FREQUENT.

Propter nos & nostram salutem sedet ad dexteram Patris, habendo continuam nostri memoriam. Memoria dulcis, memoria sancta, memoria salutifera, semper interpellans pro nobis continenter apud Patrem. Quid verò impetrat? pacem, reconciliationem, & peccatorum remissionem. Pro nobis continuè suas cicatrices ostendit æterno Patri, eique offert, sanguinē, vitam, & mortem suam. Mater verò pro nobis monstrat filio suo pectus, quo cum lactavit; filius monstrat Patri vulnera, eorumque cicatrices. Quid filius potest negare matri, & Pater filio?

14. INDE VENTURVS EST

indicare viuos & mortuos.

Propter nos & gloriam nostram, veniet gloriosus in die iudicij, vt laudet nos in præsentia totius mundi, & in summa gloria eucat nos gloriosos in cæleste regnum; vt exaltet eos, qui hic fuerunt humiliati, vt glorificet, qui hic contempserunt propriam gloriam.

15 Credo in SPIRITVM

sanctum.

Propter nos & nostram salutem misit Spiritum Sanctum, spiritum amoris, spiritum pacis, spiritum pietatis, suauitatis & omnis consolationis, vt semper
cum

COMMVNIONE. 21

cuna amaremus, semper lætaremur,
semper cum eo vniti essemus suauissi-
mo amoris vinculo, & essemus sancti,
& sicut sancti Patris filij. Pleni etiã Spi-
ritu sancto, semper sancte viueremus. ac
deniq; in celo in omnium angelorũ so-
cietate cantare possemus, S A N C T V S,
S A N C T V S, S A N C T V S. Apoc. 4.

16. S A N C T A M E C C L E S I A M
Catholicam.

Propter nos, & quisque dicere potest
propter me & meam salutem, fecit San-
ctam Ecclesiam Catholicã, quæ vt ma-
ter me dulcissimo lacte verbi Dei abla-
ctaret, & sanctis. Sacramentis pasceret,
& nunc in hac re, nunc in illa, nunc hoc
modo, nunc alio me excitaret ad am-
andum, laudandum, sibi que seruiendum,
vt tandem cum eo regnare possem.

17. S A N C T O R V M C O M M V -
nionem.

Propter me permisit sanctos fatigari,
mortificari, & affligi, vt me meritorum
eorum faceret participem, eaq; vt mea
propria semper æterno Patri offerre
possem, de que solum merita Sanctorũ,
verum etiam vt merita sancti Sanctorũ,
velut hæreditatem meam & patrimo-
nium meum, & rem meam propriam
offerrem eidem æterno Patri.

13. R. E.

18. REMISSIONEM PECCATORVM.

Propter me, inter alia, instituit Sacramentum Pœnitentiæ, vt semper habeam modum purgandi me ab omnibus peccatis, & in gratia eius perseuerandi. Et propter hoc ille natus est, vixit, mortuus est & sepultus, descendit ad inferos, resurrexit & in cælum ascendit.

19. CARNIS RESURRECTIONEM.

Propter me meamque gloriam & consolationem, resuscitabit carnem meam, vt sicut cum ea seruiui Deo, sic cum eadem semper perfruar in cœlo. O fœlicem illum, qui in hoc mundo carnem suam castigat! vt possit semper regnare in cœlo!

20. VITAM ÆTERNAM AMEN.

Propter me fecit vitam æternam. Propter eandem & me creauit, me redemit, me vocauit, me iustificauit, & magnificauit, vt simul cum eo gaudeam in Regno ipsius, in Regno pacis æternæ, gaudij æterni, & quietis æternæ, ac simul cum illis beatissimis spiritibus laudem in cœlo, diuinam suam maiestatem in sæcula sæculorum Amen

Sic fiat.

MEDI-

MEDITATIO VEL
ORATIO IN DOMINICAM
ORATIONEM ACCOMMODA-
ta ad Communican-
tes.

OMNIPOTENS ſēpiterne Deus
immensas gratias ago, quod mihi
animum & opportunitatem dederis to-
ties recipiendi, ſanctiſſimum tuum cor-
pus, animam & diuinitatem in ſanctiſſ.
Sacramento, quid ego miſer rependā
pro hoc tanto beneficio? Si haberem
mille mundos, & omnes tui amore re-
linquerem, an ideo poſſem ſatisfacere
tibi, vel pro vna vice quate recipio? Si
haberem mille vitas, imo quotquot
principio mundi fuerunt hucusq; , ac
omnes pro te exponerem morti, num
poſſem rependere vtiſquam hoc benefi-
cium? Vocasti me ad rem tam honori-
ficam & nobilem, cū eſſem vilis & in-
digniſſimus, alioſque multos præteriſ-
ti, qui tibi gratiores fuiſſent. Præparaſti
pro me omnia neceſſaria, vt ſæpè his nu-
ptijs ſanctis poſſem intereſſe. Abſint
ergo in poſterum impedimenta omnia,
recedat timor & anxietas; pudor & ve-
recundia huius mundi euaneſcat, &
quicquid peccata meā afferre ſolent.

P A T E R

DE FREQUENT.
PATER NOSTER.

Quare, quaeso, anima mea non semper gratias agat, non semper benedicat, non semper de te cogitet, non semper te laudet? cum venias ad me toties tanquam Pater, & venias, ut me diuore reddas, ut gratia tua, omnibusque celestibus bonis repleas? Quid vis mi Pater, ut petam à te, ego tam malus filius? Ecce peto à te verum Spiritum Filij, ut sine vilo timore seruili, cum multa fiducia te recipiam in sanctissimo Sacramento.

Ⓜ QUIES IN COELIS.

Fac ut sim purissimum, lucidissimum, & castissimum quoddam cælum, quando te recepero, qui creasti cælum, & omnia quæ in eo sunt. Da mihi gustum aliquem eius voluptatis & foelicitatis, qua Sancti omnes iam tecum fruuntur in cælo, ut in posterum non terrena, in cibis terrenis, sed cælestia in hoc cibo cælesti quærere possim.

SANCTIFICETVR NO-
men tuum.

Da mihi gratiam tuam, ut dignas laudes, & gratiarum actiones pro hoc beneficio referam, ut sanctificem nomen tuum, & laudem; ut bonitatem, & maiestatem tuam omnibus qui te ignorant annun-

COMMUNIONE. 25

annunciem, vt in omnibus actionibus
meis gloriā non meam, sed tuā quærā.

ADVENIAT REGNUM TVVM.

REGNA semper in corde meo quod
ego hodie pro liberalissimo dono tibi
offero. Non regnet in eo Dæmon vel
spiritus immundus, non mea foetida ca-
ro, quæ semper pugnat aduersus spiri-
tum, non amor mundi inimicus vester,
multò minus autem peccatum, quod
solum te fecit agi in cruce.

FIAT VOLUNTAS TVA, SI-
cut in celo, & in terra.

DOCE me Domine vt faciam san-
ctam voluntatem tuam, in omni loco,
omni tempore, in omni negotio, la-
criter, pròptè, hilariter, & delectabiliter,
sicut faciunt eam omnes dilecti tui, an-
geli, & Sancti tui homines in celo.

PANEM NOSTRUM QVOTI-
dianum da nobis hodie.

PETo à te suppliciter ardentissimum
desiderium erga hoc sanctissimum Sa-
cramentum, erga verum panem Ange-
rum. Peto continuum eius gustum: pe-
to cor mundum ad recipiendum, lin-
guam mundam ad tangendum, mini-
strum promptum & facilem ad dandū,
& intentionem rectam ad illū conser-
uandum. **C** **ET**

ET DIMITTE NOBIS DEBI

*ta nostra, sicut & nos dimittimus
debitoribus nostris.*

DA mihi remissionem omnium peccatorum meorum, odiumque eorum & promptitudinē ad faciliē condonandum, amore tui omnes iniurias mihi illatas.

ET NE NOS INDUCAS IN
tentationem.

CONTERE præsentia tua Satanam sub pedibus nostris, ne tentationibus eius, vel assentiar deceptus, vel cedam afflictus: da mihi gratiam, ut tam in adversis, quam in prosperis æquitatem & constantiam a se mihi conservare valeam.

SED LIBERA NOS A MALO.

Amen.

LIBERA nos ab omnibus peccatis & malis, ut omnibus horis paratus esse possim, te in hoc Sacramento recipere, & diuinam vestram Maiestatem laudare per infinita sæcula sæculorum, Amen.

MEDITATIO DE SALVATIONE
*Angelica, accommodata
 ad Communicantes.*

PIE credi potest Angelum custodent alloqui Animam eius, qui sapè Panem Angelorum sumit, ijs verbis, quibus Angelus Gabriel allocutus est Virginem Mariam salutando eam, & magna cum reuerentia & suauitate dicendo: *AVÈ, hoc est, sine vānē. Luc. i.*
 pe sine peccato. Nam per aduentum Domini in SS. Sacramento, remittuntur ei omnia peccata venialia praterita, ac p̄sēntia etiam mortalia occulta, quorum non mem̄it, vel de quibus non habuit sufficientem contritionē: gratiam quoque accipit ea in posterum non committendi.

GRATIA PLENA.

NON est plena est gratia anima illa, quæ toties recipit auctore gratiæ? fontē omnis gratiæ? & cum, qui euacuare voluit omnes venas suas sanguine, ad implendum eam gratia? qui imprimis ad hoc in mundum venit, vt totam compleret gratia, qui cōtinenter ei astat, & cor pulsat, vt ditet illud sua gratia, di-

C 2 cōdo

28 DE FREQUENT.

cendo ad illam. Filia da mihi cor tuum, multisq; modis orando, & varijs modis vrgendo, vñ abundantem gratiam ab se postulet. Non alia de causa ad mēsam angelorum accedit, quam vt impleatur cœlesti gratia, cum hoc Sacramentum vocetur Eucharistia, hoc est, bona gratia.

DOMINVS TECVM.

NONNE habet Dominum secum anima illa, quę toties recipit Patrem, Filium, & Spiritum sanctum in hoc Sacramento? Nonne habet Deum secum, qui toties recipit humanitatem & diuinitatē Christi benedicti? Nonne habet Dominum secum illa, quę hospitio recipit Christum, eum quę sepelit in corde suo, & recipit in Sanctissimo Sacramento?

BENEDICTA TV IN MVLIBUS.

NONNE potest vocari benedicta, foelix, & verè beata anima illa, quę toties à Deo visitatur, toties diuina præsentia honoratur, & facta est, quasi Mater Dei, ac Templum Spiritus sancti? Tabernaculum Sanctiss. Trinitatis. Reliquarium sanguinis Christi, quę facta est sola manu Dei, & pascitur carne Filij Dei?

ET

ET BENEDICTVS FRVCTVS
ventris tui Iesus.

Hæc quoque verba suo quodam modo illi conueniunt. Benedictum enim est os, quod recipit hunc benedictum fructum I E S U S M. Benedictus venter, qui eundem portat & retinet. Benedicta memoria, quæ eius recordatur. Benedictus intellectus, qui de eo cogitat. Benedictum cor, quod eum amat, ex quo procedunt cogitationes castæ, desideria sancta, amores cœlestes, & fructus diuini.

SANCTA MARIA MATER
Dei, &c.

Nocari potest anima illa, Sancta, & Mater Dei, quæ, dum communicat, recipit Sanctum Sanctorum, eundemq; in se portat, quem Beatissima Virgo portauit.

QVA SVAVITATE
ET INDVLGENTIA, CVM
TALI ANIMA, CONVENIEN-
ter verbis orationis Dominicæ,
Pater cœlestis a-
gat.

ANI MA meâ quæ sæpè fis parti-
ceps Sanctissimi Sacramenti, sæ-
pè

pè recipis Patrē misericordiarū, securè
 potes & debes, tanquam filia dilectissi-
 ma & gratissima, ad Deum velut ad Pa-
 trem accurrere: non ab illo fugere, quā-
 do nec à te fugit. Neque verò finge tibi
 illum austerum, sæuum, & terribilem,
 sed suavissimum, amantissimum indul-
 gentissimumque Patrem: experiris e-
 nim indies ipsius liberalissimam mis-
 ricordiam, suavitatem immensam, in-
 credibilem benevolentiam. Atq; ideo
 appellare eum debes, *Patrem nostrū*, &
 postulare omnes gratias, quæ in oratio-
 ne Dominica continentur, offerendo
 illi illam quasi supplicationem: deinde
 audi, quid Deus tibi respondeat, nempe:
Confide filia, remittuntur tibi peccata tua.
 O filia, non ancillæ, confide, quia om-
 nia peccata tua tibi remissi, omnia dele-
 ui, omnia condonaui. An ignoras, quò
 lux tendit, ibi fugari tenebras? quò vita,
 fugere mortem? quò ingreditur Deus,
 daemonem cum peccato euanescentes?
 Nescis stabulum, in quo natus sum, con-
 uersum in paradisum? desertum in quo
 vixi in domicilium Sanctorum? crucē
 tam operè honoratam, sepulchrum fa-
 ctum tam gloriosum? Et quare mihi
 placuisset hodie versari tecum, nisi quia
 tu es deliciae meæ, vt redderem te
 in

COMMUNION. 31

in meo conspectu gratiosam, ut darem tibi spiritum filiae? Et si tanquam filia me recipis, & tanquam filia te conspectui meo sistis magna cum fiducia, quare mihi non debes fidere? cur trepides, ubi causa nulla est trepidandis? cur anxiosa sis, si bene confessa es? Aut si nescis te à me in filiam susceptam, iam nunc accepto te in filiam, & te tracto velut filiam carissimam. An ignoras me propter te condidisse caelos? An nescis, me propter te proprium filium de caelo misisse, illumque à puero pro te coepisse profundere & sanguinem, & lachrymas quando est circumcisus; datumque illi nomen IESU? Hinc eam quotidie dieis, *Sanctificetur nomen tuum*. An nescis me illum fuisse seruum hominum, & te facerem reginam caeli? possesque dicere, *Adueniat regnum tuum*. Num ignoras, me autore eum se humiliasse, tuique amore obedisse usque ad mortem crucis, ut tu posses dicere, *Fiat voluntas tua, sicut in caelo & in terra*? Nescis me filio meo dedisse manducandum panem doloris, panem hordeaceum, ut tu posses semper vesci lapido pane verbi mei? reliquisse item eum propter te in hoc sancto Sacramento, ut eius carne pasceretur, sanguine inebriaretur, ac denique conuiuia meus esses, & omni die

postulare à me posses panem quotidiana-
 num? Quomodo verò permetterem te
 meae mensae assidere, si essem tibi ira-
 tus, vel non amarem te, quasi carissimā
 filiam? An ignoras me omnia peccata
 tua imposuisse filij mei humeris, & me
 eius satisfactione optimè contentum
 esse, sanguinem quoque eius totum ti-
 bi reliquisse, vt omni aere alieno te sol-
 ueres, ac diceres, *Dimitte nobis debita no-
 stra?* Quem sanguinem tu recipis, quoti-
 es meum filium recipis: ratione cuius,
 non respicio ad peccata tua: amor siqui-
 dem non intuetur defectus: & in te non
 considero, quod tuum, sed potius quod
 meum est, non oculo iudicis, sed Patris
 boni & suavis. Si enim in tua peccata o-
 culos conijcerem, qua ratione te fecis-
 sem? Feci enim te rationalem, non irra-
 tionalem, Christianam, non infidelem,
 Catholicam non hæreticam, non vanā,
 nec mundanam. Et idcirco pascio te coe-
 lesti manna, non allijs & capis Aegyp-
 ti: manna spirituali, non carnali. Nonne
 scis me passum esse meum filium cruci
 affigi propter te, & vt ignosceret illis,
 qui illum spoliabant bonis suis, fama &
 vita, vt tu quoque ignosceres inimicis
 tuis, & diceres, *Sicut & nos dimittimus
 delictoribus nostris?* & vt tibi omnem
 scrupu-

scrupulum & timorem peccatorum ad-
 merem? Nam si ego volebam igno-
 scere inimicis meis, qui tam crude-
 liter in conspectu meo dilectissimum
 filium meum occiderant: ob quam
 rem terra obstupuit & tremuit, obstu-
 puit Sol, & obscuratus est, obstupuere
 petrae & scissae sunt, ac monumenta a-
 perta sunt, obstupuere quoque mortui,
 & resurrexerunt: an putas me nolle i-
 gnoscere tibi, quae me agnas, & vis esse
 mea? Vitam dedi inimicis, & sinam pe-
 rire meam filiam? Filium meum volui
 mori pro te, cum nolles esse mea, & iam
 cum vis esse mea, obliuiscar tui? Tam li-
 beralis & misericors fui interfectores
 mei filij, & parcus ac seuerus ero tecum?
 quae toties in cor tuum suscipis meum
 filium? Quid tandem cogitas filia mea,
 deliciae meae, voluptas mea? Cum vana
 adhuc esses, & tergum mihi verteres,
 amaui te, & expectaui, toleraui, & ab in-
 finitis periculis liberaui, bonum que pro
 malo rependi: & nunc cum vis tota esse
 mea tergum vertisti mundo, cum pec-
 cati renunciaasti, parata potius mori,
 quam me offendere, cum inuitas me in
 diuersorium cordis tui, memoriam tui
 abijciam? tibi tergum vertam, mala pro
 bonis reddam? An latet te, quod permi-

ferim filium meum quadraginta dies,
 & quadraginta noctes in deserto dege-
 re cum bestijs, ne tu ab vlla tentatione
 vincerere, & posses dicere: *Et ne nos in-
 ducas in tentationem?* An nescis, ad libe-
 randum te omni incommodo, me fili-
 um meum onerasse omnibus incom-
 modis? quomodo ergo in mentem ve-
 nire tibi potest, quod tibi malè velim,
 vel non ex animo faueam? certè si tibi
 malè vellè, te permisissimè facere, quod
 alij faciunt: Potèstne cogitare me tibi vel-
 le aliquid mali facere, si tibi dedi me ip-
 sum? si præteritorum memineras, intel-
 liges quàm benè tibi voluerim, cum ef-
 fecerim, vt pro te filius meus moreretur
 in cruce. Si verò futura consideres, ecce
 præparavi tibi regnum meum, vbi cum
 desiderio expectaris à me cum tota cæ-
 lesti curia. Estne hoc signum amoris, &
 non malæ voluntatis? Si spectes præsen-
 tia, ecce carne & sanguine filij mei pas-
 ceris. Age ergo anima, depone scrupulū
 omnem, pone omnem metum inordi-
 natum, & sicut ego ad te venio q. amabi-
 lis pater, sicut tu quoque veni ad me, vt
 amabilis filia. Ecce ego te quotidie fa-
 cio mihi lucidissimum cœlum, vt habi-
 tē in abdito cordis tui: quo ego venio,
 vt te efficiā purū, vt te impleā pace, fere-
 nitate.

COMMVNIONE.

35

nitate, iucunditate, & omni bono. Ecce tibi Iesus, qui venit, vt sanet te, non vt mactet: cui naturale est vt se morti tradat, ne tradat alios. Accipe ergo illum lato corde. Ecce ego venio, vt regnem tecum. Si ego ero tecum, quis erit contra te? Si ego te regam, quid tibi de erit? Non sum tyrannus, neque more tyranni accedo: sum Dominus tuus suavis & mansuetus: & corde plane paterno venio tibi obuiã, vt recipiam te quomodo recepi filium Prodigum: te consoletur, quem admodum illum consolatus sum, *LUC. 15.* quando commota sunt viscera mea paterna. Ecce notũ est tibi, quid ego venio lim. Voluntas mea sanctificatio tua, vita tua, foelicitas tua. Ecce tibi signum manifestum à me: carnem suauissimi filij mei do tibi. Quas alias delicias maiores tibi dare possem: quod donum benignius: quem alterum filium? Ecce remissa tibi à me sunt peccata omnia preterita & præsentia. An enim putas tam me futurum in te liberalem, vt darem tibi filiũ meum, si quid esset in te quod meos oculos offenderet? Ecce tibi arma aduersus omnes tentationes, quibus te tueri possis ab omni malo. Accipe igitur frequenter cum intima lætitia & alacritate animi: vt mihi

C 6 rem

86 DE FREQUENT.

rem gratam facias : cui deliciae sunt esse tecum. Hanc enim ob rem feci te capacei mei, ut me tibi semper dare possem : neque puto me ququam tibi dare, cum meipsum non do.

QVID ANIMA PIA
POSSIT DEO RESPON-
DERE?

BENEDICTVS sis, Domine mi, qui mihi & voluntatem & facultatem largitus es, tam saepe fruendi sanctissimo corpore, anima & diuinitate tua, in SS. Sacramento: quid tibi pro tanto beneficio restituam? Si mille haberem mundos, atque hos omnes tui amore relinquere: poterem ne vel vnius communionis liberalitati sic respondere? Si mille haberem vitas, in dō verò, quot vitæ ab orbe condito fuerunt: hasque omnes pro te paratus essem amittere: possemne sic tuum beneficium æquare? Tu me Domine, vocasti ad tam sublimem & excellentem honorem, cum ego essem indigna: reliquisti autem tam multas, quæ gratiores tibi erant quàm ego. Tu fecisti, ut omnia essent aptè comparata, ut possem saepe venire ad has sanctas nuptias. Aufer à me quæso impedimē-
ta om-

COMMUNIONE. 37

ta omnia: & nunc aufer à me timorem
 & angorem, quē mea mihi peccata ad-
 ferunt. Cur non semper anima mea tibi
 gratias agat, sēper te benedicat, semper
 te cogitet, te laudet? Et quoniam venis,
 vt pater ditissimus, ad locupletādū me,
 quid vis, vt petā à te? Ecce habeo quod
 petam. Peto ante omnia spiritum veri
 filij, vt sine timore confidenter ad te in
 hoc Sacramento accedam. Fac vt sim
 purissimum, lucidissimum, castissimū
 coelum: cum recipere debeam te, qui &
 fecisti coelum, & maximum in celo ho-
 norē habes. Da mihi gratiam, vt dignē
 te laudē, & gratias agā ob hoc beneficiū
 vt in me sanctificetur nomen tuū. Sine
 enim tua gratia nemo te dignē laudare
 potest. Regna tu sēper in corde meo,
 cuius ego tibi nunc plenissimam facio
 potestatem. Non regnet in me diabolus
 spiritus immundus: non mea caro fœ-
 tida, semper inimica spiritui: non pec-
 tum, non amor mundi hostis tuus, qui
 te egit in crucem. Doce me facere vo-
 luntatem tuam semper, & vbique, in
 rebus omnibus, promptē, alacriter, & cū
 amore, sicut fit in celo. Peto à te ar-
 dentissimum desiderium huius S. Sa-
 cramenti: suauitatem perpetuam: cor
 mundum ad illud recipiendum: linguā

C 7 puram

puram ad tangendum: ministrū promptum ad dandum: intentionem rectam ad conseruandum.

Da mihi peccatorum omnium veniam: & odium aduersus illa: da mihi animum facilem ad omnes iniurias condonandas, pro amore tui. Arma me te ipso, vt nullus hostis meus, aut tuus mihi noceat. Libera me ab omni malo, vt singulis horis paratus sim recipere in hoc sancto Sacramento, & laudare diuinam Maiestatem tuam per infinita sæcula sæculorum, Amen.

**EXHORTATIO AD
HOMINEM, QUITAM SÆPÈ
peccauit atus est à Deo ad cœlestes epulas, ne eas inter-**
mittat.

QUÆ M A D M A D V M tenere: flosculorum plantæ, quotidie rigari assuetæ, si rigari desinant, paulatim pallescunt, & colorem amittunt: pereunte simul & odore, & sapore: ita docent viri Sancti, & quotidiana experientia fieri illis qui soliti Sacramenti huius cibo sapius nutriti, ab eo postea abstinere.

2. Si eos Dominus accusat, qui ad ipsius nuptias contempserunt venire: quid faciet

ciet ijs, qui gustatam semel nuptiarum
suauitatem repudiant?

3. Quanto est maius beneficium, quo
Princeps quispiam priuatum hominem
afficit: tanto maior est indignatio, si be-
neficium contemnitur, & pro nihilo
ducitur,

4. Si Rex Assuerus repudiãuit vxorem,
quòd ad ipsius mensam inuitata venire
nollet, & aliam duxit, & à priore iubens
auferri gemmas omnes, & mundum
muliebrem coram se transferri iussit in
alteram: quid faciet Deus illi, qui post-
quam ad suum conuiuium accesserit,
postea tamen fastidit?

5. Si tam grauiter animaduertit Deus
in Eãam, quòd vnum pomum p̄eter
mandatum edisset, quomodo animad- *Genes. 22.*
uertet in eos, quos cum ipsa inuitãrit
ad suã mensãe delicias, quibus cum gu-
stum dederit carnis suã duleissimã, in
qua est vita, tamen hãc relinquunt, vt im-
pleant se alijs & cãpis Aegypti?

6. Si populum Israel, qui ad mannã,
suauitatem gustatam nauseabat, & co- *Exod. 16.*
turnices postulabat. ita Deus puniuit, vt
inter cibum mortẽ in ipso immitteret:
quid fiet ijs; qui verum manna coeleste
postquam gustarunt, contemnunt? *Genes. 2.*

7. Vt Esau, cum pro pulte lentiũius pri-
moge-

mogenituræ vendidisset, in totum vitæ tempus doloribus conflictatus est: sic pleni miserijs & angoribus reliquam vitam transigunt, qui exiguam ob rem Christum primogenitum fratrem nostrum in Sacramento contemnunt.

8. Vfus Sacramentorum certissima est ratio salutis adipiscendæ, à peccatis abstinenti, ornandi se virtutibus, vincendi omnes tentationes, insultus omnes fortiter sustinendi. Itaque qui gustatum hoc Sacramentum relinquit, relinquit rectissimam viam ad salutem, & breui tempore implebitur omni genere peccatorum.

Cant. 1. 9. Spōsus ad Sponsā in Canticis: *Si ignoras te inquit, o pulcherrima inter mulieres, egredere, & abi post vestigia gregum.* Quasi diceret: O anima sponsa Dei, gratiosa apud Deum, quotidie visitata à Deo, si non agnoscis hanc gratiam, si non æstimas, si non curas, si pateris tibi perire, peiores gregibus brutorum animalium.

Heb. 9. 10. D. Paulus ad Hebræos scribens, affirmat eum, qui semel gustauerit Spiritus sancti dulcedinem, deinde eam relinquent, vix posse iterum gustare, quid fiet ergo illis, qui tantam suauitatem, tam sæpè in Sanctissimo Sacramento gustarunt, & tamen gustum illum volentes amittunt. 11. Vt

COMMVNIONE. 41

11. Vt filius prodigus, dum erat in domo patris cibi & suauitatum habebat satis, posteaquam reliquit patrem, incidit in magnas calamitates, vt panem moreretur fame: sic euenit ijs, qui dulcem victum huius Sacramenti deserunt. *Luc. 15.*

12. Vt Christus Dominus grauissimè conqueritur de Iuda: si inquit, *inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem utique.* Tu autem homo, qui debebas mecum dulces cibos, prodidisti me: Sic credendum grauissimè Deum offendi ingrato illorum animo, qui cum toties in ipsius mensa dulcissimum Sacramenti panem gustauerint, tandem ipso relicto ad mundum, id est, inimicum Dei se transferunt. Vt igitur illis, qui tantis quotidie à Deo beneficijs acceptis, ventuntur, retrò. Melius & ipsis erat, si nunquam nati fuissent. Sicut Dominus Deus volens sibi animam aliquam vnire, ac proinde & ad Sacramentorum frequentationem attrahere, omnia impedimenta conatur ab illa remouere: sic quando eam ad se attraxit, re ipsa remouet illa: quare & ipsa, cum quotidie à Deo inuitetur ad nuptias sedulo cauere debet, ne alicui rei se addicat, quæ eam impediatur. Vnde si, verbi causa, aliquem impediatur, quod nimiùm additus sit filijs, Deus illi tollet. *Idem*

Idem dicendū de opibus, recreationib⁹,
 & id genus similibus, atque in ijs faciet
 illum maiorem sentire crucem, in qui-
 bus cogitat se maiorem percepturum
 voluptatem. Et hæc est vna è maximis
 Dei misericordijs, vt etiam coacti ad e-
 um confugiamus Ait Chrysoſt. Deum
 esse amatorem admodum zelosum. Et
 sicut qui amat fœminam aliquam tan-
 quam sponsam, non sustinet in amore
 riuales: vnde si auertat sponsam in quẽ-
 piam alium oculos conijcere, ac proin-
 de eum magis amare, mox destinat illũ
 ad cædem, vt amorem omnem sponsæ
 in se conuertat: sic Deus, cum aduertit
 nos amorem nostrum cõuerrere in res
 creatas, mox eas è medio tollit. Cuius
 rei clarũ exemplũ habemus in testa-
 mēto veteri illorum, qui è populo Dei,
 cum contempto manna, carnes concu-
 piſſent, miserrimè sunt trucidati. Et in
 nouo testamento eorum, qui ob nega-
 tiones, ob emptam villam, ob ductam
 vxorem & alias recreationes nuptias re-
 spuerunt & malè perierunt, neq; enim
 malum erat, aut ducere vxorem, aut vil-
 lam emere, aut iugaboum probare, sed
 malum erat vxoris, mariti, filiorum, o-
 pum, honorum amorem interponere
 amore Domini D E I, quia auocabat
 ab

Exod 16:

Luc. 14.

COMMUNIONE. 43.

ab aditu nuptiarum Dei, hoc est, communione sanctorum Sacramentorum. Vnde liquet affectus nostros inordinatos efficere, tum vt Sacramenta non frequentemus, tum vt suauitatem illorum non sentiamus, & ideo Deus nobis offenditur.

Si Deus aperire dicat, volentem venire post se, ac proinde & videre illum ac gustare in Sacramentis sanctis, debere abnegare seipsum, tollere crucem suam, & sequi ipsum; quomodo gustabit eum, qui affixus est rebus mundi, & suae voluntati? Et si discipulus eius esse non potest, qui non odit patrem, matrem, filios, uxorem, ac insuper seipsum, quomodo poterit eius esse discipulus, qui inordinate diligit seipsum, quarit seipsum, & nimium afficitur erga seipsum? Certè si Deus velit eum affici ad se, & venire eum sibi, necesse est, vt eum mortificet in re illa, quam inordinate amat, & qua impedit amorè diuinum. Legimus Deum B. ANGELE de Folingio sustulisse maritum cum liberis, vt ne amorem eius erga se impedirent. Idè legitur de B. Catharina Genuèsi. De alia quoq; sancta, cū quodam die marito & tribus filijs priuaretur, eā gratias egisse Deo, eò quòd deinceps occasionē haberet.

haberet diligentius ei seruiendi.

Gen. 22.

Propterea Deus Abrahamo, eadem filij imperavit, ut ostenderet nullum amorem diuino esse anteponendum, ne videlicet vnquam impediamus, quo minus illum amemus & accipiamus in Sacramento. Hæc est vestis illa nuptialis, qua Deus ornari vult omnes, qui veniunt ad suas nuptias. Quomodo ergo ad has accedet homo coopertus amore mundi? qui cogitat excipere se in Sacramento eum, qui diuitias nequaquam amet, quare & semper fuit pauper: qui honores respuat, quare semper habitus est contemptui; qui voluptates carnis non cupiat, quare & plenus fuit dolorum, qui non amavit inordinatè parentes, ut qui nec propter carissimos discipulos, nec propter matrem, quam tenerrimè amabat, quicquam voluerit quod patendum esset, nec ipsam mortem declinare.

Excipitur in hoc Sacramento, ille, qui nudus pepedit è cruce sublimis à terra; ut sciamus nos si ipsius esse velimus, debere esse nudos ab omnibus affectionibus inordinatis, & eminere supra amorem omnium terrenorum. Alioqui apprehendet scilicet si agellum, & exturbabit has res, quæ sanctum ipsius templum violant, & locum reliquiarum suarum maculant.

CON-

CONSIDERATIONES DE
 vtilitate frequentationis Sacra-
 mentorum.

QVemadmodum simulac Iudæi cœ-
 perunt fastidire manna cibum opti-
 mum & suauissimum, qui huius Sacra- *Exod. 16.*
 menti præferabat figuram, successit sta-
 tim appetitus aliorum & cæparum &
 carnum Aegypti: sic etiã vt primum
 cœperit radium cælestis huius manna
 corporis Christi, succedunt subito re-
 rum carnalium & terrenarum cupidita-
 tes.

Vt illi dum murmurauêre contra
 Moysen & Aaron, quod eos ex Aegy-
 pto eduxissent, & eò reuerti velle cœpe-
 runt: sic & isti incipiunt de Confessari-
 is conqueri, de quæ ijs qui huius boni il-
 lis auctores fuerunt: sæpè etiã optant
 nunquam hoc modo cœpisse viuere,
 cum redeunt in memoriam suarum vo-
 luptatum, quibus olim consumebant
 tempus: neque cogitant se tunc infæli-
 cissimam seruituræ seruiuisse Diabolo.

Vt Deus Iudæos cum murmure pre-
 cantes, tamen exaudiuit, misitque illis
 iuxta desiderium ipsorum copiam co-
 turnicum: sic Deus sæpè iustè infensus
 tam ingratis animis sinit illis euenire;
 quæ

quæ cupiunt vt paulatim intermisſo Sa-
 cramentorum vſu, dent ſe hilaritati, vt
 minus anxio animo ſint de peccatis,
 quàm antè, vt denique ſuauitatis planè
 nihil ſentiant in Sacramentis, adeoque
 rideant frequentius communicantes.
 Sed quemadmodum illi cùm maximè
 coturnicibus edendis vacarent, ſubitò
 dirumpi & mori cœperunt, tamque a-
 cerbam habuerunt cœnam, antè tam
 impudenter ſſagitatam. nam tantif-
 per dum coturnices primum vident,
 mirantur, captant, deplumant, coquunt,
 guſtant, hilaritas erat; mox autem vo-
 luptatem hanc luant acerbiffimo ſup-
 plio. ſic & cuiusmodi hominibus eue-
 nit. Ad extremum enim temporum illi
 fallaciæ & ſuauitates illæ pereunt, ipſo
 cum dolore viuunt, cum angore mori-
 untur. Certè enim qui ſeminat ſpinas,
 vuas non colliget: & qui folia plantat,
 non comedet ficus: vt in Euangelio pro-
 nunciat Chriſtus.

Luc. 6.

QVIBVS TERRORIBVS SA-
 than quosdam à crebra commu-
 nione, ſoleat abſter-
 rere.

SOLAT Diabolus, inter cæteras artes
 timorè immittere ijs, qui ſæpè com-
 municant, vt aut vteantur, ne minus
 rectè

COMMVNIONE. 47

rectè confessi sint, aut vt suspicentur peccatum in eo se admisisse, vbi nullū est, aut si quod est, fingit maius, quàm sit, aut si horum nihil potest efficere, vt tam sibi malè compositi, tam inepti appareant, vt sibi ipsi videantur non esse tolerabiles. Addit huc etiam, vt putent quicquid agant, id aliquem habere defectum, totamque vitam suam plenam esse huiusmodi defectum maculis.

2. Immittit hos timores ex mera inuidia, quod hos videat esse apud Deum tam gratiosos: Vti olim fœlicitas Adami effecit, vt inuidia rumperetur, nec desisteret prius quàm illum eiecisset è paradiso. Itaque vnam ex duabus obtendit causam, vel eam facit, vt videantur peccata, quæ nulla sunt, aut grauiora quàm sunt: vt propterea rædō Sacramentorum effecti propter suam, vt putant indignitatem, ijs abstineant: vel si id non potest, vt eorum gustatum spirituales sic occupet, rebus aduersis & perpetua tristitia, vt suauitatem Dei in hoc Sacramento non sentiant.

3. Hac etiam arte fallit Diabolus. Diffidentiam immittit animo, vt minus credant Confessario, quàm debent. Id autem eò facit, vt vel amittant meritum fidei, vel vt hac occasione Confessarium

48 DE FREQUENT.

sarium labore & molestia distrahant, seu confitendo, plus quàm debeant, seu easdem res odiose inculcãdo: vel quod videat illos hãc diffidentia multum amittere bonorum, & spiritualium consolationum.

4. Plerumque hæc Diabolus conatur efficere, quia isti scrupli multum imminuunt de seruaore amoris in Deum. Qui enim tam anxius est, non habet Deum eo loco quo debebat potius tam sibi de Deo fingit opinionem, vt videatur Iudex esse mundanus quidam, admodum cauillosus, qui causas omnes & calumnias varijs modis inquirat, ne secundum reum iustè pronũciat. Certè enim si cognoscerent, quanto desiderio salutis ipsorum teneretur Deus, quantisque illos quotidie cumulet beneficijs, fieri non posset, vt huc tristitiæ & angoris delaberentur. Multo etiam minùs, si cogitarent, quem ipsi thesaurum, quod pignus beatitudinis gestarent in pectore, quando cor habent quod solũ ad bona feratur, putetq; leuiora omnia supplicia quauis Dei offensione. Quod decretum, dum firmum certumque habent, semper parati, apri que sunt ad ritè communicandum: bis enim animus sic illos Dei amicos efficit, vt nulla possit tristitiæ

facere. Nam euss fortassè Confessarius erraret, tu tamen rectè communicas, ac præterea accedit tibi meritum fidei, cum fidem adhibes Confessario, id est, vicario Dei: accedit meritum obedientiæ, cum morem geris ita iubenti Deo: accedit denique meritum humilitatis, patientiæ, abnegationis suæ voluntatis ex amore Dei. Hæc quia videt invidus noster Diabolus omnibus modis agit, ut in pœnitentium animis fidem detrahat confessario.

- II. Remedium, Cardinalis Caietani hæc est sententia: Si quis anxietatis & angustie conscientie confessus sit, mediocriter acerbata præparatione, & inspecta non nimis negligenter conscientia: eum non debere, admittere dubitationes postea enascentes, rectenè sit confessus. Hoc potius sibi persuadere, omnia in se confessione exposuisse, aut singulatim, aut universè maxime cum huc accedit, ut paratus sit de integro confiteri, si ita esset opus, & confessarius id permittendum putaret.
3. Remedium est: consuetudinem facere cogitandi de bonitate, misericordia & clementia Dei quanto ille nos amore, quanta benevolentia; quantis, ut ita dicam, blanditijs nos foueat. Item que proponere menti imaginem eius suam

nem

COMMVNIONE. 51

nem, nostri amantem, benignam; qualē
scilicet illum esse, quotidiana declarant
beneficia: non rigidum, iracundū, calū-
niatorem. Cogita igitur tibi à D. N. id
dici, quod dictum est Apostolis: Tanto *Ioan. 1.*
tempore vobiscum sum, & non cogno-
uistis me? quasi dicat: Vide quanto iam
tempore, familiaritate mea per Sacra- *Ioan. 14.*
menta sis vsus? quo toto tempore, cum
nihil in me videris aliud, nisi amorem,
benignitatem, bonitatem, misericor-
diam erga te, tamen fingis tibi me seue-
rum & rigidum. An paruam te putas a-
moti meo facere iniuriam?

IV. Est considerare, quæ Sacerdos
sacram hostiam in manu ostendens, di-
cat. *Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata
mundi.* Hic est, qui venit amore & suauit-
tate, vt Agnus, non seueritate, aut rigore
armatus, vt leo: non qui mortem, sed
qui vitam afferat: non qui tristitia, sed
qui iucundissima pace te impleat, qui
rosas optimarum cogitationum, non
tristium curarum cordi inserat.

V. Consideranda est narratio de filio *Luc. 15.*
prodigo, plena amoris, plena suauitatis.
Huic, cum pannis obsitum videret, nul-
lum asperius verbū dixit parens, nullū
gestum ostendit animi commoti, cum
tam miserum videret; ne curiosus qui-

dem aspexit tam lacero habitu: sed, ut
 primùm vidit, animum filij submissum
 & meliora cogitantem, victus affectu
 paterno accurrat obuiam, amplexatur,
 suauatur, vestibus illis abiectis exutum,
 nouis exornat: hilaritatem indicit, ma-
 ctat vitulum saginatum, conuiuium in-
 struit. O suauem & iucundam narratio-
 nem: in qua hæc licet obseruare.

1. Quanta sit Patris cœlestis miseri-
 cordia; qui longe magis optet dare,
 quàm nos accipere: redeuntes amplexa-
 ri, quàm nos redire.
2. Ut primùm nos pœnitet, Deum
 non aspicere in nobis, quæ nostra sunt,
 pannos laceros, id est, peccata: sed quæ
 ipsius sunt, animam ad eius imaginem
 formatam, pretioso sanguine Christi
 redemptam.
3. Dei hanc esse consuetudinem, ut
 nobiscum mutet: pannos, id est, defectus
 nostros à nobis distrahat, in vicem do-
 net suam gratiam.
4. Eundem non tam curiosè, imo ca-
 lumniosè circumspicere & explorare
 eum, qui & peccata, & peccandi in po-
 sterum occasiones reliquit; qui que
 mortem iam ipsius posthabeat offensi-
 oni. Id quod demonstrauit in filio pro-
 digio.

5. Nos

COMMVNIONE. 53

5. Nos è contra debere, in quibuscun-
 que difficultatibus sine reformidatione
 ad ipsum accedere in Sacramento, ni-
 mirum tanquam mendicus ad diuitem,
 qui mendicitatem nostram opibus mu-
 tet, vt filio Prodigio contigit: tanquam
 infirmos ad medicum, qui omnibus
 morbis & debilitati medeatur: tanquam
 filios indignos tanto patre, sed qui nos
 dignos efficiat, qui que plura nobis da-
 turus sit, quàm nos petaturi: quod hæc
 sit illius natura, esse bonum & liberalē.
 Itaque quanto in maioribus nos vide-
 mus esse miserijs, imperfectionibus,
 & defectibus, tanto frequentius usur-
 panda sunt Sacramenta, vel sæpius in-
 die, si liceret: dicendumque illud Prodi-
 gi, *Ibo ad Patrem meum, & quid ei dicam* *Luc. 15.*
 hoc nempe, non esse me dignum, quia
 vocer filius ipsius, Et hæc est voluntas
 Dei, vt ostendit ipsa parabola, & verba *Matth. 11.*
 illa: *Venite ad me omnes, qui laboratis, &c.*
 VI. Ex his intelligitur, quemadmo-
 dum ille Prodigus, si suas solum mis-
 erias aspexisset, & parentis dignitatem;
 hæcisset perpetuo in eadem calamitate;
 sed cogitans patrem esse patrem resur-
 rexit, accessit, submisit se, & in gratiam
 receptus est: sic nos cum nostras solum
 respicimus imperfectiones, parum pro-

ficere, imò verò longiùs à Deo recedere. At si Deum respiciamus, non vt iudicem: sed vt patrem, tum verò causam esse, cur ad illum adeamus, vt qui sit Pater misericordiarum.

VII. Considera illud etiam, amorem quodammodo claudere paternos oculos, vt nostros defectus, quos nostra spòte aperimus, minus videat, aut quasi videre dissimulet. Neque enim celerius nosmet accusamus, quàm ab illo venia concedatur. Quemadmodum ergo hic filius prodigus ex imperfecto perfectus, è misero foelix, ex egeno diues, ex afflicto & famelico lætus & satur euasit: sic & nobis accidit.

VIII. Remedium est, cognoscere quotidianos lapsus & peccata venialia non auferre nobis gratiam Dei, qua solum spoliant nos peccata mortalia. Deinde multum interesse inter peccata venialia de industria commissa, atque inter ea, que ignorantia, aut imbecillitate committuntur humana.

IX. Considera permitti à Deo, vt leuiusculè sepius offendamus: non vt hæc nobis occasio sit reuocandi nos ab vltimo Sacramentorù, sed potius accedendi, vt eorum, auxilio cauere ab ijs possimus in posterum. Permittit idem hac etiam
de

COMMUNIONE. 55

de causa, vt nosmetipsi noscamus, & deprimamus: videamusque non modò quanta sit Saluatoris benignitas, qui nobis tam miseris, tam imperfectis, nò desinit impertiri seipsum; sed etiam quã sit necessarium ad Deum confugere. Itaque imitemur Prodigum, curramus ad Patrem, & curramus tanto magis, quanto nos miseris intelligimus esse pleniore. Ita defectus nostri occasionem dabunt, cognoscendi nostras infirmitates, ac proinde & deprimendi factum: cognoscendi morbos nostros, & quærendi remedij, cognoscendi deniq; infinitam Dei bonitatem, eamque mandandi, ac recurrenti ad ipsum propter frequentiam malorum ingruentium in singulas horas, atque adeò in singula horas, si fieri posset, recipiendi illù per Sacramentum.

Vult Deus, vt electis suis omnia cooperentur in bonum; vt ex ipsis etiam malis oriantur bona. Vult suos plangere, neque tamen perpetuò: potius vult semper gaudere in Domino. Itaque hos defectus vult esse occasionem, vt sui se artius cum ipso coniungant. Vt enim fortem equũ leuis offensus in cula confirmat, vt solidiore deinceps incedat gradu, sic & nos debet leuiore defectus

ad diligentiam excitare maiorem. Quod fiet, si sciamus in ipsa defectuum cogitatione non esse nimis haerendum: quando ex animo in his defixo nascuntur spinæ & tribuli cogitationum molestiarum, anxiarum, & pusillanimitate plenarum: currendum potius recta ad patrem, id est, cogitandus amor illius & beneficentia, qua cogitatione omnes illæ priores spinæ rosas, & tribuli dulcissimis vis commutabuntur. omnis, inquam, tristitia in gaudium vertetur.

S. CATHARINA Senensis ait, ut is, qui Principis colloquio frui velit, non consistit in vestibulo; Sed quaerit aditum ad ipsum conclaue: sic nos non debere consistere in vestibulo considerationis nostrorum defectuum, sed in ipsum Domini Dei conclaue introire, id est, in considerationem Dei, quam ille sit, erga nos amanter patiens, & amans patienter.

S. GERTRVDIS ait, quemadmodum auicula non semper adhærescit nido, sed exilit aliquando, sublimis euolat, cantillat, & gaudium quoddam sibi facit: sic nos non debere esse perpetuo affixos cogitationi defectuum nostrorum, qui nidus est noster; sed tollere nos aliquando in altum; considerare miseri-

COMMVNIONE. 57

cordiam & bonitatem Dei; tum deinde ad nostri cognitionem reuerri.

THOMAS de Kempis ait Deum suis amicis duas quotidie lectiones prescribere; quarum altera defectus suos cognoscant, altera bonitatem Dei, qui eos tam patienter ferat.

BEDA affirmat S. Paulum, si stimulo carnis fuisset liber, fortè in damnationem incasurum fuisse. Sic multi homines sancti perirent, nisi Deus in peccata leuiora incidere illos aliquando permetteret.

Dicere solitus erat quidam seruus Dei, non timere se peccata, quæ nouisset & odisset: sed ea tantum, quæ vel ignoraret, vel non magni faceret, vel etiam excusaret.

S. AUGUSTINUS iubet nos: de peccatis dolere, & de hoc dolore gaudere, ut qui gratiam Dei, coniunctam habeat.

Alius quidam non sibi mirum dicebat videri, si quando quid peccaret, quando se tam inbecillum, & à perfecta virtute remotum sciret: sed mirari potius, si quando non peccaret.

Alius aiebat quotidianos illos proborum lapsus ostendere, quod alio sensu in Euangelio negatur posse fieri, ut vix colligantur de spinis, id est, ex suorum defectuum cognitione oriatur cognitio

Luc. 16.

D 5 .beni.

bonitatis Dei; & de tribulis imperfectio-
num, diuinæ suauitatis ficus.

Dicebat idem permittere D. N. labi
nos in defectus. Ut hac occasione ad ip-
sum veniamus: inuitati scilicet illis vo-
cibus. *Venite ad me omnes, qui onerati estis,
defectibus, & ego reficiam vos.*

Cum quidem aliquando totus mœ-
roris & perturbationis plenus esset, pro-
pter suos defectus: audijt vocem, quæ
diceret. *Quid tristis es? Veni, & omnem
mœrorem projice in latus meum. Quo
dicto, omnis illa tristitia absterisa est.*

OMNIA VERI AMORIS SI-
gna inueniri in Sanctiss. Sa-
cramento.

INter innumera sui in nos amoris ar-
gumenta, quæ viuens in hoc mundo
dedit Christus; vel e maximo, vnum
est huius Sacramenti institutio. Itaq; D.
Ioannes ait, cum amasset suos Christus,
præcipuè amorem hunc ostendisse sub
finem vitæ. Tum enim maiora in illos
contulit beneficia, & clara ora dedit sui
amoris argumenta, cum & ad tempus
vitam pro illis relinqueret, & perpetuò
se illis in Sacramento Sanctissimo do-
naret.

COMMUNIONE. 59

PRIMUM igitur certissimumque signum amoris est, desiderium coniungendi intimè atque adeo vniendi se rei amatæ: quod quàm vehementer fuerit in Christo, hoc Sacramentum ostendit. Fuit enim de præcipuis instituendi causis hæc, vt nos faceret vnum secum. Itaque instituit illud specie cibi, quod quæadmodum ex cibo, & eo qui cibum sumit, vna quædam & eadem res conficitur ita ex Christo, & ex eo, qui ipsum in Sacramento accipit. Vnio autem hæc fit communicatione vnius spiritus in vtroque: ex quo consequitur vnus viuendi modus.

ALTERVM signum est benè facere homini amato, quâdo autem cor amato largitus est amas, nihil habet reliqui, quod illi largiri non velit. Iam quæ maiora possent excogitari, quæ nobis in Sacramento largitur Christus? Quippe qui dat carnem suam & sanguinè suum, & merita, quæ carne & sanguine suo olim promeritus est. Quemadmodum autè anima nostra, vt primum eum carne ab Adamo progenita cõiungitur infusione diuina, subito particeps fit omnium Adami malorum & miseriarum: ita quando eadem per sanctissimum hoc Sacramentum cum carne CHRISTI

D O C O N

coniungitur, in partem venit omnium honorum & thesaurorum Christi. Quae de causa vocatur Communio: quod hoc modo communicet nobiscum Iesus, non modo carnem & Sanguinem suum; sed etiam, ut dictum est, merita carnis & sanguinis sui.

III. est, Amantium alter alterum de se semper cogitare vult. Ergo, si quando inter se diuisantur relinquunt aliquid, quo conseruetur & renouetur memoria mutua. Talem nemosynum voluit esse Dominus noster hoc Sacramentum. Vade cum institueret, dixit: *Hoc facite in meam commemorationem*: id est, reuocate in memoriam, quoties ad hanc mensam acceditis, quanta in vos consulere beneficia, quanto vos amore sim profecurus: quam multa vestra causa perpeffus sim.

IV. Amans amari cupit. Et hoc signum habemus amoris Dei: ut qui desiderans amari à nobis instituit tale sacrum conuiuium, talibus consecratum verbis, ut qui ei dignè intersit, subito percutiatur amore ipsius Dei.

V. Amans optat dilecto affere aliquid voluptatis, atque eius rei vias omnes inquirat, ut blandi parentes pusillis pueris solent. Fecit idem Deus instituendo hoc

Sacra-

COMMVNIONE. 67

Sacramento: cuius proprium est animā puram suauissima voluptate complere. Qui enim ita mundi accedunt, tantam sentiunt in vsu Sacramenti suauitatē, vt, quemadmodum ait S. Thomas, nulla sit lingua, quæ id satis explicare possit. Vide, amabo, quo tempore tam suaues epulas parauerit: nempe in cœna nouissima, quam proximè exceptura essent acerbissima supplicia iam tum ab inimicis parata. Tum igitur ille suauissimas parabat delicias, cum illi dolores acerbissimi parabantur: cum illi fel miscebatur, ipse vicissim miscebat mel: cum illi cruciatus destinarentur, destinabat ipse nobis hanc suauitatem. Nec imminētis mortis, nec tantorum cruciatuum, quos sibi paratos sciebat, cogitatio tam potuit ipsius animum occupare, vt illū a tam magnis beneficijs in nos conferendis abduceret.

VI. Amans amati absentiam tormenti loco habet: semper illi optans esse affixus. Veri enim amoris hic est affectus, vt rē amatā sibi adesse velit, vt ex illius præsentia capiat voluptatē. Sic diuinus amator mirabile hoc instituit Sacramētū, in quo ipse verè sit præsens: vt dū hoc Sacramētū maneret in mūdo, maneret in mundo etiā ipse, quamquā af-

D 7 . . . cen:

62. DE FREQUENT.
cendisset in cœlum. Hoc planè certum
est argumentum magni amoris.

QVAM MAGNUM SIT HVIVS
Sacramenti donum.

Non potuit nobis D. N. maioris
honoris, utilitatis, aut iucundita-
tis opus in terris relinquere, quàm reli-
querit hoc Sacramento. Hic habemus,
ad quem refugimus in omnibus rebus
aduersis, cui loquamur, cum opus est,
facie ad faciem. O felicem Christiano-
rum gentem qui quotidie possunt coram
Domino suo astare, & quoties volunt,
cum illo sermones conferre! Hoc autè
cum sit tam grande donum, minus ali-
quanto videretur, si datum fuisset bene-
merentibus, aut gratis: aut ijs sanè, qui
eo pro dignitate vterentur. Iam verò cū
datur multis, qui illud non agnoscunt,
tam parum grati sunt, tam malè ad suos
usus adhibent, amoris indicium est, &
misericordiæ singularis. O rem verè ad-
mirabilem! Si tota natura & gloria Dei
penderet ab homine, vt hominis pen-
deret à Deo, quid potuisset amplius facere
Deus ad deuinciendum sibi amore ho-
minem? Certè magna & stupenda res
est, cum omnis nostra salus, omnis glo-
ria

COMMUNIONE. 63.

ria, omne bonum nostrum in Deo sit, nos tamen à Deo fugere: contra Deum tantopere coniunctionem nostram expectere, cum ad nullam nobis indigeat.

MODVS QVO CHRISTVS apud nos manet.

AMORIS Christi magnitudinem ostendit & modus, quo manet nobiscum. Nam si specie sua mansisset, mansisset ut à nobis in veneratione & honore haberetur: nunc cum specie panis manet, manet ut eum manducemus & veneremur: ut altero fides, altero creceatur charitas. Vocatur Panis vitæ: quia est vita ipsa specie panis. Itaque qui dignè sumit hunc panem, eodem momento accipit vitam: quando manducat ipsam vitam. Quod si horres cibum hunc, eò quod vivus sit, accede saltè eò, quod panis Angelorum sit. Si parvi facis, quod panis sit, magni fac, quod vivus sit.

DE PRAEPARATIONE.

Quoniam verò hoc Sacramentum infinite virtutis est: ut quod Christum contineat fontem gratiæ, & nobiscum communicet virtutem omnè passionis Christi, cuius est pretium infinitum.

64 DE FREQUENT.

tum: fit ut quo quisque se ad id accipiendum diligentius comparat, tanto aptior sit ad percipiendos Sacramenti fructus. Itaque diligentissime laborandum est, ut digne parati ad illud accedamus.

DE TRIBVS PECCATIS,
quæ huic Sacramento aduersantur.

Superbia, odium, & turpitude, S. Eucharistiæ aduersantur. Hic enim accipitur is, qui se tam infinite depressit, qui pro inimicis in cruce precatus est, qui è castissima Virgine purissimam assumpsit carnem. Ergo cum alijs, tum his maxime peccatis vacare eum oportet, qui cœleste epulum aditurus est.

DE PECCATIS VE-
niatibus.

Peccata venialia incredibile impedimentum afferunt ad degustandam suauitatem & dulcedinem huius Sacramenti, maxime ea, quæ scienter, committuntur. Nam sicut encaustum non potest herere in aere, sed in auro tantum, sic hoc encaustum tam nobile non sinit Deus imprimi, nisi in animam ab omni peccato immunem.

DE

DE MALIS PECCATI
venialis.

PRimo obligat ad poenam, vel presentis vitæ, vel Purgatorij, quæ grauior est, veletiam ad poenam inferni, quæ grauissima est, & æterna.

2. Maculat animam, sicut mortale totam obscurat,
3. Imminuit feruorem caritatis, sicut aqua flammam ignis.
4. Debilitat vires animi in bonis operibus exercendis: sicut onus impositum reddit equum ad ambulandum tardiorem.
5. Retardat gloriam æternam, cum detinet in Purgatorio.
6. Minuit bona æternæ gloriæ, quia poterat boni aliquid fieri, quo tempore commissum est peccatum veniale.
7. Est dispositio ad peccatum mortale, & ideo conuenit, ab eo abstinere, nõ considerãdo quod parua sint, sed quod Deus, cui displicent, sit magnus, vt dicit S. Hieronymus.
8. Magnum obstaculum ponit recipiendæ nouæ gratiæ, vt Doctores tradunt: nam non licet vel pro omnibus huius mundi bonis, peccatum veniale committere.

DE

DE INTENTIONE COMMUNICANDI.

Inter cætera quæ præparationi sunt necessaria, principem ferè locum habet recta Intentio, & finis propter quem communices. Potest enim hic & bonus esse, & vitiosus. Fines verò quos rectè nobis propositos habere possumus, hos numerat S. Bouventura,

1. Ut arctius copulemur cum Deo.
2. Ut hoc Sacramento, quasi medicina ab animi morbis conualescamus.
3. Ut quæ Deo tenemur, reddamus debita.
4. Ut rebus aduersus liberemur.
5. Ut certum aliquod à Deo donum impetremus.
6. Ut gratias referamus beneficijs Dei. Cum nihil sit, quod illi, gratius offerre possimus.
7. Ut laudemus Deum & Sanctos, quòd hoc sit sacrificium laudis.
8. Ut adiuuemus proximos viuentes, mortuosque.
9. Ut accipiamus spiritum Christi, per quem vivamus cum illa humilitate, charitate, obedientia, paupertate spiritus, mortificatione corporis, contemptu mundi, quibus olim Christus vixit.

Atque

COMMUNIONE. 67.

totque hic sit finis præcipuus.

10. Ad memoriam faciendam passionis Christi vt in Euangelijs & à S. Paulo iubemur.

11. Vt Deo gratum præstemus officiũ qui vehementer desiderat esse nobiscũ, vt hinc eius voluntati satisfaciamus. Cum hoc fine coniungi etiam possunt omnes suprà positi.

DE DEVOTIONE.

L Abora, dum communicaturus es, vt commouearis sensu quodam intimo pietatis, seu deuotione, vt vocant, actuali. Id fiet, si consideres Dei immensitatem, & tuam indignitatem: quæ tibi ille beneficia dederit, quibus tu illũ peccatis offenderis. Formabis igitur te animo in speciem filij Prodigij, aut Publicani, aut mulieris, quæ in adulterio deprehensa, redit ad maritũ veniã petitura. Præter omnia excitabit te cogitatio de magnitudine amoris Dei in Creaturã.

QUATVOR, QUÆ S. MECHTILDIS considerabat communicatura.

Primo, magnũ Dei amorem, quo ille de se ab omni æternitate cogitasset,

2. Quòd se creasset, cũ sciret tam ingrattam illam suæ Maiestatij futuram.

3. Quòd voluisset mori in cruce, & sanguine suo satisfacere pro suis peccatis æterno Patri.

4. Quòd:

68 DE FREQUENT.

4. Quod ex amore ipsius voluisset manere in hoc Sacramento, ut pasceret illam sua carne, & mundaret suo sanguine.

DE FAME HVIVS
Sacramenti.

Magna huius Sacramenti fame affici deberemus, & propter eam in eo usurpando frequentes esse: cum nō minus hic sit verus & proprius animi pastus, quā eius venenum fuerit pomum vetitum. Excitabit famem harum quatuor rerum consideratio.

1. Necessitas nostra, in qua sumus.
2. Imitationes Christi, & minus si nō accedamus.
3. Desiderium Sanctorum id optantium.
4. Fructus huius Sacramenti.

FRUCTVS S. EV-
charistie.

Primo remittit peccata præterita, quæ obliuione exciderunt.

2. Confirmat aduersum futura.
3. Debilitat vitiosos animi impetus.
4. Tentationes minuit.
5. Ad pietatis studium incitat.

6. In-

6. Intelligentiam illuminat.
7. Accendit affectum.
8. Confirmat spem.
9. Debilitati nostræ firmitatē addit.
10. Exhilarat conscientiam.
11. Participes nos facit meritorum Christi.
12. Dat pignus gloriæ.
13. Confirmat cor hominis.
14. Armat fortes, vt strenuè cum Diabolo certent.
15. Perterret inimicum.
16. Alacrem facit ad probas actiones.
17. Mirè adiuuat res aduersas.
18. Pœnas peccati minuit.

S. Vincentius ait, euadendi Purgatorij viam esse ex præcipuis rationibus, vt quis frequenter communicet.

Accepturo igitur Christum in hoc Sacramento, prima debet esse cura purgandi cordis, quod fit præcipuè per Cōfessionem: altera sit cura linguæ. Vt enim cor est lectulus, in quo recubiturus est magnus hospes: imò lingua primū est membrum, quod attracturus est. Lectulus ergo ille sit plenus rosis virtutum, non vitiorum spinis.

IN-

INTER EVNDVM AD SA-
cram mensam, quid cogitan-
dum.

Matth. 25.

Cogita tibi dici, *Ecce sponsus venit, exite obviam ei.* Venit ille plenus charitate, benignitate, & omni bono, cupidus manendi tecum, vt cum suis delicijs. Decet igitur te illi venire obviam plenum deotione, amore, veneratiōne, læritia, & gaudio: vtique cū accepturus sis Sponsum tuum, Dominum tuū Deum tuum, Creatorem tuum: qui longè ardentius dare, quàm tu accipere, cupiat, vt ostendit filio prodigo qui venit vt agnus non vt leo.

Enc. 2.

Vtile quoque tum fuerit, illa secum loqui, & meditari: *Vnde hoc mihi, vt veniat Dominus meus ad me? simulq; considerare, quis ille qui venit: & illud Sancti Francisci vsurpare: Deus meus? Deus meus: quis estu? & quis sum ego?*

POST COMMVNIONEM.

Magnæ Deo ob hoc beneficium agendę sunt gratiæ, & magno opere custodiendum os: petenda insuper à Deo, quibus egemus, præcipuè charitas, & vt possimus semper
 vnum

COMMUNIONE. 71

vnun esse cū iplo: offerrendo seipsum
suaque omnia in holocaustum Deo.

Sacramento hoc vires suas exercet in
animam, toto tempore, quo nondum
consumptæ sunt species. Itaque post
Communione vtile est esse, quàm ma-
ximè collectum, & hoc vel simili modo
cū Deo familiariter colloqui.

PRECATIVNCVLAE, QVAE

*Post communionē, Vel cordatantum, vel
ore etiam proferri possunt.*

Domine mi, ad hoc creasti me, vt
mem te: da mihi, vt possim fa-
cere, ad quod creasti me.

Nimis audax sum ego creatura tam
abiecta, quæ petam amorem tam sub-
limem, vellem petere aliud humilium,
quod meæ vilitati par esset. Sed quid fa-
ciam, quando tu iubes, vt amem te?

Creasti me, vt amarem te, minaris si
non amē te: mortuus es vt amarē te. lu-
bes vt nihil magis petā à te, quā vt amē
te. Vsque eo desiderasti vt amarem te,
vt cū me videres frigidius amare, in-
stitueris Sacramentum miræ virtutis, vt
cor meū transformares in amorem tui?
Deus meus, quis sum ego apud te? vt im-
peres mihi, vt amem te? vt ad hanc rem
tam varias & nouas artes inueneris?

Quid

Quid sum ego apud te aliud, quàm
 lamitas, tormenta, crux? Et quid tu mi-
 hi es aliud, quàm salus, requies, & omne
 bonum? Quod si tu me talē amas: quomodo
 modo ego te talem erga me non amem?
 Indignus sum, qui amem te, Dominus
 sed tu dignus es qui ameris. Concedere
 mihi, vt audeam amare te. Deus meus
 amor ex quo omnes amores fluunt, cur
 non absum? Et hoc igne amoris tui? De-
 us meus, bonitas ipsa, per quem bona
 sunt omnia, quæ bona sunt: quare non
 amem te, cum sola amoris materia sit
 bonitas? Deus meus, pulchritudo à qua
 omnis pulchritudo, quare non amo te
 cum pulchritudo sic rapiat omniun-
 corda ad se? Si non amo te, propter hoc
 quod es in te: cur saltem non amo pro-
 pter hoc, quod es in me? Filius amat pa-
 trem, quia ab illo quod est accepit. Mem-
 bra amant caput: & pro illo se exponunt
 periculo: quia ab illo in eo quod sunt
 cōseruantur. Effectus omnes amant suas
 causas: quæ ratio ex omnibus deest tibi
 Deus meus, ob quam nō debeam ama-
 re te? Tu mihi dedisti vt essem, & dedi-
 sti mihi perfectiùs, quàm parentes mei.
 Tu me cōseruas multò perfectiùs, quàm
 caput membra: quare ergo non amem
 te? Discedite à me creaturæ omnes, pro-
 cul

cul discedite à me: nec vos mihi, nec ego vobis rectè coniungor. Si vos seruos & ministros mihi esse voluit Dominus: eritne ratio, vt ego adultera fidem frangam tali sponso? prodamne Dominum meum per illos ipsos seruos, quos mihi concessit?

Ergo Deus meus, etsi omnia mea sint, cur non amem te? cur non tibi tradam totum cor meum? cur non semper ardeam coelesti tuo igne? *O s v dulcis: ô Iesu amor!*

CVR SVAVITAS HVIVS SACRAMENTI non percipiatur ab omnibus.

Flt hoc primo vitio illius, qui ante Communionem non satis animum ad eam comparauit. Vt enim coelum, quia oculis caret, lucis suauitatem, licet præsentissimam non sentit: ita multorum palati eo modo corrupti sunt, vt rerum spiritualium, tametsi præsentibus sint, nullum habeant gustum. Nam, vt S. Paullus inquit, *Ho. 1. Cor. 2. mo animalis, id est, qui altarum animantium more, solo ducitur sensu, non percipit ea quæ sunt Spiritus Dei.* Fit deinde ex defectu considerationis, quod sanctissimus

Emus

mus hic cibus non satis ruminetur. Nā qui illum subito deglutiunt, profectō gustu careant necesse est, vt & illi qui eum ore cordis non attingunt. Vt igitur dulcedinem huius cibi sentias, necesse est ruminare, & petere opē à Deo, vt intelligentia, sanctisq; & profundis cogitationibus de hoc SS. Sacramento, aliquem eius gustum habere possis.

QUATVOR IN HOC SACRAMENTO consideranda.

GVILIELMVS parisiensis, quatuor res, inquit, in hoc Sacramento considerandas.

1. Admiranda Dei potentia, quæ tam miro modo panem & vinum visibilia trāsmutat, in corpus & sanguinem Christi inuisibilibs: relinquēs species panis & vini sine natura & essentia illorū.
2. Prudentia seu sapientia Dei quæ prouidit animæ nostræ de cibo tā conueniente. Ipsa præsertim externa specie panis & vini, inuitante nos, vt securi, libentesque accedamus.
3. Diuitiæ bonitatis Dei, qua tam liberaliter nobis talem cibum offert, cum tanta hilaritate & lætitia.
4. Memoria diuinæ misericordiæ, quæ filio proprio non pepercit, sed cū morti tradidit, vt etiam in hac vita perpetuum

de

COMMUNIONE. 75

de illo gaudium habere possemus. O res
verè digna, quæ nos semper attonitos
reddat sui cogitatione.

*CVR NON OMNES SENTI-
ant suauitatem in hoc Sa-
cramento?*

Quod nõ sentiatur suauitas in hu-
ius Sacramenti percõptione, fit ex
eo, quòd non magni fiant peccata ve-
nialia scienter admiffa. Proprius enim
huius Sacramenti effectus est, efficere
animam puram & mundam noua con-
solatione & refectione: sed peccata ve-
nialia vehementer obsunt puritati &
nitenti huic, & deuotionẽ impediunt a-
ctualem, quæ ad huius suauitatis gustatũ
est necessaria. Concludi igitur hoc cer-
tò potest peccatis venialibus fieri, vt
dulcedo diuiniffimi Sacramenti non
sentiatur. Caueamus ergo illa, vt pestes:
Deum q̄ precemur, vt det nobis illũ ani-
mum, vt mori malimus, quàm scienter
committere, vel veniale peccatum.

*MODI VARIJ PRÆPARAN-
di se ad sacram Commu-
nionem.*

*S. Mechthilis consueuit ante Communie-
nem d. cere quinquies, Ave Maria.*

E 2

PRÆ-

Primò, in mentem reuocabat B. Virginis puritatem, qua filium Dei concepit, & humilitatis eius abyffum, qua traxit illum ad fe de coelo: orando illam, vt obtineret perfectam animæ puritatem.

II. Recordabatur incredibilis gaudij, quo perfundebatur, cum post genitum suum filium agnouit eum simul hominem esse & verum Deum: orando illam, vt bonam & veram Dei cognitionem consequeretur.

III. Quod omni hora parata fuisset ad recipiendam Dei gratiam: orando illam, vt & ipsa cor semper paratum habere possit, ad nouam Dei gratiam recipiendam.

IV. Deuotionis & gratitudinis, qua communicabat, dum versaretur adhuc in terris: orando illam, vt possit semper Deo grata esse, maxime pro huius sacramenti beneficio.

V. Benevolentia magnæ, qua appellando eam filius, simul recepit cum admirabili eius gaudio: orando illam, vt possit obtinere gratiam ad eundem sacramentum mensam cum lætitia spiritali. Nam vt illa dicebat, si homo sciret, quãtam utilitatem caperet ex sumptione Corporis Christi, præ nimia lætitia ani-

COMMUNIONE. 77

mo deficeret. Eadem S. Mechtildis, so-
lebat quoque ante communionem in-
ter cætera diligenter in memoriam
reuocare passionem D. N. & quando
id prætermittebat, putabat se magnum
commisisse errorē: eò quòd Christus in
huius Sacramenti institutione dixisset.
Hoc facite in meam commemorationem. id
est, communicate. Vnde cùm rogasset
Dominum pro illorum verborum in-
telligentia, à Spiritu sancto illi sugge-
stus fuit hic verborum sensus.

Matth. 26.

TRIA COMMEMORANDA
sunt tempore communionis de
Corpore Christi.

PRIMUM est, eternus amor, quo Deus
cùm nondum essemus, nos dilexit, &
omnia necessaria prouidit, & ideò di-
gnatus est creare nos ad imaginem &
similitudinem suam. Qua de causa de-
bitæ sunt illi à nobis agendæ gratiæ.

Alterum est, inæstimabilis amor,
quo filius Dei, cùm in summis delicijs
ageret in gloria Patris, ærumnas nostras
assumere dignatus est, quas ob peccatū
Adami incurrimus, nempe famem, si-
tim, æstum, frigus, fatigationem, pudor-
em, pœnas, & mortem turpissimam, vt
nos ab omni ærumna liberaremur.

D 3

Ter-

TERTIVM est, amor imperforabilis, quo nos omni momento prosequitur, & cura benevolentia plena, ac providentia paterna, qua nos gubernat. Sic ut is, qui creator noster, suavissimusque frater est, assistens ante conspectum Patris, tanquam advocatus, procuratorque fidelissimus negotia nostra pertractet. Hæc tria omni momento debent nobis ob oculos esse posita, ut illa aiebat, speciarim autem tunc, cum inter futuri sumus cœlesti conuiuio, quo noster amantissimus redemptor in sui ineffabilis amoris testamento nos donauit, cuius cum multa gratiarum actione semper memoriam recolere debemus. Cognouit quoque instinctu Spiritus sancti S. Mechthildis, quando quis occupat se rerum terrenarum, vel inutilium cogitatione, commaculati imaginem Sanctæ Trinitatis, hoc est, Animæ faciem. similiter, si intellectum conuertat ad curiositatem & sapientiam mundanam, atque item si à voluntate Dei se disiungat, & in rebus caducis se delectet. Quoniam verò, quàm diu anima est in hoc corpore, sæpè contaminat faciem suam rerum terrenarum cogitatione, congruit, ut crebrò oculos conijciat in speculū vultus diuini, & imprimis, quādo

COMMVNIONE. 79

do est communicanda. Et sicut candor vultus rubore suffusus reddit sponsam multò pulchriorem, sic curanda est, vt faciem animæ frequenter per confessionem lauemus, & recordatione passionis Christi etiam rubedine quadã tingamus.

QVĪD DOMINVS EIDEM IN
eadem materia suggesterit.

QVANDO vis communicare, (dixit aliã ad eandem Christus) hac intẽtionẽ me debes recipere: nempe, cū desiderio sumendi me tali amore, quo nullum humanum cor me amavit, & desideravit, & ego suscipiam illũ amorem in te, non qualis est in te, sed qualem & quantum ego esse vellẽ. Alia vice, cū vellet communicare, videbatur Christus D. N. septẽ aureas litteras, velut septẽ gemmas illius pectori inscribere, illaq; significationem earũ intellexit. Prima gemma indicabat cordis mēditã. Secunda, assiduã memoriã conuersationis & vitæ Christi. Tertia profundã humilitatẽ Christi. Quarta, perseverantiã in bonis operibus. Quinta patientiã in aduersis. Sexta spem. Septima, amorẽ rerũ coelestium. His virtutibus, velut septem gemmis ornatus esse debet, qui vult piẽ communicare.

E 4 DE

80 DE FREQUENT.
DE S. GERTRUDE.

S. Gertrudis cum aliquando Dominū nostrum oraret, vt dignaretur declarare, quemadmodum parare se dignè deberet ad recipiendum Spiritum sanctū, & Christi D.N. corpus, fuit ei responsū, debere eam prius tangere manus ipsius & latus. Latus quidem, considerando cū grati animi significatione, quātus sit diuini cordis amor, quo ab æterno sumus prædestinati in filios & hæredes regni, & quomodo in dies infinitis beneficijs nos licet indignos, & ingratisimos, præueniat. Manus quoque tangi debent, hoc est, magna gratitudine animi recolenda est omnium nostræ redemptionis operum memoria, vt quod triginta tres annos nostræ causa laborauit, maxime autem in passione & morte; Cū autem ex tali memoria incaluerimus, offerre debemus cū multa gratitudine cor nostrum Deo, in illius amoris vnione, de qua dixit Christus. *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos*, ad beneplacitum scilicet diuinæ voluntatis; sic vt homo nulla in re desideret, vel velit præstare aliud, quàm beneplacitum Dei comparando se pariter ad facienda & perferenda omnia quæ Dominus mandauerit.

IOAN. 20.

EX

COMMUNIONE. 81

EX IOANNE TAVLERO.

IS refert quēdam optasse instrui à Deo, Quis, quādo, & quomodo dignè possit communicare? fuisseque illi responsum à Domino in hunc modum. Qui non habet quod suum est, & cui placēt omnia à me facta. Expositio horū verborum hæc est. Communicaturo necessaria esse tria. Primū, vt non habeat quod suum est, id est, peccatum mundādo conscientiam per confessionem, Secundo, vt desideret quod suū non est, id est, Deum: non optando, nec desiderando aliud, quā diuinam gratiam. Tercio, vt renunciando omnibus rebus, quę Deo displicent, se suaque omnia diuinę voluntati resignet. Hęc tria; qui haberit, securè potest communicare, etiam si actualem deuotionem non sentiret.

QVID ANTE COMMUNIONEM considerari queat. Ex eodem.

PRIMO considera, quantus, & quis sit, qui est recipiendus. II. Quā ipse sis indignus: vt qui potius dignus sis, vt inferni sis titio, quā vt Dominum ~~maximū~~ maiestatis recipias.

III. Beatus, Virginem peccati expertem

E - 7

tem

Luce. 1.

tem conturbatam fuisse, quando cognouit ex Angelo se fore matrem Dei: & quando S. Ioannes erat baptizaturus Christum, contremuisse.

Matth. 3.

IV. Recipe illum, vt soluas tua debita, quæ debes patri æterno, ob beneficia ab eo accepta, offerendo illi sacram hostiam, ad pugnadū vitiliter cum dæmone, mundo, & carne. Deinde, vt inopiā tuam locupletes Christi opibus, ac deniq; vt ita firmiter te Christo cōiungas, vt nulla creatura amplius te ab eo diuellere possit.

EX EODEM.

ALI rursus, qui non videbatur sibi ad hoc sacramentum rectè dispositus, respondit Dominus. Certò noris, carissimè, quoties à te animus peccandi abest, & confiteris ea; quorum meministi, semper te esse ad communionem satis dispositum. Et subiungit idem Autor. Ego certissimè credo, ita recipere corpus Domini, vtilius esse animæ, quā interesse centū sacris Missæ, vel centū concionibus. Imò, inquit ille, quidā Doctores existimant, eū, qui vel semel sine peccato mortali sumit hoc sanctum Sacramentum, plus gratiæ cōsequi, quàm si ter inuiserit Sanctum sepul-

pul-

COMMUNIONE. 85

pulchrum: nec vnquam quenquam ita communicare, quin gratiam particularem, & singularem gratiæ ac charitatis gradum, quem prius non habebat, consequatur, quantumuis se sentiat aridum & deuotionis expertem. Addit esse tres mirabiles huius Sacramenti effectus. Primus est, quod in se transformet communicatē, vt dicere queat. *Vino ego, iā nō ego, viuit verò in me Christus.* Alter est, Gal. 2. quod semper cōferat augmentū gratiæ & caritatis. Sic, vt si quis nunquam vllā recepisset gratiam, hæc sola, quam etiam semel communicando consequitur, sufficiat ad obtinendam vitam æternā. Quare vel ob hanc vnā causam, nemo permittere deberet se ab huius Sacramenti frequentia arceri. Tertius, omnes tentationes spirituales, carnales & naturales, virtute huius Sacramēti sopiri, temperari, & extirpari, simulq; peccata venialia, & mortalia obliuioni tradita.

EX S. DIONYSIO AREOPAGITÆ.

S. DIONYSIUS ad quatuor capita reuocat hanc præparationem.

PRIMUM est. Benè expurgate conscientiam à peccatis, domumque animi

E 6

encc-

84 DE FREQUENT

euerrere: eò quòd in vase mundo, & monumento nouo Sanctissimum Domini corpus sit deponendum. Ad hanc rem potest seruire confessio, & recta intentio.

II. Ornare animam virtutibus. Quòd seruit oratio, quæ impetrat, & Fides, quæ credimus, quæ in hoc Sacramento credenda sunt, ac denique Caritas, quæ disponit cor ad ardentissimum amorem Iesu degustandum.

III. Se, à se ipso euacuare (Dominus enim non fert in suo amore riualem) mortificando sensus, & affectus internos cum humilitate, quæ facit nos crucifixos mundo, & mundum nobis.

IV. Excitari ad nouam vitam: Omnia nostra in manus Dei resignando, viuendo, loquendo, & omnia opera exercendo in ipso.

PRAEPARATIO EX S. BONAVENTURA.

PRIMUM, Colligere animum, excutiendo, & cum lacrymis, si non corporis, saltem mentis, conscientiam lauando.

2. Confiteri & peragere poenitentiam.

3. Colligere denuò animum ad duarum maximè rerum meditationem: magnitudi-

COMMVNIONE. 85

tudinis Dei, & miseræ nostræ.

4. Quàm magnus sit ille Dominus, & quàm tu seruus abiectus.

5. Cogitare, quantus sit Dei in nos amor, qui pro re tam vili, item que cum re tam vili seipsum velit vni re: & in ipsa, & pro ipsa, tam humilia pati.

ALTERA PRAEPARATIO
ex eodem.

I. COGITA quid facturus sis: accepturus scilicet Christum verum Deum & hominem, qui pro te olim pepedit in cruce.

2. Quis id facturus sit, Tu homo, non bestia per peccatum.

3. Cogita, recipere te eum, qui Sanctus Sanctorum est: atque i deo sanctè accedendum & piè, absterfa omni peccatorum rubigine per compunctionem, omni mentis amaritudine, per orationis dulcedinem.

4. Accedendum magna reuerentia tantæ maiestatis. Si enim ante imperatorem homo sanie & tabe fluens consistere non auderet: quomodo consistet corâ Deo homo miser & peccatis infestus? Considera tamen, maiorè esse indignationè Dei, quâ dignitatè nostram: maiorè ipsius benignitatè, quâ nostram miseriam.

E 7 s. Acces

5. Accedendum cum magno amore & desiderio accipiendi hospitio cordis suum Dominum. Caue ergo diligenter, ne accedas cum rædio & torpore. Mirū est, inquit ille, quomodo recipiens homo non lique scat amore, caloreque.

6. Pro se & alijs demissè & cum affectu orandum, maximè petenda venia peccatorum.

7. Longè cohibendus animus ab omni re externa, quantumuis paruula, quæ quoquo modo potest cordi aliquam aspergere maculam. Hæc puritas tū maxime curanda, cum iam ad communicandum accedis.

PRÆPARATIO EX CONCI-
lio Tridentino sessio. 13. cap. 7.

Non absque magna sanctitate & reuerentia (*verba sunt Concilij*) cœleste hoc Sacramentum percipiendum est: præsertim cum illa plena formidinis verba apud Apostolum legamus. *Qui manducat & bibit indignè, iudicium sibi manducat & bibit, non diiudicās corpus Domini.* Quare communicare volenti reuocandum est in memoriam eius præceptum. *Probet seipsum homo.* Ecclesiastica autem consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, ut
nullus

nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi contrit^o videatur, absque præmissa Sacramentali confessione ad sacram Eucharistiã accedere debeat.

Ex his intelligitur solum peccatum mortale, quod cognitum confessione purgatum nõ sit, impedire accessum ad Eucharistiã: Contra cõtritionem & cõfessionem esse vestem nuptialem, qua qui sit exornatus, securè possit accedere. Quod sufficit ad multas conscientiarum anxietates tollendas.

PRÆPARATIO EX CATE-
chismo Romano.

VOCATUR hoc Sacramentum PANIS QUOTIDIANUS, quod vel quotidie sit accipiendum, vel ita sanè viuendum, vt quotidie possimus accipere. *Adit idem.*

Ij qui dicunt rarò accedendũ ad hoc Sacramentũ, audiãt quid dicat Ambrosius: *Si panis quotidianus est, cur sumis post annũ?* Idẽ notat Christũ antequã Apostolis hoc Sacramentum daret, quamuis iã mũdi essent, pedes eorũ lauissẽ, vt declararet omnẽ diligentiã adhibendã esse, ne quid nobis ad summã animi integritatem & innocentiam desit, cùm sacramenta percipientes sumus. **Vi**

Vt enim arca fœderis, qua nihil præstantius Israëliticus populus habuit, cui etiam per illam maxima & innumerabili beneficia Dominus tribuerat, à Philistæis ablata summam illam pestem & calamitatem cum æterno dedecore cōiunctam importauit: sic contraria planè hoc Sacramentum apud dignè atq; indignè communicantes efficit, vt cibi stomacho benè affecto corpus alunt & sustentant: vitiosis humoribus pleno, ægrum efficiunt.

Hinc illud D. Pauli. *Ideo inter vos infirmi multi, & dormiunt multi,* quia scilicet indigni ad hunc cibum accedunt.

Docet deinde idē auctor, primam esse præparationem discernere mensam à mensa: cœlestem hunc panem à communi. Atque hoc fit; cū certò credimus præsens esse verum corpus & sanguinem, quem in cœlo Angeli adorant: ad cuius nutum cœli contremiscunt & pauent: cuius gloria plenum est cœlum & terra, Hoc nimirū est diiudicare corpus Domini, quod Apostolus admonuit: cuius tamen mysterij magnitudinem venerari potius oportet, quàm eius veritatem curiosius perquirere.

Altera præparatio, inquit, maximè necessaria est, vt vnusquisque à seipso quarat,

quærat, num proximos verè atq; ex animo diligat. Nam si quid apud te aduersus aliquem inueneris odij, deponendū id est, & reconcilianda gratia.

Deinde si cuius peccati mortalis reum te arguit conscientia, expiandum id est confessione.

Præterea cogitandū quòd tanto beneficio sumus indigni. Quare illud Centurionis, cuius laudator fuit ipse Dominus, ex animo dicendum est. *Domine non sum dignus.*

Matth. 8.

Exquirendum etiam à nobis ipsis, an illud Petri vsurpare nobis liceat. *Dominus tu sis quia amo te.* Meminisse enim oportet, eum qui sine veste in nuptiali conuiuio Domini accubuerat, sempiternis pœnis addictum fuisse.

Ioan. 22.

Matth. 23.

Neque animi solum, sed etiam corporis præparatione opus est, nam ieiunare debemus accedere, ita vt saltem à dimidia antecedentis diei nocte, vsq; ad illud temporis punctum, quo S. Eucharistiam accipimus, nihil omnino comederimus aut biberimus: & qui matrimonio iuncti sunt, rationem debent ducere tanti Sacramenti.

P R Æ

PRÆPARATIO EX S. THO-
ma & S. Hilario.

S. THOMAS cum S. Hilario, ubi-
que docet nos solo peccato mor-
tali arceri à suscipiendo Eucharistie
Sacramento. Idem habet Conc.
Trident, ut dictum est.

PRÆ-

PRAEPARATIO EX
LVD. GRANATENSI.

Ad fru-
ctuosam
Commu-
nionem re-
quiruntur
tria.

Puritas
mentis,

Intentio
recta, ut
commu-
nices.

Vt à peccatis mortalibus
abstineas, & de commis-
sis ex corde doleas.

Vt omne odium & auersio-
nem à fratre, deponas,
quia est Sacramentum
Vnionis.

Vt ab omni turpitudinis spe-
cie abhorreas, quia sumis
corpus purissimum.

Vt coneris etiam venialia
vitare peccata, & cogi-
tationes vanas & inu-
danas, quia devotionem
impediunt.

Non, ex consuetudine.

Non, ut placeas hominibus.

Non, ut tuam consolationem
quaras.

Sed ut verum Christi spi-
ritum imbibas: nempe
veram charitatem erga
Deum & proximū, pro-
fundam humilitatē, &
ardens patiendi cum
Christo desiderium.

Vs

Deuo-
tio a-
ctualis.

Vt ores Deum sine distra-
ctione.

Vt piè & spiritualiter erga
Christum sis affectus.

Vt magna reuerentia eum
adeas, tanquam filium
Dei, & Creatorè mundi,
tuumq; redemptorem.

Vt magno cū desiderio &
fame spirituali hūc ca-
lestem cibum, conside-
rando ingētes eius fru-
ctus sumas.

Post com-
munionem.

1. Age Christo gratias, quod dignatus
sit anima tua domum intrare.

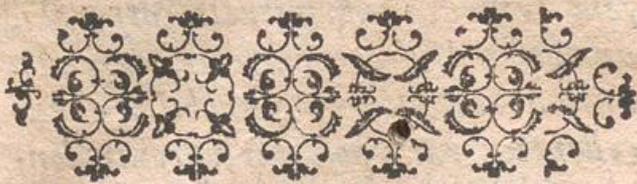
2. Exerce actus amoris, quasi spiritua-
liter eum complexando, tangendo, of-
culando & rogando ut tecū maneat.

3. Expone ei misérias tuas, inspiratio-
nes, & seruieñdi ei desideria. Pete ut
domum tuam veris virtutibus ex-
ornet.

4. Orationem vocalem ex officio B. V.
adiunge.

5. Diem communionis maiori modestia
& pietate, quàm reliquos, transige,
ne calor deuotionis facile pereat.

REME-

REMEDIA

CONTRA VARIAS TENTATIONES,
 QVIBVS DAEMON HOMI-
 NES PIOS, ET S. EVCCHARI-
 STIAM frequentantes agitare solet, ex va-
 rijs Doctoribus, pro omni hominum
 genere, maxime autem pro vita spi-
 ritualis studiosis collecta.

AD LECTOREM.

Ecce tibi, Amice Lector, va-
 ria remedia & valde utilia,
 contra varias tentationes,
 quibus indies humani gene-
 ris hostis nos conatur impetere, afflige-
 re & defatigare: speciatim autem e-
 os, qui contemptis voluptatibus mundi
 & carnis, vitæ spirituali se dediderunt,
 omnemq; operam nauant, vt perfectã
 sui victoriam consequantur. Lege igi-
 tur illa attentè, non secus, quàm si es-
 sent

94 DE FREQUENT.

sent remedia infirmitatis corporalis,
qua noctu diuq̄ cruciareris. Nam cum
anima multo sit corpore nobilior & ex-
cellentior, ratio postulat, vt etiam lon-
gè auidius quaratur antidota, quibus
aut presentes, aut futuri eius morbi de-
pelli possint. Et si aduertis illa tibi pro-
fuisse, da gloriam Domino Deo, & ora
pro eo, qui amore sue diuina Maiestatis,
& salutis animarum sanguine
Christi redemptarum, illa collegit. Cui
sit laus omnis, honor, & gloria, cum
Patre & Spiritu sancto in
secula seculorum,
Amen.

QVID

*QV I D M A X I M E D A E -
mon conetur impedire.*

N I H I L eque inter omnia Dæmon conatur impedire, ac sanctorum Sacramentorum frequentiam : experientia enim didicit, nulla re efficacius regnum suum euerti, & iniquas machinationes suas labefactari. Nec enim solū in ijs gratia Sacramentalis recipitur, cuius minimus gradus sufficit ad resistendum omnibus inferni dæmonibus, sed etiam frequentando illa homo exercet se in ijs virtutibus, quæ vehementer dæmonibus displicent, vt in fide, spe, caritate, humilitate, oratione, contemptu mundi, fuga peccatorum non modo mortalium, eorumque occasionibus, sed etiam omnium venialium, quo ad humana fragilitas patitur, ac denique in omnibus ijs præstandis, quæ dæmones maximè oderunt. Nihil igitur mirum, eosdem tot artibus & modis sanctissimorum Sacramentorum frequentiam impedire.

*QV AE I M P E D I M E N T A
Demon obijciat frequentationi
Sacramentorum.*

P. R. I.

PRIMUM est, Humanus respectus unde utitur opera cuiusdam tyranni crudelis, cui nomen est, QUID DICENT HOMINES? Dicent me factum sanctulum, hypocritam, adulatorum, &c. O quot Dæmon hac via auocat à bono proposito!

II. est, quod persuadet hominibus ad frequentandum rectè Sacramentum deserendas, esse omnes recreationes: itaque repræsentat eis viuendi rationem tam arctam, seueram, & melancholicam, ut terrorem quendam eis iniiciat. Atque interim cægat, plerisque omnes, qui hoc Sacramentum frequentant, lætiores esse minusque melancholicos, quam alii fuerint: quosdam etiã ita affectos, internoque gaudio perfusos, ut cum nullo Mundi Principe statum suum commutare velint.

III. Proponit & oculos excellentiæ huius Sacramenti, & propriam communicantium indignitatem, qua nempe longissimè distent à Sacramento. Et quod peius est, quando eos auocare non potest, execratur eos, quasi nimium de se præsumant, & humilitatem afferant superbia circumuestitam. Atque interim non permittit eis tempus considerandi, si ratio nostræ dignitatis habeant, ac se, et quidem quoque anno, in

nec in tota vita vnquam esse communi-
candum. Quasi verò indusium mun-
dus sit, si semel lauetur in anno, quàm
si lauetur omni septimana.

III. obijcit, non esse possibile ita ab-
stinere à peccatis, vt toties dignè possis
communicare: & interim cælat, quàm
multi per frequentationem Sacramen-
ti, à consuetudine peccatorum, quibus
antè erant immersi, sint abstracti. Cælat
etiam eos, quòd beneficio huius Sacra-
menti homo verè fiat castus, humilis,
misericors, mundi contemptor, fortis
in aduersis perferendis, & constans in
studio pietatis.

V. Inijcit in mentem multa dubia de
hoc Sacramento: an sit, vel non sit cor-
pus Christi in illo; & quomodo sit? Et
quosdam, maximè dum communica-
turi sunt, ita vexat his dubijs, vt tandem
à Communionem abstineant. Et interim
occultat, quàm mirabiles effectus quo-
tidie ex frequentatione huius Sacra-
menti existant. Multi enim, qui in rebus
diuinis erant cæci, vident: surdi audiūt:
claudi ambulant alacriter in via Do-
mini: leprosi, & immunditia pleni, sunt
pleni castitate. Et qui in peccatis erant
sepulti, potius volunt mori, quàm sci-
enter committere etiam vnum pecca-

F tum

tum veniale. Vnde quæso hæc mutatio
dexteræ excelsi? si ibi nō est vera huma-
nitas & diuinitas Saluatoris.

VI. Tot turpes cogitationes obijci
maximè nocte, quæ antecedit Commu-
nionem, & fœda somnia: vt non nullo
sic quoque absterruerit. Vnde legi-
mus, quendam ex antiquis Patribus
semper nocte Communionem præce-
dente, incidisse in pollutionem: quod
cum obseruasset à Dæmone procurari
in despectum eius nihilominus com-
municauit, & sic pollutio cessauit.

VII. Ponit ob oculos defectus & im-
perfectiones quorundam qui Sacramen-
tum frequentant, & alijs sunt scandalo-
sum nec interim aperit, quàm multi miracu-
losè in alios homines sint mutati. Et
inde sequeretur nos non debere uti vi-
no, gladio, cultris, quia multi illis ab-
runtur.

VIII. Opponit, Familiaritatem ni-
miam cum S. Sacramento, parere con-
temptum, Cui respondendum est. Qui
non habet familiaritatem cum Deo, ha-
bet cum dæmonio: cum dicat Christus:
Qui non est mecum, contra me est. D E
I N D E cūm D E V S velit se vocari à
nobis P A T R E M, vult quoq; secum a-
gi familiariter. Familiaritas ergo non
omnis parit contemptum, sed quæ ini-
tus

COMMUNIONE.

tur cū hominibus imperfectis: eò quòd homines in hominibus facillè solent notare quasdam imperfectiones, ob quas se mutuo contemnunt. In DEO autem nulla imperfectio notari potest. Et ideo Angeli, qui familiarissimè semper DEO assistunt, summa cum reuerètia DEO seruiunt.

DECEM TENTATIONES

*Dæmonis, contra Frequentatores
Sacramentorum.*

QVANDO Dæmon nequit S. Sacramentorum Frequentationē impedire, conatur varijs modis affligere eos, qui illa frequētant, præcipuè autem his.

PRIMA TENTATIO. Facit, vt ab alijs rideātur, & appellentur Iesuitæ, ac etiam à suis domesticis exagitentur, vt, data quauis occasione dicant: Verè hic est, qui toties communicat: & si videant eum aliquando subirasci, exclament, & alia similia agant.

II. TENTATIO. Ob oculos ponit, eos non esse dignos tam crebra Cōmunionē. Cui respondendum est, se idcirco adire Eucharistiā, vt fiat dignus. Deinde, tum quempiā esse dignum, quādo est in Dei gratia: esse autem in gratia,

G 2 du

dum est confessus. In Confessione car-
 nim recipitur vestis nuptialis, qua secu-
 rē ad has sanctas nuptias accedi potest.
 Adhuc se id facere, vt placeat Dominus
 Deo ad id inuitati. Atq; etiā quia hoc Sa-
 cramentū est animæ nostræ panis. Præ-
 terea, nos ire tanquam infirmos ad me-
 dicum, vt inopes ad dominum opulen-
 tum, vt filios prodigos ad clementissi-
 mum patrem, qui suauissimo, amantissi-
 moque vultu semper nos recipit. Ac-
 cedit quod sicut Christus Dominus no-
 ster, cum esset in mundo, nunquam ab
 aliquem repulit, sed omnes amanter re-
 cepit, ita nunc libentissimè, cum natu-
 ram suam non mutauerit, suscipit om-
 nes, qui ad ipsum in Sanctissimo Sacra-
 mento existentem veniunt.

III. Tentatio est. Conatur quosdam
 reddere scrupulosos, vt arbitrentur pe-
 care se, vbi nihil peccant, vel vt frequen-
 tationem Sacramenti deserant, vel
 semper sint afflicti, & timore pleni. Re-
 medium autem præcipuū est, in omni-
 bus, & per omnia credere Confessari.

IV. TENTATIO. Persuadet quibus-
 dam, eos nullum ex Communione
 capere fructum meliores fuisse, cum
 frequentarent Sacramenta. Qua tenta-
 tione daemon, vel gignit, in illis rediit
 quoddam Sacramentorum, vel certe it

anxi

e anxios reddit, & mentes eorum obtun-
 dit, vt nullam vnquam percipiant con-
 solationem. Remedium huius tenta-
 tionis est, bonum signum esse quod cū
 fructu Sacramēta suscipiantur, quando
 agnoscimus, nos nullum facere fructū.
 Nam, teste S. Bernardo, vnum ex certis-
 simis signis præsentis in anima Spiritus
 sancti est, teneri desiderio maioris
 gratiæ, & agnoscere exiguum in se fru-
 ctum. Alterum remedium est, cōsapius
 accedere ad hoc Sacramentum, dicen-
 do: Si ego cum tantis auxilijs nihil pro-
 ficio, quid fieret, si illis quoque destitu-
 tus essem? Præterea, quamdiu cogita-
 mus facere bene, nunquam deserendū
 est bonum. Cū ergo hæc Sacramenta
 sint omne bonū nostrum, magna stul-
 titia foret, tantum bonum relinquere,
 cū spe benefaciendi. Imitandus est
 filius prodigus, qui existens in tantis
 ærumnis, dixit: Ibo ad patrem meum:
 cui omnia ex voto successerunt.

Et S. Catharina Senensis, cū Dæ-
 mon obijceret, ipsam esse damnatam,
 & ideo orationes, omniaque bona ope-
 ra nihil ei prodesse, respondit: Si dam-
 nata sum, plus boni faciam, quàm vn-
 quam: opera bona duplicabo, amabo
 Deum, quantum possum & valeo: ad
 hęc

hærebo illi, & toto vitę tempore ei placere conabor, quia in inferno nõ potero illum amare, nec quidquã boni facere. Et sic Dæmõnem pudefecit.

V. Tentatio. Multas tentationes immittit non aullis, quas nunquam assenserant: quod contingit, vel quia illi nimis, vt tenuiter resistebant tentationibus, ita nec aduertebant esse tentationes, vel quia Deus illas permisit, ob maiorem eorum utilitatem. *Qui enim non est tentatus* inquit Scriptura. *Quid sic?* Et alibi

Eccl. 34.

Eccl. 2.

Fili, accedens ad seruitutem Dei, sta in timore, & prepara animam tuã ad tentationem. Et S. Paulus dicit, *Non coronabitur nisi qui legitime certauerit.* Itaq; bonum

2. Tim. 2. signum est, quando quis hoc plus affligitur quò frequentius communicat.

VI. Tentatio Obijcit menti curas domesticas & negotia, quæ impediunt orationem. Huic respondendũ, quò quia maiores habet occupationes, hoc plus egere diuino auxilio: Et quia solo peccati mor. arcemur ab hoc Sacramento, quoties quis se eius reũ nõ putat, aut, si putat, confiterur, securè poterit illud accedere.

VII. Tentatio est. Timor vanæ gloriæ, dum quis intelligit se laudari, aut vituperari. Quòd ad primũ attinet respõde Tentationi, quòd respondit S. Bernardus, cum Dæmõn ei suggereret, vt ob vanæ gloriæ

COMMUNIONE. 103

periculū prædicādi officium desereret,
O Dæmon, inquit, nec cœpi prædi-
care propter te, nec desinam propter te.
Quod ad secundū attinet, magna stulti-
tia est, deserere Deum, bonorumque o-
perum exercitiū ob dicta aliorū. Nec ta-
les alij sunt, quā arundines vēto agitatæ.

VIII. Tentatio, Obijcit frequentes
communicantes debere semper vacare
orationi. Quod ille facit, vel vt eos red-
dat infirmos, vel vt familiam in eos cō-
citet, si ob orationem rem domesticam
negligant. Remedium huius est, statis
horis attendere nunc orationi, nunc
laboribus, nunc curādæ rei domesticæ:
ac de oratione quidem agere cum Con-
fessario, eiusque consilium sequi.

IX. Tentatio est. Occultis quibusdam
modis continenter animum Deo serui-
entium reddit inquietum, obijciendo
illis defectus in oratione, Confessione
& Communione, alijsq; rebus spirita-
libus commissos. Cum hac tentatione
non est disputandum, sed opus est hu-
miliare se ex corde, & agnoscere se mul-
tò pluribus defectibus jobnoxium, quā
Dæmon, vel alij sciant: atque ideò pro-
pius velle adiungere se Christo, vt ab eo
ratio bene orandi, confitendi, & com-
municandi perdiscatur. Si enim nos de-
ficiamus.

¶ †

ficiamus.

ficiamus in seruitio illi præstando, ille tamen non deficit in defectibus nostris condonandis. Quare ob nullum defectum Dei deserendi causam habemus: imò nullus maior defectus est, quàm deserere seruitium suæ diuinæ maiestatis. Quod si causam dolendi habemus ob defectus nostros, multò maiorem gaudendi habere debemus, ob amorem eius in nos, & summam ignoscendi nobis promptitudinem, ac perpetuum auxilium, quod beneficio Sacramentorum suppeditat, ad cauendos defectus.

X. Tentatio. Reddit quosdam admodum anxios, quasi non bene sint cōfessi: nō dixerint omnia peccata: conscientiam non satis aperuerint, & alia huiusmodi: vnde sæpius communicantes primario quodam huius sancti Sacramenti effectu priuat, nempe, refectione, & consolatione spiritali. Cumq; Domino in domum suam recepto, deberent esse læti & hilares, vt fuit Zachæus, redduntur omnino melancholici & tristes, cogitantes de peccatis memoria lapsis. Vnde ingens mox nascitur timor, pusillanimitas, tristitia inordinata, ac incredibile Confessariorum fastidium. Pro cuius tentationis antidoto cōsideranda sunt sequentia documēta.

Documentum, I.

PRAE-

COMMVNIONE.

165

PRÆMISSA sufficienti præparatione confiteri, certòque confidere, omnia peccata esse remissa, à Iesu Christo Domino nostro, etiam ea, quæ occulta fuerunt, vel memoria exciderunt: nec quidquam de hac re dubitare: *Documentum II.*

Aliam præparationem requiri pro confessione annua, aliam pro mēstrua, aliam pro hebdomadaria, aliam deniq; pro biduo: quia pro hac preuisissimum sufficit tempus.

Documentum III.

Neminem esse obligatum ad confitenda peccata venialia, nisi quando dubitat, an sint mortalia, vel venialia. Quoties ergo quis non se sentit grauius peccato mortali, si copiam Confessarij non habet, potest, potest securè sacram communionem accedere.

Documentum IV.

Etsi verò nemo obligetur ad Confessionem peccatorum venialium, tamen, salutare est illa confiteri, tum quia confiteri, tum quia confitendo noua semper obtinetur gratia, tum quia homo facilius vitam suam emendat: deinde, quia multa sunt mortalia, quæ videntur venialia. Pœna quoque venialibus peccatis debita, citius deletur. Hæc

F 5

omnia

omnia S. THOMAS. Habitus denique
confitendi venialia, facit, vt habet
etrus Paludanus, vt ab illis abstinamus.

Documentum V.

In modo confitendi, numerum que
peccatorum, ceterasque circumstantias
exprimendi, sequatur omnino iudiciū
Cōfessarij, qui conscientiam eius benè ha-
bet perspectā. Quando verò se existima-
ret op^o habere cōfessione, ille autē dice-
ret, eū posse cōmunicare, securus acce-
dat, modò conscientiam peccati mortā-
lis nō habeat: lucratur enim & id, quod
lucratus esset confitendo, & multò plus,
ob illam obedientiam, sui que victoriā
per fidem quoque, dū cogitat, quicquid
dicitur est à Confessario, sibi dicenti à
Deo. Vnde meli^o in corde sibi dici au-
dieret: *Fides tua te saluum fecit.*

Document. VI.

Sicut homini timorem DEI nō ha-
benti, nihil facilius est, quàm peccare
mortaliter: sic ei qui mavult mori,
quàm mortaliter peccare, admodū dif-
ficile est peccare mortaliter. Qui ergo
talem animum habet, non facile existi-
mare debet, se admisisse peccatum mor-
tale.

Document. VII.

Quando quis cōscientiam suam nō
sentit.

sentit alijs grauam peccatis, quàm venialibus, non tenetur omnia sigillatim confiteri, sed satis est confiteri aliqua: de reliquis verò generalim agnoscere se culpabilem: & sic omnia remittuntur, vt docet Syluester in Summa.

Document. VIII.

Duo maximè solent turbare homines spirituales. Primo cogitationes, secundo detractiones. Quod ad primum attinet, sciendum est, cogitationem prauam non esse peccatum, nisi illi consentiamus. Signum autem, quod ei non consentiamus, est, quādo displicet nobis cogitatio, & nollemus eam habere, ac quādo malumus in animo potius mori, quàm mortaliter peccare. Quod ad secundum, sciendum est, quando quis nulla intentione, per loquacitatem, aut alia de causa, mali aliquid dicit de alio, non committere peccatum mort. sed vel nullum, vel veniale: si inde sequeretur iactura famæ alienæ magna, modò res nō sit publica, vt docet Fumus in Armilla.

Documentum IX.

Quamuis, qui vult proficere in spiritu, sedulò debeat abstinere etiā à peccatis venialibus, vulgata enim Doctorum sententia est: potius permittenda

dum, vt pereat mundus, quàm vnum peccatum veniale committendum: tamen quando illud committit, debet de eo dolere, cum proposito, non amplius committendi, & veniam à Deo postulare, atque ita quiescere. Sunt autē duo peccatorum venialium genera. Alia sunt scienter prudenter commissa, & hæc diligenter fugienda sunt, quia disponunt ad mortale, & magnum damnū animæ adferunt. Alia committuntur ex fragilitate, ignorantia, & inconsideratione: & hæc permittit Deus, vt nos humiliemus, & submissè de nobis sentiamus, alijsque de causis. De his intelliguntur illa verba Scripturæ: *Septies in die cadit iustus, & resurgit.*

Documentum X.

Bonum est, vt qui sapius vna hebdomade confitetur, citò se expediat, tum ne fiat scrupulosus, tum vt Confessario detur tempus illum instituendi, atque etiam, vt detur bonum exemplum circumstantibus, ac alijs expectantibus confitendi locus, qui facile in hæc verba erumpere solent. Quid ille, cum toties confiteatur, tam diu adheret Confessario?

MODVS CONFITENDI, PRO
ijs, qui Sacramenta frequentant.

BONVM

BONVM est, vt Pœnitens eam Confitendi rationem sequatur, quã Confessarius præscripserit, sicut in rebus ad corporis valetudinem pertinentibus, sequitur præscriptum Medici, maxime cum Medicus sæpè soleat in suis antidotis præscriptis errare, & erret. Deus autem, teste S. Brigitta, non facile sinat Confessarium errare in rebus ad animam spectantibus. Ordo verò generatim huiusmodi præscribi posset, vt Pœnitens primò se accuset de peccatis cordis, hoc est, de malis cogitationibus, de iudicijs, prauis desiderijs, suspitionibus, odijs, &c. 2. De peccatis oris, vt de mendacijs, explicando num studio, an imprudenter sint dicta, De verbis otiosis, de detractionibus &c. 3. De custodia sensuum. 4. De operationibus, secundum statum proprium. 5. Quod Deum non ex toto corde dilexerit, nec proximum sicut seipsum. Quod gratias pro beneficijs nõ egerit, quod Sacramenta cū debita deuotione non accesserit, &c.

VERBI GRATIA.

FACTO signo crucis, & dicto Confiteor. vsque ad *Ideo precor*. Si tempus sit, dicere. Pater, dico meam culpã, vel accuso me, quod admodum negligens

HO DE FREQUENT.

gens fuerim in repellendis cogitationibus prauis omnis generis, quodque mentem non occuparim cogitationibus pijs & sãctis: nec humiliter de me senserim,

Præterea me accuso, quod non bene refrenarim meam linguam; multa verba vana, otiosa, & inutilia effutierim. de proximo quoque meo, non eo amore locutus fuerim, ac debebam, & quemadmodum alios vellem loqui de me: non misertus sim eorum defectibus, sicut meis: nec rationem præsentis Dei & angeli custodis habui.

Fateor etiam culpam, quod non custodierim meos sensus, maximè oculos, nec à me, vel aliis omnes occasiones offendendi Deum remouerim.

Dico meam culpam, quod actiones meas non instituerim, vti debebã, syn-
cera intentione ad gloriam Dei. Familiam item meam, nõ, ut oportet, monui & correxi. Multis in rebus locum dedi iræ, & impatientiæ, nec omnia, quantumuis minima, tanquã è Domini Dei manu suscepi, sed passus facilè sum conturbari cor meum.

Deniq; me accuso, quod neq; Dominum Deũ toto corde, neque proximũ, sicut me ipsum, dilexerim: nec gratias pro beneficijs continenter hæctenus
mibi

mihî præstitis rependerim: maximè,
quod tanto amore se mihi dederit. Et
quod non eum fructum ex his san-
ctis Sacramentis, quem debebam perce-
perim. *ideo prior, &c.*

MODVS CONFITENDI PRO

*eo, qui dubitasset, num omnia con-
fessus fuerit.*

PRIMO, dictis omnibus succinctè,
quorum meminit, dicat. Et de om-
nibus peccatis meis, mortalibus & ve-
nialibus, occultis, & manifestis, magnis
& paruis, quæ feci, dixi, vel cogitavi, cor-
de, ore, vel opere, contra Deum, proxi-
mum, & contra meipsum ex fragilitate,
malitia, vel omissione, à tempore,
quoad usum rationis perueni, in hanc
vsq; horam, dico meam culpam, meam
magnam culpam, meam grauissimam
culpam doleoq; me non ea reuerentia,
qua debui hoc Sacramentum accessisse,
nec eum dolorem sentire de peccatis, quæ
oporteret: obsecrans interim Dominum,
vt per Christi sanguinem, huius omni-
umq; aliarum confessionum defectus
supplere velit: & te Patrem meum spiri-
tuale, vt velis mihi iniungere penitentiam,
& dare.

& dare absolutionem, ac orare pro me-
mifero peccatore Dominum Deum
nostrum.

ALIVS MODVS BREVIOR.

QUAMVIS omnia haecenus dicta
utilia sint conscientijs scrupulo-
sis & anxijs, nihilominus, qui saepius in
hebdomade confitentur, debent, ob ra-
tiones supra allatas, multo esse brevio-
res, & Confessario fidere, cogitare que,
eum non intermissurum interrogatio-
nes, si iudicavit necessarias. Et sicut, qua-
ndo ille poenitentem adire Communio-
nem iubet sine Confessione, debet, si
peccati mortalis conscius non sit, ala-
critate adire, omni posthabito metu, sic
prorsus observare debet modum con-
fiteri a Confessario praescriptum.

VERBI GRATIA.

CONFITERI peccata quib⁹ gra-
vari sentit conscientiam, & dein-
de petere Absolutionem ut si dicat. Post
extremam meam Confessionem accu-
so me, quod semel sim mentitus, ter de-
traxerim proximo, saepius iratus fuerim,
&c. negligens quoque in repellendis
malis cogitationibus, non amarim Deum
ac pro-

COMMUNIONE. 119.

ac proximum vt. debebam, non conformarim meam voluntatem diuinæ, non egerim pro receptis beneficijs gratias, non rectè custodierim sensus, maximè oculos. De quibus, alijsq; multis, quæ arbitror me commisisse, sed non occurrunt, dico meam culpam, & rogo te Pater, vt mihi dare velis absolutionem, ac pro me orare.

MODVS CONFITENDI,
quando est magnus confitentium concursus, vt diebus festis.

QUANDO is qui crebrius confitetur solet, pridie confessus est, non deberet rursus confiteri postridie, nisi aliud præscripserit Confessarius: si autem confiteatur, vno verbo, si possit fieri, exponet, quid conscientiam grauet, vt detur locus alijs, qui cupiunt reconciliare se, vel communicare.

EV M, QVI MOREM HABET
sepè communicandi, si, ob absentiam Confessarij, vel quia ita voluit Confessarius, confiteri nequeat, non debere angi animo, vel à communione abstinere, exemplo S. Mechtil.

S. MECHTILDIS cum quodam die statuisset communicare, & ob
Con-

114 DE FREQUENT

Confessarij absentiã , admodum turba-
retur, magno dolore animi cœpit cõfi-
teri Deo omnia sua peccata, & negli-
gentias: cum cõp sentiret certò sibi illa re-
missa, magnas Domino gratias egit.
Qui ei respondit. Sicut, qui magni Re-
gis aduentum expectat, mox domum
suam expurgat, ne sit, quod eius oculos
offendat: cum verò rex iam tam vicinus
est, vt sordes efferre domo non possit,
eas conijcit in angulum, postea eicien-
das: sic etiam quando tu habes volunta-
tem & desiderium peccata confitendi,
nec de cætero ea committendi, sic è cõ-
spectu meo remouentur, vt eorum non
recorder amplius.

ANTE COMMUNIONEM

*quid fieri debeat iuxta S. Mech-
tildem.*

P R I M O nudanda est conscientia, si-
cut Christus corpus suum demon-
strauit nudum. Si enim illud denudauit
ad flagella, quantò magis nos debemus
nudare cõscientiã ad verba? Debes ergo
inspicere speculũ virtutũ Christi D. N.
Ac primò quidem in speculo humili-
tatis Christi, homo debet considerare
suam humilitatem, an animam suam
inqui-

inquinarit aliqua superbix vel vanx
glorix macula?

Secundo in speculo patientix Christi
debet inspicere suam patientiam, num
in illa inueniat aliquem nauum impa-
tientix?

Tertio in speculo obedientix Christi
videat, num aliqua inobedientix macu-
la appareat in anima?

Quarto, in speculo amoris Christi,
probet suum amorem, quantum vide-
licet amore demonstrat erga Deum, qua-
tum erga maiores: quam pacificus sit
in xquales, quam pacificus in minores?

Et si inueniat in anima aliquid re-
prehensione dignum, conetur ea sua-
uiter, candido humanitatis Christi pan-
no mundare: in memoriã dulciter reuo-
cando Christum esse nostrum fratrem,
& tam clementem, vt vix homo agnos-
cat peccatum, quin ille misericorditer
illud condonet. Verum diligenter ca-
uere debet, ne animæ maculas nimis
durè & asperè abstergat, hoc est, citra
diuinæ bonitatis considerationem, a-
lioquin eam lædet & cruentabit potius,
quam sanabit. Hucusq; verba. S. Mech-
tildis.

REMÈ-

REMEDIA ET DOCUMENTA
*ta pro scrupulosis, qui nunquam pu-
 tant se rectè confessos, ex*

IO ANNE Ruibruchio Doctore
pio & erudito.

HORTOR te, inquit, vt longas & prolixas fugias confessiones, quia turbabunt pacem pectoris tui, & complebunt scrupulis. Et scias, si vsus fueris multis verbis non necessarijs, vt si confitearis omnia venialia, existimans sic fore conscientiam tuam tranquilliorē, & non potius confidēs in Deo, te non fore illuminationum diuinarum participem, & à diuina Maiestate instruendū, atque ita nunquam poteris distinguere inter peccatum magnum & paruum. Adhuc, si memoria exciderit aliquod peccatum, quod soles confiteri, eris admodum afflictus, & existimabis te non esse rectè confessum.

Ex eodem.

DE peccatis venialibus (à quibus nemo in hoc mundo est immunis) paucis verbis confitebere, & generatim tantum, cum proposito benè semper agendi, & abstinendi ab omnibus peccatis mortalibus & venialibus,

EX

Ex eodem.

TOTVM fundamentum sanctitatis est Puritas conscientiae, quam consequeris, omni studio excutiendo teipsum: & si deprehenderis te esse in peccato mortali, & alio graui, cōfiteri, & postea certò confide ubi esse remissum. Itaq; sæpè mentem eleuando ad Deum, dicere poteris. Domine propitius sis mihi peccatori.

EX IOAN. TAVLERO.

QVOD ad peccata venialia attinet, (à quibus nemo in hac vita liber est.) ne sitis admodum solliciti, si non omnia sigillatim expresseritis in confessione: satis enim est à eo bono corde exposcere pro illis veniam, sic enim non eripietis tempus Confessario. Verè sufficit generatim illa fateri, nec enim tenemur confiteri, nisi solum peccatum mortale, vel de quo dubitamus, an sit mortale. Peccata enim venialia multis modis expiantur, nempe contritione, oratione Dominica, aqua benedicta deuotè sumpta, & genu flexione.

REMEDII.

REMEDIVM PRO IIS QVI

*putant se carere debita con-
tritione,*

Ex eodem Thaulero.

SI tibi deest contritio, doleas te eam non sentire, prout velles, & hoc sufficit: similiter si non sentis in te desiderium & amorem, quem velles, opta tantum ista habere.

Quando confessus fueris peccata mortalia, humiliter reliqua relinque Deo: & si sequatur remorsus conscientiae, resigna te diuinæ voluntati, donec libereris illo.

Credere debes Confessario perinde ac Deo, & ideo relinquere debes conscientiae anxietates, sis ne integrè confessus, an non confidens Deo, qui te non decipiet.

REMEDIVM PRO EO, QVI

sordidis cogitationibus vexatur.

Ex eodem.

OBSECROR te, inquit ille, sis bono animo, tantum coneris eas eijcere, & tibi non nocebunt, ne disputa eum illis; nullo responde verbo; nihili facias. Conuerte te ad Dominum Deum toto corde.

REME

REMEDIVM PRO IIS, QVOS
 Demon conatur inducere in desperationem,
 suggerens b'na eorum esse perditam
 ipsoſq; damnatos.

Ex eodem.

OMnem curam & ſollicitudinem
 debes projicere in Deum, vt docet
 S. P E T R V S, & in miſericordiæ eius
 abyſſum, Nam vt nautæ quando pe-
 riculum eſt naufragij anchoram in ma-
 re abijciunt, vt ſaluentur: ſic in huius-
 modi tentatione, debemus ſpei noſtræ
 anchoram abijcere in mare paſſionis
 Chriſti, & in diuinitatis abyſſum, per-
 ſectam & firmiſſimam ſpem ac fiduci-
 am conſtituendo in Deo.

REMEDIVM PRO IIS, QVI-
 bus mens abundat cogitationibus ſædis,
ex Doctore Henrico Suſio.

COGITARE peccatum nun-
 quam habere rationē peccati ſi ne
 voluntatis conſenſu, vnde ſi quis con-
 tinenter mentem haberet obnoxiam
 cogitationibus tam abominandis &
 deteſtandis, vt neq; corde humano con-
 cipi, nec lingua vlla explicari poſſint, &
 in duos, aut tres annos durarent, ſed re-
 pugnante voluntate & ratione nunquā
 peccaret, ac proinde nec teneretur de
 illis conſiteri.

REME-

REMEDIVM PRO IIS, QVI
 quoniam voluptatem aliquam capiunt ex
 dictis cogitationibus, ideo dubitant.
 Ex eodem.

SI turpis aliqua cogitatio incidat, ex
 qua aliqua voluptas percipiatur, &
 ob obliuionem non repente supprima-
 tur, ita vt dubiū sit, an ei consenserit, &
 mortaliter peccarit, nullo modo crede-
 re debet se consensisse: tunc enim vo-
 luptatis illecebra ita peruenta est, vt
 multum temporis interueniat, antequā
 aduertat. Quare, qui est alioquin homo
 timoratus, nunquam arbitrari debet se
 consensisse. Nam secundum S. Augusti-
 num, peccatum tam est voluntarium,
 vt si voluntarium non sit, nec sit quo-
 que peccatum.

REMEDIVM PRO IIS, QVI
 sapius in defectum aliquem incidunt, & in
 de magnum fastidium capiunt.
 Ex Thaulero,

COGITARE Apostolos Christo
 esse. Et crebrò Deus sibi carissimo errare
 & labi passus est. Nec quisquam ad
 magnam perfectionem ferè peruenit
 qui

qui non prius in magnum aliquem defectum prolapsus fuerit.

Cum verò incideris in aliquem defectum, omni conatu & amore te ad Dominum Deum cōuerte, & cum profunda displicentia plus detesteris illum, licet exiguum, quod contra honorem & voluntatem Dei factum est, quàm omnem confusionem, damnum, poenam illo defectu promeritam.

Deinde ad Deum te conuerte cū firmo proposito illum cauendi. Nam (vt dicit Taulerus) magna quædam indignatio contra nos ipsos, iūcta proposito nō amplius delinquendi, cōuersioniq; syncere ad Deū, ac firmæ fiducię cōceptæ ex amarissima Passione, & immensa eius caritate, est vera pœnitentia.

REMEDIVM PRO EO, QVI
dubitat, num sibi à Deo remissa
sint peccata.

Quamuis, inquit Taulerus, mater obliuiscatur sui filij, Deus tamen non potest obliuisci nostri, vt alibi dixit: tantaque est eius misericordia, vt non citius exigua stupa in ardentem fornacem coniecta absumatur, quàm citò Deus omnia peccata condonet, quando verè de eis dolemus. Et tam bonus est Deus;

G

vt

vt quod semel condonauit, nunquam impropere.

Henricus antè citatus ait, Deum esse misericordem, vt nulla quamuis durissima mater, tam citò & libenter manus porrigat suo dilectissimo filio in medijs flammis existenti, quàm Deus porrigit peccatori contrito, etiam si non die centies peccasset.

**REMEDIVM PRO EO, QUOD
nihil dolet de prateritis
peccatis.**

S. Augustinus docet hominem debere dolere, quando recordatur peccatorum, sed de hoc dolore debere gaudere.

S. Bernardus dicit Deum non respicere, qualis quis fuerit olim, sed qualis nunc sit, & esse desideret. Et si verum est, Deum, vt antè dictum est, tam promptè esse ad peccata condonanda, & omnium obliuisci, vt liquet in S. Petro, S. Paulo, S. Maria Magdalena, & alijs multum consolari in Domino debemus.

**REMEDIVM PRO EO, QUOD
laborat defectu, quem putat se non posse
corrigere, & ideo affligitur.**

S. Gregorius ait, Dominum Deum qui

quibusdam nonnunquam negare mi-
nora dona, quibus largitus est maiora:
& quibus dedit gratiam expugnandi pec-
cata magna, non dedisse ad expugnand-
um defectus paruos, vt nimirum ridē-
di, & gaudendi, citò irascēdi. & alios si-
miles, vt occasionē habeāt gloriā dandi
Deo, cuius munere cū vicerint mon-
stra tam grandia, nō possunt tamen vin-
cere minimas formicas. Atque ita cau-
sam habeant se humiliandi.

Ait Taulerus, Deum aliquando per-
mittere, vt ne lectissimi quidem ipsius
serui immunes sint ab huiusmodi defe-
ctibus, vt iræ, indignationis, asperiorū
verborum, & aliorum similium, vt oc-
casionem illis det conseruandæ humi-
lilitatis. Itaque defectus illi sunt instar ci-
nerum apud illos, quibus diuini amoris
ignis conseruatur. Quare neque debent
ob istiusmodi lapsus terri, nec spem
abijcere, sed multo amplius se humilia-
re. Atque ita fiet, vt occasionem habeāt
semper quæstum aliquem ex diui-
na gratia faciendi, ac Deus
metet, vbi non semi-
nauit.

G 2

REME.

REMEDIVM PRO IIS, Q
in defectum lapsi valde excruciantur

Quidam dum defectum aliquem
 mittunt, tantam crucem & per
 bationem in animo experiuntur, vt
 ius ex ea dispendium, quàm ex ipso
 defectu hauriant. Atq; etiam, quia
 prium culpæ est, conscientiam rem
 dere, nonnulli ab hoc remorsu ita
 mo deijciuntur, vt summa amaritudo
 cor adimpleant. Vnde semper inquit
 & diuina consolatione destituti, pro
 animo deficiunt, & vires, quas ad be
 faciendum antè habebant, perdunt.

Solet autem id quandoq; pro
 ex occulta quodam superbia, qua ho
 existimat se talem esse, cui non debet
 talis defectus contingere. Humilis
 contra cogitat nouum non esse, con
 deratà imbecillitate sua, multos lapsi
 erroresq; committere. Aliquādo et
 oritur ex pusillanimitate, dum
 agnoscimus gratiam nostræ redem
 onis, nec vtimur antidoto à Christo
 passionem & mortem suam relicto.

Primum ergo remedium est, col
 rare huius Domini bonitatem, &
 quam spem misericordiæ ipsius de
 mere, cum abundantissimè satisficere

pro peccatis non solum nostris, sed etiam totius mundi. Quæ ergo diffidentia nobis esse debet sub tanti benefactoris alis? Quam poenitentiam nos agere poterimus, aut quam satisfactionem nostram Deus poterit recipere satisfactione filij sui maiorem? cū ab hac omnes nostræ satisfactiones suam vim habeant & efficaciam? Quid verò aliud sunt omnia mundi peccata collata cum eius meritis, nisi exigua festuca respectu ignis infiniti?

RESPONSIO AD OBIECTIONEM.

Dicit aliquis, se quotidie, & omni hora committere peccata, nec vnquam verè se emendare, atq; ideò se timere. Ad hoc respondetur, verè timendi causam illum habiturum esse, si Christus pro peccatis, quæ indies fiunt, adhuc esset crucifigendus: sed cū semel mortuus sit pro omnibus peccatis præteritis & futuris non esse causam timendi, vel misericordiæ eius diffidendi.

RESPONSIO AD ALIAM OBIECTIONEM.

G 3

Qui

Quidam dicunt, cum quotidie multa beneficia à Deo accipiunt, se maximo dolore, & immenso timore cōcuti, ex tam crebris in singulas horas lapsibus. Sed respondetur, sicut nulla ex re magis hominis malitia demonstratur, quàm quod inter quotidiana Dei beneficia, ille pergat in multiplicandis peccatis, sic nulla ex re magis apparet diuinæ bonitatis magnitudo, quàm quod beneficijs & gratijs continenter pluat in eos, qui peccare non cessant. Itaque peccatum nostrum causam dat, vt diuina bonitas excellentius resplendat.

Debemus in hoc casu facere, quod faceret seruus quispiam, fidelis quidem, sed non admodum in officio suo exercitatus, qui, habens dominum benignum & bonum, dum aliquando errorem aliquem committit, et si ex vna parte doleat se errasse, & pro nulla re mundi vellet id contigisse: ex alia verò, memor bonæ Domini naturæ, se, vt aliàs, veniam errati impetraturum, totus exultat & lætatur, cum intentione in posterum lapsum illum cauendi: sic nos agnoscentes peccatum nostrum, debemus de illo dolere, cum proposito de cetero non peccandi: Et loco tristitiæ ex timore ortæ, debemus lætari cum spe diuinæ misericordiæ.

diæ,

diæ, ac nos ipsos confortare.

Quemadmodum ex viperis admodum venenatis, conficitur antidotum aduersus venena, sic ex nostris peccatis (eo modo, quo supra dixi, consideratis) debemus conficere quasi antidotum contra venenum peccatorum, & inimici oculos proprijs armis excæcare; vt occasionem habeamus Deum magis amandi, & peccata diligentius cauendi. Atque ita duas primarias virtutes, humilitatem & charitatem lucrabimur.

QUOMODO PER DEFECTUS faciamus lucrum humilitatis, & sanctæ caritatis.

QUEMADMODVM defectus nostri efficiunt, vt cognoscamus nostram miseriam, atque ita nos humiliemus: sic patientia, longanimitas, & summa Dei in condonandis peccatis nostris prõptitudo, reddentis bona promissis, occasionem dat nobis ipsum amandi & colendi.

Aliud Remedium.

SCIENDVM est duo esse genera peccatorum venialium inter se dissimilia. Quidam enim peccant contra voluntatẽ suam & propositum, vel per in-

G 4

firmitas

infirmi-
tatem, vel per negligentiam, vel
ob prauorum habituum reliquias in
animo existentes, quæ hominem non
animaduertentem quasi retro impel-
lunt. Alij verò liberiore vtuntur consci-
entia, & existimantes satis esse, si absti-
neant à mortalibus, non constituunt
abstinere à venialibus, atq; ita in cibo,
potu, fabulis voluptatem quærunt, mul-
tisque temperis iacturam faciunt. Hi
quamdiu tantam vite licentiam festau-
tur, nunquam condonantur peccata
venialia, licet ea confiteantur, vt bene
dicit Henricus Herpius, quia proposi-
tum non habent illa cauendi, & in ma-
gno periculo sunt, incidendi in pecca-
tum mortale, vt dicit S. Thomas. ^{vt}
primis illis, qui mox se colligunt, mox
remittuntur. *Septies enim, cadit iustus &
resurgit.*

Prou. 14.

CONCLUSIO.

DOLOR igitur de huiusmodi pec-
catis debet esse discretus, & eou-
que augeri vt non diffidatur de diuina
bonitate. Contritio enim cordis donec
gratiæ diuinæ destituta, quo maior, hoc
deterior est, quia inducit hominem in
desperationem.

REMI

REMEDIA PRO SCRVPVLO-
sis ex S. Antonino, & alijs bonis scri-
ptoribus.

QVID SIT SCRVPVLVS.

SCRVPVLVS est inordinatus ti-
 mor conscientie, ex leuibus causis
 ortus, De quo loquens propheta Dauid,
 dixit. *Saluū me fac Domine à pusillanimi-*
tate Spiritus. Quę verba crebrò deberent *Psal. 54.*
 vsurpare scrupulosi.

Quot mala procreent scrupuli.

PRIMO inducunt tedium, & ne quid
 boni fieri possit, eò quòd tollant ro-
 bur & conatum animi.

Secundo, exemplo suo alijs adimunt
 auidiam bene agendi. Quare manda-
 uit Deus, vt timidi & pusillanimes non
 irent cum Gedeone in prælium, sed do-
 mum redirent, ne fuga sua alios quoque
 in fugam impellerent.

Tertio, cōscientia scrupulosa, sæpè in-
 ducit homines in desperationem: à qua
 liberari cupiebat Dauid, cum diceret.
Non me submergat Domine tempestas a-
qua, id est, desperationis. Et rursus. *Sal-*
uum me fac à pusillanimitate spiritus &
tempestate. Vnde S. Bernardus docet pu-
 sillanimitate gigni perturbationem,
 hac desperationē, & desperatione mor-
 tem.

G 5 Vnde

Vnde oriuntur scrupuli.

Nonnunquam oriuntur ex comple-
xione frigida, ad timorē apta. Vnde fœ-
minæ, senes & melancholici imprimis
sunt obnoxij timori timor siquidem, &
frigiditas, constringunt cor, vnde ima-
ginatio disponitur ad futurum aliquod
malum concipiendum.

Aliquando oriuntur ex imbecillita-
te capitis, qua offenditur imaginatio.

Aliquando etiam excitantur à Dæ-
mone, qui melancholicos hominis hu-
mores commouere potest, Deo permit-
tente, vnde imaginatio potest falli, &
inordinatè quippiam timere.

Aliquando noscuntur ex nimijs ab-
stinencijs, vigilijs, & similibus: aliquan-
do deniq; ex scrupulosorum societate
Remouendæ igitur sunt causæ scrupu-
lorum.

REGVLÆ QVÆDAM S.
antonini ad depellendos scrupulos.

PRI^{MA} est, præparare se ad Domi-
ni Dei gratiam, dolendo de pecca-
tis commissis, confitendo, & propositū
faciendo de Deo in posterum non of-
fendendo. Quicumq; enim facit quod
in se, infallibiliter à Deo iuuatur. Deus
enim (teste S. Thoma in quarto sentēt.)
largitus illi suam gratiam, infundit do-

QUA

COMMVNIONE. 131

num sapientiæ, consilij, scientiæ, & intellectus, quibus plurimum iuuatur, ad depellendos scrupulos.

II. Regula.

Afsiduè legere S. Scripturam, & libros spirituales.

III. Regula.

Afsidua oratio, quæ multum prodest. Vnde dicit Sapiens: *Inuocaui Dominum, & venit in me Spiritus sapientia*, qui spiritus est illa oratio, quæ nos docet omnia. *Sap. 7.*

Speciatim autem oratio valet ad depellendos scrupulos à Dæmone iniectos, qui præfiguratus fuit in illo Lunatico, à Christo sanato, qui nunc in ignem, nunc in aquam iactabatur. Sic scrupulosus ab vno extremo ruit in alterum. De hoc spiritu Dominus dixit. *Hoc genus Dæmoniorum non eijcitur, nisi oratione & ieiunio.* *Matth. 17.* *Marc. 9.*

III. Regula.

Humilis obedientia. Iudicium proprium subijcere alteri, non credendo sibi, sed Confessario. Vnde legimus S. Bernardum cuidam suo discipulo, qui ob scrupulos Missam dicere non audebat, dixisse, Vade, & celebra in fide mea: cum quæ paruisset, oēs scrupuli deinceps euanuerunt. Quare debet scrupulosus Confessario obedire, sicut Deo, cuius ipse locum tenet, eidem credere, &

G. 6. OMNIBUS

omnia media adhibere ab illo præscripta, sicut faceret medico corporali, licet medicinas amaras & ingratas præscripsisset.

V. Regula.

cap. 35. Nihili facere scrupulos, & subito illos excutere, Sic enim hortatur nos Dominus per Esaiam, dicens. *Confortamini pusillanimes, & nolite timere. Ecce Deus vester, nemp̄ promptus ad adiuuandos vos, & illuminandos.*

S. Gregorius scribit, dæmonem similem esse animali cuidam, quod dicitur Leo formicarum, eò quòd infestum sit formicis, sed ipsum quoq; animalium maiorum pedibus conteritur & occiditur. Sic Dæmon inuestigat complexiones hominum, & quos deprehendit pusillanimes & scrupulosos, eos audacter aggreditur, & scrupulis enecare nititur, sed ab alijs magna fiducia fretis, facile obteritur, & vincitur. Ait Ioānes Gerson, bonum remedium esse, contemnerè scrupulos, sicut contemuntur caniculi allatrantes, qui quidem videntur velle mordere transeuntes, sed si quorum latratus negligat sponte contescunt, quod non faciunt, si vltro irriterentur. Idem Gerson dicit, salutare esse agere contra scrupulum, vt spuerè in rē

COMMVNIONE. 733

plo, si scrupulus dicitur, non esse spuen-
dum. Conculcare cruces in terra, quan-
do dicitur scrupulus, non calcandas. Sic
qui virgani vult efficere rectam, flectit
prorsus in partem contrariam. Addit
idem, Deum non iudicare nos secundum
res phantasiæ impressas, sed secundum
consensum rectæ rationis. Eum quoque
non puniturum nos, ob res quas cogita-
mus, vel patimur contra nostram volū-
tatem, sed ob eas tantum, quibus liberum
consensum præstamus.

VI. Regula.

Non facile formare conscientiam pec-
cati mortalis: imò in dubijs, nunquam
existimare debet, se peccare mortaliter,
vere consentire in illud, cum potius
sentiat se paratum mori, quam Deum
offendere. Sed nec, quando facile dubi-
tat, sitne peccatum an non, & tamen fa-
cit, peccat, maxime cum Confessarius
eum facere iussit.

VII. Regula.

Solet Dæmon obseruare vniuscuius-
que conscientiam, sitne laxa, an stricta.
Si strictam inueniat, conatur facere stri-
ctiorem, & in extremum reducere an-
gorem, vt miserè tandem turbata, nullum
in perfectione progressum faciat. Verbi
caussa, Si animaduertit quempiam ab-
horre-

132 DE FREQUENT.

horrere à peccato mortali, sed nec umbrā peccati ferre, tum procurat, ut faciat aliquid, quod licet non sit peccatum, ipse si tamen videatur esse, ut in loquendo, vel cogitando. Contrā, si quem deprehendit in conscientia laxum, qui parui faciat peccata venialia, cum conatur inducere eò, ut contēnat quoq; mortalia. Vnde qui vult in via spirituali proficere, necessariū est, ut se reflectat semper in partem Dēmoni contrariā: ut quādo ille conatur conscientiam reddere laxiorē, faciet ipse strictiorē: quando verò strictiorē, faciat e cōtrario laxiorē. Atq; ita vitatis extremis, mediū obtinebit.

VIII. Regula.

Quoties homo vult, quidpiam facere vel dicere, quod non pugnat cum vsu Ecclesiæ, vel sententia Maiorum, & in gloriā Dei vergit, occurrit autem scrupulus si ne faciendum, vel dicendum, ob metum vanæ gloriæ, vel quia forte alicui id displicebit, tunc debet mentem eleuare ad Deum, & si aduertat id fieri posse ad gloriā Dei, vel saltem non pugnare cum Dei gloria, omnino debet facere vel dicere, nec ob scrupulos omittere, ac respondere inimico cum S. Bernardo: Non incepti propter te, nec propter te desistam.

IX. R.

IX. Regula.

Bonum est communicare crebrò, & confiteri rarò, viuendo & agendo omnia, secundum iudicium Confessarij: sic enim multis modis merebitur, pudefaciet dēmonem, gratum faciet Domino Deo, qui nunquam ab eò exiget rationē de ijs, quæ ex obedientia Confessarij fecerit, vel omiserit.

X. Regula.

Ignorantia discriminis inter cogitationem, & consensum, est maxima scrupulorum causa: itaque notandum, cogitationem malam quatuor modis posse considerari. Aliquando enim mox atque obrepfit, eijcitur, & tunc homo meretur, quia vincit inimicum. Aliquando ad aliquod temporis spacium durat, & tunc est peccatum veniale, maius, minusue, secundum diurnitatem temporis. In huius cogitationis accusatione, non opus est in confessione omnes aperire circumstantias, sed satis est indicare peccati naturam, dicendo: Accuso me de cogitatione inhonesta, vel iræ, vel vanæ gloriæ, vel alia simili, nec statim, vt debebā, repuli, sed ad aliquod tempus eā retinui. Aliquando cogitationi consentitur, cum desiderio si occasio daretur eam exequendi, & tunc

c.

est peccatum mortale, si materia cogitationis est peccatum mortale. Aliquando etiam capitur voluptas ex cogitatione peccati, vt consentiatur quidem voluptati cogitandi, sed absit animus rem cogitatum perficiendi, & tunc est peccatum mortale, si quis data opera determinatè imprimat cogitationi speciem rei, quæ natura sua sit peccatum mortale, & in illa cogitanda constituit se oblectare, velut in re aliqua turpi & inhonestâ, Si vero cogitatio non sit determinata, sed fortuita, etiam si ad aliquod spaciū duret, non adiuncto consensu, est peccatum tantum veniale. Aliquando denique agnitâ cogitationem prauam, cogitamus quidem eijcere, sed non possumus tam citò, eò quòd cor iam tantum voluptati, vel imaginationi assuefactum est, & tunc ne quidem est peccatum.

XI. Regula.

Sicut qui timorem Dei non habet, facile omni momento peccat mortaliter, saltem corde, sic qui timet Deum, & mauult mori, quàm illum offendere, difficulter peccat mortaliter. Quare scrupulosus non facile debet cogitare, vel iudicare, se mortaliter peccasse.

XII. Regula.

Quidam semper agitantur foedis cogitationibus.

COMMVNIONE. 137

gitationibus, alij semper videntur sibi blasphemare Deum, & Sanctos, & idcirco maximè anguntur in animo, maximè dum confessio faciènda est, pudet enim eos illa confiteri, & tamè credunt se ad illa patefacièda teneri. Quod falsum est, quia etsi quis per annos centum continenter contra suam tamen voluntatem obnoxius esset talibus cogitationibus, non solum non peccaret, sed multum potius mereretur, & ideo non debet confiteri tanquam peccatū, quod est meritum. Simili tentatione, secundum Doctores, agitatus fuit S. Paulus, cui Dominus respondit, cum peteret ab ea liberari. *Sufficit tibi gratia mea, 2. Cor. 12.*
Quis enim in infirmitate perficitur. Quibus verbis ostendit, similibus cogitationibus non solum non gratiam amitti, sed potius augeri, si illis non consentiatur.

Eandem tentationem habuit S. Catharina Senensis, cui cum aliquando mentem oppletam haberet cogitationibus sordidis, vnde sibi videbatur versari in inferno, apparuit Dominus ad quē illa: O bone Iesu vbi fuisti? Respondit Dominus. Semper fui præstò, Cum quē illa subiungeret: Quomodo fieri potest, vt fueris in locis tam foedis & immundis,

dis, in quibus fuit cor meum? Respondit: Consensistine spurcis istis cogitationibus? Tum illa: Detestata sum illas, maluique potius mori, quam illis consentire. Ergo, inquit Christus, nullum admisisti peccatum mortale, quo solo ego ex anima exturbor. Et hæc bona voluntas, qua noluisti me offendere, non potuit sine gratia mea haberi.

Bonum quoque remedium est, eiusmodi hominibus, si humilient se, & resignent in manus Dei, tentationem ipsam, perinde ac reliquas tribulationes loco crucis acceptando.

XIII. Regula

Sæpè quoque oriuntur scrupuli, ex eo, quod non satis intelligitur Dei bonitas summumque eius desiderium procurandæ salutis nostræ. Scrupuli itaque magnam iniuriam inferunt diuinæ bonitati, quod non eo loco illam habeant, quod iure deberent, imò Deum faciunt quasi iudicem huius mundi litigiosum, qui undique calumnias congerat ad obstruendam viam reo. Nam si cognosceret, quâto Deus salutis nostræ ardeat desiderio, nunquam in huiusmodi errores prolabi possent. Verùm neque scrupulosi satis intelligunt bonum suum, quod videlicet cor habeant ad benefaciendum
omnino

COMMVNIONE. 139

omnino determinatum, parati enim sunt ad quavis potius poenam sustinendam, quam ad offendendam diuinam Maiestatem. Quod boni si recte intelligerent, nullam causam haberent dandi locum scrupulis, cum habeant in anima gemmam, & pignus tam nobile, & pretiosum, hoc est, summam cum Deo coniunctionem, & amicitiam.

XIV. Regula.

Licet quis sit doctus, tamen suo iudicio stare non debet: cum enim aeger sit, sibi fidere non debet, sed medicorum consilij. Et quamuis, qui dat consilium, erraret, non tamen errabit, qui consilio pareret. Deus enim iubet eum in tali casu ad alterius arbitrio pendere.

XV. Regula.

Ait Caietanus, scrupulosum non obligari ad confitendum ea, de quibus dubitat, sit confessus, nec ne: quando enim semel confessus est cum mediocri preparatione, non debet eam confessionem reuocare in dubium, sed dicere: Sicut sum confessus alia peccata, sic certo credo me & haec confessum, alioquin promptus ad confitendum, si secus esset, & ita quiescat. Hoc intellige, quando dubitat, num praetermiserit peccatum mortale. venialia enim, ut supra dictum est, non tenetur confiteri.

XVI. Re-

Richardus de S. Victore, scribit, irā, impatientiam, tristitiam, auaritiam, gulam, superbiam, vanam gloriam, & similia, non esse semper peccata mortalia & ideò scrupulosus, si in aliqua istorum incidat, non statim debet definire, se peccasse mortaliter.

REMEDIA ADVERSUS CO-
gitationes immundas.

PRI M V M est, Mentem, quoad fieri potest occupare bonis & sanctis cogitationibus maximè Passionis Domini nostri Iesu Christi.

2. Refrenare sensus, maximè oculos, linguam, auditum.
3. Remouere occasiones earum rerū, quæ excitant huiusmodi cogitationes.
4. Legere pios & deuotos libros.
5. Non disputare cum illis, sed contemnere.
6. Si quis vouerit castitatem, utile est, incidentibus talibus cogitationibus mox renouare votū, quod est magni meriti.
7. Commendare se B. Virgini, Angelo custodi, SS. Virginibus, omnibusque Sanctis Paradisi.
8. Inuocare auxilium Dei ubiq; presentis, qui potest, scit, & vult nos sem-

per

COMMUNIONE. 141

per iuuare, & desiderat à nobis inuocari

9. Habere consuetudinem tunc temporis vsurpandi verba Scripturæ, vt, *Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuuandum me festina, Et, De profundis clamaui ad te Domine, Domine exaudi vocem meam. Et, Cor mundum crea in me Deus. Et Fili David miserere mei. Et, Domine respice in me, & miserere mei. Et Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me? Et, Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat, Christus ab omni malo me defendat. Et, Adiuua me Domine Deus meus, ne discesseris à me, intende in adiutorium meum, Domine Deus salutis mea, libera me de inimicis meis fortissimis, & ab his qui oderunt me.*

10. Bonum est consignare se signo crucis versus cor, dicendo Iesus Maria. O *Deus in adiutorium meum intende, saltem corde.*

11. Confiteri, & communicare sæpè, & cor suum Confessario patefacere, sequendo eius monita.

12. Cogitare quid illa hora faciat Dominus noster.

13. Imaginari Christum tunc esse pro nobis crucifixum, spinis coronatum, & cruentatum, ac dicentem. Vide, quanta passus sim pro te, quàm carè mihi constiteris.

h. lu-

14. Iuuat protestari se non velle consentire.

15. Aliò mentem reflectere, aut aliud quidpiam agere, & ante omnia, Fugere otium.

REMEDIA PRO IIS, QUI
dubitant, consenserint, nec ne, tenta-
tioni, vel delectationi.

P R I M O aduertat, an tentationes, vt primum obortæ sunt, placuerint, an verò ab illis abhorruerit: nam si abhorruit, certus sit de non præstito consensu.

Secundò, Si quoque potius paratus sit mori, quàm in peccatum consentire, vel in eo delectari, certò credat, se ei non conuulisse.

Prou. 24.

Tertiò Aperiat conscientiam suam Confessario, & eius dictis fidẽ præstet.

CVR DEVS PERMITTAT
immundas cogitationes.

P R I M A causa est, vt acquiramus habitum castitatis.

2. Vt odio omnem turpitudinẽ prosequamur.

3. Vt maneamus humiles cū S. Paulo.

4. Vt semper simus in magno timore.

5. Vt nostram fragilitatem & vires agnoscamus.

6. Vt occasiones immunditiæ fugiamus.

7. Vt

COMMUNIONE. 143

7. Vt intelligamus nos egere diuina gratia. (commissis.
8. Vt purgemur à similibus vitijs iam
9. Vt simus in precibus assidui, auxiliūque Dei & Sanctorum imploremus.
10. Vt maiorē mereamur gloriā celo.
11. Ad pūdefaciendum Dæmonem, qui nos impugnat.
12. Ad consolandum Angelos custodes continenti nostra victoria.
13. Vt compatiamur alijs simili tentatione affiictis.
14. Vt possimus instruere & corroborare alios tentatos.
15. Vt sciamus, quanto in periculo veremur, atq; ideo per Sacramentū sepe adhæreamus Deo.
16. Vt discamus, num gratia diuina sit in nobis, quæ facit nos tales cogitationes execrari, simileque tentationes expugnare.
17. Vt cōsolationē capiamus ex victoria, & maioris gratiæ capaces reddamur.
18. Vt similes reddamur Sanctis, vt S. Paulo, & alijs.
19. Vt nos Deus, tanquam fortes milites iugiter exerceat.
20. vt declaret se nos amare, magnamque curā nostri genere, vti suorū. dil.

dilectorum filiorum, & carorum amicorum.

REMEDIA ADVERSUS OMNIA peccata

Et primò contra Superbiam.

1. **C**onsiderare proprios defectus, & vilitatem corporis & animi.
2. Obseruare meliores se, & speciatim Christum, qui nos ad se imitandum hortatur, dicens, *Discite à me quia, mitis sum & humilis corde.*
3. Considerare seruitutem, & vituperium superbiorum: qui ex filiis Dei se faciunt vilissimos dæmonis, qui Rex est superbiae, seruos ac mancipia.
4. Conuersari cum humilibus & modestis.
5. In vestitu, & omnibus externis gerere se secundum statum & conditionem suam.

Contra vanam gloriam.

1. Occultare, quoad fieri potest, sua bona.
2. Subitò mentem ad defectus suos reflectere.
3. Laudem ilicò adscribere Deo, quia omnium bonorum est auctor.

Contra Auaritiam.

1. Ab omnium rerum amore mentem abstrahere.

COMMVNIONE. 145

abstrahere eāq; gratiā à Deo postulare.

2. Cogitare multis opibus animum nostrum satiari non posse.

3. Citò omnia esse deserta, excepto eo solo, quod per manus pauperum præmisimus.

4. Considerare, quanta fuerit paupertas Christi, & Sanctorum, qui illum sūt imitati, *Luc. 2.*

5. Confidere in Deo, qui, etiam passeres alit, & dicit: *Quærite primum regnum Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adiicientur vobis. Matt. 6.*

6. Auarorum negotiationes fugere, & agere cum ijs, qui res temporales aspernantur.

7. Considerare diuitias cœlestes, & bona infinita, indubitata, iucundissima, æterna, quæ Dominus Deus nobis præparauit, si sincerè res terrenas contēnamus.

8. Efficacissimum remedium est, re ipsa deserere huius mundi opes, & retinere tantum, quantum ad statum suum tenendum spectat.

Contra Luxuriam.

1. Magnam habere curam oculorum.

2. Fugere occasiones, quibus induci solent homines in hoc vitium.

3. Declinare consuetudinem hominū luxuriosorum, H

4. Oti-

4. Otium detestari, & semper re aliqua honesta se occupare.
5. Non nimis laute nutrire corpus: sed amare abstinentiam: cauere vina potentia, & cibos calidos.
6. Custodire cor suum, & ilicò cogitationes prauas expellere.
7. Custodire sedulo omnes sensus.
8. Omnes occasiones, tanquam pestes fugere. (petere.)
9. Donum castitatis sæpè à Deo ex-
10. Carnem castigare aliquo genere doloris, maximè quando quis à carne teneatur.

Contra Iram propriam.

PRImò, parare, & armare se ad perferendâ fortiter verba, facta, & quicquid solet iram concitare.

2. Considerare, patienti nō esse noxi- am iniuriam, sed illam inferenti.
3. Quantum passus sit Christus: cui & referemus pro tantis beneficijs gratias, si patienter propter ipsum iniurias to- leremus.
4. Coneris mentem ab iniuria auer- tere, & aliò cogitationem transferre.
5. Minimum vincere se non respon- dendo, & paulatim iram in pectore ac- censam extinguere.

Contra iram alienam.

1. **B**ENIGNÈ respondere, responsio enim mollis, frangit iram dura verò magis accendit.

2. Tacere, vel abire.

Contra Inuidiam.

1. Non amare res terrenas.

2. Cogitare, quàm inutilis sit inuidia, ut quæ sibi soli noceat.

3. Quàm sit turpis, cum teneamur vitâ profundere pro proximo, si opus sit.

4. Si ille non haberet illud, non idcirco tu esses melior, vel haberes melius.

Si ergo inuidia nihil tibi prodest, nec in fama, nec in diuitijs, nec in anima, & te excruciat, ac præterea offensum Deo reddat, quid est, quod inuidiâ retineat?

5. Cogitare de rebus quæ accedunt ad caritatem fraternam.

Contra odium proprium.

1. **D**Eum non condonaturum tibi, si tu non condones alijs.

2. Qui odit, plus sibi nocet, cum sit in peccato mortali, quàm illi, quem exosum habet.

3. Denique conueniens est ignoscere, nisi velimus ruere in infernum.

4. Cum odio iacturam facimus omnium bonorum quæ facimus, quia non placent Deo.

5. Dissimiles sumus Christo, qui ignovit ijs, qui eodem tempore eum spoliabant & bonis, & fama, & vita. Similiter S. Stephano, & alijs.

Contra odium aliorum.

1. **R**EMEDIUM est, facere illis bene.
2. Servire illis, ubicunque fieri potest.
3. Submittere se illis.

Contra Gulam.

1. **T**OLLERE materiam ad irritandum gulam & varietatem ciborum.
2. Cogitare à bestijs non sumi nisi cibus necessarium.
3. Obscure intellectum, bona desideria extinguere, & vitam abbreviare.
4. Firmiter constituere, te non sumpturum, quantum cibi est necessarium, & aliquando etiam aliquid de eo detrahendum.
5. Perpendere vitam Christi & Sanctorum, cogitare de felle, & de aceto, & de pane hordeaceo, quo vesceretur.

Contra Acediam.

1. **B**ENEFICIORUM Dei, quæ ad amorem excitant sæpè meminisse.
2. Recordari mortis vicinæ, & quod postea non suppetet tempus benefacendi.
3. Rec.

3. Pœnarum æternarum, & præmio-
rum cœlestium,
4. Fugere otiosos, & conuersati cum
diligentibus.

REMEDIA GENERALIA
contra Peccata.

PRINCIPALE remedium ad eradi-
candum peccatum, & inferendā vir-
tutem est, crebrò vacare orationi cum
magna fiducia.

2. Sæpè confiteri, & statim, postquam
in peccatum mortale incideris.
3. Communicare frequenter.
4. Fugere peruersas societates, sequi
bonas.
5. Sæpè legere libros pios & spirituales.
6. Crebrò meditari de Passione
Christi.
7. Considerare vitas Sanctorum.
8. Cogitare diuinæ Maiestatis, & boni
angeli præsentiam.
9. Considerare, mortem esse certam,
sed horam incertam.
10. Expendere exēpla diuinæ iustitiæ.
11. Considerare tremendū diē iudicij.
12. Pœnas damnatorum.
13. Præmia & gaudia paradisi.

REMEDIA AD EXTIRPAN-
dos defectus particulares.

H 3

IN 3

1. **I**NVESTIGARE causam & radicem defectus, nam ferè solent in nobis vnum, vel duo vitia dominari, à quibus alia omnia proficiscuntur. Unde illis extirpatis, reliqua quoque facillè extirpantur.
2. Memoria tenere remedia, quae sunt contra illa, ijsq; cum opus est, uti.
3. Oppugnandum sumere defectum præcipuum, odio habendo simul reliquos, donec expugnentur, vel saltem debilitentur.
4. Sæpè renouare propositū vincendi illos: iram item renouare contra illum.
5. Sæpè cogitare de remedijs, eaq; adhibere.
6. Maius particulare auxilium ad illud expugnandum à Deo petere.
7. Commendare se alicui peculiari sancto, qui eodem vitio laborarit, gratia autem Dei fuerit ab eo liberatus.
8. Crebrò examinare conscientiam de hoc peccato, conferendo vnum diem cum altero.
9. Imponere sibi, si recidat bonam pœnitentiam, accommodatā peccato.
10. Magnum animum habere ad vincendum: id enim certum est victoriæ signum. Spem quoq; ingentem habere victoriæ consecuturæ.

COMMVNIONE. 151

11. Perseuerare in pugna, nunquam animo deijci, etiãsi millies cadas quotidie; Is enim solus vincitur, qui abiectis in terram armis securpiter victum profitetur.

12. Quamuis tibi nullum progressũ videãre fecisse, non ideò nihil erit. Nã horologij vmbra, etiamsi eam crescentem non notemus, tamen crescit. Similiter homines, arbores, gramina creuisse animaduertimus, sed actu crescentia non vidimus. Sic non videmus quomodo crescat virtus, sed si persistamus, suo tempore notabimus eã creuisse. Quamquam in ipso labore pugnandi, in patientia, humilitate, non exiguus est fructus, imo magnum apud diuinam maiestatem meritum.

REMEDIA AD CONSOLANDUM
afflictos ex morte cognati, vel amici tristes.

Ex S. Antonino.

PRIMUM est. Cogitare sic voluisse Deum, cur ergo resistis eius voluntati? Cur quotidie dicis? *Fiat voluntas tua,* & non te conformas illi? Vnde dicit Magister sentent. Placeat homini, quod placet Deo, & ideo placeat, quia placet Deo.

H + II. Co.

II. Cogitare omnem creaturam esse
DEI, & ideo contristari non debes,
quando Deus à te repetit, quod tibi ac-
commodavit? dicit enim S. Hierony-
mus, Nihil de tuo sustulit, qui tibi quod
proprium erat donavit, Et S. Augusti-
nus ait. Qui perfectè Deum amat, non
contristatur morte cuiusquam. Vnde
Iob. 1. *dominus dedit, dominus abstulit sicut placuit Deo,
ita factum est, Sit nomē Domini benedictū.*

III. Cogita statutum esse omni-
bus hominibus semel mori, & si DE-
VS proprio filio non pepercit (vt di-
cit S. Bernardus) quomodo parcere de-
buit illis? Vnde S. Ambrosius. Quid ab-
surdius, inquit, quàm plorare ob rem
omnibus communem?

IV. Quia mors hominē liberat mul-
tis miserijs. Vnde Ecclesiastes ait. *Eccl. c. 6.* *Eti dies hominis doloribus & arumnis pleni
sunt, nec per noctem mente requiescit. Qua-
re Dominus noster in morte Lazari læ-
tatus est dicens suis discipulis.*

Ioan. 11. *amicus noster mortuus est, & gaudeo pro-
pter vos. Sed cū eum refucitavit, fleuit,
quia eum excitabit ad huius mundi æ-
rumnas. Vnde August. in lib. de Visita-
tat. infirmorum dicit. O mors desidera-
bilis, ô mors omnium præsentium ma-
lorum*

lorum terminus, o mors finis malorum,
& principium honorum.

V. Cogitare Deum scire & cognoscere omnia, ac proinde videre, quod homini sit melius, Fortè enim damnatus fuisset, si diutiùs vixisset, & sic erit salu⁹. Aut cerè diuturniore vita factus fuisset deterior. Vnde rectè dicit Salomon *Sap. 4.* de quodam. *Raptus est; ne malitia mutaret intellectum eius, aut ne fictio deciperet animam illius.*

VI. Cogitare superfluum dolorem tibi nocere, & mortuo non prodesse. Vnde legimus Dauidem filio eius egrotante amare fleuisse, at eo mortuo a fletu cessavit, & Deo gratias agens, coepit comedere. Rogatus autem cur id faceret, respondit, se ante mortem fleuisse, ad impetrandam fortè à Deo sanitatem filij, quam cum eo mortuo, impetrare amplius non possit, se finem flendi fecisse, Dei voluntatem illam fuisse. *2. Reg. 12.*

VII. Quia tibi & mortuo nocet superuacanea tristitia. Tibi, quia non potes animu liberu ad orandu, nec pro te, nec p defuncto habere. Quare dicit Sapiens. *Ne dederis in tristitia cor tuu, sed repelle eam à te, & momento nouissimorum, noli obliuisci, neq; enim est conuersio, & huic nihil proderis, & te ipsum pessimabis.* *Ecc. 33.*

H ; VIII, Co-

VIII. Cogita multos damnatos ob
nimium amorem erga filios, vel mari-
tos, vel vxores, amicos & cognatos. Cū
igitur incertum sit, num filius, vel ma-
ritus tibi futurus fuerit caussa damna-
tionis, si superuixisset, non habes cau-
sam plangendi.

IX. Cogita illum resuscitandum, &
iterum videndum. Vnde dicit S. Paulus
1. The. 4. *Non contristemini sicut gentes, qua spero*
Eccl. 22. *non habent. Et Ecclesiastic, modicum plora super mortuam.*

X. Considera, fortè eum quem deplo-
ras, esse bono loco de quo lætari debes,
quia poterit orare pro te.

REMEDIVM PRO IIS, QUI
nimium reformidant mortem.

MULTI ægrè audiunt alios
colloquentes de morte, & re-
formidant de eadem vel cogi-
tare. Quod contingit, vel quia multi
sunt obnoxij peccatis, quæ nolunt dese-
rere, vel quia exiguam fidem habent fu-
turorum, vel certè quia nimium rebus
huius mundi creatis sunt addicti, quas
ægrè deserunt, & ideo illis memoria
mortis grauis est & molesta, quia per
illam etiam inuiti omnia relinquere cog-
untur. Tollantur ergo peccata, tolla-
tur omnis amor inordinatus, & mox
cessabit.

COMMVNIONE. 155

cessabit timor mortis, imo efficietur illis optabilis.

Bonum quoque remedium ad pellendum metum mortis, est sæpè cogitare de morte: Contrarium enim à contrario pellitur. Quò enim quis sæpius mortem ob oculos positam habet, hoc magis à se remouet omnia, quæ amarã reddunt mortem.

S. August. ait bonam vitam nunquam sequi malam mortem. Morere ergo tibi & mūdo ac uiue Deo, & mors molesta non erit.

Scriptor quidam asserit Dæmonem laborare vt longius absit à nobis mortis memoria, vt uiuamus malè, & postea in morte nos decipiat. Quare nos semper deberemus eam ob oculos habere, ad viuendum bene, vt in morte ipsum decipiamus.

Alius dicit, sicut, qui vult sibi euellere dentem, primùm curat eum dissolui à carne proxima, deinde Com-moueri, vt deinde facilè duobus digitis extrahi queat, (nam si ferro vno tractu euellere, magnum efficeret dolorem) sic qui aliquando meditantur de morte, nō sentiunt tantã difficultatem in ea, cum aduenerit; qui verò nunquam grauissimè anguntur, cum subito è

H. O. vita

vita tolluntur. Quidam itē Doctor inquit, sicut res magnæ, vt palatia, & alia huiusmodi prima vice non fiunt perfecte: sic mors, Dum sit res omnium maxima, quæ que semel tantum subeunda est, bene fieri non potest, nisi sapē de ea cogitetur. Duæ res sunt. Vna mori, & hæc omnibus communis est. Altera bene mori; & hæc paucorum est, & tantum Deum timentium, qui reputant se exules in hoc mundo, & frequentem habent mortis memoriam.

1. Cor. 7. S. Paulus monet, vt qui vxorē habent, gerant se, tanquam non habeant, & qui vtuntur rebus huius mundi, perinde se gerant, ac si non vterētur, quasi dicerēt, *Non* debere eos esse nimium addictos rebus mundi, & ne addicti sint, sapē memores sint mortis. Hodie enim viuimus, & cras fortē moriemur. Hodie in figura, & cras in sepultura.

Mors debet esse terribilis infidelib⁹, & ijs qui in gratia Dei non sunt, ac hi sunt, qui nihil audire volunt de morte, & addū, recordatione mortis homines fieri stultos & melancholicos. Illi verò non aduertunt, se repugnare Deo dicēti, *Memorare nouissima tua*, inter que est mors.

Eccl. 7. Vbi nota memoriam illam esse vtilissimam, quia Dominus mox addit, *Et in*

eter

aturnum non peccabis. Vnde sequitur, hac memoria effici, vt homo longè absit à peccato, ac proinde non stultus, sed sapiens reddatur. Imò qui memoriam illam odit, verè sit stultus, quia deserit Deum, recipit Dæmonem, abiicit coelū, & adhæret terræ. Fugit virtutem, & vitium amplectitur. Renunciat delicijs æternis, pro temporalibus: & cum posset in hoc mundo æquè ac in altero obtinere Paradisum, existendo scilicet semper in Dei grãtia, quæ dat pacem, quietem, voluptates & robur, mauult hic accipere arthã inferni, vt rectè dicat Poëta.

Ingenius animis fuga, mors, è carcere caco, Petrarcha.

Æterna affixis carcere deterior. (est)

Magna stultitia est decipere se ipsum, & in animum inducere, non esse aliquando vita excedendum, quod faciunt qui mortis meminisse nolunt. Magnæ ergo prudentiæ est, crebò recordari mortis, ad agendum benè, quamdiu homo valet, & non expectare vsque ad extremum, vti fecerunt virgines fatuæ, quæ repulsam passæ sunt. Vnde scite quidam.

Matth. 25.

Corrigere o mores, ne seras differ in horas.

Nam neſtendo moras, eiſciere foras.

QVID IN HVNC FINEM
quotidie fieri possit.

H 7 POSTV.

POSTULARE gratiam à Deo recordandi mortem, & considerare inter reliqua pūcta quatuor, aut quinque angores, quibus in morte peccatores cruciantur.

2. Reg. 18.

Primus est. Omnes res creatas & amatas deserere. Quæ autē magis inordinate amavit, maiorem illi afferent crucē, ut capilli Absoloni, quibus cum nihil in corpore haberet pulchrius, ijs tamen fuit suspensus.

2. Remorsus conscientia.

3. Dæmones multi accusantes.

4. Angeli boni deserentes.

5. Iudex iratus; quem tam facile in hoc mundo nobis amicū facere possumus, maxime per usum Sacramentorum, eleemosynas, & alia similia.

Deinde, ubi agnouerimus nos ista flagella meruisse, petere à Deo gratiam, ut omnino vitam nostram emendemus, moriendo mundo, carni, dæmoni, peccato, propriae voluntati, & Domino Deo viuendo. Sic ut hora illa angoribus illis liberati contraria refrigeria inueniamus. Amen.

R. E. M. E.

REMEDIVM PRO IIS QUI
*non mortem, sed mortis pœnam
 timent.*

SUNT etiam nonnulli Deum alio-
 quin timentes, qui non timent qui-
 dem mortem, sed dolores mortis à dæ-
 mone obiectos, vnde & mortis memo-
 ria eis redditur grauis & molesta. Hic ti-
 mor oritur, aut ex melancholia, aut ex
 diffidentia quadã in Deo, quasi parũ sit
 fidelis, humanus & amabilis, & licet sit
 Pater, plus tamen oneris imponat,
 quàm ferre valeamus, ac proinde sinat
 se à Patribus carnalibus vinci in asabi-
 litate, fide, & discretionẽ.

Debet ergo homo se totum, & per
 omnia resignare in manus Dei, & con-
 fidere diuinam bonitatem temperaturã
 mortis dolores, v. tolerari queant, &
 si grauiores fuerint, addituram etiam
 vires & auxilia.

DEI ea natura est, vt homini, quò in
 maiori periculo est, hoc maius auxiliũ
 præstet: quoque grauius à dæmone af-
 fligitur, hoc amplius præsentiam decla-
 ret, & solidam afferat consolationem.

Nec tota scriptura aliud clamat, quã
 curam Dei erga nos esse maximam, &
 pro-

providentiam planè paternam, maximè in periculis grauioribus.

Vide, quàm duris supplicijs, & im-
mensis cruciatibus permiserit afflic-
tos sanctos martyres, & tamen in illis con-
stantissimi & fortissimi perstiterunt, &
cum summo gaudio mortem comple-
xi sunt.

Cogita, quot quotidie, maximè boni,
morte occumbant, quanta auxilia illis
praestet Deus, eaq; noris tibi nõ defutu-
ra. Cõsidera etiam, eũ tibi hactenus nõ
imposuisse onus maius, quàm ferre po-
tueris: imo tulisti onera, quæ nunquam
existimasses te ferre potuisse. In morte
ne ergo deerit?

Nonnumquam quoque est sententias quas-
dam scripturæ in mentē reuocare, ma-
ximè quando eiusmodi cogitationes
occurunt, ut sunt hæc.

Psalm 30.

Rom 7.

*In te Domine speraui, non confundar in
aeternum.*

Si Deus pro nobis, quis contra nos?

*Quis sperauit in te Domine, & confusus
est? Et alias similes.*

Et si Iesus Christus mortuus est pro
te, ac si opus esset, paratus sit iterum pro
te mori, quomodo potes cogitare illum
te tali hora deserturum?

Et si tanto amore, toties se tibi dat in
fide

sanctissimo Sacramento, quomodo, obliuiscetur tui, quando opera eius maxime indigebis?

Adhuc ipse dicit, prius matrem oblituram proprii filij, quam ille sit obliturus nostri: ut declarat amorem suum tenerimæ cuiusvis matris amore esse teneriorem. Si ergo mater tantum amorē ostendit erga unicum & dilectissimum filium, quid faceret DEVS erga nos qui sumus eius filij? *Esa. 49.*

Ait S. Ioannes, cum Christus Dominus noster dilexisset suos in vita, in fine dilexisse eos: Hæc enim veri amoris est proprietas. *Ioan. 13.*

Et si dum esset in cruce in tantis pœnis & doloribus, non solum memor fuit matris & S. Ioannis, sed etiam eorum, qui ipsum spoliabāt, fama, fortunis, vita, quomodo nunc in morte obliuiscetur eorum, qui amore suæ maiestatis nullius rei rationem habuerunt?

Dicamus ergo cum S. Augustino. *Domine hic ure, hic seca, sicut placet, ut in æternum parcas. fiat voluntas tua.*

Et si commendamus liberè animas nostras in manus Dei, cur non multò securiùs commendemus & corpus?

Si quotidie dicimus, *Fiat voluntas tua, sicut in cælo & in terra,* id est in anima &

corpore, voluntas Dei, omneque bonum nostrum, cur similibus tentationibus turbamur?

Debemus igitur tunc libentissimum suscipere omnes illos dolores, & infirmitates quantumuis diurnas dicendo Domine paratum est cor meum ad omnia perferenda, quæ tibi placuerint. Sic enim oblectationi sumus Deo, angelis solatio, & dæmonibus confusio.

Vtile quoque est mentem ab huiusmodi cogitationibus auertere, dicendo Fiat, quicquid Domino placuerit. Quod enim illi placebit, certè bonum erit. Quod & gratiam tunc largitur perferendi omnia, quæ ipse voluerit. Facere denique quod faciunt pueri, qui licet audiant alios loquentes de caritate annonæ, peste, bello, & aliis malis, nihilominus incunctè viuunt, coniecta omni cura in suos parentes.

REMEDIVM PRO QVA-
uis afflictione.

Primum est. Certissimò credere nullum tribulationis genus, fastidij, morboris, vel aliud quippiam graue & molestum nobis contra voluntatem nostram euenire, quod non proficiscatur à Deo.

à Deo, & ab ordinatione ac providentia diuina, vt docet S. Augustinus, & tota scriptura sancta. Atque hæc omnia immittuntur nobis ad voluntatem nostram, ex eodem paterno amore, quo filium suum licet sanctiss. & dilectissimū easdem tribulationes & ærumnas subire voluit.

II. Cogitare quoties, quanto tempore grauer Deum offenderimus. Nam si vel semel offenderis Deum, qui est infinitus, meritus es poenam infinitam, & non tantum has temporales.

III. Cogitare de poenis inferni toties pro meritis.

IV. Cogitare, quæ passi sint Sancti, & imprimis Sanctus Sanctorum Christus Dominus noster, toto vitæ suæ tempore.

V. Cogitare de æterna gloria, ad quã non patet aditus, nisi per multas tribulationes.

VI. Cogitare de fructu tribulationum. Fructus autem est. Humiliare se coram D E O. Confugere ad D E I. auxiliū, ab hoc mundo se separare, coeli desiderio teneri Christum imitari, placere D E O, mortificare carnem tãto perẽ nobis infestam occasiones multas diuinam Maiestatem offendendi tollere, expur-

purgari à peccatis, locupletari gratia,
postea multa gloria.

REMEDIVM TEMPORIS
aegritudinis.

1. **C**OGITARE de utilitate aegritudinis. Et primò, quòd sit nuncius Dei, ad nos missus, vt præparemus nos ad mortem.

2. Purgat à peccatis: bonum enim signum est, quòd in ijs membris, quibus Deum grauius offendimus.

3. Debilitat corpus, inimicum nostrum. Vnde dicebat S. Paulus:

Cum infirmor, tunc fortior sum.

2. Cor. 12. **R**euocat à malis: æger enim non potest se inebriare, superbire, &c.

5. Prouocat ad bonum, vt ad confitendum, ad pœnitentiam agendam.

6. Aegritudo est signum diuini amoris: Deus enim castigat, quos amat.

7. Est loco Purgatorij, quod est speciale donum Dei.

8. Est pignus æternæ salutis, & via ad portam cœli, & conformationem cum Christo.

9. Cogitare eam magno amore immitti nobis à Deo, & ad salutem nostram.

REME

REMEDIA PRO SOLANDIS

ijs, qui piè viuunt, & mira bona faciunt.

COGITARE frequenter de his punctis.

PRIMO, quòd sis creatus ad imaginem & similitudinem Dei.

2. Quòd redemptus sanguine Christi.

3. Quòd Filius Dei in S. Baptismo factus.

4. Quòd à vitio ad virtutem, à peccato ad gratiam, ab amore mundi ad amorem Dei sis traductus.

5. Quòd toties corpore, & sanguine eius, tanto amore, tantoque eius sumptu pascaris.

6. Quòd dederit cor nouum, & spiritum nouum vanitates respueadi, desideriumque nouæ gratiæ & sanctorum Sacramentorum.

7. Cogitare nos ab æterno à Deo esse amatos, voluisseq; nobis mittere filium suum, vt nos inæstimabilibus suis thesauris ditaret.

8. Cogitare, quòd efficiat, vt omnia nobis in bonum cooperentur.

9. Cogitare, illum mansisse nobiscū in sanctissimo Sacramento: quare possumus

sumus semper cum eo loqui, conuersari cum illo, & in cor nostrum recipere.

10. Cogitare, ab eo æternam nobi paratam gloriam, vt cum omnibus Patribus Sanctis perpetuò eo perfruamur.

11. Cogitare, eum, vt nos efficeret diuites filium suū fecisse pauperem. Vt nos honoraret, & eueheret filium suum humilasse. Vt nobis impertiret vitam filio reliquisse perferendam mortem.

12. Cogitare Deum summam nostram curam gerere, oculoque elementi, & benigno respicere.

REMEDIA PRO IIS, QUI IN IURIIS, & CONSUMELIIS AFFICIUNTUR.

1. Considerare iniurias Christo Domino nostro illatas: & seruum non esse

Joann. 13. maiorem Domino.

2. Cogitare, quoties iniuria affecerit Deum, vt merito paucas existimare debeat iniurias sibi factas.

3. Cogitare, omnes Sanctos iniuria affectos, contemptos, & malè habitos.

4. Cogitare, per iniurias perpeffas hominem habere occasionem illas condonandi, & ita vicissim promerendi à Deo remissionem iniuriarum multo plurium: potest enim confidēter dicere.

Di

COMMUNIONE. 167

Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.

5. Cogitare, se habere occasionem placendi Deo, ut fiat filius Dei, ut in spiritu multum exulter, ut augeat gloriam, ut *Matth. 5.* Evangelium docet, in cælo.

6. Cogitare, se iniuria affici à Dæmone, qui hominem, ut dicit Anselmus, possidet. & ideo eum videri armis humilitatis, patientiæ, charitatis, orationis, & alijs armis spiritualibus.

7. Intueri in eo, qui iniuriam infert, imaginem & similitudinem Dei, eumq; sanguine Christi tecum redemptum.

8. Cogitare, quòd offendendo se, simul offendat Deum: & hanc offensam pluris te debere facere, quàm propriam, & ideo orare pro illo.

9. Compati illi, dum vides eum excidisse diuina gratia. Deus enim dicit, *Mihi vindictam.* Quid verò peius esse potest quàm gratia Dei excidisse? *Rom. 12.*

10. Suscipere illas, ut cæteras tribulationes è manu Dei sicut & SS. Martyres suas è manu Domini Dei suscipere, & ideo nihil eã ob rem cõquesti sunt. Sic S. Iob *Iob. 1.* iacturam bonorum, & filiorum, omniumq; aliarum rerum à Dæmone factã, tribuebat Deo, dicens, *Dominus abstulit.* Non dixit, Dæmon abstulit. Nam
vt not

vt notat S. August. sciebat à Dæmone, ne pilum quidem tolli posse, sine voluntate & potestate Dei. Sic Dauid contumelia affectus à quodam suo subdito, eam tanquam à manu Dei profectam suscipiebat. Vnde in quodam Psalmo inquit: *Domine, opprobrium insipienti didisti me: obmutui, & non aperui os meum, quoniam tu fecisti.* Et alibi: *Domine, imposuisti homines super capita nostra.* Et omnia bella, ac iniurias ab inimicis acceptas, attribuit Deo.

Psal. 66.

Psal. 38.

Matth. 10.

Scriptura tota plena est, quòd Deus immiserit & immittat pestē, bella, caritē annonæ, & omnia alia mala pœnæ. Et si ne passerulus quidem cadit in terram sine voluntate Dei, vt est in Euangelio, quomodo citra voluntatem Dei homini fiet iniuria? Et si ille rationem habet minimi hominis capilli, cur non habeat aliarum rerum?

OMNIA MALA POENÆ
originem habere à Deo.

HÆC res tam vera est, vt si quis pertinaciter assereret contrarium, futurus sit hæreticus, quia repugnaret Scripturæ.

Amos 3.

Primò enim Propheta dicit, non esse malū in ciuitate quod nō fecerit Deus.
z. Dicit

COMMUNIONE. 169

2 Dicit Deus per Isaiam Prophetam.
Ego Dominus, & non est alter: formans lu-
cem, & creans tenebras, faciens pacem, & cap 45.
creans malum.

3. Idem dicit Deus per Jerem. Ecce ego cap. 11.
inducam super eos mala, de quibus exire non
poterunt.

4. S. Iob dicit: Si bona suscepimus de ma-
nu Dei, mala quare non suscipiamus? cap 20.

5 S. David petit à Deo illuminari, vt co-
gnoscat omnia mala ab ipso proficisci,
dicens: Vt sciant, quia manus tua hæc, & Psal. 108.
tu Domine fecisti ea.

6 Dixit Dominus noster ad Pilatum:
Non haberes potestatem aduersum me vllã,
nisi tibi datum esset de super. Vnde cum Ioan. 19.
Iudæi ipsum caperent, potestatem illis
fecit capiendi, Apostolos autem capere
non potuerunt, sed nec pilum illis adi-
mere, quia potestatem non dederat.

7. Ait Augustinus in libris de Ciuit.
Dei. Tam bonorum, quàm malorum
afflictionem Deo attribuendam.

Et in Psalmum nonum dicit, omnes
pœnas, quas patitur homo, in diuinam
providentiam referendas. Et lib. 8 de
Ciuit. Dei, cap. 2. ait, bella, & expugna-
tiones urbium esse à Deo. Et rursus lib.
5 cap. 11. dicit, nec folium arboris sine
voluntate diuina moueri. Ac in Psalm.

I 148. affe-

148. afferit, quicquid in hac vita contra voluntatem nostram contingit, procedere à Dei voluntate, prouidentia, ordine, nutu

Hinc liquet, quanto in errore versentur, qui dicunt: Facile æquo animo sustineo, quæ immittit Deus, at non possum ferre illata ab hominibus.

RESPONSIO AD QUANDAM
obiectionem.

Possesse obijcere aliquis. Si Deus est omnium malorum causa, est etiam auctor mali.

Respondetur, Duplex esse genus mali. Alterum culpæ, cuius Deus non est auctor. Alterum poenæ, ut est morbus, pestis, bellum, caræ annonæ, terræ motus, æstus, frigus, & alia omnia, quæ hominem affligunt, & horum auctor est Deus. Verbi causa: Afficit quis me iniuria, verberat, spoliat, infamat, duæ hæc res sunt: Peccatum eius, quia hæc facit, & hoc est contra voluntatem Dei, qui permittit quidem illa fieri, sed tamen displicent illi. Deinde est damnum & poena mea, & hæc debeo suscipere à Deo & non ab homine, quia poena illa conueniens est voluntati & ordinationi diuinæ. Vnde, quòd Christus pateretur, fuit voluntatis diuinæ, sed non, ut le-

COMMUNIONE. 171

dei illum occiderent. Illinc passio Deo fuit gratissima; hinc verò, ratione actionis illorum fuit execranda & abominabilis.

REMEDIA PRO IIS, QUI IMPENDENTE aliqua tribulatione turbantur.

PRIMUM, Cogitare, Deum esse fidelem, qui non permittet eos plura, *Cor. 10.* pati, quam sustinere queant, ut docet S. Paulus.

II. Cogitare de malis præteritis vitæ superioris, quæ aliquando visa sunt, antequam fierent intollerabilia, & tamen gratia diuina opitulante, superata sunt. Sic Deus quoque impertiet gratiam, ut superemus futura.

III. Considerare aliorum exempla, maxime illa Sanctorum. Quis non existimaret S. Petrum perterrefaciendum, si ei dictum esset, ipsum crucifigendum capite in terram verso. Et tamen hanc poenam ipse elegit. Similiter de S. Bartholomæo, quod esset excorians, & alijs Sanctis dicendum.

*puget bene facere, ob respectus
humanos.*

1. **S**I non pudet te facere malè, cur
pudeat facere bene?

2. Memento te breui moriturum, &
coram Christo sistendum, quanto tunc
pudore suffunderis?

3. Si Christum nō puduit, è cruce pen-
dere nudum: cur pudet te bene facere?

4. Tot millia virorum & fœminarum
vitam pro Christo profuderunt, & tu
veterendaris amore illius, aliquid boni
agere?

5. Quid dices in die iudicij? quis tunc erit
pudor tuus, quæ confusio?

6. Dum bonè quidpiam agis, gaudium
afficis totum cœlum: an ergo ob respectus
humanos vis eos illo destitui?

7. Qui erubescit bene agere, erubescit
etiam esse Christianus, & quodammodo
vna cum Petro negat Christum.
Quid hoc pudore turpius?

8. Dominus dicit in Euangelio. Quis
me erubuerit corā hominibus, erubescam
& ego confiteri coram patre meo.

9. Psalmus dicit, Deum confundere
& spernere illos, qui hominibus placere
volunt. Et S. Paulus: Si adhuc hominibus placere
vellem, Christi seruus non essem.

Luc. 10. 28.

12.

1 sal. 52.

10. Co

COMMVNIONE. 173

10. Cogita, quàm turpe sit ob respectus humanos nolle facere, quæ Deo grata sint, & Sanctis.

11. Promisisti in Baptismo, te renuciare Dæmoni, eiusq; operibus, solumque Deum amare velle: cur ergo non pudet opera Dæmonis exequi? diuina autem præstare pudet?

12. Tota Scriptura clamat, vt soli Deo conemur placere, & mundum contemnere: & tamen erubescimus placere Deo, & mundo displicere.

13. Magna amentia est erubescere in bono opere, ea re enim æquè in hoc mundo, ac in altero reddimur contempti: non autem pude fieri in opere malo, vnde huius vitæ, & alterius pœnas vobis conciliamus.

14. Qui respectu humano arcentur à bono, quantum pude fieri tunc in inferno?

15. Ait Euangelium, Seruum scientem *LUC. 12.* Domini voluntatem, & non facientem, vapulaturum multis, quid ergo illo fiet, qui ob respectus humanos neglexit facere voluntatem Dei?

16. Quotidie dicis, *Fiat voluntas tua,* & tamen non facis illam, ad placendum hominibus.

17. Cogita, quantum in hora mortis

sis gauisurus, cum recordaberis, te ob respectus humanos à bonis operibus non destitisse.

18. An putas Deum te velle donare privilegijs, quibus nec filium suum, nec Sanctos vnquam donauit?

19. Putas te à Deo non videri? credis Deum ludere? persuadesne tibi, te à Deo ob tales iniurias non castigandum?

20. Cogita fieri non posse, vt bene sit tibi apud Deum & pariter apud mundum: vt placeas Deo simul & mundo.

21. Ob respectus humanos, ab edendo, ab ornando corpore, alijsque actionibus non absistis, & erubescis bene facere.

22. Si te quærentem thesaurum, alij iriderent, à cœpto non desisteres, & pudet te quærere thesaurum diuinæ gratiæ?

23. Considera ex vna parte Deum, & totum paradysum: ex altera verò mundum, vtrius potius habenda ratio, nonne prioris?

24. Ob respectus humanos non cessas bene facere ei, qui te è vitæ periculo eripuisset: cur ergo cessabis Deo, qui non solum dedit, sed etiã conseruat vitam?

REMEDIA CONTRA DE-
sperationem.

PRIMO perpende omnia remedia
 hactenus dicta, quæ sunt totidē Spei
 portæ.

Si desperes ob grauitatem peccati, in-
 tuere S. Petrum, qui negauit Christum,
 quod grauissimum fuit peccatum, &
 tamen Deus illi condonauit. *Matth. 26*

Si desperes ob multitudinem peccato-
 rum, habes Mariam Magdalenam, à se-
 ptem Dæmonibus obsessam, hoc est,
 omnibus peccatis mortalibus, & tamen
 omnia sunt illi remissa. *Luc. 8.*

Si ob fœditatem peccati, aspice in E-
 uangelio adulteram, & quid ei Christus *Ioan. 8.*
 Dominus dixerit.

Si ob peccati infamiam, habes S. Mat- *Matth. 9.*
 thæum qui publicè sedebat, in telonio:
 vocatus autem, secutus est Christum.

Si ob diuturnum statum in peccato,
 habes latronē, qui in malo perstitit vs- *Luc. 23.*
 que ad mortem, & tamen audiuit: *Ho-
 die mecum eris in paradiso.*

Si ob immanitatem peccati, ecce tibi *Act. 7.*
 S. Paulum, S. Stephani lapidatorem, qui
 tamen factus est vas electionis.

Si ob frequentem reditum ad vo-
 mitum, ecce Dominum nostrum dicen-

Matth. 18.

tem, Si septuagies septies quis relabatur
& resipiscat, benignè esse recipiendum

Ioannes Chrysostronus ait. Si publicanus sis, potes fieri Euangelista. Si blasphemus, potes fieri Apostolus, si latro, cœli ciuis. Ne dic, peccavi, qui habes medicum potentiorẽ ægritudine tua. Si dicas, peccata mea magna sunt, quis est quæso peccati expers? Si dicas te esse omnium peccatorum pessimum, sufficit tibi ad placandum Deum, si te peccati poeniteat, & bene facias.

Considera, quot peccatores sint conuersi. Quod non est aliud quàm pignus supernæ misericordiæ, vt dicit S. Gregorius.

Sicut Augustinus, Deum dedisse filium suum, vt redimeret nos seruos: misisse Spiritum sanctum, vt seruos adoptaret in filios, & seipsum conseruat in hereditatem adoptatorum, vt nullus misericordiæ diuinæ, quæ nostra miseria maior est, diffidat.

Idem S. Augustinus dicit, Deum promptiorem ad impertiendam peccatori veniam, quàm peccator sit ad recipiendam. Vnde tantoperè festinat Deus in reo absoluendo à cruce conscientia, vt videatur plus cruciari ex commiseratione, quàm habet erga miserum, quàm

quàm ipse reus miser de sua miseria.

Dicit quoque Augustinus in illa verba Cain: *Maior est iniquitas mea, quàm ut veniam merear.* Mentiris Cain, quia maior est Dei pietas, quàm vlla iniquitas. Addit idem, Cain plus offendisse Deum desperando, quàm fratrem occidendo, sicut Iudas grauius peceauit, se ex desperatione suspendo, quàm Christum prodendo.

S. Bernardus scribit, omnia peccata mortalia, & venialia ab initio mundi commissa collata cum diuina misericordia, esse quasi guttam, respectu totius maris. Cogita, Christum esse mortuum pro te, iterum què; moriturum, si opus foret: vnam què; sacri sanguinis eius guttã satis fuisse ad redimendos centies mille mūdōs. Cur ergo vis desperare? desperate, & spera in Deo: diffide tibi, & confide in Deo. Eugia te, & curre ad Deum, qui omni loco & tempore, ad te amplectendū, vt fecit filio prodigo, est promptissimus. *Luc. 15.*

*ALIA REMEDIA PRO IIS
qui ob multitudinem peccatorum
desperant.*

I S A T.

Gen. 2. **A**TTOLE oculos ad Iesum Christum, & dic. Ille est caro de carne mea, os de ossibus meis, sanguis de meo sanguine: Ille amat carnem meam, ossa mea, sanguinem meum: igitur & amat me: si autem me amat, me utique vult saluare. Indignus quidem sum saluare sed tu non es dedignatus carnem meam, sanguinem meum, ossa mea, vitam meam: infinita sunt merita tua, nec ergo pauca sunt mea. Sanguis tuus non clamat vindictam, sicut clamabat sanguis Abel contra Cain, sed clamat mercedem, & misericordiam pro nobis miseris peccatoribus. Si Deus ergo totus est misericors, imò ipsa misericordia, iustitia vult, ut misericordia utatur. Si deinde Christus, non modò non me condènat sed defendit, cur est resuscitatus & sedet ad dexteram Patris, ad exercendum pro me officium advocati, quomodo fieri potest, nisi mihi desim, ut ego peccem.

Rom. 8.

Si Deus pro nobis, quis contra nos?

2. Par. 33.

Luc. 6.

Luc. 23.

Luc. 18 &

19.

Manassen pœnituit peccati, & ei condonatum est. Magdalena pœnitentiam egit, & facta est carissima Christi discipula. Latro doluit, & subito ad Paradisum peruenit. Publicanum pœnituit, & factus est Euangelista. Zachæum itē, & factus

& factus est filius Abrahæ: Dauid p̄ni *Psal. 10.*
 tentiam egit, & ex eo Deus carnem *2. Cor. 12.*
 assumpsit. Raab meretrix similiter, &
 annumerata est Dei populo. Paulus itē,
 & raptus est in tertium cælum.

S. Iohānes in epist. sua ait, *Filioli mei, hæc
 scribo vobis, vt non peccetis, sed si quis pecca-
 uerit, aduocatum habemus apud Patrem;
 Iesum Christum iustum, & ipse est propitia-
 tio pro peccatis nostris, non pro nostris autem
 tantum, sed etiam pro totius mundi. Quam
 ergo diffidentiam habere possumus sub
 alis huius mediatoris?*

Ingrederere, ingrederere viua fide, vna cū *Exod. 14.*
 populo Israëlitico mare rubrū diuinæ
 misericordiæ, & sāguinis Christi: in quo
 & per quod omnia peccata tua de- *Ibidem.*
 gentur, sic, vt in æternum amplius vide-
 deri nequeant. Et si fortè illa videris, e-
 runt instar illorum Aegyptiorum sub-
 merforum & mortuorum in littore, qui
 non solū non terrorē illis incusserunt,
 sed etiā sua specie excitarunt ad Dei lau-
 des. Non secus tu fac Dæmoni, & pecca-
 tis, supra quæ ille ad te terrendū equita-
 uit: Vbi enim semel illa confessus fueris,
 & satisfactione expiaris, demersa erunt
 in magno misericordiæ mari. Quare, li-
 cet in mentem veniant, non possunt tibi
 nocere, nec ad desperationē prouocare,
 1 6 quia

180 DE FREQUENT.

quia iam sunt demersa & mortua. Imo tibi causam dare debent Deū laudandi, eique gratias agendi, quòd à talibus hostibus te liberarit, vt in posterum sis cauior, ne in tale periculum rursus incidas.

Non est Dæmon, aut pars offensa animi, qui te habeat iudicare, sed Deus. Qui si te iustificet, quis audebit condemnare? Et si ille sit pro te, quis erit contra te? Si vult esse Aduocatus noster, quid finis te terret à dæmone? Si Deus te abduxit à via mala, bonamque voluntatē benefaciendi tibi dedit, cur dubitas de peccatis præteritis? certè si propter illa voluisset te condemnare, nonne potius tūc condemnasset, cū poenā merereris? cum ergò tanto tempore patiēter te tolerarit, & tempus vitæ emendandæ dederit, prorsus indicat, quòd te saluum esse velit. Nō te damnauit captiuum & inimicum capitalē, & iam te condemnabit? dum vis esse bonus & fidelis eius amicus? An hæc fortè est natura Dei? Hoc argumento utebatur S. Paulus, dicens: *Si enim, cū inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortē Filij eius, multo magis reconciliati salui erimus in vita ipsius.* Nam si Deus tanto ardet desiderio salutis nostræ, vt pro illa acerbissimos cruciatu

Rom. 5.

modo non erit aduocatus eius, qui eum non dico crucifigit, sed adorat, veniam exposcit, & mauult mori, quam deinceps Deum offendere? Si Deus omnibus horis tanta misericordia utitur erga illos, qui singulis horis ipsum offendunt, & bonum pro malo reddit, num illam mihi negabit, qui nolo amplius eum offendere, & doleo offendisse, & imploro misericordiam? Et si Deus non me deseruit errantem, omnibusque horis se offendentem, imò mihi benefecit, nunc me deseret benefacere volentem, totoque corde de offensa lamentantem? Si antequam præuenirer à misericordia eius ad agendam pœnitentiam, eram longe indignior illa; cur nunc ea non ero dignior?

Misericordiæ diuinæ proprietas est, tollere miseras. Vnde Eccl. dicit. *Deus cui proprium est misereri, & parcere.* Cum ergo Deus sit infinitè misericors, infinitè quoque optabit peccata nostra remittere. Quare dicit S. Augustinus, Deum tanto desiderio teneri liberandis nos à miseris nostris, ut quasi in dolore vel dolore afficiatur, quando nos aut nolumus, aut tardamus eius misericordiã acceptare. Igitur mihi ignoscat.

Dici-

COMMUNIONE.

183

Dicitur in Euangelio gaudere omnes
 angelos, totumque paradysum peccato-
 re pœnitentiam agente: me ergo pœ- *Luc. 15.*
 nitentiam agente, Deus Paradysum pri-
 uabit tanto gaudio? Si Pater carnalis, li- *Luc. 11.*
 cet malus, filio petenti panem, non por-
 rigit lapidem, vel petenti ouum, non
 porrigit scorpionem, aut pro serpente
 piscem, quare Deus (cuius bonitati col-
 lati omnes Patrum amores sunt o-
 dia) mihi mortem porriget pro vi-
 ta? desperationem pro sp̄e, tenebras pro
 luce? Vnde ait in Euangelio. Si vos pa-
 tres cùm sitis mali, nostis bona data da-
 re filijs vestris, quanto magis Pater cœ-
 lestis dabit spiritum bonum petenti-
 bus se?

Si Iesus Christus D. N. dum esse in
 mūdo, manducabat cum peccatoribus,
 cōplectebatur peccatores, nō abhorrens
 ab vllō infirmitatis genere, imō quære-
 bat infirmos & peccatores, & ideò mā-
 sit nobiscum; cur non idem faciat nunc?
 an fortè mutauit naturam, aut non est
 idem qui fuit? Magna est Dei gloria,
 quādo quis resipiscit & pœnitentiā agit:
 tunc enim apparet Dei potentia. Iustifi-
 cate siquidē peccatorē; maioris est potē-
 tię, quā de nihilo cōdere cælū & terrā, te-
 ste Augustino, Deinde apparet sapiētia,
 quia

quia bonum elicit ex malo, & suauem
sonum ex cythara non accommodata,
Bonitas denique quia benefacit inimicis
suis. Si igitur Deus non condonasset
mibi mea peccata, priuatus esset haec
gloria.

PECCATA VENIALIA CVP
fugienda:

OCto causas supra recensimus
cur peccata etiam venialia sint fu-
gienda, quibus hæc tex possunt adiungi.
1. Quia impediunt deuotionem oratio-
nis mentalis. 2. Progressum in vita spi-
rituali. 3. Displicent Deo, & impediunt
quo minus voluntati diuinæ perfecte
obsequamur. 4. Faciunt, ut multis do-
nis spiritualibus destituamur, quibus ali-
loquin ornandi fuisset, si illa non
obstitissent: Sunt enim quasi furunculi,
qui paulatim multa eripiunt, & licet fu-
rari non videamur, eò quod minuta que-
dam eripiant, tamen exitus tandè pro-
bat furtum commissum, cum Domi-
nus deprehēdit sibi multa deesse: sic nos
dum à venialibus non abstinemus, et-
iam si nihil perdere videamur, tamen
latis perdimus, dum multis donis pri-
uamur. 5. Reddunt animam infirmam
& obnoxiam omnibus malis infirmo-
rum

rum. Sunt quoque velut exigua in corpore vulnera, quæ licet læthalia non sint, tamen afferunt fastidium, & impediunt ad sanitatem. Vt ergo omni studio curamus & illa sanari, sic deberemus etiam sanare peccata venialia. Quia impediunt, minus perfectè Deum & videamus, & amemus, sicut pulueres obiecti oculis impediunt, quo minus possimus rem conspicerè.

SS. PATRVM DICTA DE
peccato veniali.

S. Augustinus quodam in loco dicit. Ne cõtemne peccata parua, & si parua facis, dum ea ponderas, time saltem quando annumeras. Idem ait. Nullum peccatum tam paruum est, quod contemptum non fiat magnum: arenæ enim maris licet exiguæ sint, & similiter guttæ aquæ, tamen multiplicatæ augēt flumina, & magna damna faciunt; guttæ quoque subeuntes nauem tandem eã submergunt. Idem ait. Nullum esse tam paruum peccatum, quin hominem, si in eo sibi complaceat, occidere possit; quia disponit ad mortale.

S. Hieronymus vult magnam haberi venialium rationem: nec debere considerari, quòd parua sint, sed quòd magnus sit Deus, cui displicent. Et

Et qui tantum cauent à mortalibus, parui autem faciunt venialia, sunt similes famulo, qui Domino obsequi non vult, nisi quando stringit gladium; & mulieri, quæ cum sit impudica foris non aliud facit, quàm ne displiceat marito.

S. Gregorius scribit, veniale aliquando periculosius esse mortali: quia hoc cognoscitur, illud verò, quia non cognoscitur, potest dare causam magnæ ruinæ.

S. Bernardus in sermone de conuersione S. Pauli, cōtra quosdam qui parui faciebant peccata venialia, valde exaggerat eorum grauitatē in hominibus, maximè spiritualibus, eò quòd magna bona, & egregia Dei dona & gustus impendant.

S. Thomas asserit nec minimū peccatum veniale patrandum esse ad euitandum quantumuis maximum scandalū, eò quòd veniale disponat ad mortale, & maximum damnum animæ adferat.

Taulerus ait nulla lingua explicari, nec vllō intellectu capi posse, quàm pernitiosum animæ sit peccatum veniale, idque facilè notari posse ab eo, qui eius mala cognorit, inter quæ est, quod obliget ad pœnam luendam, vel in hoc seculo, vel in Purgatorio. Quod pulchritudinem

dinem animæ contamine. Quod feruorem caritatis tam utilem & necessarium imminuat. Quod vires animi debilitet. Quod retardet à gloria. Quod impediât augmentum gratiæ & gloriæ, ac dsni que quod viâ paret ad mortale

POSSITNE LICITE COMMITTI peccatum veniale, ad salutem totius mundi procurandum.

§ Thomæ, cæterorumque Doctorum communis opinio est, si totius mûdi conflagratio, & omnium hominum æterna damnatio, vno mendacio possent caueri, potius permitteadam esse totius mundi, & omnium hominum iacturam, quàm proferendum mendacium, licet paruum.

Primò, quia non sunt faciēda mala, vt eueniant bona, vt loquitur S. Paulus. *Rom. 3.*

II. Quia Dominus dicit in Euāgelio. *Matth. 10.* Quid prodest homini, si vniuersum mundū lucretur, anima verò sua detrimentum patiat? quasi dicat nihil.

III. Quia homo plus debet diligere animam suam, quàm omnia alia, & ideo ne minimum quidem damnari inferre

inferre debet illi, pro incolumitate aliarum rerum. Peccatum autem veniale, quantum damnum afferat animæ iam dictum est.

IV. Quia noster finis est, Videre Deum, & ideò nihil facere debemus, etiam pro toto mundo, quòd nos ab illo fine retardet. Peccatū autē veniale retardat.

V. Non modo pro toto mundo, sed nec pro salute ceterum millium mundorum debemus agere quidquam, quo offendantur Deis, vel quod Deo displiceat. At peccatum veniale verè Deo displicet, ac proinde & illum offendit: quare nec committendum est, quamvis multi sint, qui putant ad vitam vnius hominis seruandam licitum esse etiam iuramentum falsum præstare.

Caietanus Cardinalis in *Summa* sua dicit, eum qui parui facit peccata venialia, non habere magnam animæ suæ curam, seq; multis bonis spoliare fructibus. Angelum idem custodem propter illa subtrahere suam curam, & à multis malis non præseruare eum, qui negligit sibi ipsi benefacere. Quæ res est consideratione dignissima.

S. Catharina Senensis, vt est in eius vita, ait multum Deo displicere culpam quantumuis paruum, si frequenterur, & con-

COMMUNIONE. 189

& coniuncta sit cū contemptu, & quando homo negligit eam per pœnitentiã & contritionem corrigere.

S. Brigida, cui sæpè id fuit reuelatum, affirmat vehementer Deo displicere peccata venialia frequentata & contempta, eaque grauitè ab eo sæpè castigari.

PECCATA VENIALIA ESSE
noxia communicantibus.

DOCTORES, & inter cæteros Tabiena in *Summa* tradunt quando quis non vult abstinere ab aliquo peccato veniali, aut ad communionem vadit cum actuali peccato veniali deliberatè, eum priuari effectū gratiæ Sacramentalis qui est proprius huius Sacramenti effectus. Gratiæ autem Sacramentalis est dulcedo quædam spiritualis, quæ deuotionem alit & vitiorum inclinationem debilitat. Hæc autem dulcedo potius experientia, quàm scientia discitur. Quod certè magni faciendum est, vt deuotio nimirum conseruetur. Atque hinc fortè fit, quòd multi, dum Sacramenta frequentant, non tamen hanc dulcedinem experiantur.

SPIRITALES HOMINES
non proficere in spiritu, quòd parui faciunt venialia.

100.

190 DE FREQUENT.

DOCTOR quidam postea quæstio-
ne, quid impediatur profectum in
spiritu: Respondet inter alias causas ef-
se unam hanc, quod parvi fiant peccata
venialia. S. Bernhardus, cum dixisset,
homines spirituales magni facere debe-
re venialia, addit, ab ijs æquè desenden-
esse, ac ab alijs mortalia.

QUOD PARVI FIANT VENIALIA,
origi ex paruo timore Dei.

- Eccl. 19.* **S**. SCRIPTURA ait. *Qui spernit mo-*
met Deum, nihil negligit. Et alibi. *Qui ti-*
met Deum, nihil negligit. Qui ergo timet
Deum, magni faciet peccata venialia.
De ijs verò qui hoc timore carent, dicit
Deus in in eadem scriptura, *Si non in ti-*
more Domini tenueris te instanter, cito sub-
uertetur domus tua, id est anima tua.

PECCATO VENIALI CON-
tristari spiritum sanctum.

- Ephes. 4.* **S**. PAVLVS scribens ad Ephesios, in-
quit, *Nolite contristare spiritum sanctum.*
Quid verò contristat spiritum sanctum,
nisi parvi facere peccata venialia, qui-
bus impeditur quasi spiritus sanctus, ut
non possit operari in nobis, prout vult.
Nam sicut peccatum mortale illum con-
tristat, ita veniale contristat.

SE

SENTENTIA LVD. GRANATENSIS de peccato veniali.

L. Granatensis inter orationis impedimenta numerat, parui facere peccata venialia, eò, quòd sicut encaustum firmiter hæere non potest æri, sed auro, sic præstantissimum encaustum deuotionis in Deum non possit hæere, nisi in corde admodù puro, limpido & immuni ab omni genere peccati.

Adhæc dicit, quemadmodù peccatù mortale est mors animæ, sic veniale esse infirmitatē, vel febrem quandā animæ. Vnde sicut homo nō solùm reformidat mortem, sed etiam minimum corporis malum, vt pruritus, vel scabiem, sic deberet etiam reformidare lapsum peccati venialis. Addit peccatù mortale, esse quasi occidere auiculam, veniale verò rescindere, aut truncare ei; alas, vt non possit amplius in altum volare, vt antè.

Deinde subiungit, quemadmodum mulier non ilicò redditur peruersa, sed paulatim; sic per peccata venialia sensim gradum fieri ad mala maxima.

Præterea, sicut vestis non statim atteritur, sed paulatim, ac tandem destruitur; & sicut ædes nō subito corruūt,

sed sensim, sic homo in vita spirituali
si peccatorum venialium rationem
habeat Ut verum sit quod vulgari pro-
uertio dicitur, neglecto clauo amittit
ferrum, ferro neglecto equum, equo
neglecto perire equitem.

Deniq; ait, nullum peccatum esse
exile, quin contemptum magnum affe-
rat detrimentum. Neque aestimandum
esse exile, quod refertur ad tam sublimem
meum finem nempe amoris diuini. Vnde
de Dominus in Euangelio dicit. *Qui*

Luc. 11. minimo fidelis est. Et in maiori fidelis est.

*SIMILITVDINES AD HOC
propositum accommodata.*

QUAE AD MODVM bonus fi-
lius, beneuola coniunx, & fide-
seruus, cauent diligenter ne vel mi-
nime offendant patrem, maritum, Do-
minum, sic nos sedulo cauere debemus
ne vltio vel minimo lapsu offendamus
Dominum Deum, considerareq; non
peccati paruitatem, sed prohibitionem
Dei, qui magnus est, qui in die iudicij
vult sibi etiam de verbo otioso re-
sponsum rationem.

*S. GERTRVDIS DICTVM DE
peccato veniali.*

DOM

Dominus Deus quodam tempore illi indicauit duo esse genera peccatorū venialium, Quædam enim sunt defectus tantum, qui inconsideratè etiam à pijs committuntur. Et hæc permittit Deus, vt maneāt humiles, & submissè de se sentiant, atq; ita se melius in virtute exerceāt. Alia verò sunt, quæ velut parui momenti à quibusdam continentur, & quod peius aliquando, quasi peccati rationem non habeant, defenduntur. Et propter huiusmodi lapsus vel peccata potest homo venire in magnū salutis discrimē. Quiq; hoc genere peccatorum obnoxij sunt, parum in virtute proficiunt.

EX DICTIS MAIONAM CON-

*solationem posse capere scrupulosos,
timorem verò eos qui laxa
sunt conscientia.*

Sunt quidam adeo scrupulosi, vt omnibus in rebus putent se peccare, & dū peccant venialiter perinde anxij sunt, atq; si mortaliter deliquissent. Quos id solari debet, Deum tales defectus permittere, ad maius ipsorum bonum, & vt se magis demittant. Alij flocci faciunt peccata venialia, & magno in timore versari meritò debent.

K

QVÆ

Q V Æ S T I O.

*Possitne quis in hoc saeculo esse ex-
pers peccati venialis.*

DVRANDVS respondet cum dis-
tinctione pulchra. Primò enim
esse quædam venialia ex surreptione
commissa, id est, ex inconsideratione,
ignorantia, fragilitate, vt homo non
aduerrat quando illa committit: cuius-
modi est, nisiuim comedere, bibere, ri-
dere, loqui, mentiri otiosè, submurmur-
rare, &c. sine quibus homo viuere non
potest. De quibus intelligitur illud scri-
ptum. *Septies in die cadit iustus.* Alia pec-
cata dicit esse venialia scienter. vt cum
quis sciens prudens profert mendaciū. Et
ab his homo semper tenetur abstinere,
& facile potest. Atq; hæc sunt, quæ ma-
la illa, de quibus non semel diximus,
procreant.

AN REMISSO PECCATO
veniali sit remissa & pœna.

RESPONDEO non esse, nisi tan-
ta sit contritio, vt simul pœna tol-
latur, sicut accidit in Maria Magdalena.
Peccata venialia expiantur

P R I M O

COMMUNIONE.

195

PRIMO Contritione.

2. Confessione.
3. Communione.
4. Cum dicitur Confiteor & Miserere.
5. Aqua benedicta cum deuotione suscepra.
6. Dominica oratione, *Dimitte nobis, &c.*
7. Benedictione Episcopali.
8. Auditione Sacrificii Missæ.
9. Examine conscientia.
14. Ingressu Ecclesiæ consecratæ iuxta Dionys. Carthusianum.
17. Tunctione pectoris, & dicendo, *Deus propitius esto mihi peccatori.*
12. Exercendo se in aliquibus operibus misericordiæ.

REMEDIA AD CAVENDA *peccata venialia.*

PRIMUM, manè proponere, se potius moriturum, quàm scienter peccatum veniale admissurum.

2. Fugere occasiones, negotia, & alias conuersationes quæ causam præbent peccandi.
3. Statim dolere, si in aliquod peccatū lapsus fuerit, poscere veniam à Deo, & proponere emendationem.
4. Examinare conscientiam vesperi, &

K a volvo

voluntariam aliquam assumere pœnitentiam.

Crebrò commendare se Deo, & Sacramenta frequentare.

REMEDIA AD EFFUGIENDAS
das pœnas Purgatorij.

Primum, Abstinere à peccatis venialibus, & si quæ commissa sint, dolere de illis, & pœnitentiam agere.

2. Non adherere huius mûdi rebus, ijsq; vi, tanquam à Deo accomodatis.

3. Experere purgatorium in hoc mûdo, nam magno beneficio Deus nos afficit, quando id concedit.

4. Pœnitentia voluntaria. Vna enim oratio Dominica dicta in vita, multo plus valet, quam multæ ab alijs dicta post mortem.

5. Communicatio bonorum Religionis. Quod à paucis cognoscitur.

6. Patiëntia in tribulationibus, eas pro peccatis suis Deo offerendo.

7. Exercere se in operib⁹ misericordiarum.

8. Offerre Deo omnia opera bona, pœnalia, quàm nō pœnalia, pro peccatorum suorum satisfactione.

9. Perseueranter à Deo petere, vt liberet ab illis pœnis.

10. Sancta Sacramenta frequentare.

II. Mo

COMMVNIONE. 197

11. Mortem, quando vicina fuerit, amore Dei suscipere, & sponte desiderare ac expetere oleum sanctum, vel extremam vnctionem.
12. Deuotè, & in gratia Dei suscipere Indulgentias.

DE CONFESSIOE EX Petro Damiano.

1. Quando resipiscis, & vis pœnitentiam de peccatis agere, primò elige bonum Confessarium, qui in omni tentatione tuum sit perfugium, in eo intuendo Deum, & in eodem recurrendo ad Deum.
2. Vbi elegeris Confessarium, nō adire alium, sine eius licentia.
3. Non amare paruas pœnitentias, quia te ipse decipies, cū lōgè maiores luendæ sint in Purgatorio.
4. Non confiteri ex metu; illa enim esset coacta confessio.
5. Non excusare te, dum confiteris: quia tunc non esset confessio, sed defensio.
6. Non accusare alios, quia non esset confessio, sed offensio.
7. Non confiteri, vt videaris bonus, quia esset illusio, non confessio.

K 3

QVA

QVÆ OBSERVANDA SINT
in confessione.

I psalm. 31.

OBSERVANDVM est, quod Dauid dicit in psalmis: Dixi, Confitebor aduersum me iniustitiam meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei.

Primò, dum dicit, dixi, demonstrat verum & firmum confitendi propositum.
2. Cùm dicit, Confitebor, indicat debere nos confiteri, non garrere, non ridere, non ludere.

3. Cùm dicit, Domino, declarat confituros adire debere non tanquã ad hominem, sed tanquã ad Deum, & ideò nõ verescũdari quodcũq; patefacere peccatum, cùm nullun. lateat Deum.

4. Dum dicit, iniustitiam meam, indicat malè facere, qui se laudant, & dicunt non sum furatus, non adulteratus & alia similia.

5. Cùm dicit, aduersum me, indicat nihil mali esse dicendum de alijs in confessione.

DE GRADIBVS AD SALV-
tem.

PRIMVS gradus est. Agnitio peccati, considerando peccata præterita, & foeditatem eorundem commissõrum
pet

per corpus, quod debebat esse vas sanctitatis. Secundò, agnoscere, quid per peccata promerueris, nempe pœnas inferni. Tertiò, quid amiseris, nempe bona cœlestia.

Secundus gradus.

Pœnitentia, vel dolor de peccatis, cum proposito mortificandi carnem, & non amplius peccandi.

Tertius gradus.

Primò, intensus dolor de peccatis commissis, & quòd ijs offensus sit Deus Creator, cuius legibus patet cœlum, terra, mare, & quicquid est: tu verò solus rebellis fuisti Deo, & sancta eius decreta respuisti,

2. Maior dolor, quòd offenderis tuum Creatorem & Patrem, & qualem Patrè? Qui tibi largitur terræ fœcunditatem, fructuum copiam, & gubernavit semper te, & adhuc gubernat.

3. Adiunge gravissimum dolorem, qui animam tuã transuerberet, eò, quòd tantum benefactorem tuum contempseris, qui acerbissimos in cruce dolores sustinuit, ne tu sustineres cruciatus inferni.

Quartus gradus.

Confessio, quæ debet esse pura, non mixta alijs narrationibus, integra, sine

prætermiſſione vllius peccati: humilis,
vt quod ore dicitur, intimè in corde ſe-
tiatur.

Quintus gradus.

Caſtigatio carnis, quæ cum facultate
Confessarj fieri debet, ad effugiendam
vanam gloriam. Deinde occultè, vt ſini-
ſtra neſciat, quid faciat dextra. Tertio
diſcretè, quoad feret valetudo & infir-
mitas corporis.

Sextus gradus.

Correctio operum, & primò Lingue,
ne loquatur de rebus malis. Secundò
motuum ſensualitatis, illos reſrenan-
do. Tertio malorū hominum, corripien-
do illos, nec tolerando, vt in conſpectu
tuæ iuſtitia opprimatur.

Septimus gradus.

Perſeuerantia in bono: quam conſe-
quere, ſi perpendas præmiorū æquæ ac
ſuppliciorum æternitatem, ſi primitias
ſpiritus, aliaq; dona à Deo tibi donata.

*QVÆNAM AVOCENT HO-
minem à Confessione.*

PRIMO, Pudor in patefaciendis pec-
catis. Cui opponi debet: Confessa-
rium locum tenere Dei, cui omnia ſunt
nota: & quòd in die Iudicij omnia pa-
teſcient,

COMMVNIONE. 201

II. Timor Pœnitentiæ. cui opponenda sunt pœnæ æternæ inferni.

III. Ne habeatur improbus, vel iacturam faciat rei temporalis. Cui opponi debet iactura bonorum cœlestium.

III. Desperatio de cauendis peccatis, maximè incontinentiæ. Cui opponendum est propositum de cætero nō peccandi. Gratia, quæ recipitur in Sacramento, & Orationes Confessarij.

Origenes ait: Diligentes attende, cui peccata tua confitearis. Quære medicum bonum animæ tuæ, qui norit cum infirmis infirmari, cum flentibus flere, & modum habeat alijs compatiendi. Quod si Medicus fuerit exercitatus, & misericors, sequere eius consilium, & licet medicinam aliquando præbeat amarā, noris id illum facere, vt te facilius restituat sanitati.

S. Hieronymus inquit: Si serpens diabolicus quempiam mordeat occultè, & ille tacuerit, nihilque dixerit medico, non reualefcet. Nam medicina non sanat eum, qui eam non cognoscit.

S. Ambrosius asserit, Christianum peccata sua cælantem, similem esse vulpi, quæ ad fraudem faciendam delitescit in specu.

Petrus Blesensis scribit, Infirmos pruden-

K 5

den-

dentis non verecundari, etiam in partibus corporis secretis mala sua ostendere, & tu animæ tuæ mala non vis ostendere Confessario?

S. Augustinus, sicut apostema patefactum detumescit, & saniem eicit, unde sequitur sanitas: sic qui vlcus animi per Confessionem aperit, sanitatem eius recuperat.

FRUCTVS CONFESSIONIS

1. Remittit peccata.
2. Confert gratiam.
3. Commutat pœnam æternam in temporalem.
4. Expiat partem pœnarum temporalium.
5. Mentem refrænat, & conscientiam tranquillat.
6. Recuperat amissa bona.
7. Ex attrito facit contritum.
8. Animæ restituit sanitatem.
9. Exhilarat totum paradisum.
10. Lucratur communionem Sanctorum.
11. Semper aliquid boni à Confessario discit.
12. Contristat vehementer Satanam.
13. Angelum custodem exhilarat.

ADMONITIONES AD RECTE
 instituendam Confessionem.

QVONIAM paucissimi rationē
 recte confitendi tenent: qui bene
 confiteri cupit, obseruet sequentia
 monita.

I. Admonitio.

Primò, antequam ad Confessionem
 accedat, tempus aliquod impendat Ex-
 amini conscientiæ, maxime si à multo
 iam tempore confessus non fuerit: co-
 gitetque se præ manibus habere rem
 magni momenti, alijsque negotijs me-
 ritò anteponendam. Nam si per negli-
 gentiam, omittatur vnum peccatum
 mortale, Confessio redditur nulla.
 Quòd multi nesciunt, vel nō aduertunt.

II. Admonitio.

Dicat numerum peccatorum morta-
 lium, alioquin Confessio non erit inte-
 gra. Numerum autem dicat eo modo,
 quo potest, vel saltem quanto tempore
 perstitit in peccato, vel certè dicat, se
 in illud recidisse, quoties occasio se ob-
 tuisset.

III. Admonitio.

Dicat circumstantias, vt si furatus
 sit, adiuncto alio malo fine, vt ad occi-
 den-

dendū, vel aliud: si concupiuit coniugatas, viduas, virgines, vel alias similes. Si peccarit in templo. Si peruerso sermone alium induxerit ad malè faciendum. Si peccarit in præsentia aliorum, cum scandalo, vt comedendo carnes die vetito, vel, si sit persona magnæ autoritatis, &c. si votū fecerit non iurandi, fornicandi, &c.

IV. Admonitio.

Numero cum circumstantijs patefacto, ex reliquis satis est, aperire speciem peccati, sine vlla narratione historiarū, vt si iurārit, furatus sit, dicat: millies furatus sum, ceteris iuravi, occidi, adulteratus sum, nec enim opus est minutè dicere modos, quibus ista peracta sūt, sed satis est dicere. Toties sum fornicatus, mentitus. Si delectatione peccauit, sufficit dicere: Turpiter attigi toties hæc vel illa personarū genera, nō addito aut loco, aut modo. Si verba tantū inhonesta dicta sunt, non sunt ea particulatim dicenda, sed sufficit dicere. Verba inhonesta effutiui tali fine. Si de cogitationibus agatur, dicat. Cogitationi foedæ assensi toties, patefaciendo tamen cogitationis speciem.

V. Admonitio.

Sciat, quæ cogitationes malæ sint peccata mortalia, quando illis præberet
con-

cōsensus, vel vult quis se in ijs oblectare, licet non velit facere. In quas cogitationes solent incidere homines vitiosi, & qui inordinatè amant aliquas creaturas.

VI Admonitio.

Caveat, ne quenquam in confessione infamet, & idcirco nunquam debet nominare personam cū qua peccauit.

VII Admonitio.

Non excuset sua peccata, vel nimium amplifcet, nec dubia provertis, aut certa pro dubijs dicat.

VIII Admonitio.

Magnum studium adhibeat in quærendo bono Medico pro anima sua, sicut qui æger esset, quæreret pro corpore: eoq; maius, quò anima corpore præstantior est. Quærerere enim Confessarium rudem & simplicem, est quærerere ducem certum ad infernum.

CASVS, QUIBVS CONFESSIO
nulla est.

1. Quando ex pudore, vel malitia peccatum mortale reticetur.
2. Quando in Confessione dicitur mendacium in materia graui, & peccati mortalis, quæque sciebatur talis esse.
3. Si peccatū mortale prætermittatur, ob antegressā negligentē preparationē.

H 7

4. Si

4. Si non habeat propositum abstinēdi ab aliquo peccato mortali.
5. Si sit excommunicatus, nec curet se prius absolui.
6. Quando, dum habet res magni momenti, eligit Confessarium iudem, carum rerum ignarum.

MODI VARIORUM ORATIONEM

Dominicam cum deuotione recitandi.

P R I M U S.

Accommodatè ad Dei beneficia.

P A T E R N O S T E R.

O Pater, qui me nondum in renata natura existentem, summi boni capacem condidisti, licet scires quam ingratus essem futurus: deinde iam perditum, sanguine & vta dilectissimi filij tui redemisti, quid pro talibus, tantisque beneficijs, quibus super me miserum creaturam pluisti, rependam?

Q U I E S I N C O E L I S.

Pro me cœlos condidisti, in quibus & continenter meum aduentum expectas. Vt autem hæres cœlorum esse; filium tuum in terram venire voluisti, ibique

ibiq; totos triginta tres annos, in tanta paupertate, doloribus, & afflictionibus viuere. Quid verò pro hoc tanto beneficio reddam Pater liberalissimè?

SANCTIFICETVR NOMEN
TVVM.

Tu me capacem fecisti ad sanctum nomen tuum collaudandum, quòd Angelorum officium est. Sancto quoque nomine tuo me honorasti, vocando me Christianum, hoc est, filium Dei, & hæredem cœli, cum non ignorares quàm tali nomine indignus, & à laudibus diuinis alienus essem. Me fecisti fratrem (vel sororem) Iesu, quem in medio duorum latronum crucifigi voluisti, vt ego nomen tuum laudare possem in medio Angelorum. Quas referam gratias pro tanto beneficio, tam ingrata, indignè, & miserabili creaturæ præstito ô Pater sanctissime!

ADVENIAT REGNUM TVVM.

Tu, vt me faceres Regem cœli, voluisti filium tuum assumere formam serui pauperis, vilis, & abiecti, nasci in stabulo, multas noctes diesque agere in deserto, conuersari cum hominibus infamibus, lauare pedes piscatoribus, conculcari à toto mundo, & mori suspensum

iam

208 DE FREQUENT.
in cruce. Quid tibi rependam pro hoc
beneficio, Pater dulcissime?

FIAT VOLUNTAS TUA.

Tu, ut ego facerem voluntatem tuam,
voluisti filium tuum obsequi voluntati
hominum, obediendo usque ad mortem
cruce: verum quid aliud fuit vita mea,
quam, semper tuæ voluntati repugnare
meamque impiam & infelicem volun-
tatem perficere? & tamen tanto tempo-
re me tolerasti. O Pater patientissime!
quid tibi hac de causa retribuam?

PANEM NOSTRUM QUOTI-
DIANVM DA NOBIS,
HODIE.

Quid tibi rependam pro institutio-
ne S. Sacramenti? Nam si considerem
personam, quæ illud instituit: ea fuit di-
vinissimus tuus filius. At pro quibus in-
stituit? pro me, quem sciebat tam male,
indignè, tepidè, & indeuotè illo usurum.
Tempus autem institutionis fuit, cum
iam iret ad mortem, quæ tum illi para-
batur, cum ipse nobis præpararet vitam,
qua toti in eum transformaremur, me-
ritorumque suorum participes efficiere-
mur, & hoc cœlesti manna in præsen-
ti mundi deserto continenter reficere-
mur.

COMMVNIONE. 109.

mur, O inauditum amabilissimi Patris beneficium, seruum, nempe, inutilem, indignum, & miserabilem proprii filij carne pascere. Quis vnquam audiuit talia? O Patrem liberalissimum.

ET DIMITTE NOBIS DEBITA
NOSTRA.

Quid dicam de tot debitis, toties, tot modis, tanto amore dimissis? Quid dicam de Sacramento Pœnitentiæ, quo toties pretio sanguinis Christi expiasti animam meam, cum scires me fore ingratiſſimum? Quid dicam quod cum toties instar filij Prodigij domum tuam deseruerim, & in regionem mortis abierim, omnem substantiam meam tuam dilapidarim, tamen toties me in gratiam receperis, multa beuolentia tractaris, & omnia debita mea per te ipsum pretio sanguinis Christi filij tui exsolueris? Quid, inquam, reponam pro hoc beneficio cum probè noris, me post remissa semel debita, nouis debitis obnoxium fore? quamque durus & crudelis contra sim futurus proximo meo? O Pater clementissime.

ET NE NOS INDUCAS INTENTATIONEM.

Iam.

Iam quid remunerabor, pro tantis auxilijs in tentationibus meis præstitis à peccatis me præservando, quæ incurrissem, nisi diuina manu tua retractus essem? Quod peccatum homo committitur, à me non committendum, nisi diuina tua gratia mihi astitisset? Quoties præceptis ruissem in infernum, nisi à te cohibitus fuisset? Quàm facile à minima quaq; tentatione expugnatus fuisset, si non præstito fuisset tuum subsidium? Quoties me leo rugiens deuorasset, si potentissima dextera tua me non defendisset? O Pater vigilantissime.

SED LIBERANOS A MALO.

Quot malis tam pœnæ, quàm culpe sum à te Pater coelestis liberatus? Quot in inferno iam ardent, qui multò minor peccata commiserunt, quàm ego? Quàm alij multi, quia non tantum tempus vitæ eis fuit concessum? Quot rursum, quia tantam gratiam non habuerunt? Tu me liberaisti à tot morbis, cecitatis, surditatis, lepræ, paralyfis, aliorumq; infinitorum malorum, ob quæ multi seipsi proprijs manibus trucidant, & ex desperatione vltro se in infernū præcipitant. Si carerem oculis, naso, ore, aut manibus, quid non impenderem ad illa habenda? Si

COMMVNIONE. 271

da? Si essem amens, aut apud homines omnes ob furta infamis, quo nō pretio illa redimerem? At quis, ab his, & alijs innumeris malis me liberauit, nisi tu Pater dulcissime? Quid tibi reddam pro hac beneficentia, o amator animæ meæ? Reddam tibi cor meum, amando te, & Patrem te meum recognoscendo. Cor meum semper erit in cœlo, semper sanctum nomen tuum celebrabit, semper erit hospes tuus, semper voluntati tuæ parebit, semper sacratis corpori tuo adhærebit, tolerabit oēs iniurias, nulli peccato cōsentiet, & semper tuum erit in sæcula sæculorum. Amen.

II. MODVS RECITANDI DOMINICAM Orationem.

Q Vi voluerit Dominicam Orationē recitare cum quodā sensu deuotionis, obseruet sequentia.

Primò caueat à nimia festinatione, qua quidam multas orationes recitare solent, cum quadam anxietate celeriter illas absoluendi, & scrupulo peccandi, nisi omnes dixerint: vnde fit, vt nullam rectè dicant, in nulla gustum deuotionis sentiant, sed potius difficultatem, tædium, anxietatem, distractionem, scrupu-

scrupulum turbationem, ac denique lingua etiã præcipitent, & planè nesciant, quid dicant. Quare potius pauca accipiat recitanda, quæ bene efferat: quam multa, quæ perperam. Nam cibus paucus bene digestus, cõciliat vitam, copiosus verò & varius malè digestus gignit morbos.

Secundo antequam inchoet Dominicam orationem, colligat se non nihil hoc est omnibus alijs curis depositis omnibusquẽ impedimentis remotis, expendat quo cùm sit locuturus, qui acturus, & in cuius præsentia se sistat.

Tertio ubi inchoarit, in quouis verbo hæreat expendendo eius vim & significationem, applicandoq; illud nunc Deo patri, nunc filio, nunc Spiritui sancto: tum sibi, tum Proximo, nunc Angelis, nunc Sanctis.

Quarto conueniens est, vt dum recitat orationem Dominicam, (quæ sunt verba filij Dei) tum suas, tum Ecclesiæ necessitates æterno Patri repræsentet: sic enim facilius exaudietur, si verba Dei, in persona Ecclesiæ dicantur.

Quinto, Dominicam orationem expendes eo modo, quo sequitur, quasi commentarium in quodque verbum, ad inflammandum magis affectum faciendõ, v. c.

COMMVNIONE.

213

PATER.

Excelsus in creatione.

Suavis in amore.

Diues in hæreditate.

NOSTER.

Christi per naturam.

Hominum mortalium per gratiam.

Beatorum per gloriam.

QUI ES,

Duratione æternus.

Substantia infinitus.

Bonitate optimus.

IN COELIS.

Speculum æternitatis.

Corona iucunditatis.

Thesaurus foelicitatis.

SANCTIFICETUR.

Per fidem viuam.

Per spem solidam.

Per caritatem ardentem.

NOMEN.

Gloria tui Filij.

Maiestas tui sancti Spiritus.

Paternitas tua.

TVVVM.

Vt sit sacrarum in ore.

Melodia in aure.

Iubilus in corde.

Tuum etiam.

Vt tu solus sis glorificatus.

Tu

FI DE FREQUENT.

Tu solus desideratus.

Tu solus, ceu vltimus finis, amatus.

ADQ ENIAT.

Suprà à Patre luminium.

Intus ab anima.

Foris à gratia, & non à natura.

REGNUM.

{ Iustitiæ.
Gaudij.
Pacis. } in Spiritu sancto.

T V V M.

Non huius mundi fallacis,
Non huius carnis mortalis.
Non Diaboli impostoris.
Iucundum sine afflictione.
Tranquillum sine perturbatione.
Securum sine perditione.

FIAT:

Per tuum mandatum.

Per tuum consilium.

Per tuum, & cum tuo auxilio.

VOLUNTAS TVA.

Bona in creatione.

Beneplacens in Redemptione.

Perfecta in iustificatione.

SICVT IN COELO.

Ad imitationem beatorum.

Ad similitudinem B. Virginis.

Ad

COMMUNIONE.

218

Ad modum Christi.

ET IN TERRA.

Vt, quicquid tu non vis, nolimus.

Vt, quicquid amas, amemus.

Vt, quicquid iubes, faciamus.

PANEM NOSTRUM.

Panem lachrymarum.

Panem verbi Dei.

Panem Sanctorum Sacramentorum.

QUOTIDIANVM.

Quia sine illo morimur.

Sine illo nihil scimus.

Sine illo delinquimus.

DA.

Quia tibi proprium est dare.

Quia beatius est dare, quam accipere.

Quia tuum est recipere.

Da etiam.

Non angelus, sed Filius.

Non homo, sed creator.

Non datum, sed Dator.

Da Domine.

In creatione Verbum tuum.

In iustificatione Spiritum sanctum.

In glorificatione te ipsum.

NOBIS.

Indignis.

Ingratis.

Inutilibus.

}

seruis tuis.

H

In hoc die misericordiarum.
In hoc die tenebrarum.
In hoc die miseriarum.

ET DIMITTE NOBIS.

Tu qui es misericordia.
Tu qui es fons gratiarum.
Tu qui in cruce debitorum nostrorum
posuisti pretium.

DEBITA.

commissa.

Contra tuam maiestatem.
Contra proximi caritatem.
Contra nostram salutem.

NOSTRA.

commissa.

Nostro corde.
Nostro ore.
Nostris manibus.

SICUT ET NOS DIMITTIMUS

Si nos non dimittamus illis, tu non
mittes nobis.

Si nos eis ignoscamus, fietus per imi-
tationem tui filij.

Si nos condonemus, verbis tuis pare-
mus.

DEBITORIEVS NOSTRIS.

Qui nos offendere,

Debi

COMMVNIONE. 217

Leuiter. Cùm tamen nos of-
fenderimus eum, ob
Ignoranter, } quem læsum digni su-
mus mille infernis.
Iustè.

ET NE NOS INDUCAS.

Tollendo tuam gratiam.
Remouenda salutis media.
Tuam dulcem præsentiam subtrahendo.
Occasionem peccandi permittendo.

INTENTATIONEM.

Carnis.
Mundi.
Diaboli.

SED LIBERA.

Tu qui es liberator.
Saluator.
Et redemptor.

NOS

Mortis filios.
Peccati seruos.
Diaboli mancipia.

A MALO.

Præterito
Præfenti
Et futuro

{ Culpæ
&
{ Pœnæ.

AMEN Fiat.

M L

A C

A te.

Per te,

In me.

}

vt sine ultimo.

Hucusq; P. An̄arotius. Reliqui modi sunt
alterius Patris è Societate I E S V, sed
incerti.

III. MODVS,

ACCOMMODANS VII. PETI-

tiones Orationis Dominica ad totidem
effusiones sanguinis Christi sa-
ctas in cruce.

PATER NOSTER.

Domine Iesu Christe, Pater noster,
qui per sanctum sanguinē tuum
in cruce effusum beneficio Sacramenti
Baptismi verē nos in filios tuos regene-
rasti.

QUIES IN COELIS.

Hel. 9.

C p 7.
Rom. 8.

Qui teste Apostolo, introisti in cœlū,
vt appareas vultui Dei pro nobis cum
vulnerum tuorum cicatricibus, & tan-
quam fidus aduocatus interpelles pro
nobis gemitibus inenarrabilibus.

SANCTIFICETVR NOMEN
TVVM.

1. Effusio.

Quod in prima sanguinis effusione,
quę in CIRCVMCISIONE facta est
acce-

COMMUNIONE. 219

accepisti, vt nos quoq; qui in Baptismo
per Circumcisionē præfigurato nomē
sanctum Christiani accepimus, cor no- *Col. 2.*
strum ab omnibus peccatis & prauis in-
clinationibus virtute tui sanguinis cir-
cuncidamus.

ADVENIAT REGNUM
TVVM.

Quod per sanctam passionem tuam, *II.*
ac in primis per effusionem sanguinis
in CORONATIONE factā tibi no-
bisq; promeruisti. Ideo enim fuisti co-
ronatus spinis, vt nos in cœlo corona-
res gloria & honore.

FIAT VOLUNTAS TUA SICVT
IN COELO ET IN TERRA.

Vtinam, Domine, tam perfectè nos imi-
telli in terra voluntatem tuam perfice- *III.*
remus, quàm angeli, omnesq; Sancti in
cœlo, sicut per effusionē *Sudoris sangui-*
ner in horto factā nos exemplo tuo do-
cuiisti; ibi enim non tuam, sed Dei volū-
tatem te facere etiam in re acerbissima,
velle ostendisti, dicens. *Veruntamen non Matth. 26.*
sicut ego volo, sed sicut tu vis.

PANEM NOSTRVM QVOTI-
DIANVM DANOBIS
HODIE.

Si voluntas patris tui non fuit, vt
patereris pro nobis, quem alium panem

L. 2. a. de-

- audebo à te petere Domine, nisi panem
doloris & passionis, quē tu manducasti,
nisi calcem tribulationis, quem tu edu-
cisti? lego enim & virum secundum co-
 Psal. 41. tuum Dauidem dixisse: *Lachrima mea
panes die ac nocte.* Hunc panem mihi sine
 dubio per copiosam sanguinis profu-
 I III onem in flagellatione factam demonstrare
 voluisti, & quotidianum quoque mihi
 esse voluisti, cum dixisti. *Si quis vult
sequi me, tollat crucem suam quotidie
 Luc. 9. Quod si panis aliquando mihi æquo-
 deatur durior, adiunge quotidie panem
 angelorum corporis & sanguinis tu-
 quem in commemorationem passionis
 tue nos usq; ad consummationem se-
 culi sumere voluisti, ut illo confortati
 3. Reg. 19 per multas tribulationes ascēdamus, ad
 verum montē Horeb, vitam æternam.*

ET DIMITTE NOBIS DEBITA
NOSTRA.

SICUT ET NOS DIMITTIMUS
DEBITORIBVS NOSTRIS.

Non dubito, Iesu Christe truculēto-
illos tortores tuos, ut cruciatus tuos au-
gerent, iterum atq; iterum capiti tuo be-
nedicto coronam detraxisse, & rursus
imposuisse; vestes quoq; sanguine im-
butas sapius induisse, exuisseque. Rogo
ergo

COMMUNIONE. 212

ergo per frequentem illam tuam vulnerum
renovationem, quae non sine vberissima
effusione sanguinis peracta est, ut mihi
clementer remittere digneris omnia pec-
cata, quae toties renouavi, quibusque, qua-
si noua vulnera tibi infixi: sicut iam nunc
ex toto corde remitto omnia iniuriarum
& offensarum vulnera mihi ab alijs vn-
quam inflicta.

V.

ET NE NOS INDUCAS IN
TENTATIONEM.

Tu enim, teste Apostolo Iacobo, in-
tentator malorum es, neminem tentas, *Cap. 1.*
neminem impellis ut tērationi Dæmo-
nis, carnis, vel mundi, consentiat. *mo*
te tentari permisisti vsque ad mortem
crucis, ut omnes à nobis tērationes abi-
geres; In cruce ideo manus extendis, ut
nos ad te in tēratione cōfugientes reci-
pias; ideo clauis cōfixas habes, ut nos
doceas ad tentationem superandam car-
nem nostram crucifigere cum vitijs & *Gal. 5.*
concupiscentijs, ideo tres *novos fontes* *VL*
sanguinis aperis, ut nihil nobis praelidio-
rum desit ad omnes noxas expiandas &
tentationes profligandas.

SED LIBERA NOS A MALO.
Morte enim tua medicinam & antido-
M s

tum nobis confecisti, quod ad omnia
 mala nostra efficaciter sananda valet,
 sed non profuisset nobis nisi per ultimam
 effusionem sanguinis in lateris partici-
 patione factam, quasi confesso sacco, pro-
 fusum fuisset, quid enim aliud sanguis
 & aqua ex latere Christi manantia no-
 bis denotarunt quam sanctissima Sa-
 cramenta Baptismi, Eucharistiæ, Pœni-
 tentiæ, & cætera, quibus pretium sangui-
 nis Christi nobis efficaciter applicatur.
 Rogo ergo te Domine Iesu Christe, ut
 mihi per hanc effusionem, duplicem
 largiri gratiam digneris. Alteram, ut
 tantum Sacramentorum antidotum
 agnoscam, & sæpè deinceps vsurpem.
 Alteram, ut me in foramen petrae, in ca-
 uernam maceris, in latus, inquam, tuum,
 ubi ab omni malo immunis esse pote-
 ro, recipere velis. Longius enim, ut
 cum Augustino loquar, illud ideo lan-
 cea aperuit mihi, ut ego illud intra-
 rem, & in eo securus quiesce-
 rem.

VII.

*Cant. 2.**In man. cap.
23.*

AMEN. Fiat.

IIII. MO.

IIII. MODVS, ORANDI O-
rationem Dominicam, accommodatè ad
septem verba à Christo in cru-
ce prolata.

PATER NOSTER QUI ES IN
COELIS.

Domine Iesu Christe qui per li-
gnum sanctæ crucis tuæ viâ no-
bis & pontem strauisti in cœlum, ver-
bisque septem nos vitæ cœlestis hære-
des in testamento tuo scripsisti, si tamē
tecum compatiamur, vt & conglorifi- *Rom 8.*
cemur.

SANCTIFICETVR NOME
TVVM.

Quia & tu Patris cœlestis nomen in
cruce existens imprimis sanctificasti,
quando in summi cruciatibus extre-
mum ad eum refugium habuisti, san-
ctoque eius nomine inuocato in hæc
verba exclamasti, *Deus meus, Deus meus,*
vt quid dereliquisti me? *Verbum 1.*
Matth. 27.

ADVENIAT REGNUM TVVM.

Accende quæso cor meum vero cœ-
lestis regni desiderio, vt terrena hæc o-
mnia seriò cōtemnā, & cum Apostolo,
dissolui cupiā & esse cū Christo, & tan-

L. † deca

Phil. 1.

II.

Luc. 23.

dem aliquando post multas tribulationes patienter perpessus, tolerato scilicet bores cum bono latrone tecum crucifixo audire merear. *Hodie mecum eris in paradiso,*

FIAT VOLUNTAS TUA SICUT
IN COELO ET IN TERRA.

Cum adhuc esses in horto, pie lesus paratus fuisti ad obsequendum voluntati Patris tui, usque ad mortem, mortem autem crucis, & nunc autem existens in arbore crucis, iam iam animam effaturus, eam seipsa persequisti, cum dixisti. *Consummatum est.* Da mihi obsecro gratiam, ut in voluntate Dei exequenda hoc est, in mandatorum divini potius petitione, & in bonorum operum excitatione, & tribulationum pro Christo persequendo usque ad finem, constanter perseverare possim.

III.

Ioan. 19.

PANEM NOSTRUM QUOTIDIANUM
DANVM DA NOBIS.

HODIE.

Quem panem Domine, à te petam, nisi quem tu à Patre petisti: quem potum, nisi quem tu petisti in cruce, cum dixisti. *Sitio,* nec enim tenebat sitis potus corporalis, quæ abnuntiasti, sed spiritualis, de qua alibi dixisti. *Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam.* Sitiebat nempt

III.

Matth. 5.

nempe salutem omnium, pro quibus in
 cruce tam acerba tormenta patiebaris,
 sitiebas conversionem fratrum tuorum
 Iudæorum, adeoque ipsorum crucifixorum,
 sitiebas salutem omnium gentiliū, imò
 omnium hominum quotquot fuissent, es-
 sent, & futuri essent; & ideo omnem san-
 guinem tuum liberaliter effudisti. Da mi-
 hi quæso paucillum de hac siti, ut ma-
 gno zelo & desiderio salutem animarum
 pro talento mihi concredito vacare
 possim.

ET DIMITTE NOBIS DEBITA
 NOSTRA, SICUT ET NOS DI-
 MITTIMVS DEBITORI-
 BUS NOSTRIS.

Non dubito Domine, quin si cle-
 menter dimissurus, quia in cruce ea di-
 misisti latroni, ipsique crucifixoribus di-
 cens, *Pater dimitte illis, non enim sciunt*
quid faciunt. Si maior est misericordia
 tua, quam omnes nostræ miseriæ, utique
 misericordia tua maior erit omnibus
 misericordijs nostris. Si ergo misericor-
 diam præstamus & ignoscimus proxi-
 mis nostris, qui in nos deliquerunt, quã-
 to magis misericordiarum Pater & fons
 ignoscere potes & voles nobis, si in te
 per transgressionem mandatorum tuo-
 rum forte delinquamus.

V.
 Luc. 21.

M S

R

Etsi enim peccata nobis dimissa sint, tamen quàm diu in hac vita sumus, periculum est ne in ea, tentante vel impellente nos dæmone, carne, mundo, relabamur, ideo necesse habemus ad te que, qui cruce & passione tua omnes tentationes vicisti, confugere: sicut in maxima illâ tentatione, qua te capti omnes Apostoli fuga dilapsi sunt, ad crucemq; tuâ perfugium suum habuit S. Ioannes cum B. Maria Virgine. Vnde & de cruce matrem Ioanni, & Ioannem matri commendasti, dicens. *Mulier, ecce filius tuus. Et. Ecce mater tua.* Vbi sub persona Ioannis, nos, quasi omnes matri tuæ commendati sumus, ad quam in omnibus tentationibus nostris potest te refugere solemus, & dicere. *Mater mater gratia, mater misericordia, tu nos a hoste protege, & in hora mortis suscipe.*

VI.
Ioan. 19.

SED LIBERA NOS A MALO.

Vtique liberi erimus, cum erimus in protectione tua, & sub umbra alarum crucis tuæ. *Non timebo mala*, aiebat Re-
Dauid, *quoniam tu mecum es. In Deo speravi, non timebo quid faciat homo.* Et ideo tu ipse in cruce, ut omnibus tandem con-

Psal. 52.
& 55.

mentis & malis finem imponeres per mortem tuam, animam tuam in tutela solius Patris tui esse voluisti, dicens. *Pater in manus tuas commendo spiritum meum.* Da quaeso domine gratiam illam singularem, ut in hora mortis nostrae sic commendemus animam nostram tibi & Patri coelesti, ut ab omni malo culpae, & poenae liberi hinc discedamus, & tecum aeterna quiete fruamur in saecula saeculorum, Amen.

VII.
Luc. 23

V. MODVS.

ACCOMMODANS SEPTEM

petitiones orationis Dominicae ad septem ordines Sanctorum.

PATER NOSTER.

OMNIPOTENS sempiternae Deus, conditor caeli, & terrae, & Pater omnium nostrum qui tam in caelo, quam in terra versamur.

QVI ES IN COELIS.

Licet enim per essentiam, potentiam, & praesentiam ubique sis nullo loco exclusus, tamen singulariter versaris in supremis caelis, ubi gloriam & maiestatem tuam omnibus sanctis Angelis & hominibus declaras.

SANCTIFICETVR NOMEN
TVVM.I.
Angeli.

Rogo te supplex per Beatiss. Virginis Marię spirituumque cœlestium merita, vt quemadmodum illi nomen tuum sanctificant, laudant, celebrant, & in perpetuū celebrabunt: Ita ego cū omnibus creaturis adhuc in hac valle lacrynarū existentibus, illud vsque ad finem vitę sanctificare, laudare, & celebrare possim.

II.
Propheta.

ADVENIAT REGNUM TVVM.

Rogo quoque per preces, lacrymas, suspiria, vota & desideria sanctorum Patriarcharum & Prophetarum, vt quemadmodum illi varijs locis & temporibus impensissimè aduentū Regni Christi expectarunt in terram, ita nos quoque ad verum regnum Christi spirituale huius vitę, quod consistit in iustitia & sanctitate, tum alterius, quod consistit in summa fœlicitate animi & corporis, ardentè aspiremus.

FIAT VOLVNTAS TVA SICVT
IN COELO BT IN
TERRA.III.
Apostoli.

Primi omnium Domine, qui voluntatem tuam perfectè explerunt in terra, fuere Apostoli & Eūangelistę. In illis enim intendebat digitos Christus cum
dice

COMMVNIONE. 229

diceret. *Quicūq; fecerit voluntatem patris mei qui in caelis est, ipse meus frater, & soror & mater est.* Illi verè verbo & scriptis voluntatem tuam toti mundo promulgarunt, eamque vitæ exemplo & factis, in obseruatione, tum mandatorum, tum etiam consiliorum diuinorum expresserunt. Itogo ergo Domine, vt nos quoque strenuè voluntatem tuam & vitæ exemplo faciamus, & alios etiam libenter doceamus, & ita cū Apostolis Christum filium tuum imitemur, de quo *Act. 1.* scriptum, *quod coepit facere & docere.*

PANEM NOSTRVM QVOTIDIANVM DANOBIS
HODIE.

Quia enim ad præstandam diuinam voluntatem tuam Domine, auxilio quoque tuo opus habemus, tu enim vt in nobis velle, ita etiam perficere operaris *Phil. 1.* pro bona tua voluntate: auxilio inquam, panis non tam corporalis, quo corroboremur in perferendis laboribus & tribulationibus vitæ Christianæ, sicut fecerunt olim S. Martyres, qui vt fortiores essent in tolerandis grauissimis quibusque tormentis & supplicijs quotidie *4. Martyres.* se pane sacri corporis tui & sanguinis corroboraunt: rogamus per omnium S. Martyrum merita, vt nobis quotidie

M 7 hoc

hunc panem in sacro Missæ officio,
non iam sacramentaliter saltem spiri-
tualiter communicare velis.

ET DIMITTE NOBIS DEBITA
NOSTRA, SICUT ET NOS
DIMITTIMVS DEBITO-
RIBVS NOSTRIS.

3. CO N-
FESSO-
RES.

Quoniam verò non solum hoc ce-
lesti pane, sed etiam omni gratia tua &
auxilio, clementissime Pater, indigni-
sumus, hoc quoque ad cumulum tuorum
donorum adiunge, vt per merita sum-
morum PONTIFICVM, EPI-
SCOPORVM, CONFESSO-
RVM QVE omnium Sanctorum; qui
hoc officium tuo munere sustinuerunt,
vt peccata hominum dimittere possent,
mihî omnia peccata mea, tam mortalia
quàm venialia dimittantur. Et sicut illi
omnes labores & vigiliis suas eo retu-
lerunt, vt homines è faucibus diaboli, &
infernî, concionibus & scriptis libris
extraherent, ita ego quoq; omnia mea
studia & conatus eo dirigam, vt primò
animam meam, tum etiam aliorum pro
talento mihi concesso ex sordibus see-
lerum extrahere possim.

E.T

COMMVNIONE. 238

ET NE NOS INDUCAS IN
TENTATIONEM.

Domine etiamsi immunes simus à peccatis, tamen à tentatione noluisti nos esse immunes. Dixit enim Angelus ad Tobiam. *Quia acceptus eras Deo, necesse fuit ut tentatio probaret te.* Vnde nulli maiores Satanæ, carnisque tentationes sustinuerunt, & fortiter vicerunt, quàm qui sanctitate alijs præstiterunt; ut fuere sancti eremitæ, Antonius, Hilazion, Macharius, & alij Monachi. *Vixisti, inquit quidam, inter aspides, seuisque cum draconibus, porteta nec teterrima vos terrere demonum.* Rogo ergo te Domine, ut mihi per omnium anachoretarum sanctorum, aliorumque monachorum innumerabilium merita, gratiã impetiri velis, ut inter quotidianas tentationes arma spiritualia suppetant ad conculeandum Satanam, carnem, & mundum sub pedibus, ne vnquam ad assensum eorum prauis suggestionibus præstandum inducar.

Tob. 12.

6. Monachi.

SED LIBERA NOS A MALO.

Ab omni malo pœnæ & culpæ, Domine liberare me digneris, & si places ab omnium malorũ fonte, praua concupiscentia, ut in summa puritate & integritate mentis ac corporis, si-

ut

7. *Virgines.* cut vixerunt infinitæ *Virgines & Viduæ*
 quarum sanctissimam memoriam
 quotannis recolit Ecclesia, vitam deinceps
 instituerè possim. Illæ enim ab
 omni peccato, omniq; impuditiæ le-
 be & malo tam immunes fuère, ut po-
 tius vitam amittere, quàm castitatem,
 potius atrocissima supplicia subire, quàm
 voluptati carnis locum dare voluerint.
 Vnde & in cœlo præter communem
 omnium fœlicitatem singularem
 Virginitatis aureolam
 meruerunt.

A M E N.

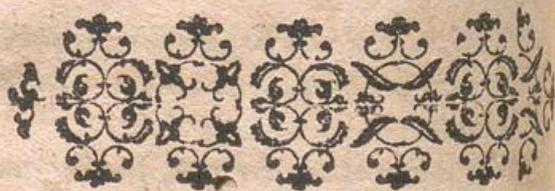
(O nimio exandans munus amore) dedit,
Angelus ambrosia se pastu, & nectaris haustu
Repleat, oblectet, latificetq̄, licet.
Inuidisse potest nobis hac fercula: Si quid
Inuidia Angelicis mentibus esse potest.
Sit tamen (ut par est) Superiorum lautior esus:
Mortale at certè congruit iste magis.
Dum fidei speculo aeternarum anigmata rerum
Cernimus atque animum fictile corpus habet.
Sensibus substant diuina Chrysmata formis,
Et species sensu, res homo mente capit.
Ardua praesertim mysteria sacra Synaxis
Prodit ubi Christum signa aliena tenent.
Diuinis credunt humana problemata verbis.
Nulla Deo poterat gratior esse fides.
Magna profecto fides, & premia magna meretur
Qua modo tecta latent, deinde resecta patent.
Nam cibus est idem, quo vescitur angelus, & quo
Christigena: hic cibus est Christus homo atq̄
Deus:
O miserum, qui delicias non gustat opimas,
Quàm sapit ille, caro cui tua, Christe, sapit.
Se Christo esuriens saturat, satur esurit usq̄,
Iam superis similis finitimuq̄, choris,
Accipere ac quisquis Christum non curat opertum:
Accipiet nunquam Christus apertus eum.
Mortales igitur vitam cognoscite vestram,
Et meritum capiat grande charisma decus.
Namque in deserto aëria fastidia manna,
Terribilem Hebraeis se peperere necem.
Caelestis, seu diuini contemptio panis

Quid

Quid nisi Tartareum sit paritura rogi?
Ab quid opum spinas quid honorum mandere
glandes
Quidne voluptatum sterora, queso, iuvat?
Nil caro mortalis, nisi mortem gignit amanti.
At vitam Christi vna datura caro est.
Non opus est precio, prostant conuiuia gratis:
Sordibus hac temere dummodo nemo edat.
Credat, speret, amet, seq̄ his virtutibus ornet.
Sicq̄ ad regales audeat ire dapes.
Hic quoque quo poteris conuiuia frequentior esse
Regali à mensa commoda lura feres.
Atque frequens ut sis, suadent ratioq̄, fidesq̄
Et pietas, et spes, conditioq̄ cibi.
Si quoties rigido languens tua corpora morbo,
Accersis medica qui leuet arte malum;
Cur quoties aliquo fadasti crimine mentem,
Non sumis pura pharmaca sacra manu?
Accede ergo frequens, tantam neque despice
mensam;
Vnde tibi tantum commeditatis erit.
Dumq̄ sacram propius fas est attingere mensam,
Percita corda trahant hinc amor, inde timor.
Nam timor, indignū quod homo se nouerit, arcet:
Se dare dignantem sumere suadet amor.
Sic bene susceptus, bene si tractabitur, hospes,
Hospitium foelix, atque perenne dabit.

¶ LAUS DEO.

INDEX.

INDEX CAPITULORUM OMNIUM.

Considerationes de S. Eucharistia. p. 10
Pia admonitiones ad S. Eucharistiam pag 10
Meditationes in Symboli Apostolici. pag 16
Meditatio in orationem Dominicam. p. 21
Meditatio de salutatione Angelica. pag. 27
Qua suavitate Deus agat cum communiantibus. pag. 29
Quid vicissim illi Deo respondeat. pag. 36
Exhortatio ad continuandam communionem. pag. 38
Considerationes de fructu frequentationis. pagina. 41
Remedia aduersus vanos terrores. pag. 49
Amoris veri signa esse in S. Eucharistia. p. 58
Quam magnum sit donum S. Eucharistia. 61
De Peccatis venialibus, 64
De intentione communicantium. 66
De Fame huius Sacramenti. 68
De Fructibus eius. ibidem 70

I N D E X.

<i>In Communionem quid cogitandum.</i>	70
<i>Oratio post Communionem.</i>	71
<i>Suauitas Sacramenti non ab omnibus percipitur.</i>	73
<i>Modi varij preparandi se ad illud.</i>	75
<i>Preparatio ex L. Granatensi.</i>	91
<i>Remedia contra tentationes frequentantium S. Communionem.</i>	93
<i>Decem tentationes Daemonis.</i>	99
<i>Decem documenta contra easdem.</i>	105
<i>Modus confitendi crebro communicantium.</i>	108
<i>Remedia pro scrupulosis.</i>	116
<i>Remedium pro ijs, qui putant se carere contritione.</i>	118
<i>Remedium contra desperationes.</i>	119
<i>Remedium pro relapsu in defectus.</i>	119
<i>Remedium pro dubitante de remissione peccatorum.</i>	120
<i>Remedium pro eo qui nimium dolet de peccatis prateritis.</i>	122
<i>Remedium pro eo qui putat defectus suos in corrigibiles.</i>	122
<i>Remedia pro scrupulosis ex S. Antonino & alijs.</i>	129
<i>Regule ad tollendos scrupulos sedecim.</i>	130
<i>Remedia contra immundas cogitationes.</i>	140
<i>Remedia pro ijs, qui dubitant, an consenserint praua cogitationi.</i>	142
<i>Re</i>	142

I N D E X.

<i>Remedia contra omnia peccata.</i>	144
<i>Remedia generalia contra peccata.</i>	149
<i>Remedia ad extirpandos defectus particu- lares.</i>	149
<i>Remedia ad consolandum amicos ex mor- suorum tristes.</i>	151
<i>Remedium pro iis qui nimium timent mor- tem.</i>	154
<i>Remediū pro iis qui mortis pœnā timēt.</i>	159
<i>Remedium pro quavis afflictione.</i>	162
<i>Remedium tempore aegritudinis.</i>	164
<i>Remedia pro solandis iis, qui piē viuūt.</i>	165
<i>Remedia pro iis qui contumeliosius afficiuntur.</i>	166
<i>Omnia mala pœna originem habere à Dio.</i>	166
<i>Remedia pro iis, qui impendente tribulatione se turbantur.</i>	171
<i>Remedia pro iis, qui ob respectus humanos negligunt benefacere.</i>	172
<i>Remedia contra desperationem.</i>	175
<i>Peccata venialia cuius fugienda.</i>	174
<i>Possitne licitè fieri peccatum veniale pro mundi salute?</i>	187
<i>Peccata venialia nocere communicanti.</i>	189
<i>Spirituales homines non proficere, eò quod parui faciant venialia.</i>	189
<i>Quod parui fiant, oriri ex paruo timore Dio.</i>	190
<i>Peccato veniali contristari Spiritum S.</i>	190
<i>Sententia L. Granat. de peccato veniali.</i>	191

I N D E X

<i>S. Gertrudis dictum de peccato veniali.</i>	192
<i>Possitne quis expers esse venialis?</i>	194
<i>An remisso peccato veniali, remittatur & poena?</i>	194
<i>Quibus rebus expientur.</i>	<i>ibi lem.</i>
<i>Remedia ad ea cauenda.</i>	195
<i>Remedia, ad effugiendas poenas Purgatorij.</i>	196
<i>De ratione confitendi.</i>	197
<i>Quibus gradibus ad salutem ascendatur.</i>	198
<i>Qua auocent à confessione.</i>	200
<i>Fructus Confessionis.</i>	202
<i>Admonitiones pro Confessione recte instituenda.</i>	203
<i>Casus quibus Confessio nulla est.</i>	205
<i>Modi varij orationem Dominicam cum deuotione recitandi.</i>	206
<i>I. Modus recitandi orationem Dominicam.</i>	210
<i>III. Modus accommodatus septem effusionibus sanguinis Christi.</i>	213
<i>IV. Modus accommodatus septem verbis à Christo in cruce prolatis.</i>	213
<i>V. Modus accommodatus septem Sancto- rum ordinibus.</i>	217

F I N I S

ERRATA SIVE CORRIGE.

P Ag. 21. lin. 26. ! neque p. 26. lin. 4. custodit
 pag. 35. l. 15. veni olim. p. 39. lin. 19. ipse
 lin. 23. allijs. pag. 43. lin. 20. velit. lin. 23. quare
 pedit amorem. pag. 44. l. 5. impediamur. pag. 46.
 penult. exturbat. p. 48. lin. 8. scrupulus. p. 55.
 27. coniungant. pag. 59. lin. 20. excogitari in
 66. lin. 15. aduersus. p. 67. lin. 1. atq. hic sit finis.
 71. lin. 1. offerendo. p. 73. lin. 11. igne. p. 76. lin. 1.
 filius pag. 80. lin. 25. admirabili. lin. 15. hoc p. 81.
 27. dele maminum. p. 83. lin. 22. tradi. p. 88. lin.
 innumerabilia. pag. 105. lin. 19. dele Potest. p. 106.
 lin. 24. dele. tum quia confiteri. p. 106. lin. 9. p.
 spectam. p. 120. lin. 2. Errare pag. 127. lin. 26. p.
 similia. p. 132. lin. 20. nititur. p. 152. lin. 26. resp.
 raui. p. 155. lin. 26. euelleret. pag. 159. lin. 14. p.
 bilitate. pag. 161. lin. 14. peri. pag. 179. lin. 10. p.
 stris. ibidem l. 10. dele de. pag. 181. l. 15. thronum
 ibid. lin. 20. quam.

R. P. FVLVII

ANDROTII
SOCIETATIS

Iesu,

SPECVLVM
VIDVITATIS

sive

DE LAVDABILI VIDVARVM
statu, Libellus omni generi personarum
spiritualiter viuere desideranti,
vtilissimus.

RECENS EX ITALICO IDIO-
mate à pio ac docto viro in latinum
conuersus.

COLONIAE AGRIPP.
Sumptibus Petri Henningi,
ANNO M. DC. XII.

AVCTOR AD
Lectorem.

Quamuis hic liber sit scriptus
pro instructione viduarum
continet tamen multa valde
utilia documēta pro omni per-
sonarum genere, cupiente spi-
ritualiter vivere, quia docet
thesaurum pretiosum castitatis custodire, re-
franare ac moderari proprias passiones, ex-
ercere se in virtutibus, & tandem totum se
tradere seruitio Domini, ac creatoris nostri.
Hinc non inutiliter cuiuscunque status ac
conditionis sit, hoc opusculo vti poterit. Quis
librum Christiane ac devote lector lege cum
studiosè, quia inde non tantum consolatio-
nem, sed etiam copiosum ac vberimum
fructum pro anima tua
capiet.

PRAE

P R A E F A T I O.

O quod castitatem ama- *Judith. 13.*
ueris, & post virum tuum,
alterū nascieris, idēō & ma-
n⁹ Domini, confortauit te,
& idēō eris benedicta in a-
ternum. Hæc verba dicta

fuerunt ad sanctam illam, insignem ac
celebrem viduam Iudith, quæ propter
suam vidualem castitatem, meritò ia-
tantum digna fuit à Domino confor-
tari vt vinceret, & interficeret poten-
tissimū illum ac crudelissimū principē
Holofernē, qui innurribili stipate
exercitu, coram mun⁹ inuincibilis
videbatur; atque ita liberavit à morte
grauissimisq; tribulationibus & angus-
tibus populū Israëlitarū, eumq; capitali
hoc suo è viuis sublato hoste, in pacatū
ac tranquillum reduxit statū. Quapro-
pter in celum vsque laudibus à summo
Pontifice euecta est his verbis: Tu glo- *Judith. 13.*
ria Ierusalem, Tu latitia Israël, Tu hono-
rificentia & maiestas populi nostri, quia fe-
cisti viriliter, & confortatum est cor tuum
à manu Domini; Ultra hoc, etiam per
suam vidualem continentiam prome-
meruit

4 PRAEFATIO.

ruit apud Deum æternam benedictionem; hoc est multiplicem gratiam in hoc mundo, & in cælo plenam quandam beatitudinem. Sic etiam omnes viduæ insistentes diligenter illius vestigijs, dignæ sunt, & meritò à Domino benedicuntur & confortantur, per gratiam, virtutem, & dona Spiritus Sancti; adeò vt in æternum sint benedictæ laudatæ, celebratæ, & beatæ; dummodò perseverauerint, vsque ad finem fideliter ac deuotè in sua viduali castitate. Postremò etiam, meritò præualebunt & occident, Dei auxilio confortatæ, Diabolum significatum per Holofernem. Verùm enim verò quò magis constanter ac deuotè perseuerent in suo statu, ac viduali continentia, ad iuti Spiritus Sancti gratia, dicemus aliquid ad hoc propositum.

QVOT SINT SPECIES
castitatis.

ET primùm dico tres esse species castitatis. Matrimoniale, viduale, & virginalem, significatas per terram bonam, in quam cecidit semen, prout legitur in Euang. quarum prima reddit fructum trigessimum; secunda
sexa-

Matth. 13.

VIDUITATIS. 5

sexagesimum; & tertia centesimum. si quis igitur non possit reddere fructum hunc centesimum, ad minus conetur reddere sexagesimum, ut ostendat se liberalem erga benedictum Dominum Deum liberalissimum.

Causa aliquot propter quas in nouo Testamento laudatur castitas vidualis.

PRIMA, cum tota hominis perfectio, in recessu à carnalibus, accessuque seu appropinquatione ad Deum creatorem nostrum consistat, quod fit, querendo, contemplando, honorando, timendo, ac diligendo ipsum super omnia, quò totum Euangelium tendit ac respicit; merito laudatur castitas vidualis, quæ facile viduas ad hanc perfectionem adducit, faciens ipsas aptas ad contemplandum res diuinas, amandum Deum, conseruandum cor mundum, ac mentem in Deo quietam retinendam, nec minus hoc nomine viduæ maritalis foeliciores sunt habendæ, quæ propter carnales delectationes & varias occupationes in matrimonio occurrentes, ad hanc perfectionem diuini amoris difficulter peruenire possunt.

2 3 2. Q. 18

6. SPECIVM.

2. Quia vidua magis est libera à carnis molestijs, nihil enim est quod ad eò hominem separat seu disiungat à spiritu, & magis excæcet, in rebus divinis, quàm vincit in concupiscentia.

3. Quia mens humana eo maiori cō- integritate, fervore, atq; sinceritate Deum amat, quò minus eius affectus diffunditur occupatur, spargitur, & detinetur circa res sensuales, carnales atq; caducas. ☉

4. Quia maritata gignit filios, quos educare dū parvuli sunt, quātū sit laboris, curæ ac sollicitudinis, & quam hoc magnū impedimentū sit, ad consequēdā spiritualis vitæ perfectiōnem, docet quotidianā experientia. Sed vidua ab huiusmodi molestijs est libera quare multò melius potest servire Deo.

5. Vidua est magis libera non tantū à vitio carnis, sed etiam ab occasione vanitatis, ac superbiam, quæ peccata sunt radices omnis mali. Necessè enim est, ut cōiugata se comptè ornateq; vestiat pro viri ac status sui conditione, ex quo læpè inter mulieres causatur vana gloria, superbia & invidia, quæ postea etiam multorum aliorum peccatorum sunt causæ, quia quod aliquando in sum pauperum gratia erogandum, hoc in

v. 4. p.

V I D U I T A T I S . 7

vsu[m] propriu[m] cōuertit. Sed vidua incedet habitu suo nigro quē nō deponet; quare non est illi tantoperē necessariū colligere nūmos pro vestitu, neque illi est dedecus, sed potius honos, vili & abiecto habitu incedere; & propterea non habet inter alias superbiendi causam, neque præbet alteri occasionem peccandi.

6: Maritata non potest aliquando minus facere, quin se conferat ad conuiuia, nuptias, & alias solemniores, cum parentum vel consanguineorum, tum etiā amicorū conuentiones, in quibus non rarō committuntur peccata, præsertim hoc tempore. Ab hac distractione & peccandi occasione vidua plene est libera, quia se potest semper honestè excusare, quod hoc nō sit conueniens suo statui.

7: Quia viduarū status in se ipso consideratus, est frænum quoddam ad peccatū ac sanctè viuendum. Nam quando in illo iam versatur statu, non ampliùs illi hoc licitum est, quod forsitan licitū fuisset, quando erat maritata; Sicuti est conuersari cum hominibus, vagari per plateas, & fallere tempus nugis & fabulis inutilibus, in quibus maritata

a 4 magis

SPECVLVM

magis est libera, & libertas huiusmodi est causa multorum peccatorum, & ob id, vidua propter frænum sui status, nō tot committit peccata, quot maritata committere solent.

8. Vidua cogitat ea quæ Dei sunt, ut sit Sancta corpore & Spiritu; maritata autem cogitat quomodo possit placere marito

9. Castitas vidualis laudatur non quod nubere malum sit, sed quia hæc castitas maior est & magis salutifera, & maioris etiam meriti ac præmij apud Deum, dummodo viduæ ita se gerant ut debent.

10. Quia vidua minus se occupat & minus est sollicita circa res mundanas & carnales quàm maritata.

Postremo Etiam si secundæ nuptiæ sint licitæ, nihilominus tamen non sunt adeo honestæ uti primæ, propter diuersas causas, nā non ita plene seu integre representant illam conjunctionem Christi & Ecclesiæ, tanquam vnici sponsi, vnice suæ sponsæ. Et cum Deus velit cor hominis totum sequitur quod vidua melius illi potest seruire, quàm maritata, quæ aliquando eò minus potest vacare deuotioni, si forsitan subinde habeat maritum moro-

VIDUITATIS

sum, & quod peius, si ille sit peruersus, sine deuotione, libidinosus, aut gulæ deditus, vel alia iniquus & impius homo, qui non permittat uxorem seruire Deo, sed illam semper impediatur, nunc murmurando contra illam, nunc rixando, aliquando etiam prouocando illam ad varia peccata, etiam ad libidinem, cum potissimum per hoc Diabolus intendat & operetur ut illa nihil boni faciat. Et plerumque viduæ quæ ad secundas nuptias transeunt, tales accipiunt maritos, Deo sic permittente qui noluerunt suæ solutionis seu liberationis gratiam agnoscere.

De veris viduis.

Plures sunt viduarum differentiz, aliquæ defuncto marito cogitant nubere alteri, & hæc quamuis viduæ sint, quæ corporaliter solatium mariti non habent, non tamen sunt viduæ, quoad mentem. Quia habent maritum in desiderio, quod desiderium potest esse bonum, & etiam malum; bonum, quando non potest viuere in viduitate, non habens inspirationem seruire Deo in tali statu, vel si esset in periculo cadendi in peccatum. Vnde dicit S. Paul: ad

a §

Tim-

Thimoth.: Volo ergo, iuniores nubere, fa-
 lios procreare, matres familias esse, nullam
 occasionem dare aduersario, maledicti gra-
 tia &c. Bonum etiam est, quando ipsa
 cognoscit quod non possit viuere casta,
 quia castitas est donum Dei, & non ita
 facile datur omnibus, & in hoc casu
 non esset malum iterum matrimonio
 se iungere. Nam etiam si hoc procede-
 ret ex mala radice nihilominus ta-
 men finis esset bonus. Est etiam bo-
 num, quando ipsa non haberet commo-
 ditatem rerum temporalium seu ne-
 cessaria vitae. &c. Verum si aliqua vellet
 ad secundas transire nuptias, propter
 solam libidinem, vel auaritiam, vel cum
 vellet qui multum haberet & magnas o-
 pes, aut propter superbiam, aut si quis
 magnae conditionis homo illam cu-
 pias in uxorem, vel propter amorem il-
 licitum, vel propter aliquam aliam pra-
 uam occasionem, vel peruersum finem,
 tunc absque dubio, illud suum dese-
 derium, esset peccatum. Tales igitur, quae
 denuo se volunt iungere matrimonio,
 non sunt verè viduae, nisi corporaliter.
 Aliae autem sunt quae non cupiant
 transire ad secundas nuptias, &
 haec in multiplici sunt differentia,
 quia

VIDUITATIS. II.

quia earum viduarum multæ sunt:
 Nam accidit vt non velint maritum,
 aut quia non habent dotem, aut dubi-
 tant, & timent ne malè se matrimonio
 iungant, vel non vident modum aut
 media viuendi, vel propter alias occul-
 tas caussas, vel manifestas non possunt;
 & tamen earum conuersatio non est se-
 cundum statum vidualeni, quia nō ser-
 uant castitatem in secreto, & in aperto
 seu publico, etiam se tales ac tali mo-
 do demonstrant, vt dissoluti facilè in-
 telligant quid ipsæ desiderent. Ince-
 dunt enim valdè politè ac ornatè vesti-
 tæ, velis etiam aut sudarijs extensis, &
 crispatis crinibus. nō multum cooper-
 tæ in facie, oculis eleuatis sine pudore;
 libenter sunt in conuersatione iuuenū,
 cum illis rident, iocantur & inuunt
 res non licitas tales viduæ omninò fu-
 giendæ sunt, & nullo modo cum illis
 conuersandum est. Hinc S. Paul. dicit:
Adolescentiores autem viduas deuota,
cum enim luxuriata fuerint; in CHRIS-
TO, nubere volunt, habentes dam-
nationem, quia primam fidem iri-
tam fecerunt. simul autem & ociosa discunt
circuire domos, nō solum ociosa, sed & ver-
bosa & curiosa loquentes, qua nō oportet.

1. ad Tim. 3.

• • Satius

Satiùs igitur esset, tales iterum nubere
quàm indecenter viuere. Adhuc alie
viduæ sunt, quæ iam post deliberatio-
nem, statuerunt non amplius nubere
viuentes quidem castè animo & cor-
pore, verùm hoc non faciunt propter
amorem Dei, sed potius propter huma-
num aliquem respectum, vel amore fe-
liorum, vel propter opes, vel quia me-
tuunt ne primo marito peiorem acci-
pian, vel demum quia ita natura sunt
affectæ, & quamuis secundùm opinio-
nem mundi, viuant honestè & Matro-
næ honestæ habeantur coram mundo,
nihilominus tamen tales, omnes mun-
dano seruitio sese addixerunt, viu-
tes quidem honestè, sed secundùm or-
dinarium politicè viuendi modum, &
cursum mundi. De rebus autem diuinis
parum sciunt, & minus faciunt, raro
orant, rariùs ieiunant, rarissimè confi-
tentur, & sic parum se exercitant in hu-
iusmodi rebus quæ ad pietatem & de-
uotionem spectant, raro etiam veni-
unt ad conciones, quas ego precor per
viscera misericordiæ Iesu Christi, ut il-
lam gratiam quam acceperunt à Deo,
non expendant ad honorem mundi,
sed ita ut recipiant præmium in celo,
& non in terra.

Ite-

Iterum aliæ viduæ sunt, quæ firmū quidem fecerunt propositum seruare castitatē, & seruire Deo toto corde, sed & eæ ad huc differētes sunt; quia aliquæ earum non possunt separari aut à filijs, aut à filiabus, vel ab alijs cōsanguineis, idque propter iuuentutem, quam solum relinquere non expedit, aut propter aliquod regimen siue necessitatis, siue Charitatis non possunt separari à familia, sed oportet illas omnino ita viuere, quasi in societate quadam, vt sint quodammodo matres familiæ, tales autem quamuis non sint omnino seruitio Dei addictæ; nihilominus tamē quia omnem suam operam quam familiæ præstant faciunt amore Dei, qui illis retribuet in vita æterna largā mercedem, neque ob id villo modo debent abstinere, ab ista sua sollicitudine. Nā qui contemnit aut negligit curam seu administrationem suorum, præsertim domesticorum, infidelis est & peior infideli vt dicit S. Paul.

Rursum sunt aliæ quidem desiderantes seruire Deo, & commodè possent separari à suis, magis liberè possunt vacare orationibus ac ieiunijs, sed non faciunt, aut propter pusillamini-

ratem aut compassionem, v eex alia
caussa.

Tandē adhuc & aliæ quædam repe-
riuntur viduæ , quæ separatæ ab om-
ni molestia & perturbatione munda-
na, nocte dieque seruiunt Deo in con-
templatione, tales sunt in statu me-
magis tranquillo & magis dispositæ
ad acquirendam maiorem perfectio-
nem. Quo in statu fuit sancta illa vidua
Anna de qua dicit Luc. quod non dis-
cedebat de templo, ieiunijs, & oblecta-
tionibus , seruiens die ac nocte. Et
quamuis omnes viduæ quæ cupiunt ser-
uire Deo non possint habere istum af-
fectum & pium feruorem Annæ; co-
nari nihilominus debent ipsam imitari
quantum possint. Hinc concludimus
quod vera vidua ista sit, quæ non so-
lum seruat, & imposterū seruandi ca-
ritatem propositum habet, sed & se te-
ram Dei seruitio tradidit; Et quia isti
Dei seruitio nemo se recitè & bene
conformare potest, nisi cognoscat suæ
& media , perueniendi ad hunc fi-
nem , dicemus quomodo vidua de-
beat actiones seu operationes ordinare
ac instituire, & quid pro hoc principa-
liter debeat intēdere, vt sciat operatio-
nes suas ad certam normam institue-

VIDUITATIS.

20, cū finis sit regula, secundum
quam res ordinantur.

De intentione Vera vidua.

Quando vidua deliberavit, & iam
statuit, esse melius vivere continenter,
habetque propositum constans ac fir-
mū, soli Deo seruire, necesse est vt pri-
mum intelligat, quisnam huius vitæ
sit finis. vt sciat dirigere suas operatio-
nes & illas rectè instituere; Principalis
igitur finis propter quem non tantum
viduæ, sed quilibet etiam Christianus
debet rectè ac bene viuere, est honor
Dei, quem magis debet amare, quàm
salutem propriam. Oportet itaq; dili-
genter curare, vt non blasphemetur
nomen D E I, neq; vituperetur fides
ac Religio Catholica propter nostra
mala opera, & hoc magis spectat ad vi-
duas, quàm ad alias nonnullas perso-
nas, & propterea erunt mortificatæ &
maximè pudicæ. Nam, cū sint priuatæ
societate mariti carnalis, nō aliū quæ-
rent sponsum, quàm Iesum Christum.
Et quando non videntur honestam du-
cere vitam, immo contrarium faciunt,
tunc alijs & murmurandi præbent oc-
casionem, & multa alia peccata, com-
mittendi, quæ tendunt in contemptum
& Dei & sui ipsius atq; in scandalū pro-
ximi.

V 659

Vera igitur vidua inflammabit cor suum Zelo honoris Dei, & proponet sibi potius mori, quam vt per ipsam vituperetur Deus creator suus.

Secundo studebit Saluti animæ suæ considerans secum, quòd in hoc mundo nō habeat permanentem locū, quia statutum est omnibus semel mori, & sic necessariò ad alterum ex duobus terminis perueniendum, vel ad vitam æternam, vel ad pœnas æternas. Quare cum vidua perdiderit omnem suam consolationem in hoc mundo, omnem diligentiam adhibebit, ne perdat etiam in altero; sed vt potius acquirat sibi cum beatis perpetuam lætitiā.

Quid requiratur ad vitam æternam consequendam.

Primò puritas Cordis, quæ consistit in emundatione conscientiae per confessionem, & hæc procedit ex corde contrito, de omnibus peccatis mortalibus, & quantum est possibile etiam de venialibus.

2. Oportet mortificare omnem effectum rerum terrenarum & ostendere se tantū facere gloriam Paradisi, vt etiam
omnes

omnes huius mundi diuitiæ & honores sibi videantur nullius momenti & adeo abiecti, viles, atque inanes, quàm homines reputant lorum terræ. Nam anima quæ tendit ad perfectionem, debet quotidie examinare atque perscrutari suos appetitus, atque desideria, & quando cognouit seu animaduertit in se affectum ad rem aliquam terrenam, quantumuis minimam, quam videtur inordinatè amare, quantum fieri potest abstrahat affectum ab illa. Nam, in quantum homo, inordinato amore est affectus, erga res creatas, in tantum certiam non amat Deum; qui amari debet ex toto corde, ex tota anima, ex tota mente, & ex omnibus viribus id est, ex toto intellectu, ex tota voluntate, ex tota memoria, atque omnibus alijs potentijs, & non permittat, vt intellectus suus aliud contempletur, intendat, vel intelligat, quàm solum Deum & hoc, quod ad illius gloriam ordinatum est, & suam voluntatem, neque amet aliū quàm ipsum; & si quid aliud amat, non amet, nisi quatenus ad ipsum ordinatum; sicut sponsa amat anulum mariti; propter amorem mariti: in sua quoque memoria, nō reponat vel con-

ser-

1. Cor. 10.

Matth. 5.

seruet aliud, quàm ipsum Deum eum
 suis beneficijs, & omnes operationes
 ad ipsum sint ordinatę sicut dicit Apo-
 stolus: *sive ergo maducatis, sine bibitis, si-
 ne aliud quicquid facitis, omnia in gloriam Dei
 facite.* Quamobrem oportet tollere af-
 fectum à rebus terrenis, & hoc modo,
 purificare cor, si velimus peruenire ad
 perfectum illius amorem, & ad perfec-
 tam quietē contēplationis glorię suę.
 Dicit enim saluator noster. *Beati mōdo
 corde quia Deum videbunt.* Et qui non
 habet semper oculum intentum adhęc
 puritatem non potest facere profectū
 aliquem in vita Spirituali, quia nescit
 quid facit. Omnia enim ieiunia, vigi-
 lię, orationes, elemosynę, lectiones,
 omnesque prædicationes ordinantur
 ad hanc purificationem, ad quam qui
 non tendunt multa committunt pec-
 cata & sæpè graua, quę vix credunt es-
 se parua, quia non sciunt neque vident,
 quam sint ea contraria puritati, in
 quam fixum non habent oculum, sed
 illi qui semper tendunt ad hanc purita-
 tem, vident omnia peccata etiam mi-
 nuta, de quibus dolent, quia animad-
 uertunt quod contaminant mentem,
 quam semper cupiunt mundare. Et
 possunt

VIDUITATIS.

19

posito, quod vidua suo iudicio non haberet affectum, ad vllam rem creatam, ignorat tamen an sit in gratia Dei, sicut dicit scriptura. Et propterea ponuntur hic aliquot signa seu inditia, per que conijci potest vtrum anima sit in gratia Dei.

1. Si sibi nō est conscia alicuius peccati mortalis de quō non sit verē & bene contrita ac confessa.
2. Si sentit tedium huius mundi.
3. Si in se habet vehemēs desiderium ad patriam cælestem.
4. Si delectatur sacris scripturis, atq; rebus diuinis.
5. Si habet aliquem gustum in orationibus.
6. Si libenter audit verbum Dei.
7. Si sæpius sentiat in se diuinam seu internam inspirationem, & si similes alias diuinæ gratiæ coniecturas habeat, quæ sunt quasi infinitæ, cognitæ tantum à sanctis, qui se exercent in diuinis contemplationibus, per quas se sentiunt quodammodo multis modis certificatas quod sint in gratia Dei.

Si igitur non habent ex his signis, prosternant se ante pedes crucifixi & plac-

plangent quotidie peccata sua idque tã
 dtu, donec sentiant aliquam internam
 inspirationem & consolationem S. Spi-
 ritus, per huiusmodi enim spem nobis
 dat, quod peccatum per gratiam sit re-
 missum & condonatum. Talis etiam
 vidua oportet sæpius confiteatur, & se
 iustorũ ac piorũ hominũ orationibus,
 magna cũ animi humilitate commẽ-
 det. Si autem, in se senserit signa diuinę
 gratiæ, non propterea elato erit ani-
 mo. Nam inter virtutes, sola perseverã-
 tia coronatur, immò persistat in maxi-
 mo timore cum recordatione tempo-
 ris præteriti, considerando singularem
 gratiam Dei erga se, qui illam & de
 mundo, & de lupis facis eripuit, consti-
 tuens in gratia sua, & hoc beneficium
 seu donum maius est, quàm si fecisset
 illam Regnam mundi. Nam omnes
 totius mundi Thesauri non possunt
 dare vel minimam guttulam, vnus
 saltem gradus gloriæ, quem tamen
 gradum dat gratia.

*Documenta quadam S. Pauli que spectant
 ad viduas.*

1. Timoth. 5. Scribens S. Paulus, ad Timoth. di-
 cit, *viduas honora*, illas nempe, quæ be-
 ne familiam suam, non tantum filios,
 & filias, nepotes & alios consanguineos
 os seu.

V I D V I T A T I S. :24

os seu cognatos, sed omnes suos sub-
ditos instruendo illos in bonis mori-
bus & virtutibus reprehendendo & cor-
rigendo illos quando errant.

2. Dicit vt viduæ sperent in Deum,
& confidant in misericordia eius & in
ipso solo quærant omnem consolationem
suam, eleuantes mentem suam in Deum,
& hoc semper magna cum humilitate,
& quoties possunt fundant semper ar-
dentes orationes implorantes sæpe di-
uinum auxilium, quo præseruentur à
malis, liberentur à peccatis & replean-
tur donis gratiæ suæ, atque tandem di-
rigantur ad æternam fœlicitatem.

3. Dicit, quod vidua quæ viuit in de-
litij, in consolationibus mundanis, in
iocis, ac risibus, vel in alijs similibus
vanitatibus, viuens mortua sit. Nam
quamuis viuat corpore, in anima ta-
men mortua est, per peccata, nec potest
facere quidquam, quod vitam æternam
consequendo sit meritum.

4. Præcepit viduis, vt sint irreprehē-
sibiles, hoc est, omnibus bonum ex-
emplum præbentes, & vt non solum
sibi caueant à peccatis mortalibus, sed
etiam magna cum diligentia, & quan-
tum fieri potest fugiant venialia. Hinc
manifestum est quàm necessarium sit
vt

vt viduæ viuant maturè, timoratè de
deuotè, & cum maxima circūspectio-
ne seu custodia ad exemplum S. Iudith
de qua scriptum est: *Nec erat qui loque-
retur de illa verbum malum.*

cap. 3.

5. Dicit quod vidua frequenter de-
beat cogitare de rebus diuinis vt sit
sancta corpore & spiritu.

*Quomodo quadam vidua qua alijs magis
prestant, maius habeant meritum.*

1. Iste sunt quæ remanent viduæ, cum
adhuc sint adolescentiores, & aptæ seu
idoneæ Matrimonio; tales enim cæte-
ris plus meriti habent apud Deum, si
tamen ita permanserint propter amo-
rem. Diuinæ Maiestatis.

2. Si sint formosæ, diuites nobiles, &
aptæ secularibus negotijs.

3. Et iste plus meriti habent, quæ pro-
pterea tantum viduæ manent, vt eo pu-
tius ac quietius Deo seruiant, suæque
diuinæ Maiestati magis placeant, non
propter filios, suos, quia tales viduæ
parum vel nihil meriti sibi acquirunt.

De verarum viduarum sollicitudine Secunda.

1. Sicut Turtur, est animal castum; nã
vbi semel perdidit fociam, nunquam
amplius alteri associatur, sed toto vitæ
suæ tempore gemibundus & solitarius
circumuolat; sic etiam vidua, vbi mari-

suam

sum suum perdiderit, firmum faciat
propositum, non se coniungendi am-
plius alteri sed quod deinceps velit ser-
uire Deo toto corde, & reputare se vidu-
am, nā quoad corpus, quā quoad spi-
ritū. Quoad corpus, quia perdidit ma-
ritum suum carnalem, & quod spiri-
tum, quia necdā separata est à Chri-
sto sponso spirituali.

2. Quia non potest amplius recupe-
rare maritum carnalem defunctum,
diligenter cauebit immorari debet,
ne etiam perdat sponsum animæ suæ,
sed ut illum inueniat in altera vita, in
qua fortassis recuperabit simul etiam
maritum suum carnalem.

3. Cū sit in statu viduitatis, cogi-
bit, quod nō velit posthac viuere in de-
litij, gaudijs mundanis, seu humanis
consolationibus, sed potius semper in
gemitu & planctu.

4. Secundum laudabilem consuetu-
dinē, viduæ nigro vsuntur habitu tem-
pore luctus, seu viduitatis suæ, & ple-
rumque multum sunt velatæ vel coo-
pertæ, hic habitus ut indicat luctum, sic
& frequentes lachrymas, & non risum
vidua igitur cōsiderado, quod in amis-
sione mariti, omnē perdidit consola-
tionē mūdānam simul etiam pro certo
habe.

habeat & cogitet sibi amplius non li-
 cere. huiusmodi quærere solaria; &
 quod adhuc longè absit à cœlesti patria
 vidua quidem hęc reputata, à vero
 sponso Iesu Christo, sed cum pericu-
 lo non inueniendi forsan vnquam, si
 currat post peccata seu desideria sua.
 Debet igitur semetipsam colligere,
 & totaliter separari, à conuersationi-
 bus secularibus; & (vt inquit Aposto-
 lus) non debet se conformare huic sa-
 culo, sed quotidie magis quærere re-
 nouationem internam.

5. Totaliter abstinebit à conuersati-
 one & familiaritate hominum exte-
 norum, qui non sunt cōsanguinei, vel
 aliquid negotij cum ipsa habeat, maxi-
 mē si sint iuuenes. Quia ex tali conuer-
 satione semper aliqua generatur rubi-
 go peccati, & nota infamiae. Et si ipsi
 iuuenes vtrō sese ingererent, cum ali-
 qua præsumptione seu arrogantia, vte-
 tur vidua & grauitate & asperitate ali-
 qua in loquendo, atq; talem illis offē-
 det vultum, vt omnino desperent se
 ad illam vlium habituros aditum; Nā
 hoc hominum genus vbi animaduer-
 terit, vel in risu, vel ex aspectu, vel ex
 verbis leuioribus, aut tuauioribus, mu-
 tati mulieris fidem & animā, ipsam
 que

que ad suam voluntatem facile inclinaturam, tunc mille modis & artibus etiam sub specie boni, si à Diabolo paulatim instructi, & edocti, accedunt, & tentant, & sæpè suum assequuntur intentum, quod non fuissent consecuti, si in principio vidua se ostendisset alienam ab huiusmodi rebus.

6. Quantum fieri potest fugiet consortium & familiaritatem, etiam suorum amicorum & consanguineorum, præsertim ab illorum qui sunt ex parte mariti, à cognatis & à germanis eius fratribus, maximè iunioribus, abstinabit, eo saltem modo, vt cum nullo habeat arctam familiaritatem. Nam concupiscentia eò magis inflammatur & incitatur contra rationem, quantò eius operatio strictius aut seuerius est lege prohibita, vnde nisi acrius fuerit repulsa ab initio, propius semper se adiungit, & tendit ad res maximè & ad operationes planè bestiales. Hinc multi reperi fuerunt & etiamnum de præsentibus non exiguo numero reperiuntur, qui propter talem conuersationem seu familiaritatem, nec habuerunt nec habent vllum respectum, aut reuerentiam vel sanguinis, vel etiam prohibitionis legum, sed vniuersi sunt sicut equus & mulus

b

mulus

mulus in ipsam proprijs sanguinis
 spurcitiem, idque etiam in proximo
 gradu; Quare cum cognatis, cōsanguineis,
 vel etiam fratribus, hoc tantum
 sufficiat quantum loqui necessarium
 est. Et in rebus domesticis, vel spiritalibus,
 vel etiam alijs necessarijs potius
 deficiat, quàm superabundet, etiam
 vidua esset vetula, vel illius saltem aetas
 talis, quod nihil periculi foret timentis
 nihilominus tamen huiusmodi familiaritas
 illi non conueniret, quia etiam
 adolescentioribus viduis res mali ex
 pli, quia hoc modo mens abstrahitur
 cōtemplationibus & orationibus, vel
 etiā propterea quia nimia familiaritas
 parit contemptum, atque sic illi non
 defertur debitus honor, ac reuerentia
 & per consequens, etiam illius docu-
 menta parum iurant, vel ædificant.
 7. Vidua quoque fugiet conuersationem
 foeminarum extranearum, sine
 ignotarum, hoc est sanguine vel affinitate
 sibi non coniunctiarum & cum
 quibus nihil negotij habet, potissimum
 tamen vitabit iuuculas & vanas; nam
 vt dicit Salomō, *Amicus stultorum som-
 nis efficitur*, videndo enim vanum illu-
 rum vestitum, & audiendo verba leu-
 ra, ex huiusmodi mundanae conuersationis

Prover. 13.

VITAE.

27

tionis consideratione, eorum illius quasi
iaculo quodam ignito perfoditur, hinc
paulatim crescent vana desideria & il-
linc recedent ab illa bonae cogitatio-
nes, & hoc modo adeo erit intricata,
vt etiam maxima cum difficulta-
te vix eadem possit redire ad eam. Om-
nino igitur huiusmodi conuersationes
fugiendae sunt, etiam si multo ante fuis-
sent inchoatae.

Necesse est, vt sibi bene caueat à ni-
mia familiaritate, non tantum consan-
guinearum, sed etiam domesticarum
suarum, quia praebent occasionem, vt
mens extrahatur, & distrahatur, & sic
occasione huius conuersationis opor-
tet etiam conuersari cum alijs extrane-
is, vtriusque sexus personis, quae illac
veniunt inuisum, & cupiunt se dome-
sticis associari. Solent enim multi disso-
luti etiam hoc medio quandoque vti;
Nam quando non possunt liberè, vt op-
tant loqui cum amica tua, quaerunt oc-
casione amicitiae cum aliquo suo co-
gnato, & hoc medio introducuntur ad
illius colloquium. Oportet igitur om-
nem fugere familiaritatem & quan-
tum fieri potest, solitariam vitam du-
cere ne aduersarius noster, vllam occa-
sionem intradi habeat.

D 2

Postre-

Postremò etiam vidua cane peius & angue fugiet conuersationem quorundam hominum, qui vocantur spirituales, sunt tamen seculares. Quia frequenter se spiritus conuertit in carnem; homines enim verè spirituales fugiunt foeminas; & sic, foeminae verè spirituales fugiunt etiam homines; Ita quoque vidua, quæ conuersationem & familiaritatem habet, cum eiusmodi hominibus, maiori se exponit periculo, quàm aliæ. Nam tentatio quò magis est occulta, & subtilis, atque plus prætextu vel specie spiritus palliata, eo periculosior est. Quidquid igitur cum tribus de Deo & rebus diuinis est tractandum, hoc paucis expediatur verbis absque vlla conuersatione seu familiaritate, & non est loquendum istis, nisi in præsentia aliarum personarum, idque breuiter & rarò. Nam, quemadmodum S. Ioannes dicit; Totus mundus in malo ligno positus est, & maximè hisce nostris temporibus.

De virtutibus & operibus spectantibus ad ipsas viduas.

1. Vidua, quantùm fieri potest, operetur, quærat veram & spirituales pacem & quietem.

& quietem mentis in Deo, illi q; seruire mundo corde, & suauiter inhætere studeat. Sciat autem se hoc non posse præstare, nisi sit patiens in aduersitate, & non turberur omni re minima. Necesse igitur est, vt Deum semper habeat præ oculis, quia sic offensionem Dei euitabit, & libera erit ab ira, tristitia, impatientia, & omni amaritudine animi.

2. Contemnet consolationes mundanas, repellat à se omnes delectationes sensuales, & vitabit immodicos risus, facerías, & omne genus dissolutionis, neque in cibo & potu, quare oblectationem vel gustum, sic etiã in somno, & molli atque superfluo vestitu, qui sit tantum secundum decentiam, & ipsius naturæ atque necessitati conformis.

3. Sæpè deuotas fundet preces, idque in Ecclesia & sub diuinis officijs, & domi occupata sæpius in Deum eleuabit mentem orando, & meditando, sicut faciebat sancta illa vidua Anna; *que nõ discedebat de templo, ieiunijs, & obsecrationibus seruans nocte ac die.* Luc 2.

4. Proprium corpus mortificabit ieiunijs, vigilijs, ac disciplinis, sicut dicebat S. Paulus, *Castigo corpus meum, & in seruitutem redigo,* sicut etiam faciebat

b s Anna

Iudith. 8.

Anna; similiter legitur de Iudith vidua quod portaret cilicium & ieiunaret exceptis festis. Huiusmodi enim leiunia & carnis macerationes, admodum necessariae sunt viduis, praesertim adolescentioribus, in quibus caro semper pugnat aduersus spiritum, debent tamen esse discretæ, ne nimium debilitetur corpus, & postea non possit seruire Deo.

Hai. 58.

1. Quantum potest se exercebit in operibus misericordiae, seruiendo pauperibus, & infirmis, visitando, consolando, & hospitio illos excipiendo, atque vestiendo. Sicut dicit scriptura; *Frangit esurienti panem tuum, & egeros vagos inuoc in domum tuam. cum videris nudum operi eum, & carnem tuam ne despexeris.*

6. Non cutabit vidua ornatum in vestitu, neque vestes habebit sumptuosas, vel vanas, sed simplices & modestas, ne aliquem hoc modo prouocet ad illicitum amorem, & carnalem. Nam S. Hieronymus dicit, praebere saltem occasionem (etiam si inde non oriatur malum) est peccatum.

7. Non sit Vagabunda, nec circumuecat domos, sed diligat stare domi suae quantum fieri potest, & ibi semper sit occupata circa salutem animae suae, &

cut legitur de Iudith. quæ in superiori-
bus dom^o suæ fecit sibi secretū cubiculū, *Iudith. 8.*
in quo cū puellis suis clausa moraba-
ur.

8. Debet vidua esse timorata, sobria
modesta, humilis, amore Dei flagrans,
frequens in Ecclesia, ac super omnia in-
cedere demissis oculis, vitare conuiuia;
dolere ac poenitentiam agere de pecca-
tis præteritis, satisfacere pro defuncto
marito, deniq; esse debet in omnibus &
per omnia exēplaris & irreprehēnsibilis.

Documēta aliquot D. Augusti pro viduis.

Primo, inquit D. Augustinus, Viduas
non esse laude dignas, ex eo quod ha-
beant filios; sed quod eos bene ac piē
educauerint, retrahendo ac coercendo
à malo, & instituendo in bono.

2. Docet ne contemnant alias, quæ
ad secundas & plures etiam nuptias,
transeunt. Nam & ipsæ idem fecissent;
nisi Deus illis dedisset gratiā & auxiliū.

3. Ne minorē adhibeāt diligētiā vt Deo
placeāt quā maritatae vt placeāt mari-
tis suis. Quò enim magis Deo placue-
rint, eò magis beatę dicēdę sūt. Huic er-
go studeāt placere, interiori mētis pul-
chritudine, omniq; virtutū genere scilicet
exornēt, præcipuē humilitate, castitate,
sapiētiā & dilectione, & loco delectati-
onū carnaliū, oblectēt se cōsolationib^{us}

spiritalibus, hoc est lectione sacra, oratione, psalmis & hymnis, bonis ac pijs cogitationibus, frequenti etiã bonorum operũ exercitio, spe vitæ æternæ; eleuatione cordis in Deum, cū gratiarũ actione de omnib⁹ beneficijs suis,

4. Monet ne dent operam Māmōni, & cupiditati diuitiarũ, neq; illũ affectũ & amorem apponant pecuniæ, quæ erga defunctum maritum habuerũt. Vnde scriptura dicit: quod nihil sceleratius & iniquius, Quã amare pecuniam Procurabunt igitur vt in seipsis amor diuitiarum extingatur, sicut paulatim extinguitur amor erga defunctum maritum, corq; accendatur amore ac desiderio tubueniendi pauperibus elemosynis; Nam elemosyna multũ iuuat viduas, ieiunia quoq; & vigiliæ, quæ cum discretionẽ ad honorẽ Dei instituantur, quãuis per se videantur satis molestæ, in dilicias & consolationes spirituales conuertuntur. Quia amanti nihil difficile, ex quo quis enim etiã molestõ labore capit delectationẽ; Quod facillẽ apparet, & clarum est in venatoribus, piscatoribus, & similibus alijs; Verũ magna est miseria humana quod tantoperẽ delectetur molestõ ac laborioso desiderio, capiendi feram aliquã, & nul-

& nullatenus delectetur simili desiderio seu labore, acquirendi & inueniendi Deum.

5. In eo sint totæ, vt præbeant de se aliquod experimentū, seu bonū exemplū, non vt propterea laudentur, sed ad honorem Dei, & ædificationem proximī; qui enim bonum nomen seu famā negligit, crudelis est, & qui malum præbet exemplum, occidit proximum spiritualiter; hinc non tantū debent abstinere ab omni opere vitioso seu malo; sed etiam ab omni specie mali, ne se reddāt suspectas. Et si fortassis maligni aliqui, ex melle fel suxerint, hoc ferent patienter, & quantū ad se attinet lætabuntur in Domino; quia copiosa erit merces earum in cælis, si tamen perseuerauerint vsque in finem.

6. Quamuis viduæ sint diuites, nobiles, sanctæ, & habeant filios ac filias, oportet nihilominus semetipsas reputēt planè desolatas, spernā q; omniū solatia præter vnus Dei, cogitē q; sēper in corde, se esse peregrinas & exules in hac lachrymarū valle, hinc expositas multis periculis, & procul valde à solatio gerno; & se adhuc dubias ac incertas, an ad illam cælestē gloriā sint peruenturæ. Quare exclamēt cū Propheta dicendo,

Psalm. 119. Non mihi quia incolatus meus prolongatus est, habitans cum habitantibus Cedar, multum incolata fuit anima mea. Et cum Apostoli plangendo dicant: Infelix ego, quis liberabit à corpore mortis huius?

Rom. 7.

7. De filiis suis non debent gaudere multum, nisi in quantum viderint illos timere Deum, & vivere laudabiliter. De insuperabili patientia quam viduae debent habere in omni sua aduersitate.

Eccl. 8.

Famosissima illa & sapientissima Vidua Iudith, omni virtutum genere ornata, exhortatur etiam viduas ad patientiam in rebus aduersis, pulcherrimis illis verbis, quando dixit. Memores esse debent quemodo pater noster Abraham tentatus est, & per multas tribulationes probatus. Dei amicus effectus est, sic Isaac sic Iacob, sic Moyses. Et omnes qui placuerunt Deo, per multas tribulationes transierunt fideles. Illi autem qui tentationes non susceperunt cum timore Dei, exterminati sunt ab exterminatore, & à serpente perierunt. Humiliemus igitur animas nostras in spiritu contrito & humiliato, & seruiamus Deo illiusque in rebus aduersis consolationem humiliter expectemus, reputantes quod omnes tribulationes & afflictiones eueniunt nobis, ad emendationem nostram & in bonum.

Conf.

*Causa aliquot, cur vidua debeant esse
patientes.*

1. Quia aduersa patienter ferendo, cō- *Luc. 1.*
formant se omnibus Dei electis, utpo-
te S. Patriarchis, Prophetis Apostolis, &
omnibus alijs sanctis, qui quò Deo fue-
runt Chariores, & magis dilecti, eò gra-
uiores & duriores aduersitates passi
sunt in hoc mundo.

2. Quia sufferendo fortiter & alacri- *Apocal. 3.*
ter tentationes & aduersitates, fiunt a-
mici Dei, ut legimus de Abrahamo.

3. Quia possidebimus animas nostras
in cælo, ut dicit Euāgelista qui non est
patiens, non intrabit in regnū cælorū.

4. Quia exerceri & probari in tribula-
onib⁹ & aduersitatibus, est certū indicium
singularis Dei amoris erga nos, sicut di-
cit; *Ego quos amo arguo & castigo.* Si igitur
à Deo cupimus amari, gaudeamus &
lætetur, in signis huiusmodi sui amo-
ris, hoc est in aduersitatibus & tribula-
tionibus.

5. Pari libenter, non tantum est ami-
citiz Dei, & diuini sui amoris erga nos
indicium; sed etiam quod sumus filij
eius &c. Sicuti S. Paul. dicit.

b 6

6 Qui 1. Cor. 13.

*Tob 3. in
fine.*

6. Qui sunt patientes in aduersitatibus propter amorem Dei, non tantum à sua diuina Maiestate coronantur in caelo, sed etiam in hac vita lauiter ac multipliciter consolabuntur. Vt dicit Tobias, *quia post tempestatem tranquillum facis, & post lachrymationem & fletum exultationem in fundis.*

7. Quia per tribulationes & persecutiones mundamur à vitijs præteritis, & præseruamur à peccatis: vnde dicit Tobias ibid: *Benedictum est nomen tuum Deus patrum nostrorum qui cum iratus fueris misericordiam facies & in tempore tribulationis peccata dimittis his qui inuocant te.*

Psal. 91.

8. Quia tribulationes nos disponunt ad gratiam Dei & reddunt nos dignos sua præsentia, & conspectu diuino, sicut ipsemet dicit in psalmo, *Cum ipso sum in tribulatione*; Et propè est his Dominus qui tribulato sunt corde. S. Martinus dicebat: quod misericordia Dei, hominibus tribulato specialiter adesset.

9. Per tribulationes conformamur Christo, qui passus est pro nobis, si igitur cum Christo volumus regnare in altera vita, non recusemus etiã hinc pati cum illo, quia vt dicit Apost. *Si patimur cum Christo, & conregnabimus.* Et S. Petrus dicit, *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens*

exemplum, ut sequamini vestigia eius.

10. Per aduersitates & tribulationes præ-
sētis vitæ liberamur à supplicijs futuris;
& sic cū humilitate ac deuotione suf-
ferre tribulationes, est compendiosa,
immo rectissima & optima via perue-
niendi ad cæleste regnum.

De ieiunio Viduarum.

Quia caro vt dicit Apostolus con-
cupiscit aduersus spiritum, utq; semper re-
pugnat. Et è contrario: spiritus aduersus
carnem; tamen necessarium est nutri-
re hanc nostram carneu, sicut idem
quoque alio in loco dicit: Necessè est,
vt, qui in hoc mundo vult bene viuere,
ea in abstinendo discretionè vtatur, ne
limites excedat in macerando & affli-
gendo corpus suū nimium, etiamsi nō
sit ad eò negligens, vt sinat crescere spi-
nas carnis ad suffocationē spiritus, sed
scire hanc mediocritatē & discretionē,
summo opere est necessarium nostris vi-
uis, quibus conuenit & expedit sæpè
ieiunare & orare. Verū est, quod de hoc
non possit dari certa regula propter cō-
plexionum diuersitatem, & alias cir-
cumstantias; nihilominus tamen pos-
sunt præscribi aliquot regulæ genera-

Gal. 5.

les, secundum doctrinam Sanctorum,
 & imprimis quoad ieiunia Ecclesie, Vi-
 dua sana & non habens legitimam ex-
 cusationem obligatur ad omnia ieiunia,
 à S. Matre Ecclesia indicta, eaque
 deuotè seruare debet. Et quia Dominus
 Saluator noster dixit Hospiti seu stabu-
 lario. *Quodcumq; supererogaueris, ego tibi
 rediero reddam tibi.* Ultra ieiunia Ec-
 clesie debent adhuc certis diebus i-
 dem obseruare & ad minus vnà saltem
 vice in septimana ieiunare. hoc est fe-
 ria sexta, ob reuerentiam & memoriã
 passionis Domini nostri Saluatoris, &
 si pro sua deuotione vellet adhuc ad-
 iungere aliquem alium diem, vtpotè
 feriam quartam, vel Sabbathum, valde
 bene faceret. dum modò hoc fieret cu-
 micaialis, id est semper cū discretionè.
 Secundò notandū est, quod adhuc ali-
 ud sit ieiuniū, hoc est viuere temperatè
 & ad necessitatem tantum sumere ci-
 bum, in illa quantitate quam natura
 requirit, neque etiam circa hoc certa
 regula dari potest; sed quilibet pro se
 mediante deuota oratione, & illumi-
 natione Spiritus sancti, hoc facile ob-
 seruare & addiscere potest; debet tantò
 in hoc semper perpendere, vt sibi po-
 tius aliquid detrahat, quàm nimium indul-
 geat.

Inc. 10.

geat; Quia natura est paucis cōtēta, atq; simplicibus. Et viduæ exhortādæ sunt ad sobrietatem, & ad parcè viuendum quotidie; Quia hoc etiam si conueniat omnibus hominibus, cuiuscunque sint conditionis, nihilominus tamen specialiter conuenit viduarum statui, quia vidua est in statu continentia, quam & ipsam decet temperanter viuere.

3. Abstinebit à superfluis sensuum suorū oblectationibus. Quia & status & habitus viduarū indicat mortificationē, & quodāmodo perpetuū luctū. Hinc S. Paulus dicit, *Qua in delirijs est, viuens mortua est.* hoc est quoad Deū & gratiā 1. ad Th. 5. morib. 6. 5. eius; unde, omni in loco debet cohibere & auertere oculos suos, ne videant vanitatem, & hoc potissimum in Ecclesia & locis publicis, alioquin & sibi & alijs dabunt occasionē scandali; Hoc enim sciant pro certo, quod facile cognoscatur ex oculis mulieris & pudicitia decus in mente, & grauitas in vita.

4. Curabūt vt aures ieiunēt, ex omnib⁹ pernitiosis, & inutilibus verbis, que audiri nō debent, multo minus dici, cōsiderantes, quod iudiciū Dei adeo strictū & rigidum erit, vt etiam nobis coram ipsius Tribunali, de omni verbo etiā inutili, sit strictissima reddenda ratio.

Maximè tamen cauere debent, ne detrahentibus, & de proximo suo malè loquentibus aures præbeant, quia non minus peccat, qui auscultat, quàm is qui malè loquitur, immò multò grauiùs. Verùm quia difficile est conuersari cum hominibus qui volubilem seu labilem habent linguã, & ab ijs nõ audire maledicta verba, seu murmurationes; omninò necessarium esset, fugere quantum potest omnem conuersationem; maximè hoc nostro seculo, quo, etiam personæ quæ alioquin apparent spirituales, & bonæ vitæ planè nesciunt loqui aliquid de rebus diuinis seu spiritualibus, vel etiam de vita religiosa, nisi statim immisceant aliquid de defectibus proximi sui. Quotidie igitur oportet firmum facere propositum, non velle vnquam loqui de proximo suo malum, aut aliquid in stri in genere vel in specie; neque de re manifesta vel publica, aut alioquin secreta excepto tali casu, quo ipsa charitas nos constringeret, pro emendatione seu correctione proximi loqui, tali qui & sciret & posset ipsum cū spe boni fructus admonere, vel ad alium bonum finem. Ad refrenandum autem melius & faciliùs nõ tantum linguam, sed & audi-

tum

tum; oportet facere singulis horis & momentis nouum propositum loquendi raro & parum; & vix tantum quantum necessitas ipsa postulat, & par ratio est de auscultando. Nam Salomon

dicit. *In multiloquio non deerit peccatum;*

Prover. 10.

& S. Iacobus idem ait. *Si quis in verbo non offendit hic perfectus est vir;* & sanè

Iac. 3.

ipsa quotidiana experientia hoc satis docet, nam vbi tantum quis inceperit loqui, verbum trahit verbū, & paulatim

peruenitur à bonis ad verba otiosa, & ab his tandem prorumpitur ad detractionem, ynde graua postea contrahuntur peccata, de quibus homo non cogitat, & ideò parū curat. Et inter peccata venialia nullum est (meo iudicio)

quod hominem magis retrahat, seu retardet ab oratione & deuotione, atque ipsum multiloquium. Propterea dicit

S. Iacob. *Si quis autem putat se religiosum esse, non refronans linguā suam, sed*

Iac. 1.

seducens cor suum, huius vana est religio.

S. Debet vidua etiam diligenter curare vt ipsius odoratus ieiunet, & omnino caueat vt nullo delectetur odore, qui ad lasciuiam seu libidinem incitandi an-

sam præbeat, huiusmodi autē sunt oleū vnguēra, pulueres, diuersę species aquarū distillatę, &c. quibus vtuntur nō loco

medi.

medicinæ, sed potius pro sensuali delectatione, similia enim videntur ostendere, aliquod iudicium malæ conscientia, & exiguæ pudicitia in illis personis quæ his vtuntur; Non minus etiam sibi cauere debent, ab omni odore quo imbuere solent vestimenta sua, vel pannos lineos, Vela, vel alia sua ornamenta, sub pretextu & honesta excusatione conseruandi res supradictas, cum reuera faciant propter solam sensualem delectationem. Nam alioquin constat quod huiusmodi faciliori negotio, alijs quibusdam remedijs conseruari possunt. Huiusmodi igitur odorū genera, omnibus modis non tantum vicijs prohibita sunt, sed etiam quibusuis personis spiritualibus, quæ potius reddere debent, bonū odorem, & conscientia rectè, & vitæ sanctæ, idque omni loco vbi vixerint, nam sensualis ille odor, in conspectu sanctorum Angelorum fatet.

6. Debet etiam ieiunare gustus ab omnibus rebus sensualibus, naturæ non necessarijs; Hoc ieiunium est occultum, & quædam abstinentia quæ non videtur; & propterea ultra hoc quod iam dictum est superius de ieiunio, adiungemus & hæc quæ sequuntur.

V I D V I T A T I S .

48

tur, nempe quod homo quotidie possit
ieiunare, à sensualitate gustus, abstinē-
do se ab omnibus rebus, quæ potius sūt
incitamenta ad indulgēdū gulæ, quā
ad satisfaciendum naturæ, & simplici
necessitati, & sæpissimè accidit, ut res
huiusmodi sint homini magis noxiæ,
quā utiles. Attamen quia manifesta
abstinentia caussat vanam gloriam, ex-
horror vos seriò, ut eam quantum fieri
potest occultetis coram vestris com-
mentalibus, verbi gratia. Quando mā-
ducais cum vestra familia, vel cum a-
lijs personis familiaribus, non debetis
omniò abstinere ab huiusmodi cibis,
sed de singulis gustare aliquid, vel acce-
ptare bonam partem, interim poterit
occultè & dissimulanter relinquere, id,
quod magis delectat, vel in totum, vel
ex parte, idque eum in finem, ut nun-
quam satiatur appetitus, sed potius reti-
neat desiderium illius cibi, quem sic re-
liquit intactum, ut hoc modo refrēnā-
do & mortificādo tale desiderium, habe-
atis meritū apud Deū, & scitote, quod
hæc, licet exigua videatur abstinentia,
magna tamē est, & non exigui meriti,
quando propter amorem Dei, & in me-
moriā passionis Domini nostri Ie-
sū C H R I S T I abstinemus etiam
à cibus

à licitis; & quando non sequeretur aliud bonum, ad minus hanc inde capimus utilitatem, quod quoties in mentis abstinemus ab aliqua re etiam minima, tunc in illo instanti recordamur & cogitamus de Deo, cuius solius amore talem meritorium facimus actum, scilicet abstinentiæ, & ista memoria grata est sæpe diuinæ Maiestati. Etiam aliquando Deus, eodem tempore pro remuneratione, dat homini sic abstinenti, de suis cibis cælestibus talem gustum & suauitatem, quæ sit super quemcumque cibum & gustum corporalem.

7. Ieiunabit quoque vidua à tactu, & non tantum cauebit sibi ab illicitis tactibus, sed etiam à licitis, tam circa se ipsam, quàm circa alias personas. Nã delectatio tactus ut est subita & vehemētissima, ita etiam statim quasi absorbet ipsam rationē; hinc plurimi homines utriusq; sexus, ad lapsū veniūt ex solo manuum tactu, & quamuis videatur res nullius momenti seu considerationis, sibi invicem tangere manus; nihilominus tamen sæpe ad instar alicuius sigilli tenerę ac molli cereę impressi, hoc causat, ut tangendo solum in sua manu relinquat impressionem; Caro enim feminae ad instar est cereę quæ si ab homine

homine tangatur, relinquit aliquod
 suæ impressionis vestigium, quod po-
 stea difficulter dissoluitur, seu ex animo
 euacuatur. Quapropter B. Iordanus,
 qui successit S. Dominico in regimine
 suæ religionis reprehendit quendam
 ex suis fratribus, quia pudicæ cuiusdam
 ac honestæ vitæ mulieris tetigerat ma-
 num, dicendo ipsi, fili, terra bona est &
 aqua bona est, nihilominus tamen ex
 commixtione vtriusq; solum. Sum-
 mopere igitur necessarium est, vt Vi-
 dua valde sit cauta circa hunc sensum.
 Nam cum illa hæctenus huiusmodi de-
 lectationis habuerit experientiam,
 quæ nunc illi in hoc statu omnino est
 prohibita, posset hic ignis, facilius in
 ipsa, quàm in aliqua alia quæ hoc nunquã
 probasset, vel talem non haberet prohi-
 bitionem denuò accendi, & propterea
 tutius est vt lōge absit à tali occasione,
 & diligenter sibi caueat à recorda-
 tione rerum præteritarum. Ad hoc au-
 tem consequendum, operæ precium
 est, vt vidua non tantum exterioribus,
 sed etiam interioribus sensibus, stri-
 ctum & rigidum indicat ieiunium;
 Nam sicuti foris se abalienabit & ab-
 stinebit, ab omnibus eis quæ sensibus
 sunt delectabilia, sic etiam non permit-
 .ct.

40 S P E C V L U M

ret, ut intus subrepat vel subintret aliqua extra vagans phantasia seu imaginatio, immo potius curabit, ut quantum humanum fieri potest, omnes illius cogitationes sint de Deo, & diuinis rebus si tamen aliquando occurrunt cogitationes vanæ & immundæ, absque vlla mora sunt reiiciendæ, & expellendæ, & statim confugiendum est ad orationem, ad meditationem, vel aliquod aliud pium exercitium, ut cor semper sit purum ac mundum in conspectu Dei, quia Iesus vult cor mundum, vult mentem puram. Omnia hæc ieiunia obseruabat vidua illa Anna, & propterea peruenit ad tantam puritatem cordis, ut etiam merito digna fuerit habere spiritum prophetiæ, & annunciare filiis Israël aduentum Domini Saluatoris nostri Iesu Christi.

De Viduarum oratione.

Oratio vitæ spirituali ad deum est necessaria, ut sine illa sperare salutem, sit laborare in vanis; Hinc Saluator noster dicit, quoniam oportet semper orare, & non deficere, hæc est illa, quæ omnes Dei, ac diuinæ gratiæ thesauros aperit. Hæc est illa, quæ facit hominem seruū
tem

tem; Hæc reddit hominem Christo familiarem, hæc illuminat intellectum in rebus diuinis, ac pijs exercitijs, inflamat affectum, hæc facit gustare gaudia cælestis Paradisi, hæc in summa est vera possessio Christianorum; ex qua illis affluenter redundant omnia dona Spiritus Sancti, huic igitur debet esse intentæ omnes viduæ, dicente Apostolo suo Timoth. 5. *Qua autem verè vidua est. & desolata speret in Deum, & in suis orationibus & obsecrationibus nocte & die;* vnde si benè considerauerimus antiquas rerum historias, inueniemus quod propter ardentem feruorem, què primi illi Christiani quotidie in oratione habebant, peruenirint ad tantam Sanctitatis perfectionem, quæ in nobis hoc tempore plurimè defecit, quia non sumus ita persistentes & feruidi in oratione.

1. Timot. 5.

Bene notandum est, quòd non tantum viduæ, sed etiã multæ aliæ viri usque sexus personæ, hoc tempore nihil ferè aliud videntur facere, quàm quotidie recitare orationem Dominicam, cum salutatione Angelica, item psalmos & alia multa similia, & tamen reuera nunquam plenè nec integrè orant.

Nam

Nam, vt ait S. Augustinus, *Oratio est eleuatio mentis in Deum*, sed cum multo ore quidem recitant diuersas & pulchras orationes, cor autem eorum non fit eleuatum, quin potius longè ablit à Deo ipsi verè non orant. Hoc interim accidit illis, qui mentem non habent puram, ex sincero quodam, & candido in Deum amore. Quare etiam de die in diè minùs in pietate & orationib⁹ proficiunt. Sed breuitatis causa hinc quaedam saltem subiungentur, quæ ad hoc propositum maximè videbuntur necessaria.

*Quid potissimum requiratur in
Oratione.*

1. Oratio requirit animum benè compositum, tranquillum, & eleuatum in Deum, qui igitur huic studio cupit se totum tradere, & breui temporis spatium acquirere amicitiam Dei, & pacem cordis, debet, quantum fieri potest, remouere à se omnia, quæ mentem reddunt inquietam, & in primis per frequentem confessionem, peccata, cum firmo proposito, non relabendi in eadem, & cauendi sibi etiam ab ipsis venialibus, expurgare.

2. Cauere

VIDUITATIS.

49

2. Cauebit sibi quoque à multiloquio, quia hoc multum impedit orationem, & eò magis quò minus obseruatur, vel animaduertitur, sciendum quòd pater orationis sit silentium, & mater solitudo; Quia in conuersationibus non est possibile orare, sed si anima anhelans ad Deum, sit solitaria, & in silentio, necesse est, vt orando se colligat & eleuet se in Deum.

3. Quando vidua accedit ad orationem, debet superius colligere, & cohibere ac restringere sensus suos, expellere quoque omnem Phantasiam, imaginare sibi Deum præsentem, non querendo eum alibi quàm in proximo corde; Deus enim vbique est & in corde nostro, præsertim tamen in cordibus eorum est, qui ipsum amant. Dicente S. Ioanne Deus charitas est, & qui manet in charitate in Deo manet, & Deus in eo.

4. Mens eleuata & Deo coniuncta, *1. Io. 4.* debet eidem gratias agere pro beneficijs sibi præstitis, recensendo ea breuiter mente tantum, verbi gratia, beneficium creationis, redemptionis baptismi & alia quoq; particularia beneficia, quæ sūt innumerabilia, & præsertim hoc, de bonis etiam inspirationibus

C

bus

60 **VIRGITATIS.**

bus, & alijs donis, sibi à Deo specialiter collatis, intelligendum est, quia omnia bona nostra, ab ipso sunt gratia, & potius ille in nobis ea facit, quam nos ipsi.

5. Post hanc gratiarum actionem, poterit sibi ignosci omnia peccata sua quantum tantum in genere poterit animo percurrere, & obiter saltem perpendere supplicando suam Divinam Maiestatem, ut ea, per infinitam suam bonitatem & per passionem Salvatoris nostri Iesu Christi, delere dignetur.

6. Orabit ut sibi donare dignetur perfectum suum amorem, & hæc veritas melius est corde, quam lingua sepe repetere, & si repetendo poterit memorari etiã aliquid de passione benignissimi Domini nostri Iesu, simul & ferocitatem seu turpitudinem peccatorum suorum considerare. Et hoc modo quantum ex sua parte potest conabitur, ut divini amoris igne accendere, & quodammodo inflammare. Et hoc tantum sicut nobis est necessarium; ira etiam est sufficiens; quia qui perfecte hoc est consequutus, habet totam perfectam vitam spirituales, neque aliud ulterius necesse est petere.

7. Semper Deum rogabit, ut sibi con-

VIRVITATIS.

vi

cedat perseverantiam in diuino amore;
 & si forsitan pro aliqua necessitate in
 particulari velit aliquid petere, quod
 alioquin sit honestum & licitum, non
 male: immo bene id fieri potest, dum-
 modo prius præstet quæ iam sæpius
 scripta sunt. Ordinata autem oratio,
 ultra multas alias bonas & perfectas
 virtutes, quas habet ad accendendum
 cor hominis diuino feruore, est etiam
 necessariū vt sæpius repetatur. Et quia
 multa sunt contraria huic feruori; qui
 sæpè non nihil tepescit, si omninò non
 refrigescit. Propterea oportet sæpius
 recurrere ad hunc ignem. Vnde satis &
 melius est, frequenter breues & iacu-
 torias facere orationes cum feruore,
 quàm prolixas & raras, quia plus va-
 let vnum pater noster, recitatum, cum
 deuotione & attentione, quàm plura
 sæpius repetita, sine attentione quia v-
 num attentè dictum causat feruorem
 & spiritum, sed mille etiam sine deuoti-
 one dicta, pariunt fastidium & tædi-
 um. Potest igitur quilibet mone-
 ri, vt in oratione fundenda sit
 frequens & breuis, suffurando ad
 hoc subinde aliquantulum temporis,
 verbi gratia, multi aliquando simul
 laborant, vel inuicem loquuntur.

c 2

hi sæ-

hi sæpius in corde suo, conijcientes o-
 culos mentales in Deum breuiter pos-
 sunt dicere, Domine Iesu adiuua me, sis
 mihi propitius, & misericors, & similia
 alia iaculatoria verba, secundum illu-
 minationem Spiritus sancti. Hoc simili-
 ter fieri quoque potest, in mensa, in via
 & in quouis alio loco, & si cum aliqua
 dexteritate fieri potest, aliquoties se ab-
 strahat ab illa societate, & conuer-
 satione, in qua est & se subducatur in ali-
 quod cubiculum, vel alium locum se-
 cretum, fingendo se aliquid aliud
 sibi facturum, & sic in illo loco bre-
 uiter oret, quod si fecerit & sæpius
 obseruauerit, plus efficiet, quam
 multi dicant plures psalmos, vel ora-
 ones, nulla vel exigua cum attentione.
 Esto, quod bonum sit, multas recite-
 re orationes & psalmos, nihilominus
 tamè melius est, animu occupare con-
 templatione & oratione mentali, qua
 cor diuino amore accendit. Si fortassis
 aliqua vidua dicerent, quando vacamus
 orationi, & contemplationi, non
 possumus dicere coronam, & alias no-
 stras orationes ordinarias. Ad hoc re-
 ponderetur, si non sint ex voto vel ex
 alio præcepto obligatae ad istas suas
 orationes, omittant saltem si non possunt
 sua

VIDUITATIS.

¶

sunt dicere; quia multò præstantior est oratio ex vi contemplationis facta, quàm sint reliquæ earum orationes, quia hæc propter illas fiunt; longè præterque feliciores earum essent, si non scirent orare, si non mentaliter tantùm quia hic orandi modus est perfectus, cum sit angelicus, Quamuis autem hæc orandi forma præscripta, sit approbata, non tamen semper iuranda est; sed hoc factum existimant ad exhortandum imperfectas ad orationem veram, & contemplatiuam. Hinc dicit S. Paulus Apostolus ad Rom. *Similiter autem Spiritus adiuuat infirmitatem nostram. Nam quid oremus, sicut oportet nescimus: sed ipse Spiritus per gemitus inenarrabiles.* Quapropter si vel viduæ, vel quæuis aliæ personæ velint serio animum applicare ad orationem mentalem, absque dubio Spiritus sanctus sæpè suauissimis modis illas docebit, rectam viam diuini amoris & frequenter sentient illius particularem quandam consolationem, & huiusmodi hominum vita, erit quodammodo tota angelica in terra.

Rom. 8.

An sit bonum persuadere viduis, vel martiratis ut Deo faciant votum seruandi vidualem castitatem?

6 3

S. 211

S. Augustinus in libro vbi tractat de bono Viduitatis, exhortatur viduas ad faciendum Deo votum castitatis Vidualis, & adducens duas rationes dicit.

Prima; Si multæ maritæ statim post coniunctionem matrimonialem suis maritis peregrinè proficiscentibus, & ipsæ quasi ex improviso viduæ factæ exspectando multo tempore reditum maritorum; interea quodammodo cōseruerunt, & redeuntibus maritis, ipsæ (quāuis iam prouectæ ætatis) dignæ fuerunt illos recipere, & deuò acceptare, non senes qua ratione, si sponsi tanto tempore tardent redire, vel mariti peregrinentur, potuit refræctari carnalis concupiscentia, vt interea non comitteret adulterium, vel aliud aliquod peccatum carnis; quare etiam dico non posse prohiberi, vt hæc, vel illa mulier, quæ se ipsam voto castitatis iam antè obstrinxit, non committat sacrilegium, hoc est non infringat votum Deo factum.

Secunda ratio quæ primam confirmat, est quòd istæ mulieres maiorem concupiscentia motum sentiant, quæ sunt absque spe habendi talem voluntatem; illæ autem, quæ iam Deo voto

VIDVITATIS. 55

unt castitatem, subtrahunt sese, & vim quodammodo inferunt isti spei, quæ non est nisi fomes amoris: facilius igitur refrænatur concupiscentia, quæ à nulla spe, vel expectatione incitatur vel inflammatur.

Possunt & aliæ adduci rationes ad hoc probandum.

Prima ratio; facere votum castitatis, est opus meritorium, cum sit præstans & excellens quidam actus scilicet religionis: nam hoc modo homo tribuit Deo cultum & honorem debitum, deinde quò actus aliquis singularis à sublimioribus virtutibus procedit, suamque trahit originem, eò etiam excellentior est & magis meritorius. Sed cum illa castitas, quæ ex vi & virtute voti servatur, non solum procedat à temperantia, aut à castitate, in se tamen considerata, sed potius ab ipsa religione, quæ virtus & multò sublimior, & inter morales virtutes præclarior, atque cæteris excellentior est, & propter servare castitatem ex voto, multum Deo placet & maioris est meriti quàm castitatem servare sine voto.

Præterea (vt dicit S. Anselmus) is, qui aliquid facit ex voto, offert Deo cū arbore, & fructus illius simul; hoc est, voluntatem cōm bonis operibus, sed qui tantum bene operatur sine voto, offert Deo fructum solum.

Adhuc qui ex suo aliquid Deo dedicat, magis se diuinæ Maiestati submittit, quàm ille, qui non facit verum. Quare sibi met subtrahere vel adimere libertatem propriam, ea in re, de qua facit, id quæ a Mōre Dei, res est multum excellens & valde meritoria. Hinc Origenes non tantum hortatur viduas, sed etiam maritatas, promittere seu vouere Deo Castitatem vidualem, ita vt maritatus dicant; si fortassis meum maritum contingeret mori (: quod tamen nec desidero nec opto :) non faciam aliud, quàm vt perseuerem vidua incontaminata, intacta, & absque macula carnali, & hoc Deo promitto. Hoc consilium ille dat maritatis, vt sui boni propositi consequantur meritum, ex Dei promissione, etiam si contingeret illas mori ante suos maritos. Verum quantumuis hæc omnia vera sint, potest tamen opponi in contrarium.

1. Talis est natura & humana inclinatio, vt siâte prohibitione, homo magis
accen-

accendatur, & appetat quod sibi est negatum vel prohibitum; quod potissimum in femineo sexu verificatur. Unde communiter dici solent.

Nititur in vetitum semper cupimus de negata.

Hinc foeminae post Deo promissam castitatem, acrioribus concupiscentiae stimulis inflammatur, & grauiores patiuntur tentationes: quare periculosum videtur vouere castitatem.

2. Infringere votum, grauissimum est peccatum; & ut dicit S. Thom. grauius, periurio; cum igitur foeminae natura sint mollioris animi, & inconstantes: videtur periculosum satis, promittere castitatem, quam diu sunt in mundo.

3. Si hoc tandem etiam Apostolus dicit, *Volo ergo iuniores nubere, filios procreare, matres familias esse* &c. Non igitur est illis persuadendum ut perseuerent in castitate, multo minus ut eam Deo promittant.

Ad has autem obiectiones respondendum est sic, & quantum ad primam attinet, dicemus, quod quamuis communiter verum sit, quod foeminae res sibi vetitas & illicitas maxime appetant ac desiderant, stante earum propria peruersitate, seu naturali quadam inclinatione:

58
 natione; Nihilominus, tamen, quando à diuina gratia corroborantur, tantò diligentius sibi à vetito præcauent, quantò magis & illicitum est, & prohibitum. Debent igitur semper implorare diuinum auxilium, ac continuam assistentiam & gratiam S. Spiritus, & hoc potissimum post votum iam emissum. Nam quando S. Augustinus dixit, quòd concupiscentia facilius refranatur, quæ non est inflammata ab vlla spe mal^{is}, statim subiungit, etiam si (nisi per orationem superetur) illicita illa magis ardentè appetantur.

Quoad secundam, dicendum: quòd si Spiritus S. non esset ita pius & clemens, atque adeò inclinatus ad succurrendum humanæ fragilitati & inconstantia, foret res valde periculosa promittere castitatem: Quare etiam nullo modo hoc faciendum est, nisi præuia matura deliberatione, cù quadam fiducia, & inuocatione Sancti Spiritus, nihil sibi præsumendo de proprijs viribus, vel meritis suis. Dicit enim sapiens: *Et ut sciui, quoniam aliter non possem esse continens nisi Deus det.*

Sapient. 8.

Ad tertiam respondendum est, quòd (quemadmodum Doctores dicunt) Apostolus loquitur isto in loco de viduis vagis

magis, insolentibus & lasciuis, de quibus etiam eodem in loco dicit; *Cum enim luxuriata fuerint in Christo, nubere volunt, &c.* & certe magis expedit huiusmodi viduis iterum nubere: nam matrimonium non tantum est officium naturæ, sed etiam remedium culpæ.

Postremo quamuis votum castitatis facere, propriè non conueniat nisi viduis matrimonio, vel ad minus carnali copulæ adhuc apris. Nihilominus tamen si viduæ proejectioris ætatis habeant istam intentionem, quod, si essent adhuc iuuentulæ, promitterent Deo seruare vidualem castitatem: existimarem, non illas in totum fore defraudandas merito suæ promissionis; sed consecuturas ad minus præmium sui boni effectus. Quare hoc illis consulendum vt prudenti deliberatione, & maturo consilio tale propositum faciant, atque ex intimo cordis affectu doceant, quod dum essent adhuc adolescentiores non promiserint Deo vidualem illam castitatem.

*Quomodo vidua debeat alijs præbere
bonum exemplum.*

Exempla magis mouent, quã verba; hinc est q̄ ij, qui, quæ docent, non faciunt, nullum inde fructum referant, nam considerantes Auditores, docentem non opere præstare, quod verbis docet, existimant illũ non rē dicere, neque rectè docere; sed quod potius sit hæc quædam circumuentio, ad eò vt etiam multi inde scandalizentur, atque dicant illi, Medice cura teipsum &c. Certè docere, & non facere, non est aliud, quàm contra seipsum ore proprio latam sententiam Domino Deo tradere in manus, & credere; Domine, Ecce ex ore meo iudicabis me; non igitur tam citò paratus sit in alterum dicere qui culpa non caret. Necessè est itaque primũ facere & postea docere, idque non verbis, sed exemplis. Quod autem attinet ad viduam (: exceptis ijs quæ iam dicta sunt superius:)

1. Si illa velit esse causa salutis aliorum, idque per bona opera & exempla potissimum hoc necessarium erit, cauere, ne in exterioribus, alijs præbeat occasionem mali exempli, sicut posset esse in opibus & facultatibus terrenis, hoc

VIDUITATIS.

hoc est, ne nimium ad rem suam attea-
dat, & ad corradēdas diuitias, vel in re-
tinenda mercede operariorum, vt non
ostendat auaritiā in rogandis' elec-
molyns, pro conditione status sui, &
facilitatum, sed potius declaret se om-
nino alienam ab hoc vitio.

2. Non quæret gloriā huius mūdi, neq;
pro se, neq; pro filijs suis, vel cognatis,
sed ostendet cunctis, quòd sola Christi
gloria sibi semper fixa sit in corde.

3. Vt vel vestitus illius non sit nimium
pretiosus aut splendidus, neque etiam
nimis abiectus aut vilis, quia vtrumque
tendit ad extremum, & apud se generat
vanam gloriā, & apud alios contem-
ptum & malum exemplum; sit ergo ve-
stitus mediocri pretij, & ornatus, pro
decentia suæ conditionis. Quando au-
tem ad alterum extremorum omnino
esset declinandum, potius in hoc casu
faciāt hoc quod minus, quā quod ma-
ius est, præcipue tamen curantes vt ve-
stitus semper sit honestus, viduæ enim
non facile in honestate peccare vel ex-
cedere possunt.

4. Necessario ipsi refriganda est lin-
gua, vt supra dictum est, neque multum
conuersationi sit dedita; quia nimia
familiaritas parit contemptum.

5. Imprimis & ante omnia, debent viduæ sibi in omni loco cauere ab irâ nâ persona irata ad instar est bestia; in verbis enim & gestibus suis alijs pariunt scandalum, & sic perdunt subditorum erga se reuerentiam & obseruatiam, in quibus per hoc caussatur aliqua indignatio seu offensio, vnde non correctio aliqua, sed aliquando magnum scandalum sequitur.

6. In omnibus actionibus suis; vidua magnam ostendat sui cordis humilitatem; nam doctrina & correctio, quæ ab animo humili procedit, grata & accepta est; quæ autem ab animo elato & superbo proficiscitur, contemnitur.

7. In Conuersatione sua, sit benigna & mansuera, ac cæteris se conformem reddat, quando hoc fieri absque peccato potest; nam quæ se nimis austeras & ab alijs omnino alienas ostendunt nullum fructum faciunt cum proximo suo. Quæ enim imperfectæ sunt, reputant fieri hoc ex quadam superbia, & quod velint videri sanctæ; Necesse igitur est, vt vidua in omni sua conuersatione, monstret erga personas, quibus cum conuersatur, singularem quandam intimæ Charitatis affectum, & quod continuo flagret desiderio ipsis benefacien-

di,

VIDUITATIS. 63

di, nihil planè ab alijs accipiat, sed potius de suo, aliorum necessitatibus succurrat: In ore teu lingua ipsius, semper sint verba dulcia ac molli flua de Deo & rebus diuinis; quia huiusmodi valde alliciunt, & hominum animos trahunt ad Dei amorem. Hæc (& quæ superius dicta sunt) si prius bene obseruauerint, poterunt postea etiam verbis exhortatorijs, alios docere, vt infra dicitur.

De ipsius vidua doctrina.

1. Corin. 14.

Quâuis Apostolus prohibeat mulieri, loqui in Ecclesia vel publicè, nihilominus non est ipsi prohibitum in secreto aliquando exhortari, quando ita necessitas postulat, immo est meritorium. Verum est, quòd mulier non debet ad docendum esse nimis prompta, quia magis illi incumbit ex officio tacere, & cum humilitate discere: propriè enim ad illam non spectat immenus docendi nisi inferiores, nimirum te filios, & filias, neptes, ac seruas, vel ancillas suas; Sed alios se superiores non docebit, nisi sit requisita & quasi.

quasi coacta etiam si a loquin, valde ef-
 fet docta & prudēs, ne alijs videatur lo-
 qui ex vana gloria, vel vt sit reputata
 inter alias honesta, bene morata atque
 sanctę vitę. Cū etiam vidua non pos-
 sit hoc alios docere, quod ipsa non sit,
 necesse est, vt primum bene sit instru-
 ta in ijs, quę alios vult docere, & hoc
 in duobus potissimum: Primò, in via
 Domini, seu vita spiritali, idque me-
 diantibus consicionibus, lectionibus ce-
 tiã ac exhortationibus priuatis. Immo
 & ipsa sua experiētia propria, hæc n-
 omnia ad vitę spiritalis viam requi-
 runtur, memoria quoque teneat arti-
 culos fidei, decem præcepta decalogi,
 & tria bona ac salutifera consilia, quę
 ab alijs, vel à suo proprio viuendi mo-
 do, per longam experiētiã didicit;
 hoc enim melius est: nam doctrina,
 quę ab experiētia procedit, multo est
 efficacior quã illa, quę ex ore aliorum
 profertur, & maxime quãdo in suis pijs
 orationibus, quasi ex illuminatione, &
 quadam reuelatione diuina illam ac-
 quirat, ita vt verba quodam modo pro-
 cedant ab iplo diuino amore. Oportet
 tamen diligenter cauere, ne quis nimis
 tribuat vel credat huiusmodi visioni-
 bus seu inspirationibus; Dæmon enim
 mille

VIDUITATIS.

67.

mille-artifex est & subtilis, atque plures, hoc modo decipit. Tutius igitur est, huiusmodi visiones quæ alicui in mentem veniunt, confessario suo reuelare.

2. Necessè est vt vidua sit bene instructa circa regimen propriæ domus & in bonis ac probatis moribus, quibus etiã ipsa debet imbuere, ac instruere totam suã familiã. Attamen nõ cuilibet viduæ conuenit hæc docere, quia nõ oēs in his satis instructæ sunt, proinde adolescentioribus magis conuenit, ea prius, addiscere, quàm velle alias docere, interim hoc tamen notandum est, quòd hîc, non tam intelligantur iuniores ætate, quàm moribus & habitu; quia vt Sapiens dicit, *Senectus enim venerabilis est, non diuturna, neque annorum numero computata: cani autem sunt sensus hominis & ætas senectutis vita immaculata.* Hinc quædam viduæ respectu ætatis sunt vetulæ, sed quoad sensus iuniores sunt, his non conuenit docere, vel instruere alias, sed potius discere prius, & maturis sensibus ætatem suam coadæquare; è contrario quædam viduæ ætatis intuitu sunt adolescentiores, canos tamen habent sensus; Et quamuis illa iuuenilis ætas non nihil imminuat auctoritatem; Nihilominus tamen tanta

Sapient. 4.

est morum maturitas & grauitas, vt facile ac merito munus docendi subire possint. Illa interim vidua que & sensibus & ætate, simul prouectior est, etiã maiori cū fructu alijs prærit. Si igitur vidua his rebus instructa, obseruabit diligenter, id quod sæpius dictum est, instruendo multum proficiet cum alijs.

*Quid vidua agendum sit cū filijs suis,
& alijs.*

1. Vidua habens filios, non carnaliter vel sensualiter, sed bene spiritualiter illos amabit, neque illis optabit bona temporalia, plura quàm ad salutem necessaria sunt, pro statu & conditione sua.

2. Neque sollicita erit nimium, vel se occupabit, vt ditescant, vel vt magnifiant in mundo; sed potius vt non offendant Deum, & ne vani sint, vel destituti diuinjs spiritualibus, quæ sunt Charitas, gratia Dei, virtutes & dona Spiritus sancti, vna cum bonis operibus & exemplis; debet alios interim frequenter, & feruenter Deo cōmendare, vt illis sit in patrē protectorem, & refugium seu saluatorem, gubernatorem & ducem.

3 Ad-

3. Adhortabitur illos quoque ad pietatis opera & exercitia, ad visitandum Ecclesias, ad frequentandum sanctissima Sacramenta; vbi autem viderit illos offendere Deum corrigat, castiget eos in Charitate, constituendo sibi ante oculos, exemplū deuoræ illius & piæ matris S. Luduici Galliarum regis, quæ illi solebat audacter dicere, fili, optarem te potius mori, quàm vel vnico saltē peccato mortali offendere Deum creatorem tuum.

4. Si habet seruos, vel ancillas, non defraudabit illos, sua mercede, sed promptè & magna cum animi hilaritate illis satis faciet.

5. Et postremò sciatur etiam hoc vidua, quod nimia rerum temporalium sollicitudo, procedit ab amore carnali, & prohibita est à Christo. Graue quoque peccatum est, quod impedit quietem, ac pacem mentis, & cor coninudè affligit; generat superfluas occupationes, varias distractiones, & fluctuantes animi cogitationes, neque permittit vt quis orationi vacet, vel cū attentione diuinum officium recitet, impedit quoque piæ & sanctas meditationes, & nō permittit homini requiem, ne dum etiam nocte.

240

Quomodo vidua debeat ac possit peruenire ad perfectionem virtutum.

Cum Dominus ac Saluator noster semper sit paratus, dare gratiam suam & perfectionem omnibus, immo nos praueuiat; restat videre breuiter quid teneatur quilibet facere, & praesertim vidua vt sit perfecta.

1. Mundabit se ab omni inquinamento, & sordide peccati mortalis, praueia vera ac intima cordis contritione; propterea enim Scriptura sacra tones nos ad hoc exhortatur; dicens, *Lauamini mundum estote, auferite malum cogitationum vestrarum ab oculis meis, & Laua à maculitia cor tuum ierusalem, vt salua fias.*

2. Cauebit sibi etiam à peccatis venialibus, quae multum impediunt feruorem charitatis, augmentum gratiae, ac in omnibus virtutibus progressum & perfectionem: Ad euitandum autem ista venialia peccata, curandum est imprimis, vt mens à vanis & inutilibus cogitationibus sit libera; Abstinedū quoque à verbis ociosis ab immodico risu, iocis & alijs similibus nugis, item ab omissione benefaciendi; Verū quia omnia

Ysa. 1.

Ierem. 4.

nia nō possunt euitare, debēt saltē quotidie deſlere mala quæ geſſerunt, & à Deo precari veniam cum firmo emendationis propoſito, nullo autem modo huiusmodi peccato negligenda, vel poſt tergum reiſcienda ſunt, ne poſtea in grauiora incidant, vt paſſim ſacra Scriptura atteſtatur.

3. Sæpiſſimè, & valde ſeruenter diuinum auxilium implorabit, vt piſſimus ac clementiſſimus Deus dignetur ſe confortare, illuminare regere, atque defendere ſuæ diuinæ protectionis ſcuto, contra omnes inſurgentes in ſe vitiorum motus, vt poſe iræ, ſuperbiæ, impatientiæ, amaritudinis animi, concupiſcentiæ, auaritiæ, inuidiæ, & aliorum vitiorum, ne illis ſuccumbat.

4. Omnia faciat propter amorem Dei, ac pro maiori eius honore & gloria, & ad conſequendum æternam ſalutem, contemnendo omnem humanam laudem, ad quam viduæ ſolent plerumque eſſe valde inclinatæ.

5. Præcipuè illi pugnandum eſt fortiori ac ardentiori animo, & conatu contra illa vitia, in quæ ſe magis pronam atque inclinatam ſentit, inuocando ob id ſemper diuinum auxilium.

Ad

6. Ad minus semel in die colligat se in secreto cordis sui, & conscientiam suam vitæque actiones diligenter examinet in conspectu Dei, considerando & notando defectus suos propios, de quibus intimè pœniteat cum animo ac proposito eos emendandi, confitendi, & satisfaciendi etiam pro eis,
7. Antequam vesperi incumbat, recogitet priùs sollicitè, quomodo illi diem expendit, quid boni omiserit, quid item mali fecerit, & de singulis à Deo suppliciter veniam deprecetur; Si quid boni autem à se factumprehenderit, hoc totum Domino Deo attribuat; malum verò sibi. Ex intimo verò cordis affectu Diuinæ Maiestati etiam gratias agat, pro omnibus sibi collatis beneficijs, item pro singulari gratia & misericordia erga se, & vniuersum mundum; atque ita signo S. crucis munita, commendet se Deo creatori ac Redemptori suo, conceptaque aliqua pia meditatione totum num capiat.
8. Si contingat de nocte rursus euigilare, statim orando & meditando mentem in Deum eleuet, & si per vires corporis liceret, posset surgere & ad aliquod temporis spatium preces suas
sua-

fundere. Non enim minus in somno
atque cibo & potu debet esse tempera-
ta; quod si fecerit, & ita perseverauerit,
breui tempore in omni virtutum gene-
re perfecta erit; & Deus sol iustitiæ ac
sapientiæ sui diuinis splendoris lumi-
ne illustrabit, & quã suauissimè inflam-
mabit cor talis viduæ, eamq; frequen-
ter non tantum visitabit, ac cœlesti
quodam gaudio replebit, sed etiam per
gratiam suam inhabitabit.

De Viduarum pudicitia.

Cum reperiantur aliquando quædam
viduæ, quæ defunctis maritis suis, se-
quuntur lasciuiam, & aberrant à via ca-
statis, abstinentes à nuptiis legitimis,
non quidem amore castitatis, sed vt eò
sint liberiores, non erit abs re (cum
impudicitia vt notum est omnibus, sit
per se fœdissima, nephâda, infamis, i-
gnominiosa, immo omni personæ mo-
lesta & exosa) modestè & cum leui-
tate, ab huiusmodi errore reuocare:
Quantumuis igitur clarum ac mani-
festum sit, principalem vidualis
pudi-

pudicitiae causam esse mortem; Nihil
 ominus tamen illa occasione, & suc-
 cessu temporis, sit tadem pudicitia vo-
 luntaria: hinc est quo recte & merito
 possit laudari & reputari, quod Virgi-
 nitati sit proxima, & secundis nuptijs
 multo excellentior; Cum, (Secundum
 Apostoli sententiam) Propter quendam
 vidua officia, vidualis sta. us proximo acce-
 dat ad virginitatem, propterea enim di-
 cit, *Et mulier in nupta Et Virgo cogitat quae
 Domini sunt, ut sit sancta Et corpore Et
 spiritu* Quamuis enim per primas nu-
 ptias laureolam virginitatis amiserit,
 dotantur tamen corona pudicitiae; quae
 quantum virginali laureolae cedit, tan-
 tum etiam matrimonium praecedit, &
 tot gradibus maritalis est superior, quot
 virginibus est inferior: Hinc in Leuiti-
 co legitur, *Si filia sacerdotis cuiuslibet ex po-
 pulo nupta fuerit, de his quae sanctificata
 sunt, Et de primitiis, non vescetur, sin autem
 vidua vel repudiata, Et absq; liberis
 reuersa fuerit ad domum patris sui, sicut
 puella, consuenerat aletur cibis patris sui.*
 Apud Ethnicos quoq; in reb⁹ ad religi-
 onē spectantibus, non minor viduarū
 quam virginum erat respectus & deuo-
 tio; Nam sicut Romae cura perpetui
 ignis conseruandi in honorem Vestae
 Vlt

Timoth. 5.

Leuit. 22.

1. Cor. 7.

sicut dicit Apostolus. Et sicut dicimus
illam non peccare, quæ se legitime ma-
trimonio iungit, ita etiam asseueramus
illam multo foeliciorem, quæ secundum
recusat nuptias, vt eò liberiùs ac stric-
tius possit se Deo coniungere & viuere.

1. Tim. 5.

Et quauis S. Paulus dixerit. Volo ergo
iuniores nubere, filios procreare, matres fa-
milias esse, &c. non tamen discordat ab
eo, quod iam dictum est superius, per-
missiuè, hæc est, ad euitandam inconti-
nentiam: nam propterea immediatè
subiunxit, nullam occasionem dare adu-
sario maledicti gratia. Iam enim quidam
conuersa sunt retrò Satharam; hoc est, in-
siderunt in incontinentiam. Tollatur
ergo suspicio incontinentiæ, & non
rit causa cur dicat: Volo ergo iuniores nu-
bere: affirmando per hoc foeliciores
men fore, si ita permanserint. Clarum
igitur est, secundum mentem & doctrinam
nam Apostoli; non simpliciter, & om-
nino esse bonum vt viduæ ad secundas
transeant nuptias, si possint se continere,
sed illis tantum licere permissum
se ne cadant; quia propter humanam
fragilitatem, non habent spem casti-
tatis viuendi; Vnde alibi dicit: Quod si non
continent se nubant. Melius est enim nu-
bere, quam vri,

1. Cor. 7.

continent se nubant. Melius est enim nu-
bere, quam vri,

*Exempla aeterna memoria digna de
quibusdam que seruarunt ve-
ram viduitatem.*

Secundum Iudicium S. Hieronymi,
Paulę illustriſſimę ſceminę Romanę, huius
vidualis continentię, ſpecialis quędã
laus attribuenda eſt, ex eo, quod defun-
cto marito, ſtatim contemptis omni-
bus huius mundi delitijs, in tanta rerũ
copia & abundantia, nullius rei maie-
ſtatem curam habuerit, atque perpetuę
continentię. Similiter fecit & Bleſilla
eius inclita filia, non minus eleganti
forma, quã virtute prædita, quę ad-
huc iuencula remanſit vidua, & ma-
tris imitata veſtigia, ſemper coluit con-
tinentiam. Non minori laude digna
fuit Melania; Hęc enim necdum ſep-
ulto marito, duobus etiam defunctis
filijs (qui rari ingenij fuerant) cum ſi-
mul ante ipſam cum marito portaren-
tur, ſubſequebatur ſine lachrymis, &
ex eorum aſpectu in tædio & quodam
faſtidio affecta eſt; vt ſtatim inciperet
abhorreſcere à legibus matrimonij, & abſ-
que vlla mora, conſecraret ſeu voueret
Deo perpetuam vidualem ſuam conti-
nentiam.

d 2 Nc

Neque his inferior existimanda est Euphrasia illa similiter Romana, quæ cum esset adhuc in florida sua ætate formosa nobilis, & diues mortuo marito cõceptis ac reiectis secundis nuptiis, ad quaerendam ab ipso imperatore sollicitabatur omnibus suis precibus repulsam dedit, & profecta Thebaidem, ibidem sanctissimè vixit in perpetua viduitate, idem quoque fecit Elisabetha filia Regis Hungaræ, hæc vidua, statim neglectis ac contemptis regalibus delitiis, & aulicæ vitæ superfluitate, succurrendis egenorum & infirmorum necessitatibus totam se tradidit, adeo usque etiam nunquam voluerit permittere, ab ipso sibi nominari sponsum quàm Christum, quem in istis pauperibus verè agnoscebat. Verùm multò adhuc felicius accidit Constantiæ, Constantini imperatoris filia, quæ etiam superstitè marito optatissimè continentia donum meruit obtinere: cum enim à suis esse in matrimonio collocata Halicano Romani exercitus Duci, cœpit ipsi suadere & persuadere vt fieret Christiana, quo facto, etiam professioni militari renunciauit, & abiecta purpura, amplexu Iesu Christi, vna cum ipsa constantiæ perpetuam castitatem vouit. Neque
 Mica

VIDUITATIS: 73

Mentio prætereundam arbitror Gal-
lam illustrem foeminam, filiam Sim-
machi viri consularis, quæ iuuenula
adhuc & vidua cum in talem incidisset
infirmitatem, vt tota fieret scabiola, &
medici ipsi prædicarent, quod non libe-
raretur à tam molesta ac graui infir-
mitate nisi denuò nuberet, liberè sper-
nata est illorum consilium diceas se pa-
taram quiduis potius pati, imò quate-
nus opus se iralle ipsam subire mortem
quàm iterum iungi matrimonio.

ANNA pariter Romana & singu-
laris pudicitia foemina, defuncto ma-
rito quo cum exiguo tempore vixerat,
propinquis suis suadentibus, & exhor-
tantibus, vt desposito luctu & matina
iterum nuberet, nunquam assentiri vo-
luit, quamuis haberet & artem inte-
gram & faciem decoram atque ita
coniugio esset apta.

Huius propositi causam rogata re-
spondit si virum bonum inuenero, vt
an e habui, nolo timere ne perdam. Si
malum, quid necesse est, post bonum
pessimum sustinere: hoc foeminae di-
ctum est factum lanè sapientissimum,
d. 3.

dignum est, vt ab omnibus viduis am-
plectatur, & obseruetur, quamuis ho-
die pauca reperiantur huius sapientia
capaces ad euitanda pericula.

Nec minus sapiens responsum fuit
illud, quod olim dedit deuora & pia
sancti Ioannis Chrysofomi discipula,
Olympia Constantinopolitana, vidua
Nebredij Praefecti, quae cum esset ad-
monita à Theodosio Imperatore vi-
terum nubere (non enim mariti con-
sortio nisi viginti mensium spatio fru-
iuerat) eò quod adhuc esset aetate flo-
rida, nobilis, diues, ingenio atque do-
ctrina non minus, quàm pulchritudi-
ne excellens, haec respondit: Si meus
Rex, alteri me vellet iungere matrimo-
nio, non tam citò mihi sustulisset ma-
ritum, cuius coniunctio tanto perè illi
placuit; sed quia cognouit me isti vitæ
generi minus aptam, & quod forsan
eade causa marito quoque non mul-
tò placuerim, propterea citò ab isto
seruitus vinculo me absoluit atque li-
berauit; donans menti meae suae con-
tinentiae iugum: consilium hoc sanè
saluberrimum, & dignum vt ab omni-
bus Christianis, praesertim mulieribus
singulis

singulariter notetur; Et quid mirum est, si hæc viduitas ipsi naturæ se conformet? cum etiam in avibus ipsa natura, ita abhorreat à noua coniunctione? De turture enim legitur, quod dū. Patrem suum suum perdit, alterius copulam ulterius non requirit, sed solitaria semper incedit, & memor perditæ societatis semper gemit.

QUANTO IN HONORE
*Apud Romanos & Iudæos semper fuit
 vidualis castitas.*

Nemini mirum videri debet, si tantoperè commendetur & extollatur viduas mulierum Christianorum, cum apud Ethnicos, etiam, & maximè ROMANOS tanto in honore habitæ sint, viduæ, vt vita defunctas ornauerint coronâ pudicitia quâ sic redimitæ quasi triumphantes, magna pompa in publicum efferebantur. Adhuc aliâ honore speciem ROMANI attribuebant pudicitia

dicitur viduali, nēpe tēpore nuptiarū,
 nō permittebant, q̄ noua sponsa ab vi-
 la alia tangeretur, nisi ab illis solis mu-
 lieribus quæ vnus tantum mariti fuis-
 sent vxores, volentes vt illa procul sta-
 ret à spōsa quæ pluries nupta viro fuis-
 set, tanquam impura immunda, pro-
 phana, & quasi aliquid mali augurij
 foelicibus nuptijs apportans. Conside-
 rabant enim antiqui isti sapientes, ista-
 rum matronarum animum esse incor-
 ruptum, quæ semel amissa virginitate
 nolebant amplius prodire in publicū,
 & mœrito, cū pluralitas minaque
 iterati matrimonij frequentatio, sit
 ceptum & euidentis intemperantiæ si-
 gnu. Hinc pudissima illa puella, quæ
 cū audiret à quodā vehemēter com-
 mendari, mores cuiusdam illustis ma-
 tronæ, quæ secundas tantū nuptias
 celebrarat, ita respondit; prudens & pu-
 dica mulier, non nisi semel tantum
 maritum accipit, præclarum dictum,
 & dignum Maioris Cætonis filia; vnde
 non mirum est, si Cornelia filia Afri-
 cani & vxor Tyberij Gracchi, vidua, re-
 cularit nuptias Regis Ptolomæi, quam-
 vis illi promitteret multa & magna.

Verum aliquid maiori admiratione dignum videri potest in veteri testamento, in quo, etsi sterilitas esset abominabilis & detestata, magnopere tamen commendata fuit viduitas, vti legitur de Iudith: *Et confortatum est cor tuum, eo quod castitatem amaueris. Et post virum tuum alterum nesceris, in eo quod manus Domini confortauit te, Et idcirco eris benedicta in aeternum.*

Hæc vidua sanè, re ipsa & experientia propria didicit quod pudica & prudens matrona non opus habeat, neque indigeat marito, ad corrigendam familiam, cum ipsa intrepidè descēderet & ingrederetur castra inimicorū, vbi postea manibus proprijs, abscisso capite Holofernis, non tantum familiam suam, sed & totam patriam, vna cum ciuitate à tam graui & longa obsidione qua oppressa erat, liberauit, & hoc, quod totus populus longo tempore præstare non potuit, hoc ipsa sola, vna nocte, industria prudentia, studio, & gladio suo egregè præstitit. Neque minus dignè celebranda fuit pudicitia illius honestæ viduæ Sareptanæ cui nunquam in tanta annonæ caritate defuit, aut farina, aut oleum, donec tan-

d s

dem

dem ex mandato Domini ab Helia sustentata reddidit terræ siccae desideratam pluuiam, unde statim subsequetur copiosissima & abundantissima messis, & omnibus agris reddita fuit pristina fertilitas.

QUOMODO INTER OMNIA
alia, frequentia SS. Sacramentorum sit
valde conueniens & necessaria
vidua verè pia ac deuota.

VNum præ cæteris omnibus viduæ maximè necessarium, quæ desiderat placere domino DEO, est frequens ac deuotus sanctissimorum Sacramentorum vltus; & quamuis hoc per se satis sit clarum & indubitatum, nihilominus tamen multis etiam perspicuis rationibus, id fati superque probari potest.

1. Si enim vera vidua pro sponso suo accepit CHRISTVM IESVM, nunquid conueniens est, vt sæpè ad ipsum accedat? frequenter communi- cetur & sic sæpiùs eò fruatur?

2. DEVS singularis factus est, &

vult

vult esse semper pater viduarum, quare igitur ad ipsum, tanquam patrem suum, pia ac deuota vidua nō sēpius confugeret, ipsumque in sanctissimo Sacramento frequenter reciperet?

3. Plerumque vidua solet esse desolata & afflicta; Sēpē igitur recurrēdum illi erit ad consolatorem suum IESUM CHRISTUM, & hoc fit, in sanctissimo Sacramento, quia dicit: *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos, sicut accidit filio prodigo.* Matth. 2.

4. Vidua supra modum opus habet, vera & singulari quadam castitate, quā nemo illi, nisi solus Deus donare potest; Sicut S. Scriptura dicit: sed quo medio facilius & efficacius hoc consequi poterit? nisi per hęc sanctissima Sacramenta? prout hoc satis quotidiana experientia docet, & sancti Patres quoque attestantur. Vnde enim hoc viduis in primitiua Ecclesia, quod ad id essent castæ, sanctæ, piæ, & deuotę, adeo non curarent, immo etiam contemnerent omnem huius mundi vanitatem; nisi quia erant perseverantes in doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis, & orationibus, ut acta Apostolorum referunt. Cap. 2.

d e Cum

Cùm viduæ, maximè iuniori, cõueniat aspernari omnes huius seculi delicias, illecebras, & vanitates, necesse ei est vt valido quoq; robore ad hoc confortetur; Quod potissimum fit, in hoc sanctissimo altaris Sacramento, in quo Deus illi præbet delicias delicatissimas, & potum illius aquæ quam dedit Samarithanæ, quæ sicut verè extinguit sitim rerum temporalium, ita cœlestium caussat & accendit, quod ipsamet experientia euidenter probat.

6. Dicit S. Paulus; *Quæ autem verè vidua est, & desolata, speret in Deū &c.* Qualem autem maiorem fiduciam & spem habere potest, in suam Diuinam Maiestatem, quàm videre, se sepius visitari, frui sua reali præsentia, & ipsemet suo sacratissimo corpore pasci.

7. Debet vidua valde dedita esse ieiunijs & carnis mortificationi, atque continuò orationi vacare, sicut dicit S. Paulus, & Euangelium de Anna vidua, *qua non discedebat de templo, ieiunijs, & orationibus seruens nocte ac die.* Sed quis melius & efficacius consequetur hæc omnia, quàm qui sepius

VIDUITATIS.

99

pius accedit ad ipsum auctorem & fontem omnis boni? Quis frequentius ieiunat? quis magis querit mortificare suas passiones, & carnem? quis sapius frequentat Ecclesias? & orationi quotidie vacat? nisi illa persona, quæ semper frequentat Sacramenta?

Quid dei eas facere qua verè vult esse vidua, & frequentare sancta Sacramenta.

Debet imprimis omnem adhibere diligentiam in electione alicuius discreti & approbati Confessarij, hoc est medici animæ suæ, qui habeat vires & qualitates necessarias; Vt potè scientiam, experientiam, bonitatem vitæ, & zelum animarum, cui per generalem totius antea actæ vitæ confessionem, omnia sua in te ca possit explicare seque & animam suam in illius manu & arbitrio ponere cum plena submissio- ne, toties confiteri & communicare, quoties & quando ipsi ita videbitur expedire, semper sincerè & candidè, ostendens illi apertam suam cōscientiã, & non tantum de peccatis, sed etiam de bonis.

7

bonis.

bonis operibus exactam ei reddentiationem sæpè enim bona etiam opera, non benè non rectè nec ritè fiunt: non fidat nimium suæ prudentiæ, non suo proprio stet iudicio vel arbitrio nitatur; sed semper se promptam exhibeat, ad obediendum Confessario suo in omnibus rebus spectantibus ad animam, & eius salutem; talis enim generalis Confessio, tanta synceritate, humilitate atque animi obedientis propiitudine facta, est firmum ac solidum totius spiritualis vitæ fundamentum, & principium spei perueniendi ad magnam perfectionem, gratia & diuino auxilio cõcurrente.

Cur bonum sit generalem instituere confessionem, & quanam eius utilitas.

Quantumuis qui integrè confessus est, & nullum ex pudore, vel malitia omisit peccatum, non amplius obligetur confiteri peccata semel confessã, nihilominus etsi non sit necessitatis, maximæ tamen utilitatis est, generalem aliquando instituere confessionem, ex qua, etiã inter multa alia hæc sequuntur commoda.

1. Præteritarum confessionum, quæ aliquando

VIDUITATIS. 85

quando minus debite, vel sine diligenti examine & preparatione facte sunt, vel quasi ex quadam consuetudine fiunt, suppleantur defectus.

2. Tolluntur multi scrupuli sapissime, si quis hæc vel illud peccatum confessus fuerit vel non.

3. Præcipiuntur etiam multæ occasiones Diabolo, affligendi hominem in conscientia, maxime in articulo mortis constitutum.

4. Causat homini magnam lætitiã quod ipsa experientia probat, nã quanto magis homo abnegat se, suamque propriam voluntatem idque propter Deum, tantò maiorem etiam internam sentit consolationem. Hinc ut plurius accidit, ut qui ad generalẽ se præparat confessionẽ, sentiat multas & magnas difficultates ad instar mulieris parturientis; *Mulier enim dum parit tristitiã habet quia venit hora eius: cum autem peperit puerum, iam non meminit pressuræ propter gaudium, quia natus est homo in mundum, hoc dicit Euangelium.* 10. Ibid.

5. Acquirat sibi incredibile mœritũ, propter maiorem dolorẽ quẽ habet de peccatis præteritis & de malitia antea & vite: Hac etiã ratione cognoscit seu exploratã multò melius habet naturã

¶ Nam

suam, quam prius & ipsam malitiã seu
malignitatem peccati, similiter & hoc
modo agnoscit quoque diuitias boni-
tatis patientiæ & longanimitatis Dei.
7. Quia homo per talem confessio-
nem mirabiliter se disponit ad multo
dignius recipiendam sanctissimam Eu-
charistiam quæ plurimum hominem
iuuat & corroborat, ad fugiendũ pec-
catum ad conseruandã & augendam
gratiam acceptam.

*Signa aliquot ex quibus vidua facile co-
gnoscere poterit, vtrum aliquem fructum
& progressum faciat in perceptione
Sacramentorum, & vita
spirituali.*

Per se non facilè cognoscet homo,
an fructum vel progressũ aliquem faci-
at vel non, in frequentatione sacramen-
torum, tum quia Deus illi aliquando
nõ permittit vt hoc agnoscat. Subinde
enim valde bonos & iustos ita suspen-
sos & afflictos habet, & quasi in conti-
nuis tentationibus & obscuritatibus
mentis detinet. Nam boni non quid
habeant, sed quid illis desit, adhuc re-
spiciunt, & considerant, tum etiam quia
semper habent ante oculos peccata sua,
defectus

defectus, & imperfectiones quib' quotidie inuoluuntur, & facile incidant in huiusmodi, etiam aliquando, cum bene operantur & sanctè. Hinc est, quod se reputent seruos inuitiles, & non sanctos, vel iustos, & hoc totum est singulare donum Dei, qui dat Thesaurum & modum etiam abscondendi eum, & hoc est certum & euidentis signum veri fructus horum Sacramentorum. Vnde bonum est, ut se permittat regi & dirigat suo Cōfessario, in omnib' & per omnia. Nihilomin' ponentur aliquot signa per quæ facile potest, qui Sacramenta frequentat videre & cognoscere num inde capiat fructum, & sic debeat excitari, sibi que addere minimū ad ea frequentandum feruentius.

1. Signum est quando in se sentit incredibile quoddam odium contra peccatum mortale, & quanto maius hoc odium erit, eò etiam maior fructus celsendus est.

2. Si magnam ac singularem adhibet diligentiam, vitandi omnem occasionem peccati, quod intelligendum est de fugiendis locis periculosis, & prauis conuersionibus, atque similibus.

3. Quando sentit se abhorrere & fugere quantum fieri potest, etiam peccata.

cat: venialia, quātumuis minima erūt.
Nam hæc quoq; coram Deo cui valde
duplicent magna sunt.

4. Quando in omnibus actionibus suis valde timet, ne proximo suo præbeat occasionem scandali.
5. Si odio habet, quod prius amabat, & nūc amat quod antea odio habebat.
6. Quando: (si est persona alicuius existimationis & dignitatis) libenter videt, loquitur, & cōuersatur cum pauperibus, & eos, qui sunt infirmæ conditionis, & tamen interim bene viuunt & operantur, n. a. ni facit, ac se meliores & maiores reputat.
7. Si sentit in se desiderium reuocandi se, potius reformandi omnes suos sensus ac sensualitates.
8. Si refrænât suam linguam, & non malè loquitur vt prius.
9. Quando se videt mutatum in multis quæ antea faciebat.
10. Si agnoscit se magis patientem in rebus aduersis & tribulationibus suis & illas de manu Domini accipit.
11. Si quotidie examinat conscientiam suam, & sapius propositum reuocat.

12. Quando sentit Spiritualem gustum in reprehendendo seipsam semper & laudando alios.

13. Cum de se ipsa abiectè & humiliter; de alijs verò e contra bene sentit quod antè facere non solebat.

14. Quando se in omnibus rebus libenter conformat diuinæ Voluntari.

15. Cum de salute animarum magnè sentit desiderium & gaudium.

16. Quando ægerrimè fert magnamque displicentiam habet de Dei offensionibus.

17. Bonum signum etiam fructus Sacramenti est fames & desiderium ipsius Sacramenti, vel si non habeat ad minus desideret habere vel doleat, quòd in ferale desiderium nò sentiat; Neq; ob id occurrat frequentare Sacramentù, quia talis dolor, & desiderium sunt huius Sacramenti fructus.

18. Bonum quoque signum est, quando persona sentit desiderium maioris gratiæ attestante S. Bernardo: Nullum certius & euidentius signum esse ipsius Spiritus sancti præsentia, atque desiderium maioris gratiæ.

19. Et à hoc nò minus bonum signum est, quando quis sentit valde mitigari

in se malas inclinationes, & prauos habitus, ita vt non amplius in ipso adeo prædominetur iracundia, & similes animi passionēs, in quas se tamen subinde incidit, vehementer doleat & poeniteat, & sua sponte aliquā sibi subiungat poenitentiam.

20. In dieum quoque boni fructus est si quis se sentiat trahi ad orationem, & sapius mentem in Deum eleuet, quem omni tempore & loco inuenit.

21. Si fuerit etiam quis abstractus ab amore inordinato, creaturarum & rerum terrenarum.

22. Cū animaduernerit se incidisse in aliquē errorem vel defectum, & de hoc statim doluerit, & eniamque perierit ad Deo bonum signum est.

23. Si redeat sapius ad cor suum, & sentiat frequenter adulationem aliquam, & introseat, ne quis aliunde subintrat alius, quā diuinus amor.

24. Certum & mirabile signum est hoc boni fructus, illatas iniurias libere ignoscere, orare pro ijs qui offenderūt, & sic reddere bonum pro malo.

25. Si continuo zelo perpetuam suae castitatis & puritatis curam habeat, unde nulli vnquam se nimium confidat, sed omni loco & tempore, etiam cum

qua

quacunq; persona circumspēctē semper agat, & aduigilet.

26. Si cum suis domesticis non amplius ita contēdit, vt solet, sed benignius, & sine verbis iniurijs cum illis agit; quārens potius placidis verbis & exemplo bono, illos continere in officio, vel ad rectam & bonam viam reducere.

27. Quando libenter & patienter acceptat aliorum reprehensiones & correctiones, & libens audit, si sibi dicatur veritas.

28. Et hoc signum boni fructus est, si se ostendat promptum, ad humiliatiōnem, & res abiectas seu infimas.

29. Quando de omnibus alijs bene de se autem sola malè cogitat & sentit; Item si alienis miserijs compatiatur.

30. Si etiam cor suum circumdat, & omnes superfluitates resecet, similiter linguam, sensus & alia huiusmodi.

31. Si persona ad carnis mortificationem est inclinata, neque illi nimium, vt solet, indulget.

32. Quando libenter loquitur & audit de Deo & de rebus diuinis.

33. Si frequenter meditatuz passionē Domini, cum gratiarum actione pro tanto beneficio.

34. Si ad frequentationē Sacramentorum habeat desiderium, si gaudeat, si exhorretur alios.

35. Cūm propter humanos respectus non cessat vel omittit benefacere immo huiusmodi respectus paripendit.

36. Quando in se & in alijs quoque sentit singulare gloriæ Dei desiderium.

37. Si B. Mariæ virgini, alijsque sanctis magis sit deuota, quàm antequam esset. libenter quoque & sæpius recitat Litanias,

38. Quando plus solito orat pro animabus in Purgatorio existentibus applicando Indulgentias &c.

39. Si considerando vitam suam anteactam, & post frequentationem Sacramentorum, reperit mutationem in melius.

Nota si alicui videatur, quod ex frequentatione Sacramentorum non capiatur fructus vel progressus, & cognoscat tamen, quod non continuando, deficiat, vel per impatientiam, vel per languorem seu tepiditatem in orationibus, immo quod sit facilius ad immodicos risus, ad verba vana & otiosa, negligentior, ad custodiã sui ipsius, quando, inquam, in vao, vel in altero ho.

VIDUITATIS.

92

horū aduertit e declinare in deterius,
non frequentando Sacramenta, nō de-
bet illa omittere, cū non minus ne-
cessaria sit medicina, quæ ab infirmita-
te corpus præseruat, atq; illa quæ sani-
tatē cōseruati corroborat, & accrescit;
Hoc ipsū redundat ad magnā consola-
tionem illius, qui non satis clarè per-
spectos sibi habet fructus Sacramenti,
hic enim non solū reputat progres-
sum, quando proficit, sed etiam quan-
do non deficit, vel retro creditur.

*Quomodo vidua quæ cupit frequentare
Sacramenta: & viuere uti conuenit, debet
habere in odio peccatum mortale, &
cognoscere eius malignita-
tem.*

Vidua quæ cupit facere progresū &
fructū in via Domini; imprimis & ante
omnia, necesse est, vt iaciat sibi pro so-
lido fundamēto firmum hoc proposi-
tum, nempe malle potius mori, quàm
committere peccatum mortale, & vt
illud uti par est in odio habeat, non mi-
nus vtile, quàm necessarium est, sæ-
pè considerare mala, quæ peccatum
hoc

hoc mortale causat, & odium incredibile quo Deus illud prosequitur; hoc enim tale ac tantum est, ut qui bene cognosceret, plus horrore & tremore ex sola illius nominatione conciperet & sentiret, quam si vel fulgura, seu tonitrua, vel aliquem terræ motum audiret, & est adeo quoque foedum, ut si illius foeditas ac turpitudine posset videri, potius quis eligere seipsum conijcere in ardentissimi ignis fornacem, unde nunquam posset exire, quam videre turpitudinem ipsius peccati, ut in se est, quemadmodum quædam sancta dixit: unde bonum erit, frequenter considerare mala, quæ per peccata mortalia causantur.

Peccati mortalis quæ mala.

Dicit S. Chrysostomus nullum damnatum recuperari vel restaurari dolore, nisi illud tantum quod per peccatum causatur: Bene igitur considerandum, quid homo per peccatum mortale perdat.

I. Perdit gratiã S. Spiritus, quæ maior est omni dono, quod Deus in hoc mundo alicui creaturæ concedit. Si autem

VIDUITATIS.

95

tem tantopere dolemus quando exci-
dimus gratia alicuius Principis, quid
erit de gratia Dei?

2. Facit perdere amorem Dei, qui à
gratia procedit; Videtur tibi forsã exi-
gua hæc iactura?

3. Priuat hominem virtutibus infu-
sis, & donis Spiritus sancti, quibus mu-
niti, fortes eramus contra inimicos
nostros, sine illis enim sumus ad instar *iudic. 19.*
Sampsonis in manu Phylistinorum,
abrasis crinibus.

4. Perdimus ius nostrum celestis
Hæreditatis, ad quam non habemus
amplius prætensionem.

5. Amitimus quoque spiritum ad-
optionis per quem filij Dei sumus, &
clamamus Abba Pater.

6. Priuamur etiam paterna Dei pro-
uidencia, qua ipse gubernat suauiter o-
mnes in gratia constitutos quibus om-
nia cooperantur in bonum.

7. Facimus etiam iacturam pacis &
serenitatis conscientie nostre, quam tol-
lit peccatum mortale.

8. Priuat nos consolationibus Spiri-
tus sancti, & omnibus meritis bono-
rum operum, quæ quis toto vitæ suæ
tempore fecit.

9. Priuat participatione bonorum
c *ope*

operum quæ in Ecclesia Dei fiunt quibus non gaudent amplius vt antè.

10. Facit etiam nos perdere merita passionis Domini, cuius pretiosissimus sanguis, in vanum & frustra pro illo effusus, qui existit in peccato mortali, is enim vt dicit S. Paulus quantum in te est, Christum deuo crucifigit.

11. Perdimus quoque omnia opera bona, quæ facimus, vt pote, orationes, ieiunia, elemosinas, & quoduis aliud bonum opus, in peccato mortali factum, ista omnia nihil iuuant ad vitam æternam promerendam, quamuis valere possint ad alia quædam nempe vt disponant hominem ad contritionem, vel ad consequenda bona temporalia sanitatem, & alia huiusmodi similia.

12. Priua nos sanctissimo Sacramento Eucharistiæ, cuius iactura tanta est, vt si quis eam bene sibi perspectam & cognitam haberet solummodo hanc, tota vita sua flendo, non possit satis plangere.

13. Non tantum dum homo existit in peccato mortali, non potest gustare hoc sacramentum (immo quo magis peccat, eo longius ab eo recedit) sed etiam quando rediit ad penitentiam, hoc opus, hic labor est vt gustet, considerata enim ni-

mia

ma peccatorū suorum multitudi-
ne, & propria sua indignitate cum tergiuer-
satione remanet suspensus.

14. Vnum peccatū mortale, trahit al-
terū, & sic paulatim homo accumulatur
multa; hinc sequuntur mali habitus, qui
postea caussant multū sudoris etiam ijs
qui ad cor conuertuntur, & serio rede-
unt ad poenitentiam.

15. Peccatum mortale facit hominē
lucrari, seu promereri infernum, deleri
ex libro vitæ, ex filio Dei seruum Dia-
boli, ex templo Sanctissime Trinitatis,
nidum serpentum. Ex sponsa Christi,
adulterum sathanæ, ex domo Dei spe-
luncā latronum, ex vase electionis vas
corruptionis, ex cubili spiritus sancti,
volutabrū porcorum, ex fratre vel so-
rore Angelorum, Socium Dæmonum,
ex columba volante ad cælum, colu-
brum reptantium in terra. Postremo
Deum maxima afficit iniuria, caussat e-
nim vt breue aliquod & momentaneū
gaudium, inane ac prauum desiderium,
vel alioquin inordinatus aliquis appe-
titus præponatur suæ Diuinæ Maiesta-
ti (& sic Barrabas Christo; tollit
enim coronam, quæ Deo ta-
quam vltimo fini debetur, & dat

eam suæ delectioni, quod est auferre coronam à Creatore & dare creaturæ, quæ est horrenda res.

De odio contra peccatum mortale.

Dicit Doct. quidã Catholicus, si omnes intellectus fierent vnus, & omnes linguæ coalescerent in vnam, non possent neque comprehendere, neque sanctis dicere vel explicare odium, quod Deus habet contra peccatum mortale; quod sic probari potest.

1. Quò quis est melior eò magis amat bonum, & odio habet malum: sed Deus infinitæ est bonitatis, infinitè igitur odio habet peccatum.

2. Deus odit peccatum, tanto, quanto odio dignum est, secundum proportionem suæ malitiæ, quæ est infinita, eum sit contra Deum, qui est infinitæ Maiestatis, infinitè igitur odit.

3. Cùm Deus sit infinitæ dignitatis, & peccatum è contra sit infiniti ponderis seu malignitatis, infinito etiã odio dignum est.

4. Deus tantopere illud odit, ut propter peccatum non pepercerit etiam proprio filio suo, qui eum pro nobis tradere, & infinito precio sui preciosissimi sanguinis nos redimeret à peccato,

VIDUITATIS. 99

ato, hoc satis ostēdit ipsius infinitum odium contra peccatum.

Illud quoque odium sat superque probatur, per flagellum vniuersalis diluuij, per ignem, quem pluit super Sodomam, per gulam Adami, & Euæ, per adulterium Davidis, per superbiam, & lapsum angelorum, per inobedientiam Saulis, Ananiæ & Saphiræ; Item Iudæ, Nabuchdonosor, & ipsius populi Dei, de quo ex sexcentis millibus, duo tantum ingressi sunt terram promissionis, ex his nunc iudica, an ille aliquid cerebri habeat, qui tam facile ac leuiter committit peccatum mortale.

Quis considerando prædicta audebit vnquam committere peccatum mortale? Quis volet lentis edulio vt Esau, hoc est pro momentanea aliqua, & vilissima delectatione, vendere primogenita sua? id est, cælestem patriam & leperperuis inferni pœnis ac cruciatibus obligare?

Quis intelligens Dei tantum odium contra peccatum, vel ad momentum in eo perseuerare audeat, cum habeat pro aduersario tam potentem & iustum dominum?

Quis in peccato sibi promittet pacem, si Deus auctor pacis, contra illud
e 3 tantum

tantum odium habet, vt propterea in
mortem traderet filium suum pro-
prium.

Quis peccatum aliquod commit-
tens mortale, a deo Deo abominabile &
ipsius filij morte magis odiosū nō cō-
tremiscat sēper? Quis in illo existēs, vel
māducare, vel dormire, vel videre pote-
rit? Pia igitur ac deuota vidua, posset &
deberet sapius renouare suum profirū,
& eligere pōius mori, quā vel vnum
peccatum mortale committere, idque
precibus à Deo eoxē efflagitare, vt po-
tius sibi in mortis, quā in illius pec-
cati periculum vel discrimen incidere
permittat. Idem filijs suis (si quos ha-
bet) optabit sicut quotidie faciebat
mater S. Ludouici; vnum itaq; ex mul-
tis, quæ vidua ad vnguem seruare ten-
netur, est hoc, quod iam de peccato
huc vsque dictum est; Hanc enim do-
ctrinam non suo tantum cordi, sed &
filiorum Domesticorum, & omnium
aliorum mentibus semper inculcareat-
que imprimere conabitur, pro-
pter multa bona quæ inde se-
quuntur, prout ex se-
quentibus clarius
glucet.

*Bona seu utilitates aliquot qua ex
consideratione peccati se-
quuntur.*

Hæc consideratio causabit odium,
fugam, abominationem, ac detestatio-
nem peccati.

2. Tolle omnes illius occasiones, vt-
pote loca, conversationes & similia.
3. Næste dieque omni loco & tempo-
re, erit in continuo timore ac metu.
4. Conseruabat se in Gratia Dei sem-
per;
5. Semper paratus erit ad mortem,
hæc est enim illa vigilantia, ad quam
Christus nos in Euangelio toties exci-
tat.
6. Dispositus quoque semper erit ad
sacram communionem.
7. Sæpè orabit & se humiliter Deo
commendabit.
8. Frequenter confitebitur & com-
municabit, & continuo contra peccatū
oportuna ac necessaria etiam præserua-
tiui remedia applicabit.
9. Omnia sua opera faciet in gra-
tuita Dei.
10. Non curabit respectus humanos.
11. Vitabit quoque & odio habebit e-
tiam peccata venialia.

12. Abnegabit propriam suam voluntatem, sine qua non potest committere peccatum mortale.

13. Semper erit in Paradiso, quia Deum semper secum habebit.

14. Non timebit mundum nec quidemquam in eo, & fortis erit vt Leo.

15. Capax erit ad gustandum res diuinas.

Vidua, qua cupit ex perceptione Sacramentorum sentire gustum, debet etiam venialia peccata fugere vt pestem.

Si vidua cum fructu cupit gustare Sanctissima Sacramenta, omnino necesse erit, vt fugiat non aliter atque mortem, etiam ipsa peccata venialia, quod faciet, si frequenter & diligenter inuincit mala ipsius peccati venialis, quæ infra ponentur, & sedulo rogabit Deum, vt sibi aperiat oculos ad cognoscendum ea bene.

Resp. Sūt quædā personæ quæ habēt quidē in odio peccatū mortale, & propositū non cōmittendi illud, sed parū interim curant peccatū veniale, & quādo illis aliquid hoc nomine aliquando obijcitur, q̄ hoc vel illud sit peccatū, querunt statim si est mortale aut veniale.

niale, intelligentes autem esse veniale
 rident, & nihil aut parum curant, tales
 tamen personæ valde miserè decipi-
 untur, & sunt ad instar alicuius serui,
 qui non vult obedire domino suo, si
 contra ipsum non prius euaginet gla-
 dium, & sicut mulier, quæ (excepto eo
 quod honorem suum tangit:) parum
 curat si in alijs marito suo displiceat,
 verum quantum decipiantur apparebit
 ex ijs quæ infra dicentur. Ad intelligē-
 dum igitur quod inferius dicitur nem-
 pe, quod sex duobus, vel altero modo
 venialia peccata committuntur, aut
 per fragilitatem, ignorantiam, vel in-
 animaduertentiam, & de his potest in-
 telligi scriptura quæ dicit Septies in die
 cadit iustus & refurgit, vel quando sci-
 enter peccat, quemadmodum si quis
 dicat mendacium sine alterius damno,
 quod est peccatum veniale, & de hac
 vel simili venialium peccatorum
 specie intelligenda sunt om-
 nia quæ inferius di-
 centur.

e. 5.

Qua-

Questio in qua explicatur quàm graue sit peccatum veniale.

Quæritur an aliquis, vt lucretur vel saluet totum mundum possit licitè saltem committere vnum peccatum veniale? Respondetur quod sit cõmunis opinio S. Thomæ & omnium aliorum Doctorum, & si totus mundus incendio conflagraret, a que omnes damnandi essent, & quis dicendo vel vnũ mendacium, posset adhibere remedium atque impedire, potius deberet permittere vt mundus periret quàm mentiri.

1. Quia (vt dicit S. Paulus) *non faciamus mala vt veniant bona.*

2. Dicit Euangelista: *quid prodest homini si totum mundum lucretur, anima verò sua detrimentum patiatur?* Sed peccando etiam venialiter magnum infert damnum animæ suæ, ergo etiam pro toto mundo non debet hoc facere.

3. Quia noster finis est videre Deum; nullo igitur modo etiam propter totum mundum est faciendum malum, quod nos possit retardare ab illo fine, sed peccatum veniale retardat; ergo pro toto mundo non est faciendum.

Neq.

4. Neque pro toto mundo, neque pro infinitis si essent, debemus Deo dare vel minimam occasionem, vel vllā offensionem, sed peccatum veniale est culpa quæ Deo valde displicet, & sic eū grauius offendit; ergo nullo modo committendum.

5. Nemo debet etiam si possit totum mundum saluare, vel minimum damnum inferre animæ suæ, quia tenetur seipsum plus amare, quā Mundum, & peccatum veniale plurima damna adfert animæ; igitur non faciendum. Quædā autem magis principalia damna hic subiungentur.

Recensentur aliquot damna quæ per veniale peccatum causantur.

1. Obligat ad pœnam, vel in hoc mundo, vel in purgatorio, vnde quamdiu homo non est omnino purgatus, impeditur à visione Dei.
2. Maculat & contaminat animam, tollendo illi candorem suum & vt S. Gregorius dicit, peccatum mortale obtenebrat animam, veniale verò obscurat eam.
3. Diminuit feruorē Charitatis, sicut aqua extinguit flammam ignis, qui fer

uor æstimandus est pretiosissimus, etiam proprio sanguine comparandus.

4. Defatigat etiam potentias animæ, quemadmodum onus graue defatigat equum.

5. Retardat gloriam, ut dictum est, & diminuit illius augmentum quia dum quis peccat venialiter, posset aliquid boni facere, & sic sibi maiorem acquireret gloriam.

6. Disponit ad peccatum mortale; sicut scintilla paulatim causat magnum incendium.

7. Multum impedit hominem, ut non perfecte faciat voluntatem Dei.

8. Reddit animam debilem ac infirmam; unde peccata venialia sunt, sicut in corpore humano quædam vulnera leuiora, quæ magnam homini pariunt molestiam & impedimentum.

9. Præbet quoque deuotioni maximum impedimentum, quam Deus concedit non nisi hominibus valde puris & mundis, etiam impedit eleuationem mentis in Deum, & orationem mentalem, sicut enim avis, cui alæ resectæ, in inferioribus hæret, & nonnihil cantillat, & montium cacumina attingere nequit: ita quoque huiusmodi anima

maâ

ma à terrenis ad superna euolare vix potest.

10. Multis modis etiam impedit hominem, ne faciat progressum in vita spirituali, vt iam dictum est superius. Nam qui paruipendit peccatum veniale, non habet perfectum Dei timorem, qui singulorum etiam minorum diligentem rationem exigit; & S. Scriptura dicit: Quod domus, hoc est, anima illius, qui non semper & continuo præ oculis habet timorem Dei, breuis ruinam minabitur.

11. Generat tristitiam animæ, vt dicit S. Thomas: prout norunt etiam illi, qui volunt spiritualiter viuere.

12. Contristatur Spiritus sanctus: Nā huiusmodi peccata venialia reddunt nos incapaces multorum donorum, quæ aliquin Deus nobis sæpius libenter ac liberaliter communicaret; vnde bene comparari possunt quibusdam latronibus, qui paulatim furantur, nunc hoc, nunc illud paruum, hodie aliquid & cras aliquid; Dominus autem seu possessor, tandem in fine sentit iacturam, sic nos, perdendo tam multa dona; quantum perdamus, in fine apparebit. Et Mercator non tantum dolet, quando in mercibus suis aliquid perdit; sed etiam quā-

do occasionem lucri perdidit.

13. Impedit adhuc, quod non possumus bene videre, cognoscere, & amare Deum, qui requirit corda valde munda, pura & candida, sicut enim puluis in oculis, non quidē statim excæcat, multū tamen & valde impedit visum.

14. Avertit quoque Angeli sui custodiā, qui alioquin à multis eum præteruaret malis; sic etiam priuatur multis bonis fructibus, sicut dicit Cardinalis Caietanus in sua summa.

15. Peccatum veniale scienter cōmissum, & quando homo in eo perseverat, priuat eum proprio effectū Sacramēti, hoc est, quadam dulcedine spiritali, quæ nutrit ac fouet deuotionem & debilitat inclinationem ad vitia; hinc forsitan procedit, quod non omnes, qui frequentant Sacramenta, gustent illā suauitatem, & præsertim viduæ, vanæ, quæ ex quadam vanitate vel consuetudine communicant (quod raro fit sine peccato ad minus veniali) & sic priuantur delicatissimo illo cibo, arque suauissimo eius fructu, vt dicit S. Thom.

Si igitur non adferret aliud damnū peccatum veniale, nōne plus satis astimandum esset? nonne fugiendum ac vitandum, vt pestis, atque vt mors ipsa?

Propter

VIDENTITATIS. **109**

Propter peccatum veniale, Deus sæpè mittit atque permittit varias tribulationes, afflictiones & calamitates. imò aliquando ipsam etiam mortem; ve legitur in S. Scriptura, & inter cæteras, de quodam propheta; qui cùm commisisset contra mandatum Domini peccatum veniale; permisit Deus vt à Leone occideretur in via. Aliquando Deus præuidendo quòd aliquis paulatim per veniale peccatum, disponatur ad mortale; præuenit eum morte.

Ex his igitur videtur tibi, nullius momenti esse peccatum veniale?

An putas quod sit curandum vel astimandum?

Videturne pro toto etiã mundo esse committendum?

Putasne aliquid saltem iudicij illum habere, qui peccatum veniale parui perdit? negligit? vel non curat?

Probat,ur, exiguam curam peccati venialis, procedere ab exiguo amore erga Deum.

Sicut mulier honesta, si verè talis est, ex corde amat maritum suum, & omni diligentia præcauet, ne vel in minimo illum offendat; quod si autè per inanimaduer-
tentiam

tentiam fortassis hoc factum esset, gra-
uiter dolet, & quamprimum se emen-
dat, rogatq; veniam, & non hoc solum
contenta est, non offendat; sed quaerit
omnem occasionem ipsi in omnibus
gratificandi, etiam si esset aliquo modo
molestum. Similiter facit bonus & fi-
delis seruus Patrono tuo; & obediēs fi-
lius patri; sic etiam vidua quę verē amat
Deum, non tantum, in re magna; sed
in minima quoque timet eum offen-
dere, & si forsā ex inconsideratione a-
liquid accidit, vehementer dolet, veniā
deprecatur; & procurat semper omni
studio atq; sollicitudine, vt possit illi
etiam ad nutum seruire; etiam si hoc &
voluptati & sensualitati suę maximē
repugnaret.

*Quod etiam Sancti peccatum veniale
astimârunt valdē nocuum.*

Sufficiat vnum exemplum de S. Io-
anne Baptista, qui iuuenulus petijt de-
sertum vt cantat S. Mater Ecclesia:

*Antra deserti teneris sub annis;
Ciuum turmas fugiens petisti
Nè leni saltē maculare vitam*

Famine posses.

D. Paderborn

VIDVITATIS. IIII

D. PAVLVS dicit; non faciamus mala vt veniant bona; Item alibi, non manducabo carnem in aeternum, ne fratrem meum scandalizem; multò igitur minus commisisset peccatum veniale.

S. Gregorius dicit, quòd non sit peccatum tam exiguum, quin neglectum, fiat magnum, sicut qualiscunque inimicus, si negligatur, aliquando potest multum nocere.

S. Hieronymus quoque ait: Quod si peccata venialia non curemus, quia videntur exigua & nullius momenti, curare tan è oportet propterea, quòd sint multa, & disponant ad mortale.

Item dicit: si parum penditur, quia paruum & exiguum videtur; multum & valdè curandum est, quia qui illud prohibet, Deus magnus est, qui exigit rationem in die iudicij, etiam de omni verbo otioso; Et in Euang. dicitur; Qui infidelis est in minimo, infidelis erit & in maximo.

S. Bernardus in quodam sermone, quem habuit de cõuers. S. Pauli, incredibiliter exaggerat grauitatem peccati venialis.

Henricus Harpheus asserit; Quod si aliquis non habeat propositum, absti-

ne di à peccato veniali, nunquam illius consequetur remissionem, quamuis etiam sæpius confiteatur.

S. Catharina Senensis affirmat; Quod Deo suprâ modum displiceat, culpa sæpius iterata & neglecta, quamuis minima, Doctor quidam Dicit: Quod, quæ admodum mulier aliqua non statim, sed paulatim fit meretrix, sic qui parvipendit peccatum veniale, paulatim fiet magnus peccator.

Sicut domus non statim corrui, sed paulatim, sic & vestis non vnica vice, sed sensim conteritur seu consumitur. Ita quoque per peccata venialia & minima pedetentim homo disponitur ad lapsum in maiora & grauiora. Vnde Scriptura dicit: Qui nõ curat vel negligit parua, paulatim incidet in maiora.

Rem. dia aliquot contra peccatum veniale adhibenda.

Primum remedium est, Manè proponere sibi, potius mori, quã illo die scelerè committere aliquod peccatũ mortale, & a hoc implorare diuinũ auxiliũ.
2. Tollere omnes occasiones peccati venialis, hoc est, conuersationem locorum, colloquiorum, & similiũ pericula.

3. 1.

3. Si animaduertit se incidisse in aliquod peccatum veniale, dolere statim, rogare veniam, & proponere emendationem in posterum.

4. Quando necessario tractandum erit aliquid, & hoc non sine periculo peccati venialis, commendabit se imprimis Deo, & in tractatione postea, mentem sapius eleuabit in Deum, & acquirat sibi habitum frequenter dicendi, Deus in adiutorium meum intende.

5. Examinare bis in die conscientiam suam, facere aliquam poenitentiam, ad minus vespere.

6. Perseuerare in frequentatione Sacramentorum.

7. Perpetuam habere custodia, & cordis sensum, & maxime linguæ, facere sibi habitum cogitandi sapius de presentia Dei, & Angeli custodis, cui se commendabit sapissimè.

Quod vidua à tribus peccatis, sibi debet, quam diligentissimè cauere, quæ frequentanti Sacramenta, maxime sunt contraria.

Tria peccata oportet euitare, quæ sanctissimo Sacramento omnibus modis sunt contraria.

Primum.

¶ S P E C U L U M .

Primum & principale est superbia; hostis Dei capitalis, sibi enim, qui soli Deo debetur, attribuit honorem & gloriam, hinc Deus superbiae valde & semper resistit, vti principio omnis peccati. Et quomodo audebit vel praesumer cor superbum suscepisse corpus illius, qui se humiliavit vsque ad mortem? Cuius tota vita fuit exemplar humilitatis? qui potissimum venit in hunc mundum, ut hanc sanctam virtutem doceret & verbis & exemplo? Et qui tantum se etiamnum humiliat, ut dignetur sub specie panis & vini existere, & tam frequenter ad nos venire, & nobiscum manere; qui toties illum grauius offendimus, & vix ille suscepto, iterum offendimus.

Debet igitur vidua valde humiliter de se sentire, & quicquid boni habet totum Domino Deo acceptum ferre, reddere ipsi gloriam & honorem de omnibus, reputare se alijs omnibus & inferiorem & magis indignam, considerando, quod si Deus tribuisset alijs, quod sibi concessit, nempe bonam voluntatem, auxilia temporis, & commoditatem seruendi ipsi & bene operandi, inspirationes quoque, & totius visitationes internas, multo forent meliores ipsa.

VIDUITATIS. 119

ipsa, & erga S. D. Maiest. magis grata,
& sine vlllo dubio, proximo suo essent,
ono exemplo.

Secundum peccatum est odium, &
rancor animi; Quæ enim maior temeri-
tas excogitari potest, quàm cum rancore
suscipere illum, qui dum omnibus
spoliaretur, fama etiam & ipsa vita, suis
crudelissimis inimicis cõdonavit om-
nia clamans. *Pater ignosce illis, &c.* Et qui
tãroperè nobis minatur nō velle se no-
bis dimittere, nisi & nos dimittamus a-
lij? Et si prius non simus reconciliati
proximo nostro, nihil illi gratū est, quic-
quid fecerimus; Et audiamus quid di-
cat S. Augustinus circa hanc materiam.

Quoties dicit ille. *fratres charissi-
mi, multis celebrare solemnitates Do-
mini, supra omnia fugite ebrietatem,
repugnete iracundie, sicuti crudelissimæ
bestiæ, expellite ex corde vestro odium,
sicut venenum mortiferum; & in vobis
tantus sit charitatis ardor, qui non solū
se extendat ad amicos; sed etiam ad ini-
micos, vt iecurè possitis dicere in orati-
one Dominica: Dimitte nobis debita
nostra, sicut & nos dimittimus debito-
ribus nostris.*

Si hæc dicit S. Augustinus in celebra-
tione Festiuitatum Domini, quid po-
stca

postea erit, quando quis suscipiet Corpus, Sanguinem, Animam & Diuinitatem ipsius Domini.

Tertium peccatum contrariū huic Sacramento, est immunditia, capitalis inimica Huic carni castissimæ, mundissimæ ac purissimæ ipsius Christi. Mundi enim corde & corpore tantum gustant hoc Sacramentum; Dæmonium autem, vocatur Spiritus immūsus, inter cætera nouina quæ habet; quia nocte dieque nos peccatis, & cogitationibus immundis, varijsq; illecebris infici, illaquiari, & hoc, ut contaminemur ac polluamur, & corpore, & mente, & sic nunquam audeamus accedere, seu appropinquare ad hoc Sacramentum, vitio carnis ad eò contrarium; Cum constet experientia, nullum aliud esse peccatum, quod hominem reddat magis similem bestijs, atque ipsa luxuria, quæ nos quàm maximè elongat atque separat ab hoc S. Sacramento: quod indicat Euangelium, de illo, qui inuitatus ad nuptias, respondit; *uxorem duxi. nō possum venire.* Si ergo inordinatus amor uxoris vel mariti, carperet impedire, quid obsecro de reliquis erit? Quotidiana experientia docet, quòd viduæ vanæ & lasciuæ, & quæ nō sunt ad eò boni nominis;

minis, rident alias, quæ sacramenta frequerant, sed audiat quid D. Augustinus dicat.

Preco vos & admoneo, in quantum possum, vt Dei gratia adiuuante, in hoc laboremus omnes, vt sincera & pura conscientia, mundo corde & casto corpore accedamus ad altare Domini, & digni simus suscipere corpus & sanguinem suum, non ad iudicium & condemnationem, sed ad tutamentum mentis & corporis, & ad medelam animarum nostrarum, quia in Christo, tota vita & salus nostra consistit, sicut ipsemet dicit in Euangelio, Muret igitur vitam suam, qui hanc vitam vult suscipere, quia si non mucauerit, ad iudicium sumet vitam, & potius ab ea corrumperetur, quam sanabitur, potius occidetur, quam viuificabitur, sicut dicit Apoll. hæc, hucusque S. August. loquitur.

S. Paulus scribens ad eos, qui in primitiua Ecclesia solebāt quod die communicare, vnum quod maximè cupiebat cordibus eorum imprimere, erat horror & immortale odium, quod debebant semper habere contra peccatum immunditiæ. Nunc enim dicebat, quod hoc peccatum coinquinabat & corpus & animam; Nunc verò quod maxi-
ma

1. Cor. 6. ma iniuria afficeret corpus CHRISTI
 INQUIENS; Nescitis quod corpora
 vestra membra sunt CHRISTI:
 tollens ergo membra Christi faciam mem-
 bra meretricis? absit. Aliquando etiam
 dicebat: quod violabat templum Dei:
 Ibidem enim paulò inferius dicit: An
 nescitis, quoniam membra vestra templum
 sunt Spiritus Sancti, qui in vobis est, quem
 habetis à Deo, & non estis vestri? Nonnu-
 quam dicit, quòd hoc peccatum facit
 Gal 5. hominem brutis similem, inquit enim
 animalis, aut homo non percipit ea,
 quæ sunt Spiritus Dei, &c. Alibi dicit
 1. Thes. 4. de operibus carnis; Luxuria immundi-
 Ephes. 5. tia, &c. quoniam qui talia agunt regnum
 Dei non consequentur: Iterum alibi: Non
 enim vocauit nos Deus in immunditiam,
 sed in sanctificationem Iterum dicit ali-
 2. Tim. 7. bi: Fornicatio autem & omnis immundi-
 tia, auaritia, nec nominatur in vobis, sicut
 decet Sanctos: Item: Dei voluntarem
 esse, vt simus casti & sancti, &c. Quan-
 toperè autem reprehendat viduas laci-
 uas, easque Timoth. suo deuitandas
 præcipiat hoc ibidem latius videre est.

Quomodo vidua debeat vitare & fugere
 omnem peccandi occasio-

¶

Si

Si vidua cupit perseverare in foelici
 spiritualis vitæ cursu, & cum fructu gu-
 stare sanctis. Sacramenta, omnibus
 modis necessariū est illi evitare & tol-
 lere omnem occasionem offendendi
 Deum, nec sibi nimium fidere, immo
 nec alteri se confidere, sed magis ab alio
 sibi timere, quàm à semetipsa; dicit
 enim Scriptura: *Qui amat periculū peri-*
bit illo: Et Saluator in Evangelio. Si o-
culus tuus te scandalizat eijs eum. Si Da-
uid homo secundum eor Dei, si Salo-
mon, tam sapiens, per occasiones lapsi
sunt, quid nos de nobis sperare, quid
promittere possumus? Et si S. Hierony-
mus, S. Benedictus, S. Bernardus, S.
Franciscus, & alij plures viuentes in lo-
cus desertis, vt omnes fugerent occasio-
nes, tam grauiter fuerunt tentati, quid
nobis sperandum est, si non tollamus
occasiones. Et si S. Paul. vas electionis,
aprus vsque in tertium cœlum, & ple-
nus Spiritu sancto, adeo castigabat car-
nem suam, adeo timebat, tollendo oc-
casiones, ieiunijs, vigilijs, orando, labo-
rando continuo pro Christo, quid no-
bis faciendum est? Vterius, si nos, nul-
las habentes occasiones, lapsi sumus;
quid non faciemus, si nobis occurrant
rei offerantur? si etiam in ipsa orati-
ne

Marc. 9.

ne, tentamur ac distrahimur; quid non
orando, & offerentibus sese occasioni-
bus, fiet? infirmi sumus omnes post
peccatum; & ideo tollendæ sunt &
vitandæ omnes occasiones nociuæ.
Amplius adhuc, natura nostra tā pro-
na & inclinata est ad malum; ad bonum
verò ita parum disposita, immò diffici-
lis & repugnans; vt, ad illud sit ad in-
star costæ maximè siccæ; ad hoc autē, vt
lignum viride humoribus plenum, &
sic in vno sufficit scintilla ad accen-
dendum ignem vno momento; in alte-
ro verò non sufficit ignis etiam valde
ardens. Quoties offerens se imaginati-
oni nostræ cogitatio aliqua extrava-
gās, solummodo per modum transcun-
tis, nonne statim, non solum appeti-
tus, sed etiam ipsum accenditur & in-
flammat? Nunquid ergo vide-
tur necessarium vitare ac
tollere occasio-
nem?

Quod vidua spiritualis, debeat relegare
& proscribere omnes vanitates, utpotè,
superfluum ornatum, & alios
omnes fucos, atque
similia.

Vidua cupiens placere Deo, & dare
proximo suo bonum exemplum, atque
cum fructu frequētare Sacramenta, de-
bet à se relegare ac proscribere omnes
vanitates, idq; propter multas rationes.

1. Quia non bene simul collocantur,
& vanitas & charitas; spiritus & caro: a-
mor Mundi, & amor Dei.

2. Et, ut S. Paul. dicit, *Qua autem n. n. a*
est, cogitat qua sunt Mundi, quomodo pla
nat viro. Et sic vidua cogitet, quomodo
placeat Deo; sed certum est, ac cerissi-
mum, quod hoc non placeat Deo, ergo
fugiendum? minimè.

3. Sicut antèquam esset vidua, adeò in
hoc sollicita erat & laborabat ut corpus
suum exornaret, solummodo propter
vanitatem, etiam cum obliuione & de-
timento animæ, quæ absque dubio se-
pius erat satis contaminata, & immun-
da; ita etiam cum iam sit vidua, & cupi-
at spiritualiter viuere, debet tota in
hoc attendere ut animam suam
vitiis

entibus exornet, præbens corpori tantum necessaria.

4. Omnia illa quæ à S. Scriptura, vel prohibita sūt vel improbata, etiã vidua euitabit & fugiet, sed superfluus ornatus & omnis fucus, atque vanitates similes improbantur, igitur omnia ista fugienda sunt.

5. Quicquid alienum à Christo, fugiendum est; sed omnis vanitas Christo fuit inimica, & vehementer ab ipso reprehensa, ergò vidua eam fug. et.

6. Quicquid rephenderunt ss. Doctores, vitandum est, sed ad vnum omnes rephenderunt etiam acriter vanitatem, igitur omnino fugienda.

7. Hoc quod ipsi Sancti quoque spreuerunt, omnino spernendum est à nobis, sed ipsi spreuerunt omnes huius mundi vanitates; igitur & nos eas spernere planè conuenit.

8. Vidua insistet fideliter negotijs earum viduarum, quæ summo opere laudatæ sunt & celebratæ in S. Scriptura; sed S. Anna vidua in nouo, & S. Iudith in veteri Testamento, & complures alie laudatæ fuerunt, quæ vanitatem abominatæ & execratæ semper sunt; ergo & nunc vidua harum vestigia sequetur.

8. In baptismo pompis & omnibus
vanitatibus huius mundi renunciauis
ergo turpe est postea illis uti.

10. Veniale peccatum, multa causas
mala, ut supra fassus dictum est, cum in-
gitur vidua sanctiorem præ reliquis
profiteatur vitam, minimè ab ea come-
mittendum.

11. Vidua vitabit omnem occasionem
scandali; sed velle spiritualiter viuere
& tamen huiusmodi vanitatibus uti, est
occasio scandali, tam spiritualibus, quàm
mundanis.

12. Dicit S. Paul. Quod vidua quæ
in delitijs est, viuens mortua est; vera
autem vidua curabit, ut sit sancta &
corpore & mente: quæ istæ vanitates
nullo modo conueniunt sanctitati.

13. Ad viduæ partes pertinet, bono ex-
emplo præluere domesticis, maximè
filiabus, si supersunt: hinc autem ser-
uire Deo, istine sectari velle vanitates
ac voluptates: ne prauis exempli specimè
est, proinde spernantur & abiciantur.

Vidua iuuenis, quæ ornatur colori-
bus ac cincinnis, & in superfluo corpo-
ris cultu sibi complacet, alijs occasio-
nem præbet non tantum malas cogita-
tiones animo concipiendi, sed etiam o-
pere exquendi ac perficiendi, cum ta-

men

men Christiana charitas cauere omnes
scandali causas præcipiat. Vnde legitur
Iuditham, quod formâ eleganti, & gra-
tiosa esset, instituisse ieiunijs, vigilijs, &
orationi, cilicio inducam, quod pallida
non rubicunda, deformis & non venu-
sta appareret; verebatur nimirum, ne quæ
accenderet innatâ pulchritudine; pro-
inde clausa, consortium & conspectum
hominum, maxime virorum vitabat.

Vidua taliter viuendum est, ne qui-
quam de illâ malè suspicari possit, ne
dicam loqui. Vnde tanquam rem inuisi-
tatum, memorat scriptura de eadē Iu-
dith; quod inuenio de honestate ipsius,
vtrumque iuuenis & formosa foret, si-
militer locutus sit. Hæ verò vanitates
arsam porrigunt, peruersas cogitatio-
nes apprehendendi, itaque seponendæ
& detestandæ sunt.

Si adeo usque liberalem se exhibet
Christus erga viduam, ut sæpè commu-
nicet & tradat illi corpus & animam
suam; quamobrem illam non deceat vic-
tissimam liberalem esse erga ipsum, dimi-
tendo ac donando ei, quibus abun-
dat, vanitates sæculi.

Nihil est, ad quod ardentiore studio
viduam eniti conuenit, præter absolu-
tissimam castitatem, & solidum ipsius
habi-

habitum: Medium verò ad hunc finem consequendum, est, carnem castigare ieiunijs, non fucare, aut nutrire delicijs. Quare honesta vidua omnes species vanitatis odisse debet.

Si beatissima Virgo progressa fuisset ad usum crisporum, fimbriarum, tyrmatum, & aliarum id genus muliebriũ ineptiarum, utique non ascendisset ad dignitatem matris Dei, nec visitasset eam Archangelus, nec corpus ipsius in celum Christus eueisset. Et vidua, quoties Mater Dei efficitur, quoties filium Dei in Eucharistia suscipit, ne leuissimas se vanitates ac venustates confundat?

Docet D. Bernardus, cultum externũ corporis esse iudiciũ internæ vanitatis in corde; multiplicia vestimenta prodere molliem animis & nimiam caritatem polienda carnis, demonstrare, animam prius debito cultu ac virtutibus caruisse. Ergò viduæ ab his omnibus abstinendum est.

Quantò quis liberaliùs se habet erga Deum deserendo amore ipsius, quòd ei ingratum esse certò cognoscit: tantò

f † Deus

Deus largiorem se testatur ergà ipsū,
 v potè cui cælestia dona communicat.
 Quantò penitiùs igitur vidua has vani-
 tates exuit, tantò opulentiùs supernorū
 beneficiorum gratijs induetur.

Sancti Pauli doctrina est, quomo-
 do aliquis, dum peruersè viueret, mē-
 bra sua commodauit peccato, & rebus
 turpibus; ita regrediendo ad Deū, debe-
 re illū impendere eadem membra in a-
 ctiones bonas ac sanctas; Et S. Hierony-
 mus scribens ad Demetriadē ita loqui-
 tur: sicut cum seruirem mundo, dele-
 ctabar vanitatibus, iisdemq; afficiebat.
 Ita postquā ausp. catus essem seruitutē
 Dei congruebar vt amare Deum, dele-
 ctarer Deo; placere Deo. Similiter facti-
 tandū viduæ. Demum omnes ista va-
 nitates spinæ sunt, vt ex Euangelio col-
 ligitur. Et tu offerendo Conditori tuo
 spinas expectas ab illo vvas? nimio-
 perè hallucinatis.

*Bonam viduam non posse simul vacare
 Deo & Mundo.*

Viduas inuenire est, quæ volūt, & ve-
 rō se posse putant, seruire Deo & Mun-
 do, consolatione cælesti & terrenā frui,
 frequentare sacramenta, & sectari sa-
 culi blandimenta, quæ quantū se ipsas
 fallant, ex ijs constabit, quæ propediē
 dicturus sum. Sed.

Sed ad faciliore rei intelligentiã aliqua præmittenda sunt. Primũ. Mundũ in præfenti materia designare viros ac foeminas, qui totos se ostenderũt in amorem bonorum mundi; vnde ciues mundi, & cõtemptores Dei dici merentur: & hæ sunt viduæ, de quibus loquitur S. Paul. eas versando in delicijs, mortuas veriũs, quã viuas esse. Secũdũ. Mũdus, hoc est, personæ carnales, & sensui deditæ, est inimicus Deo, nõ cognoscit Deũ odit quæcunq; Dei, vel à Deo sunt. Tertiũ, Qui non stat à Deo, viuit in Mũdo; & qui non viuit in Mundo, Dei amicus & filius est. Et alterutrum horũ verũ esse necesse est; quia nõ datur medium. Vnde Seruator in Euangelio. *Qui non est meũ, scilicet, per humilitatẽ, castitatem, bonitatem, contra me est, siue membrum Mundi est, qui mihi repugnat per superbiam, immunditã & malitiã.* Et alibi: *Nemo inquit, duobus dominis contrarijs seruire potest; cui adicijt Ioannes Apostolus: Qui vult esse amicus huius Mũdi, erit inimicus Dei.* Et D. Iacobus. *Amicitia huius Mundi est inimica Deo.* Quartũ. Omnes qui appropinquant Deo, sũt odiosi Mũdo, vnde Apostolus. *Omnis, ait, qui volunt placere Deo, persecutionem patientur in hoc sæculo, & Magister*

gister Christus. *si mundus vos odit, loquitur ad Apostolos, Sci. ore, quia me priorē vobis odio habuit.* Quare ex primis hominibus, ille qui erat de Mundo Cain, occidit alterum (Abel) qui erat ex Deo. Esau odio habuit Iacob. Ismael persecutionem molitur aduersus Isaac, ut palam fieret, inquit S. Paulus, quemadmodum ij, qui viuunt secundum carnem, affligunt illos, qui viuunt secundum spiritum. Ergo si mundus est hostis Dei, ut quis proba vidua amore suo cum dignetur? Si tantoperē Deo displicet, quo pacto placeat Dei ancillæ? Quare ratione existimet vidua se mūdo satisfacturam esse, postquam nullos inter innumerōs s̄ctos repertus vsquedū fuit, qui illius cōiuetudinib⁹ perfectissimē respondisset? Nec ipse Sanctus S̄ctorum Iesus, illi placuit, utcunque æternā sapientia, & bonitate infinita proditus esset, & beneficam manum ad omnes amicos & inimicos extenderet.

Cōsiderationes aliquot apprimē efficaces ad extinguendum in nobis amorē Mundi.

Primò considera. Vitam tibi cōcessam ac donatā esse abs Deo, & pro illo expendendā, qui eā cōseruare nō desinit. Sed qua ratione retribues Deo vitā tuā, qui amore ipsius neq; deseris vanitates

tates, & bona opera, studio placēdi Mū-
do, prætergrederis? Quotidiē totum se
nobis in diuino Sacramento commu-
nicat, nec vllius respectum tanti facit,
vt solos nos derelinquat. Quamobrem
igitur nos cessemus à dilectione ipsius,
vt hæreamus in cōplexu Mundi? Quis
hominis respectus adeo terreat, vt im-
mensū amorē, inauditā benignitatem,
supremā liberalitatē, & fauores cū be-
neficijs incōparabilibus aspernemur?

Si charissimū maritū tuū resuscitare
tenereris, ad eūdo Sacramēta, abijciēdo
luxum, & luctū assumendo, nonne prō-
pissimo animo hoc præstares? Mundus
licet fremeret, ac fureret? Cur itaque
Deus deterioris conditionis sit, quam
maritus?

Si vnigenitum filium, vel alium ex
charioribus amicis moribūdum, libera-
re ab imminente morte propoluisse,
frequentando Sanctissima Sacramēta,
ponendo superfluitatē vestīū, reseca-
do lymata, & quicquid in muliebri orna-
tu indecens, apparet: unquid nō vani-
tati valedicerēs, etsi Mundus reluctare-
tur? Quomodo ergo, vt placeas immor-
tali Deo, in cuius manib⁹ vita, & omne
solatium tuū constituta sunt, id ipsum
non perficis?

Placere debet vnusquisq; hominib' virtute & iudicio præditis: non Mūdo, qui inimicus est omnis boni, dicens malū bonū; & bonos à principio persecutus, fuit, Barrabbā anteponeudo Christo. Qua de causa igitur illius gratiā aucupemur? Qui olim obtemperarunt Mūdo, & illi complacuerunt, die sedēs, vbi sunt? vtiq; in infernō iuxta diuinē epulonem & sequaces eius. E cōtrario, qui amore Christi Mundū despexerūt, honorantur in cælo, & in terra, cū mendico Lazaro, & humili Frācisco, & innumerabilibus alijs. Quare sollicitos nos esse decet, non quomodo Mundo placeamus, sed quomodo ab illius cōsuetudine & consorcio liberemur. Affirmare solebat B. Paulus, se Mundo, & Mundum vicissim sibi crucifixum esse: Et, non futurū se seruū Christi, si hominibus perplacere cōstraretur. Quare qui gratus desiderat esse Mundo, nō mereatur appellari seruus Christi.

In horā mortis, quæ fortasse propinquior est quàm suspicaris, voles te fortasse multa opera bona, & mundū despexisse, vt Deo tantō charior existeres: cur igitur non præstas hodie, quod tunc te consecisse optabis?

Erubescere, nisi frontem exuisti, quod

cum.

clim modestia, & honestâ vita, pulchra
coram Deo & Angelis eius apparere, &
gratiam cælestem mereri possis ob hu-
manos respectus, nuntium mittas pre-
fati, & nihil sollicitius indages quâ be-
nevolentiam & laudem hominû Munda-
di vecordum, vanorum, stultorum.

Si comedentem, bibentem, cubitum
concedentem Medicum in ægritudine
auerentem te, alij risu exciperent, nun-
quid desineres mâducare, bibere, medi-
cum accire? minimè enim verò imò ri-
deres ridentem te. Quapropter ergo,
dum pascis animam tuam cibo Ange-
lico Eucharistiæ, dum infirmitatibus
tuis medicinam quæris, dum bonum
prosequens & à vanitatibus quæ Deo
displicent, profugis, verearis eum, qui
tibi ridendo & dissuadendo contraria-
tur? Tu verò æquiore titulo illos ride-
to; illos despice, & condole, quod phre-
netici veròrem stultitiam suam non a-
gnoscant.

Deniq; omnes sancti verbera & cala-
mitates perpeffi sunt, oēs in operibus
penitentia desudarunt, omnes carnem
suam cum vitijs mortificarent, omnes
spreuerunt Mundum & vanitates eius,
semper in timore & tremore vixerunt,
ac gratiam ac paradisum amitterent.

Et tu quæ Mundo & fallacijs illius obsecundas, & propter filios tenebrarum, intermittis opera lucis, mereri & consequi te posse felicitatem existimas?

Qualem deceat esse intentionem bona vidua in perceptione Eucharistia.

Quoniam Deus non respicit opus tantummodo, sed præterea intentione operantis, quæ si quidem recta fuerit, multò illud acceptissimum ei accidit, & si non nisi haustus frigida pauperi porrigatur: sin autem, despicit plane actus & conatus nostros, utcumque desererentur vniuersum Mundum, & daremus corpus nostrum ita ut ardeat: Idcirco sicut in omni bono, quod facimus opus est proba intentione, ita maxime, quando ad Authorem bonorum omnium accessuri sumus qui scrutator est cordium, & incredibilem in nobis puritatem ac sinceritatem requirit.

Finem in omni actione considerandum esse.

Semper itaque finis, cuius gratia operamur, nobis propositus & perspectus esse debet: si enim malus solet, similiter
opus

opus, quantumvis natura sua bonum,
in malum degeneraret. Quia verò Deus
est bonitas infinita, eò melius existeret o-
pus, quò purius ex amore eiusdem Dei
procedet.

Quamobrem, desideras placere Deo?
excita in anima tua firmam volunta-
tem siue habitum obtemperandi Deo,
ut hic ad omnes actiones te extimulet,
ut ita comedas, bibas, loquaris, dormi-
as, recrees corpus, & ornes animam,
quia Deus hoc abs te vult, hoc præcipit,
& pro infinita bonitate sua non dedig-
natur obsequia nostra acceptare. Verbo
dicam, omnia faciamus, ut Deo Opt.
Maximo charissimi. In Euāgelio di-
cebat Saluator, loqui se, ut gaudere suū
esset in nobis, & tūc, inquit Augustinus
gaudium ipsius est in nobis, quando
assequimur, & perficimus voluntatem
eius. Et nulla ratione alia satis sibi factū
ille reputat, nisi hac ut videlicet veli-
mus idipsū, quod Deus vult, nec vlla re
in actionibus nostris moueamur, præ-
terquam iussione Dei, & obliuiscētes,
gloriam & lætitiā, quā virtus parit,
soliū meminerimus Dei, & quicquid
fugimus aut sectamur, ad responden-
dum duntaxat ipsius beneplacito fuge-
re aut sectari incipiamus.

Pecca-

Peccatum mortale ingentium malorum origo est. Pariter & veniale. Sed est extremè fugiendum sit, ne in illa incurramus; nobilioris tamè intentionis iudicatur, fugere, quicquid inhonestatè sapit, quia & Deus sic præcepit, & non potest illi non talis fuga somnoperere placere. Taliter infernum timere conuenit, quia Deus illum timere voluit, gloriam desiderari, quia desiderari mandauit. Idem solum de alijs.

Nā profectò generosius est operari, quia Deus nos operari iussit. Amare enim, quia se amari indixit, ei obedire, quia sibi obediendum iniunxit, ubique bonitatem ipsius præponendo, quam propter præmia, quæ inde expectamus, Et quanto solertius hoc sine operabimur, tanto cumulatiores erunt merita, & corona illustrior.

Quando bonum opus aliquis auspiciatur, monet cum communitè, vel metus supplicij, vel appetitus glorie, vel amor virtutis, et si finis talis inter bonos ac laudabiles collocandus sit. Nihilominus non debemus hoc loco consistere, sed cum voluntas possit pro arbitrio suo velle vnum finem, & relinquere alium, vobis autem alio, Deo gratior sit, ut quid non respiciamus ad eiusmodi

qui

VIDUITATIS.

8.

qui cæteros præstantia ac dignitate excellat? verbi causa potest quispiam indagare virtutem, aut desiderio naturali, quo ad illam perpendet, aut studio placendi Deo. Ac tanta est distantia inter vnum finem & alterum, neuriquam vs explicare sit: tantò illustrior vnus altero, quanto solis splendor superat exiguam lucem candelæ, quanto oceanus guttam toris, quanto amplitudo cæli exilitatem granis sinapis

Quo triplici fine ad communionem Eucharisticam accedendum sit.

Primò vt satis fiat beneplacito Diuinae Maiestatis. Secundò. Vt semper vniti cum illo scimus, qui hac de causa diuinum illud Sacramentum instituit, ac proinde vsurpare verbum Apostolis: Quis me separabit à charitate Christi? hoc quippe mirificè placet Deo.

Tertio, vt cõcipiamus Spiritũ Christi. Spiritum inquam humilitatis, & obedientiæ, charitatis ac patientiæ, benignitatis & contemptus sæculi, & veraciter pronuntiemus: Vivo ego, iam nõ ego, sed viuit in me Christus, idque vt placamus Deo.

Quæ

Quartò ad recolendam passionem Christi, vt cum Paulo non gloriemur nisi in cruce domini nostri per quem ipse mūdo crucifix⁹ erat, & Mūdo illi. Id quoque, vt placeamus Deo.

Quintò, vt liberemur ab angustijs tribulationum, & exaltare queamus dexteram excelsi, & que complacere.

Sextò, Pro animabus in purgatorio detentis; nam & hoc Deo placens atq; acceptum est.

Septimò, Ad satisfaciendum pro peccatis, vitandum purgatorium, apprehendendum tantò citius coronam beatitudinis, & laudandum Deum. Similiter istud placet.

Octauò, Ad consequendum aliquod beneficium.

Nonò, Ad ostendendum gratitudinem pro beneficijs iam acceptis, quia non reperias gratius bonum, quod Deo offeratur.

Decimò, Ad latificandum vaiuersitatem Ecclesie triumphantis.

Vndecimò, Ad consolationē animę. Duodecimò, vt armemur & animemur ad pugnam spiritualem contra Mundum & Sathanam.

Vltimò, Vt bono exemplo proximos nostros, non sine augmento glorię diuine edificemus.

Oration

*Oratiuncula, quae usu veniunt, ubi diebus
finitis communio frequen-
tatur.*

Dirige o Domine sponsum ad cubi-
culum sponsae suae, quatenus ibi exci-
piatur amplexibus charitatis, & hac
vitione ad amorem tui inflammentur
cor meum & caro mea.

Cura, O coelestis Medice, omnes infir-
mitates meas, & confirma debilitatem
meam, ut ope Angelicae huius Medici-
nae, totus sanus, & aptus fiam, cuius vi-
res & conatus obsequijs tuis impen-
dantur.

Cognosco, O Deus, infinitum nume-
ri peccatorum meorum & quanto de-
bito tibi obstrictus sum, Quocirca ob-
testor te, ut intuitu pretiosissimi cor-
poris & sanguinis tui, aboleas omnia
debita ac delicta mea.

Multis cheu tribulationib⁹ circūue-
tus, multis Sathanae laqueis implicatus
hereo. Veni itaq, veni oro solatiū &
fortitudo mea, ingredi domū serui
tui & corobora debilia mea, ut om-
nes laqueos diaboli abrumpam.

Pater pie, & Deus vitae meae, quando-
quidē comendavi tibi hanc animā, ut
Cama

eam deduceres per semitam mandatorum tuorum ad habitaculum sanctorum tuum; respice quæso in me nec unquam oculis clementiæ ac prouidentia tua gubernate desine.

Benedicta sit sempiterna deitas quæ vice peccatorum, quas meruerunt peccata mea, dignata fuit rependere mihi beneficia sua seipsam largiendo. Nullum me momentum tantæ dignationis inmemorem offendet Benedictus Deus, & mater Domini nostri Iesu Christi, cû omnibus sanctis & Electis eius, qui semper mihi auxilio sint, vt dignè diuinum hoc Sacramentum suscipiam.

Intra o Domine spiritus tuus in animam meam, & transformet eam in te, vt uiuat in tali charitate, Humilitate, obedientia, paupertate spiritus, mortificatione carnis, & contemptu Mundi, qualem tu exemplo vitæ tuæ docuisti. Talibus vinculis me ianoda, vt nunquam possim separari, sed conseruus abs te, me in sæcula seculorum Amen.

*Impedimenta progressus Spirituales quæ ab
na vidua sollicitè declinanda sunt.*

Primum defectus humilitatis, quæ
fundamentum est & custodia virtutis,
nam

VIDUITATIS.

139

nam qui caret humilitate, abundat superbia, id est vniuersitate omnium vitiorum. Ingratitudo, quæ exiccat fontem diuinæ pietatis, & nimium quantum Deo displicet.

Superflua loquacitas, per quam omnis deuotio cordis euanescit, & constitatur Spiritus sanctus. Contemptus peccatorum venialium.

Voluntas tepida, & languens desiderium in virtutibus proficiendi. Non enim satiatur à Deo, nisi quem fames ac sitis vrget.

Horror difficultatis in via cælesti, & diffidentia de Deo. Negligentia in oratione, sicut enim qui non seminat, neq; metit, ita qui non orat, non accipit. Vnde Christus, oportet semper orare, inquit, Conscientia æquo scrupulosior.

Præsumptio de acta vita quasi, ad metam perfectionis iam pertigeris.

Inconstantia in operibus bonis, nunc ea intermittendo, nunc resumendo.

Velle sequi proprii cerebri captum, & alius, maximè patrum spiritualium admonitiones negligere vecordia in domandis passionibus; nisi enim granum frumenti mortuum fuerit, fructum nullum affert.

Affixum esse rei alicui mundanæ, vt
diu

diuitijs, filijs, honori, aut similibus, Quod augmentum Spiritus nimio perē impedit. Indiscretio in excedendo modum, quando frequentantur exercitia etiam bona, quæ inde oritur, quod aliorum consilia posthabentur.

Oblivio præsentia Dei, propinqua mortis, & aliorum; Indulgere propriae voluntati, nec eam refranare in rebus etiam licitis; Prætereire examen conscientia; Timorem Dei vilipendere: nec mentem aliquando ad superna attollere.

Non versari seridè ac sincerè cum Confessario, & confiteri nunc vni sacerdoti, alias alteri sine licentia Confessarij proprij.

Non conari euellere habitus peruersos; non repugnare proprijs inclinationibus, non exterminare ea vitia, in quibus communius faciliusque impingitur. Blandiri carni suæ, neque mortificationi eam subijcere.

Magni pēdere respectus humanos, & velle complacere simul Deo & Mundo.

Non tollere occasiones, loci, temporis, societatis, conuersationis, & similibus rerum, quibus à seruitute Dei distrahimur.

Tem.

VIDUITATIS. 141

Tempus absque utilitate dilapidare,
otiosè & infructiosè.

Non conari ad scientiam earum, que
conducunt ad utilitatem animæ, cuius-
modi sunt legitimè confiteri, solidè
humiliari, & id genus alia.

Incuria in custodiendo corde, &
preparando illud ad recipiendam sem-
per nouam de cælo gratiam.

Desidia in disponenda anima ad re-
ceptionem venerabilis Eucharistiæ.

*Documenta S. Hieronymi pro viduis &
matronis Christianis.*

Principiò, sicut adiuncto sibi mari-
to placere cupit; ita conentur placere
Deo, quem loco mariti amandum de-
legerunt.

Sicut viuètes in Mundo, vanitatibus
vacauerunt illius, ita postquam migra-
runt ad Christum, operæpretium est,
vt abdicant se à vanitatibus quæ illi
contrariantur.

Dum viuerent in matrimonio, foue-
bant ac nutriebant corpus, vt educan-
tis filijs, & portando, matrimonij pon-
deri pares essent. Sic concedet vt post-
modum ad sobrietatem, & iugum
Christi illud assuefaciant.

Adcò

Adeò vsque diligent castimoniam, ut omnia ipsarum membra, omnia verba, gestus & actiones spirent verecundiam ac puritatem.

Non tractent vnquam solæ cum viris præcipuè talibus, quorum sermo & personæ possint alijs sinistram suspensionem porrigere.

Omne conuersationem, cum personis lasciuis ac sensualibus intermittant, nec vnquam tales sibi appropinquare patiantur.

Nec detrahant, nec murmurent: neque malè de aliquo loquantur: sed à murmuratoribus abhorreat, ut ira quis quis ad eas accedit castè & caute, nec de vllò perperam sibi colloquendum meminerit.

Pari cura, zelo ac timore honestatem tueri debent, & tam sedulæ ipsius amatrices esse ut os & oculi, corpus & indumenta omnia honestatem præferant; nec quisquam coram illis audeat, nisi res maximè honestas & pudicas sermone attingere.

Declinent familiaritatem personarum quam mores & vita vanitatem oleant, præcipuè virginum ac viduarum infamiam.

Quanto iuniores sunt, tanto se flu,
dip:

diostius ornent decore pudicitiae.

In foeminis famam integritatis admodum teneram esse constat, & tanquam rosam, quia facillimò negotio, vbi praesertim deest maritus, aut gratis maturitas, violatur.

Non expedit vt recreationibus se dant peregrinis, quae cum cantilenis & strepitu coniunctae sint, sed domesticis iisque modestis.

Semper gerat in manib⁹ libellum aliquem deuotum, ne actionem seponat: hoc enim compendiosissimum medium est, quo suggestiones diabolicae dispelluntur. Quia caro non cessat repugnare spiritui; idcirco amore Christi cum eam restringere conitantur, & tanquam lasciuam bestiam abstinentiae exercitatione refrænent.

Iraeci, sicut est proprium hominis, ita non vinci ira, proprium Christiani; quare viduam excandescere, multo indignissimum.

Frequenter cogitent foeminas se se esse, ac subiacere passionibus humanis, & expedire magis, vt doleat stomachus, quam affligatur animus, vt mandetur corpori, quam periclitetur pudicitia.

Nunquam excidat memoria Iudith, & Anna prophetissa, quae diu nequq;

vacatūt in Templo orationi, ieiunijsq;
 vethesaurum pudicitiaē conseruent.
 Vnde vna truncauit caput Dæmonis,
 hunc enim figurat Holofernes. Altera
 inter viduas prima Saluatorem Mundi
 suscepit, & particeps cælestium secreto-
 rum effecta fuit.

Considerent animas suas esse filias
 Dei, proinde non debere cōquiri orna-
 menta extrinseca, sed omnem ambi-
 onem explēdam esse cultu animæ, quæ
 filiam Dei repræsentare potest.

Non contentæ sint bono inchoato,
 sed studeant ad finem illud perducere:
 nam Apostolus Paulus quidem incepit
 malè & finiuit benè; Iudas è contra in-
 cepit benè, sed finiuit pessimè.

Quorsum Christianæ viduæ cincti-
 ni & fuci? Quomodo talis peccata sua
 deslere potest? Hæc sanè non ad Chri-
 sti regnum, sed ad Antichristum perti-
 net. Et qua fiducia erigit vultum ad cæ-
 lum, quæ, cum mutauerit concessam
 sibi à Creatore speciem, ab illo non ag-
 noscitur.

Quapropter aliud promittimus, &
 monstramus aliud? quare lingua præ-
 dicat castitatem, & corpus testatur im-
 pudicitiam?

Magna

Magna enim uero uirtus, & digna, quæ sine intermissione inquiratur, natum esse in carne, & carnis curam uiuendo negligere.

Si Diuus Paulus timet inquiring. Non quod uolo bonum hoc facio, & proinde carnem meam in seruitutem redigo. Quis nostrum securitatem sibi polliceatur?

Si Dauid uir secundum cor Dei, & Salomon dilectus Dei uicti fuere, quis non metuat, se in lubrica mundi uita casurum?

Meminerit uidua semper uoluntatem Dei sibi explendam esse, à quo æternam bonorum retributionem sperat: neque enim omnia, dicit ille in Euangelio, qui dicit mihi Domine Domine intrabit in regnum caelorum, sed qui fecerit uoluntatem Patris mei. Et alibi. Cur uocatis me Dominum, & non facitis quæ uobis præcipio? Item. Qui facit uoluntatem Patris mei, ille Pater, Mater, soror, & frater meus est. Addit Propheta, filius honorat patrem, & seruus dominum. Ego igitur si pater uester sum, ubi est honor meus? Si ego Dominus uester, ubi timor meus? Unde liquet, cum qui non respōdet uoluntati Dei, nec amare eum, ut patrem,

nectimere vt dominum, quocirca Dauidi, qui peccauerat dicebatur: Tu verò non respexisti Deum benefactorem tuum. Et, qui honorat me, honorem recipiet; qui verò contemnit, confusione ac pudore induetur. Quid autem intolerabilius ac iniquius cogitari potest, quàm vivere contra voluntatem eius, à quo vitam suscepimus? aspernari præcepta illius, qui obtemperantibus sempiternam beatitudinem pollicetur? Deus enim uerò nihil indiget seruitute nostra, sed nos illius lege, vnde mandata eius desiderabilia esse debent auro ac margaritis, quia incomparabile præmium est, quod eorum obseruationem subsequitur. Merito igitur indignatur nobis diuina bonitas, quia non solum præcepta ipsius vili pendimus, sed etiam celestem retributionem ingratè animis repudiamus.

Vox & sanguis Christi clamat: si vis ad vitam ingredi serua mādata, idcirco enim mortem subiit vt cum ipso viveremus, quod fit per obseruantiam præceptorum eius, quæ nobis reliquit in pignus diuinæ dilectionis suæ dicens, si amas me, custodi mandata mea, ille est qui diligit me, syncerè igitur amemus

VIDUITATIS.

127

mus Christum, si quidem recortamur nos sanguine illius redemptos esse. Nihil aliud velle, nihil agere debemus aliud, quàm quod ad cognitionem voluntatis pertineat.

Labora quamuis diues, & quicquid manuum labore lucraris, da pauperibus, hoc Deo magis erit gratum, quam si dares magnam partem bonorum tuorum.

Non est res exigui meriti apud Deum, bona filiorum educatio, qui discant auscultare, & non loqui nisi ea quæ ad timorem Domini, & res diuinas spectant.

Filiæ autem non audiant verba inhonestâ, lasciuia vel dissoluta, procul sint à cantilenis mundanis, à seruis lasciuis, non discant ab incunabilis res vanas, non illis perferentur aures, non fucis exornent faciem, quæ consecrata est Deo, non grauentur earum colla auro, & caput gemmis, non incedant crispatis capillis, quia sunt iudicia & præludia ignis infernalis

Si tu adeo es sollicita, ne filia tua ab vlla re offendatur, quare nō magis curas, vt non percutiatur malleo huius mundi

g s di

di, qui est Diabolus, neque vt bibat ex calice illo Babylonico, qui huiusmodi vanitatibus repletus est; vel vt non intersit Choreis, & alijs similibus diabolicis vanitatibus?

Vbi paululum excreuerit vt sit grandior, ducas illam semper tecum, & caueas ne illi prebeas malum exemplum, ne conuersetur cum iuuenilibus, sed ponis cura, vt nunquam sit ociosa.

Cum manducaueris, recordare quod paulo post sumptum cibum, debeat orare vel legere.

Fac tibi amicos plurimos per electionem synam, vt cum defeceris, recipiant te in aeterna tabernacula.

Da omnibus rogantibus te, praesertim tamen bonis, Vestis nudum, cibus esurientem, & visita infirmos.

Quoties extenderis manum, & pauperibus erogaueris electionem synam, iugitare tibi, quod is sit Christus; caue autem si Christus Dominus tuus mendicet, ne tu congreges diuitias.

Fuge consortia iuuenum, maxime eorum, qui vani, lasciu, & dissoluti sunt, qui nunquam tua tecta subeant, & Cantores cane peius & angue fuge, atque expelle e domo tua.

Si occurrat occasio vel necessitas in-
quendi alicui iuueni, semper tibi adfiet
præsens aliqua persona honesta, ne vi-
dearis ab alijs sola loqui cum illo;

Piarum ac deuotarum virginum &
viduarum conuersionem quæras &
optas habere semper.

Frequenter cogita de morte, & quod
tibi etiam sit moriundum, & sic nun-
quam cogitabis denuò nubere.

Ita te geras domi tuæ, vt domestici
agnoscant te patronam, & reuerentur
vt sanctam.

Honora patrem, & matrem tuā, sed
si tibi præberent occasionem deserendi
Christum Redemptorem tuum, non
agnoscas, nec audias eos vti parentes.

Fuge omnes personas de quibus ma-
la potest esse suspicio, & noli dicere, suf-
ficit mihi mea conscientia parùm cura
quid alij dicant, quia tollenda est etiam
occasio malè suspicandi, & offendendi
Deum. Quærat primùm regnum Dei,
& iustitiam eius, de reliquis necessarijs
Deus postea prouidebit. Nō abeat vidua
post desideria & delectationes sensuum
suorū & carnis; hinc est, quod in sacri-
ficijs veteris Testamenti, non offere-
batur Deo mel, & cera contemnabatur,
quæ

quæ est domus mellis, sed Deus volebat vt accenderetur oleum in templo suo, quod exprimitur ex amaritudine oliuatum; Pascha quoque voluit Dominus vt manducaretur cum amaritudinibus figuratis in lactucis agrestibus.

S. Paulus; castigat corpus suum, ne reprobus efficiatur; & vidua iuuenula replendo & infartiendo se varijs ac delicatis cibus, quomodo secura erit de sua castitate?

Multoties animus Patroni cognoscitur ex habitu seruæ illius. Non est possibile dum hîc viuitur, vt à moribus & obloctionibus hominû simus liberi; quia malis solatium & quædam recreatio est; malè loqui de bonis; attramen vanus & inanis rumor citò euanescit. Et ex vita præsentî licet iudicare de vita præterita: & ignis ex stupa citò deficit. Flamma etiam deficientibus linguis facilè & paulatim extinguitur.

Si de te malè loquuntur; cesset vitium, cessabit & rumor, & obsequium.

Nobilitas, forma, ætas, & opes, causant vt vidua ab omnibus magis sollicitentur; hinc fit, vt quo plures sint qui

qui pudicitiam impugnent, eò maiora etiam sint præmia constituta ei, qui melius nouit fingere.

Vitabis illas viduas quæ non spontanea sua voluntate, sed necessitate sunt viduæ, & quæ eo modo viuunt, ac si non perdidissent maritum.

Vidua rarissimè prodeat in publicum.

Deus non fecit te diuitem vt sis otiosa, sed vt filas seu per pensum trahas, labores, & sic semper habeas quod posses ex opere manuum tuarum, dare pauperibus.

Semper tibi vt speculum, hanc sententiam ante oculos ponas: Quod tibi vis fieri, alteri quoque feceris.

Non sis facilis ad credendum de alijs malum, quia hoc propriè est indicium animi leuioris, & relinquit semper personam inquitum, sicut etiam malè loqui de alijs.

Non attendas ad laudes aliorum, sed ad tuam conscientiam.

Semper sis armata & præmunita contra peccatum, & idèo parum loquere.

Nihil tibi ipsa humilitate preciosius, nihil amabilius æstimandum, quæ conseruatrix & custos est omnium virtutum:

atum: nec quicquam est quod res red-
dat Deo & hominibus gratiores, quam
vera humilitas, dicente Domino: super
quem requiescam, nisi super humi-
lem?

Verum huiusmodi humilitas, non
debet esse superficialis ac simulata, &
consistere non tantum in verbis; sed in
corde & factis, quia multo deformior
est superbia, palliata humilitate: & vitia
magis enormia sunt, quæ virtutis præ-
textum habent.

Nō te præferas vlli personæ propter
nobilitatem: neque eo intuitu illam te
inferiorem reputabis.

Non hominū conditionē respicies,
sed animum, quia mores faciunt seruū,
& nobilē, vera autē libertas atq; nobili-
tas est, nō seruire peccato, apud Deū il-
la persona nobilior, quæ maioribus &
excellentiōribus virtutibus clarescit.
Inter homines quis illustrior S. Petrus?
& tamen erat piscator, & pauper ho-
mo? Inter mulieres autem, quæ nobili-
or, quæ vnquam fuit illustrior B. Vir-
gine? & tamen fuit sponsa fabri. Nihil-
ominus isti Piscatori tradidit Dominus
claves regni cælorum; Ecce autem spō-
sa meruit esse mater illius, qui istas cla-
ues Petro dedit,

Omnia

Omnes eodem preciosissimo sanguine Christi redempti sumus, & ab iisdem Adam & Eva primis nostris parentibus nati.

Non hoc sibi persuadeat vidua, quod ieiunando & abstinendo, sit sancta, quia in eo tantum consistit auxilium, sed non perfectio ipsius sanctitatis: & quid iuuat extenuare corpus abstinentia, si animus superbia infletur & extumescat? Quid prodest si facies ieiunio palleat, & huida sit mens inuidia? Quid virtutis habet vel meriti abstinere à viro, & inebriari ira atque odio? Tunc bona est abstinentia, & meritoria atque laudabilis mortificatio carnis, quando animus ieiunat à vitijs; caro enim per abstinentiam affligitur ad hoc, ut in animo superbiæ tumor, retundatur; & extenuetur, & ut contempta vidua, discat suæ propriæ voluntati renunciare, illamque diuinæ voluntati conformare; hæc enim in humilitate perfectione constituit; & idcirco S. Paulus castigabat corpus suum, & quanto plus ei subtrahebat suos appetitus vel delectationes, tanto magis occupabatur in virtutibus, & ad conformandum se diuinæ voluntati.

g 6 Habe-

Habeas curam famæ tuæ, & taliter viuas, vt nemini præbeas occasionem de te malè suspicandi, & nemo de te possit aliquid mali fingere vel excogitare, quod aliter liceat credere; multò minus vt aliquis de te possit malè loqui; alioquin in vanum conquirere de maledicentibus, si tu illis suggeras materiam maledicendi, si autem non præbueris occasionem vllam, & ipsi nihilominus de te malè loquantur, habebis pro consolatione testimonium conscientia tuæ, quæ satis secura est, quando scit, se nullam præbuisse occasionem cogitandi vel malè dicendi, & tunc nobis appositè accommodari potest, illud quod Christus: *Beati eritis cum vos maledixerint homines, &c.*

Sit in domo tua locus aliquis secretus vel remotus, ad quem subinde possis confugere, post multas tribulationum & afflictionum tempestates, & varias cogitationes, & curas domesticas, tanquam ad tutissimum aliquem portum.

Taliter familiam tuam governa, vt potius velut matrem te diligant, quam dominam metuant, & ad reuerentiam

VIDUITATIS. 138

etiam illos prouoca benignitate, non seueritate; quia seruitus multò fidior esse solet, cum procedit ex amore, quam ubi oritur ex timore.

Habitu simplici & honesto sis, quæ sobrietas & verecundia comitetur.

Vidua etiam inuenis non debet redire ad statum matrimonialem, consilio Apostoli, nisi periculum sit incontinentiæ.

Satis tibi esto excessisse primū gradum virginittatis, & per tertium redactam esse ad secundum, ab officio conjugali scilicet ad continentiam vidualem.

Nonnullæ mulieres etiam superstitibus maritis edunt votum castitatis, & concupiscentiam suam moderantur. Et non erit casta ac continens, quam mors à consortio mariti diuisit?

Deus maritum tibi dedit, Deus & abstulit, & tam præclaram actionem iterandæ libertatis, & euadendi iugum virile, negligas?

In arca Noë mulieres vnum duntaxat virum, & viri vnam tantum mulierem sibi copulauerant. Idem inter animalia quoque seruatum legimus, vt doceamur, feminam contentam esse de-

bere primi marito, nec congruere, vt secundum adiungat.

Vidua iuuenis, quæ non vult aut non valet in continentia persistere, potius marito secundo nubat, quàm Diabolo seducenti consentiat.

Experimento didicisti, ad quod angustias matrimonium coniugatos, redigat: demùm omnes hasce amaritudines euouisti; cur ad easdem reuertes? Arces cæli aspice, quæ si quidem in rete semel inpegerint, vndique nè in idem ferantur iterum, circumspiciunt.

Ex necessitate virtutem fac.

Ne certum pro incerto apprehende.

Multæ viduæ & si non progrediantur in publicum, sed inter priuatos se parietes cõtineant, infame tamen nomẽ sibi comparant propter necessitudinẽ eum ministris domesticis, propter leuitatem vestium, vigorem ætatis & formam corporis: quod ad cautelem suam dictum velim, vt circumquaque custodias cor tuum, & abs te amoueas, vnde sinistra de te alijs suspicio ingenerari possit.

Cauere possas aut approbes consilium nutricis, & aliorum familiarium, tuorum; vix enim aliud suadere consueverunt, quam quod tibi placere, in suum
verò

verò emolumentum vergere intelligunt.

Si benè te operante tristatur pater tuus, certè lætabitur Christus, si domestici plorant, Angeli exultabunt.

Non es illius, qui te genuit, sed qui regeneravit, & in pristinā libertatē, dato sanguinis thesauro asseruit.

Nihil est, quod vehementius inflamet corpus ad libidinem, quàm cibus indigestus. Vidua iuuenis modico vino vtatur, si stomachus ita fert, & ea temperet sibi à cibus calidis.

Amorem gemmarum, & vanarum vestium, conuerte ad scientiam Sacrarum Scripturarum, & omnium eorum, quæ ad animæ tuæ salutem conducunt.

Ille, aiebat Ethnica fœmina, qui amorem in me excitauit, idem abstulit, & custodit secum in sepulchro; Si gentilis adeousque despexit illecebras, quid non polliceamur

nobis de vidua

Christiana?

Alia

Alia pro viduis documenta. S. Augustini.

Si filijs auctæ sunt, educent eos in timore Dei, & hoc præceptū earum studium sit, neq; tā glorientur se habere filios, quàm quod bonos habeant.

Si decreuerunt persistere in statu viduali, agant Deo optimo gratias, qui talem mentem inspiravit ipsis, nec sibi aliquid tribuant, sed totum diuinæ Maiestati.

Non contemnat viduas, cui non lubet vivere in viduitate: quia dona Dei multiplicia sunt, & variè diuiduntur.

Omne studium quo sibi deuincire solebat maritum, transferat ad placandū sibi Deum, cui quō uolentius placebit, tā o beatior futurus est, sicut è conuerso, quò tenacius adhæret Mundo, eò magis alienat à se Deum. Curet placere Deo per pulchritudinē animæ nempe humilitatem, castitatem, sapientiam & dilectionem.

Succedant delicijs carnalibus delicijs spirituales ut puta, lectio, oratio, pia meditatio, frequentatio bonorum operum

perum, spes vitæ æternæ, eleuatio mentis in Deum, & perpetua pro acceptis beneficijs gratiarum actio, nam tales oportet esse delicias viduæ bonæ & Christianæ.

Studiofiffimè caueat, ne in vicem amoris mariti succedat amor diuitiarū, multæ enim fœminæ, & si viciffent lafcuiam, non tamen superarunt auaritiã, tantò impotentius postmodum amantes aurum & argentum, quantò virilius antè concupifcentiam membrorum represserant. Intenta fit quoufque fanitas patitur, ieiunijs ac uigilijs.

Deum ex toto corde amet; hac enim ratione sentiet alleuari sarcinam laboris & tribulationis suæ, & non minus dulcem, quàm fit uenatoribus, piscatoribus, & Mercatoribus occupatio sua. Si autem hi tantopere gaudent ac gloriantur præda sine lucro suo, quantò iustius lætandum est conciliato, & lucrifacto Deo?

Famam bonam uidua conseruare meminerit, non ut ipsa laudetur, sed quo Deus [glorificetur & ædificetur proximus, nec quisquam scandalū reterat: quia extinguere famam propriã, unde proximus spiritualiter occiditur, crudelitas est.

Quam-

Quamobrem abstinere tenetur non tantum à malo opere, sed & ab omni re, quæ speciem mali præ se fert, ne cui vel conuersatione vel loquela, & similibus occasio præbeatur malè suspicandi, detrahendi, aut idem audiendi, cum boni exempli gratia, omnia genera bonorum operum inchoanda sint.

Quod si rebus optimè gestis, cito demeritum suum tamen diffametur, ad patientiã recurrat, addo & ad legitiã quia merces ipsius copiosa erit in celo, ~~si in terra~~ ~~meritis ad finem vite usque~~ impertegsa constitit. Vidua, quantumcunque nobilis, sana, Diues, & proles aucta sit, debet non hominibus reputare se desolatam in præsentis Mundo, & non sectari cõsolationes, nisi in Deo tanquã peregrina super terram, in exilio constituta subiacens metuendis in valle lacrymarum periculis, remota adhuc ab æterna fælicitate, & de eius possessione incerta; quapropter desceant conditionem suam cum Dauide & Apolo.

Diui-

Diuitiæ si affluant, non apponat cor
suum.

Non gaudeat numero filiorum, nisi
viderit eos proficere in timore Dei, &
modestia Christiana.

Omniùm maximè detestetur avari-
tiam, cum scriptura dicat, nihil esse sce-
lestius avaritia, nihil iniquius, quàm a-
mare pecuniam, quia auarus pro auro
vendit animam suam, & Avaritia, te-
ste Apostolo radix est omnium malo-
rum, vt nihil mirum sit, Christum in
Euangelio difficultatem, quam habe-
bunt avari in ingressu cœli tã opere ex-
aggerasse. Facilius trahitur camelus per
foramen acus, quàm diues in regnum
cœlorum. Ceterùm per diuitias, res om-
nes terrenæ designantur. Hęc viduis se-
ntio perpendenda sunt.

S. Hieronymus, do cens demetria de
nobilissimâ, opulentissimamque si rã
Romanam qualiter se deberet occupa-
te interdum; Vbi expediueris, inquit,
psalmodiã & orationes, non cõsides
otiosa, sed apprehendes lanam & linũ,
nobis, & colliges etiã quod sodale no-
uerint. Tũ ad Texturã suã accõmoda-
Texte

Texe telam & retexe si opus sit. Et in
 huiusmodi negotio proluxa dies cuius
 opinio tua decurret; caue interea
 in tergum reijcias curam animę salua-
 bis Te, & attrahes proximas, & eris
 Magistra sanctę conuersationis, lucci-
 facies sodalium animas, multos erro-
 res, qui eo tempore accidere potuissent
 præcauebis. Nam, sicut scriptura loquitur;
 anima otiosa plena est malis delicti-
 zis. Neque enim persuasum tibi esse
 debet, Deum te dotasse diuitijs, ut otio
 distillas. Sed ut labori insistes, & labora-
 do respicias ad voluntatem eius cui
 nihil grauius euenire potest quam dare
 pauperibus de labore manuum tuarum;
 hi quippe si iudicio ipsius expendantur,
 omnes facultates tuas longè excellent.

Idem S. Hieronymus instruens Lætiā
 nobilem Romanam, quomodo Pau-
 lam filiulam suam educare deceat, ita
 loquitur.

Anima, quā oportet esse tabernacu-
 lum viuētis Dei, hoc tantum audire &
 loqui discat, quod pertinet ad timorem
 Dei, non lædantur aures ipsius obscœ-
 nis colloquijs, procul sit à cantilenis
 mundanis, & à cunis affuescat ad psal-
 modiam spiritualem; Remota sit à ser-
 uis lasciuiz deditis, & consodales ip-
 sius

lius à familiaritate sæcularium personarum abstineant, ne illi grauissimo damno suo virus instillent, quod ex alijs ipsæ imbibent.

Iungantur ei sodalis eiusdem disciplinae capaces, vt earū virtute ad progressum extimuletur. Quod si in pigritiam abiret, ne responsionibus percellatur, sed excitetur ingenium & natura ipsius, exhortatione mansueta quatenus gaudium concipiat ex beneficijs, & de erratis indoleat. Summo opere verò caueatur nè propositum studiū odio habeat, ideoque probum illi magistrum, virum ætate maturum, & doctrina secundum prospicito. Non discat in iuuenture, quæ iam haud profutura videatur in adulta ætate, difficile siquidem obolere est inueteratas consuetudines præsertim malas. Nutrix eius ne sit superba, ne lasciuia, ne blāda, sed modesta, erga omnes dulcem se præbeat, vt vnusquisque experiatur, ex Matre prodijisse rosā. Doceatur cui Regi mācipata, cui militiæ adscripta sit videlicet Christianæ. Caue auriculas illi perforas, faciem quam Deus sibi consecrauit fucis oblinis, collum monilibus oneres, & caput margaritis, Cristas nè

erigito, quia indicium gerunt flammę
infernalis. His gemmis potius ornata &
locupletata appareat, quibus compa-
rari potest pretiosissima margarita
CHRISTVS IESVS sponsus animę
ipsius.

Prætextatę Matronę Romanę in
mentem veniat, quę, cum à Marito
Hymmetico, auunculo Eustochij vir-
ginis exuere eam consueto habitu in-
beretur Marito obtemperans, in qua-
dam veluti iudas capillū Eustochij ere-
xit, vt ita propositum virginis & Mariti
desiderium superaret. At eadem nocte
vidit in somnis contrastantem sibi
Angelum domini, voce terribili sic in-
terminantem:

Tu nē Prætextata, præceptum mariti
tui præponere mandato CHRISTI.
Tu caput consecratę D B O virginis
facrilegis manibus atrectare? Ex
hoc igitur momento ille exarescent,
& inter cruciamenta consideres im-
piam temeritatem tuam; & paulo
post ad infernum præcipitabere: & nihil
destiteris ab hac nequitia mox filijs &
marito orbabere. Atque hæc omnia ta-
lem exitum sortita sunt & repentina

mors peenitentiae ipsius tarditatem ex-
 cepit. Sic inuehitur Christus in profa-
 natos Templi sui. Sed tuetur gem-
 mas & ornamenta sua quae dicta cupio
 ad instructionem tuam, ut noris quo
 timore & sollicitudine praestanda sint,
 quae Deo promissimus. Heli Sacerdos
 offendit Deum, quia peccata filiorum
 suorum non plexit. Vir non potest fie-
 ri Episcopus, si filios habeat malae fa-
 mae & vitae. Pariter scriptum est matrem
 fore saluam per filios dummodo fide-
 lis sit & sese a sanctimonia & hone-
 state non separat. Si obligaris instruere
 filios tuos etiam adultos, quanto ar-
 tius teneris erudire, illos dum pusilli
 sunt, & nesciunt inter bonum & malum
 distinguere? Si diligentissime praecaus
 ne filia tua alicunde laedatur, ut quid
 non impedis, ne violetur ab vniuerso
 Mundo, siue diabolo, aut bibat ex au-
 reo poculo Babylonis pleno immun-
 ditia & vanitate? Ne euagetur foras cum
 Dina, ut videat mulieres regionis pere-
 grinae; aut properet ad tripudia & cho-
 reas, aut in alias id genus miseras
 mundanas ac diabolicas se se indi-
 cat?

Non

Non enim propinquantur venena mani-
festa, sed occulta, & immixta delicatissimis
cibis; & vitia non rarò sub specie
virtutis hominem decipiunt.

Cùm deinde adoleuerit, comitetur
te ad Ecclesias prodeuntem, nec alibi
inueniatur, nisi aut in sacris templis,
aut domi suæ, orationi vacans exem-
plo Mariæ, quæ ab Angelo sola in cubi-
li offensa fuit: vnde præsentia ipsius il-
la turbari, quia præter morem ipsi eue-
nit, vt virum cõspiceret. Quærat spon-
sum Dominũ Iesum in cubiculo suo, &
charissimè foras egrediatur, nè satelli-
tes diabolici inuentam violent & vul-
nerent. Modicum vinum propter sto-
machum adhibeat. Aures ocludat so-
nis & strepitui qualicunq; nec se excite-
tur, quem in finem, aut cuius gratia
fuerint excitat. Quotidie fac rationem
tibi reddat actionum suarum, & talem
te illi præbe, semper vt in te notet
quod imitari delectet. Absit vt malo
exemplo illam seducas. Compendio-
sius eam docebis opere, quàm verbis,
boni mores facillimè dilabuntur.

Ne permiseris, vt pedem domo effe-
rat, nisi se comite, aut versetur cum iu-
uenibus; sed amicitiam colat cum vir-
gini-

ginibus bonam, sanctamque, ita ut illarum exemplo ad orandum & psallendum sponso Creatori suo assuefeat. Horrorem illiingere societatum lasciuarum, sed honestarum, grauium ac deuotarum. Discat exercere lanam & linum, intorquere fila, nere & texere acu pingere, & sarcire. Mollitiem vestimentorum missam faciat, & habitu incedat, utili, non pomposo, concludens prandium cum appetitu, ut idonea sit, cuius anima sublata mensa, oratione & psalmodia, recreetur. Veruntamen discretionem colat, nec eo usque in ieiunijs progrediatur, ut postmodum ad necessarias occupationes inepra, & infirma remaneat. Quod si in villam tibi excurrendum, filiam ne domi solam desere, sic non sciet viuere absque te, & vehementer pauebit, si tibi se solam praeter morem agnouerit. Non sermocinetur cum alijs foeminis praecipue incognitis. Vice Serici, & vationum, libros pios circumferat, non tamen superbe vestitos, vel imbutos auro.

A lectione vero scriptorum mendacium, vel fabulorum extreme abstinereat. Iurare vel mentiri nequaquam ausit; & si supra dicta praestiteris, ab-

finis

168 SPECVLVM VIVITAT.
finitis angoribus, & ærumnis liberam
te experies, lucraberis animam filie
tuæ; in duplicem matrem illi futuraes,
& geminam in cælo coronam à Rege
gloriæ reportabis, qui est bene-
dictus in sæcula.

Amen.

Finis Tertiæ Partis.

INDEX

INDEX RERVM
QVAE IN HOC O-
PVSCVLO CONTI-
NENTVR.

Q uod sint species castitatis pag.	4.
Causa propter quas laudatur casti- tas. vidualis.	5
De veris viduis.	9
De intentione vera vidua.	15
Quid requiratur ad vitam aeternam conse- quendam.	16
Documenta S. Pauli quae spectant ad vi- duas.	20
Quomodo quadam vidua, quae alijs ma- gis praestant habeant magis meriti,	22
De verarum viduarum sollicitudine & cura.	22
De virtutibus & operibus spectantibus ad ipsas viduas.	28
De in superabili patientia quam vidua de- bent habere in omni sua aduersitate	34
Causas cur vidua debeant esse patien- tes.	35
De	

INDEX

De ieiunio viduarum.	37
De viduarum oratione.	46
Quid requiratur in oratione.	48
An sit bonum persuadere viduis, vel mar- tatis, ut Deo faciant votum seruandi vidua'em castitatem.	53
Quomodo vidua debeat alijs dare bonum exemplum.	62
De doctrina viduae.	63
Quid vidua agendum cum filijs suis, alijs.	66
Quomodo vidua possit peruenire ad perfe- ctionem virtutum.	70
De viduarum pudicitia.	70
Exempla de quibusdam qua seruauerunt vi- ram viduitatem.	73
Quantò in honore apud Romanos deos fuerit vidua'alis castitas.	77
Quomodo vidua qua frequentatur Sacra- menta & vivit uti conuenit, debeat fu- gere peccatum mortale.	83
Peccati mortalis qua mala.	94
Utilitates qua ex consideratione peccati sequuntur.	101
Venialia peccata fugienda ut pestis.	102
Quaestio in qua explicatur quàm grauis sit peccatum veniale.	104
Damna qua per veniale peccatum causan- tur.	105
Exigua cura peccati venialis procedit ad ex-	105

R E R V M

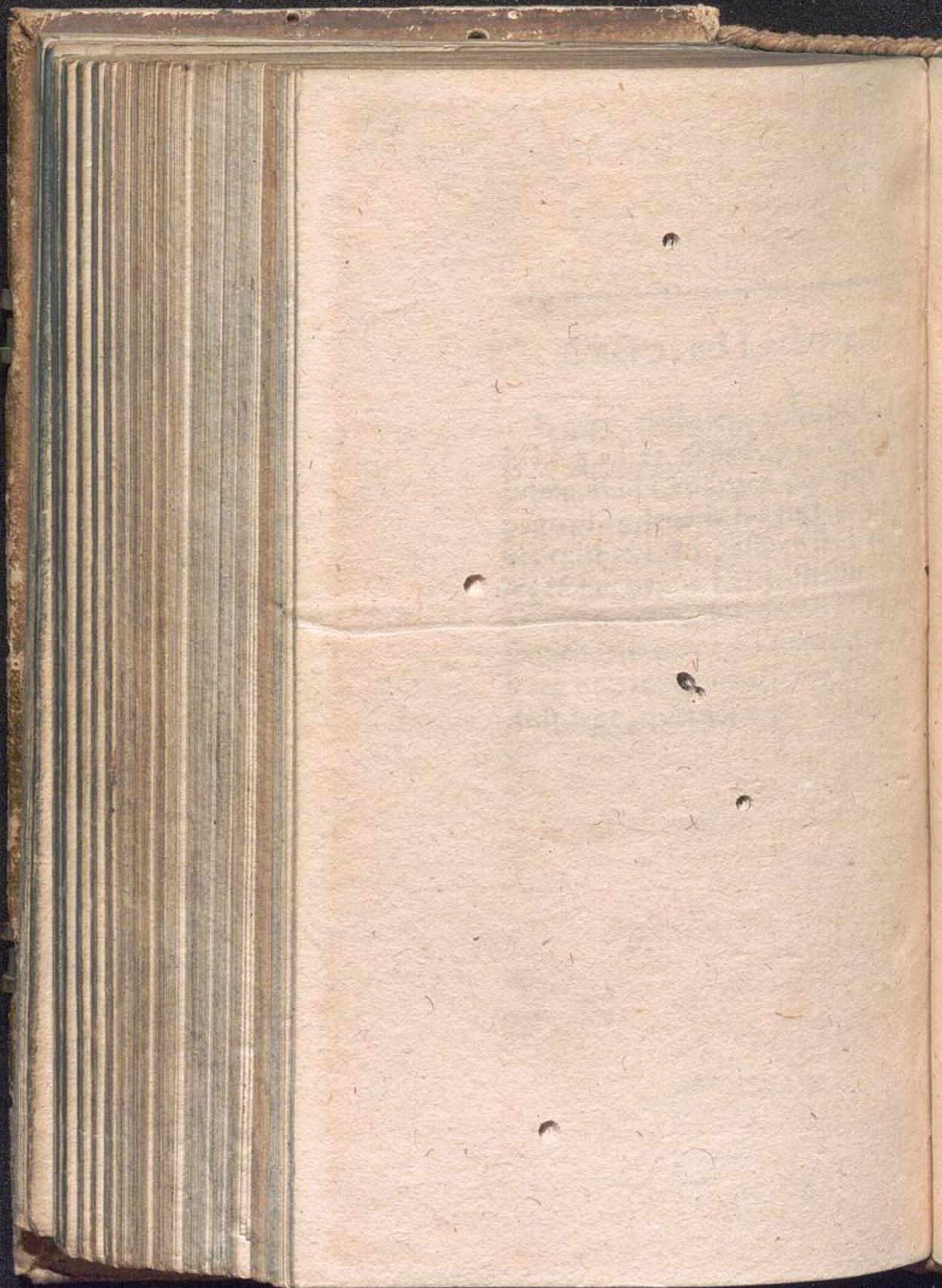
exiguo amore erga Deum.	109
Peccatum veniale valde nocivum.	110
Remedia contra peccatum veniale.	112
Tria peccata maximè cauenda, qua frequentanti Sacramenta maximè sunt contraria.	113
Peccandi occasio fugienda.	118
Quod vidua spiritualis, debeat relegare & proscribere omnes vanitates, utpote superfluum ornatum. & alios omnes fucos atque similia.	121
Qualem deceat esse intentionem bona vidua in perceptiène Eucharistia.	132
Finem in omni actione considerandum esse ibid.	
Quotuplici fine ad communionem Eucharisticam accedendum sit.	135
Oratiuncula, qua usu veniunt, ubi dictis finibus communio frequentatur.	137
Impedimenta progressus spiritualis que bona vidua sollicitè declinanda sunt.	138
Documenta S. Hieronymi pro viduis & matronis Christianis.	141
Bonam viduam non posse simul vacare Deo & mundo.	126
Alia pro viduis documenta S. Augustini.	158

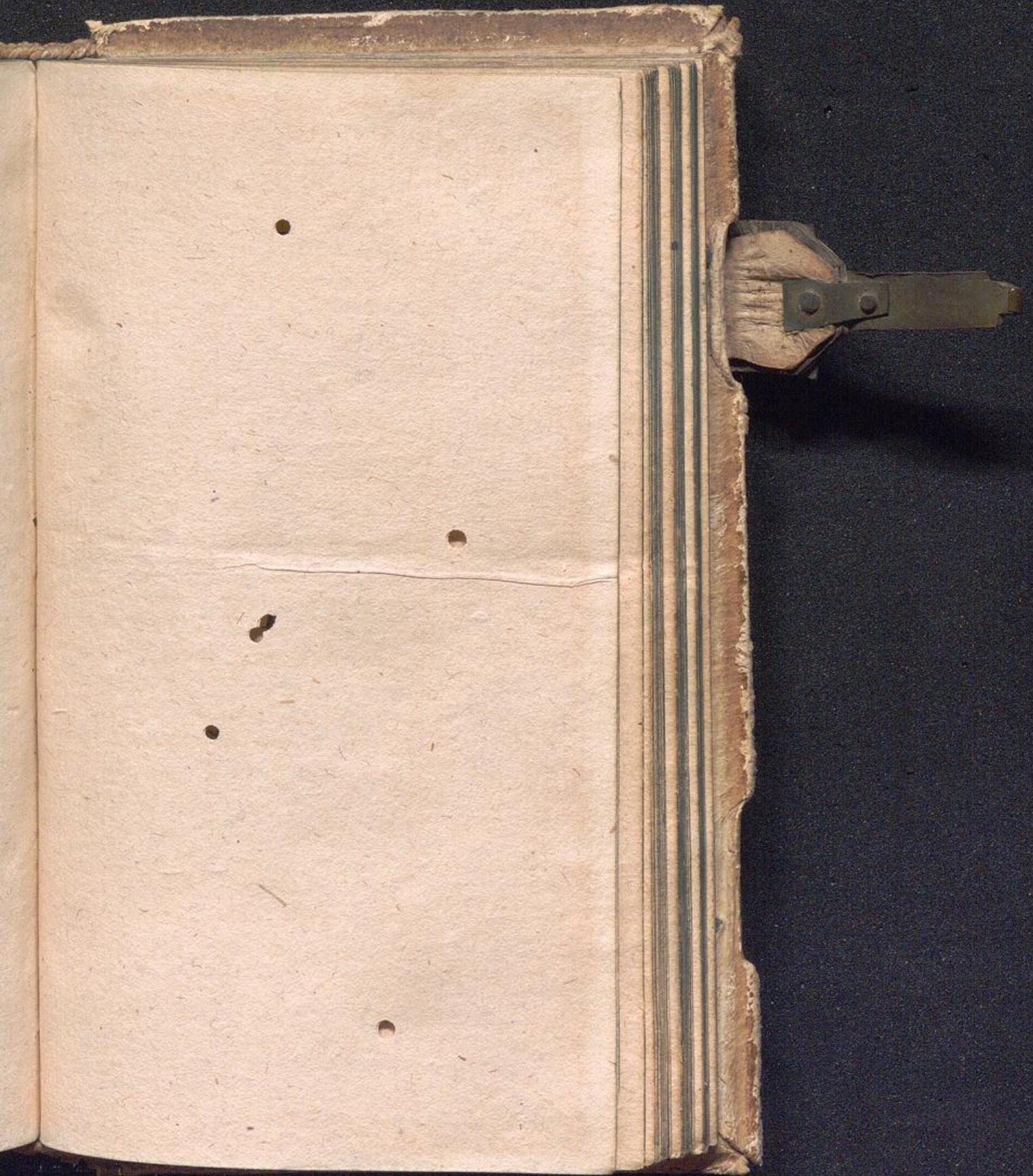
F I N I S.

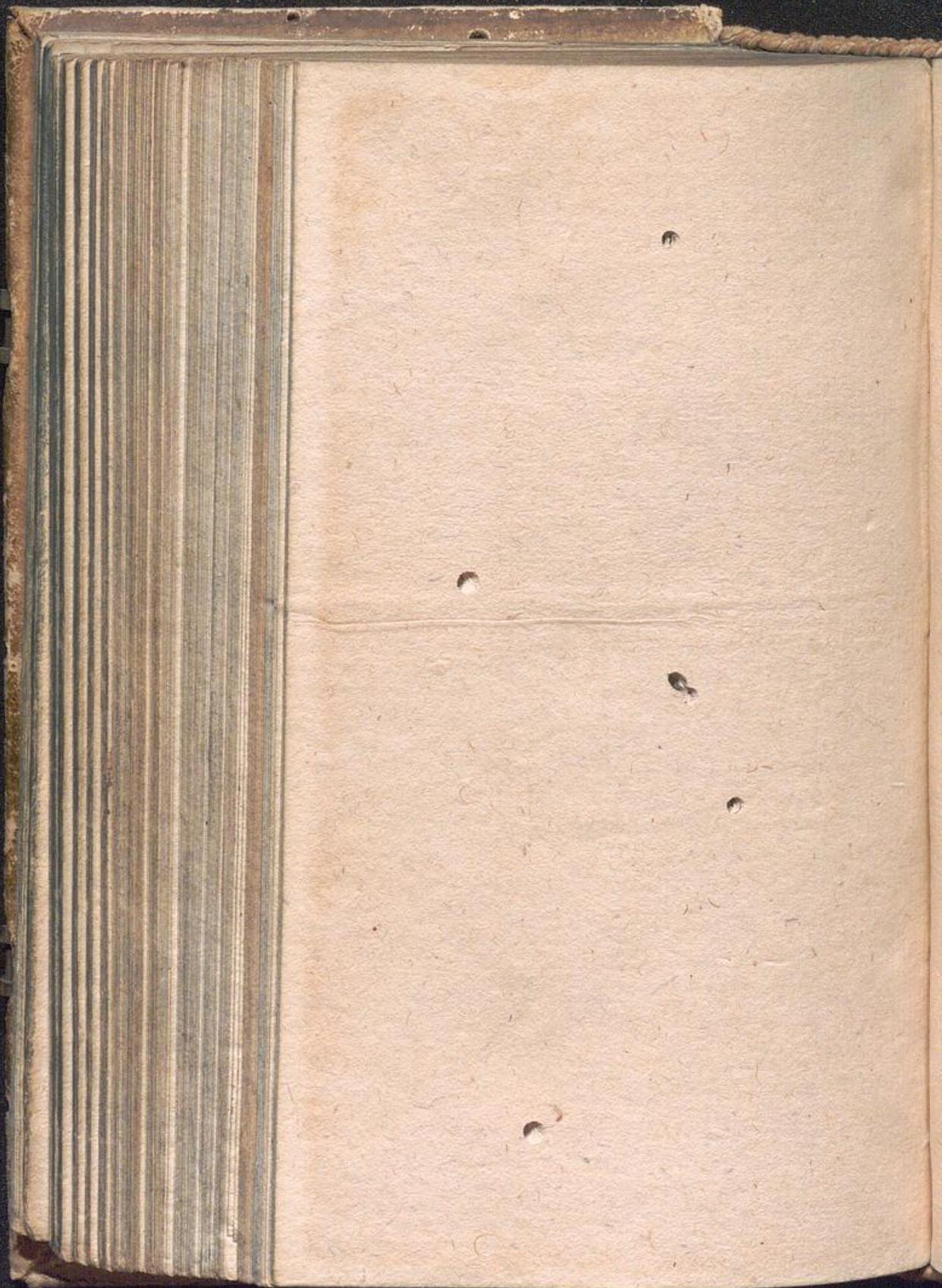
Auctor ad Lectorem.

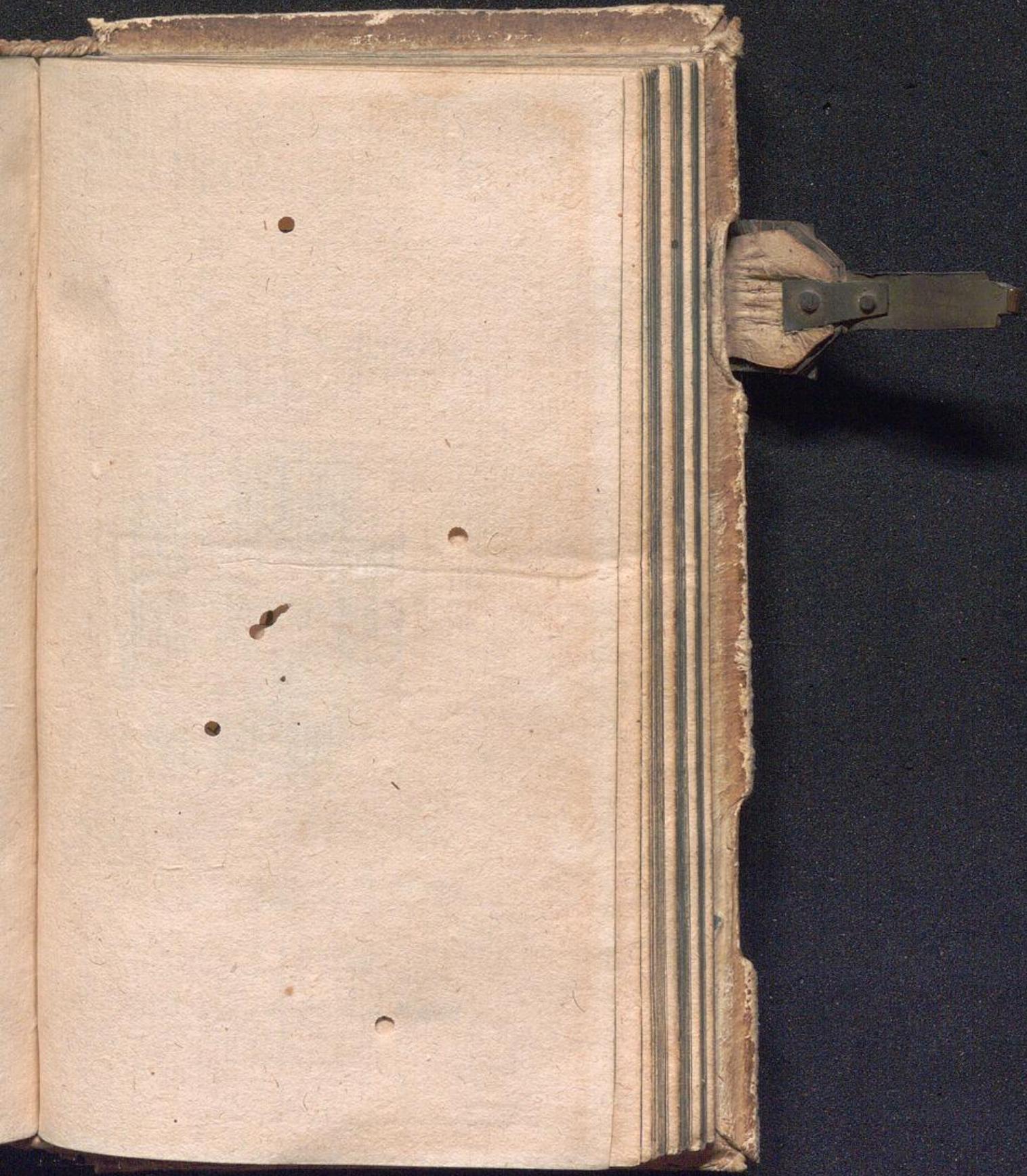
L. 4. pro ailiu lege vtilia. pa. 6. l. 5. pro
in l. à. p. 8. l. 25. adde & p. 9. l. 14. pro qu
l. quia. Ibid. l. 20. legen. pro quæ; qua
pag. 13. l. 27. lege. & magis. p. 14. l. 1. leg
vel ex. Ibid. l. 18. l. possunt ib. l. 28. pro
legen. per. pap 16. l. 25. l. affectum p. 21. l.
ez. leg. quod ad. ib. sequenti l. leg. con-
sequendam. p. 23. l. 7. l. quoad. pag. 24. l.
6. leg. non inveniendi illum Ibid. l. per
nult. lege, nutantem pro mutatam.

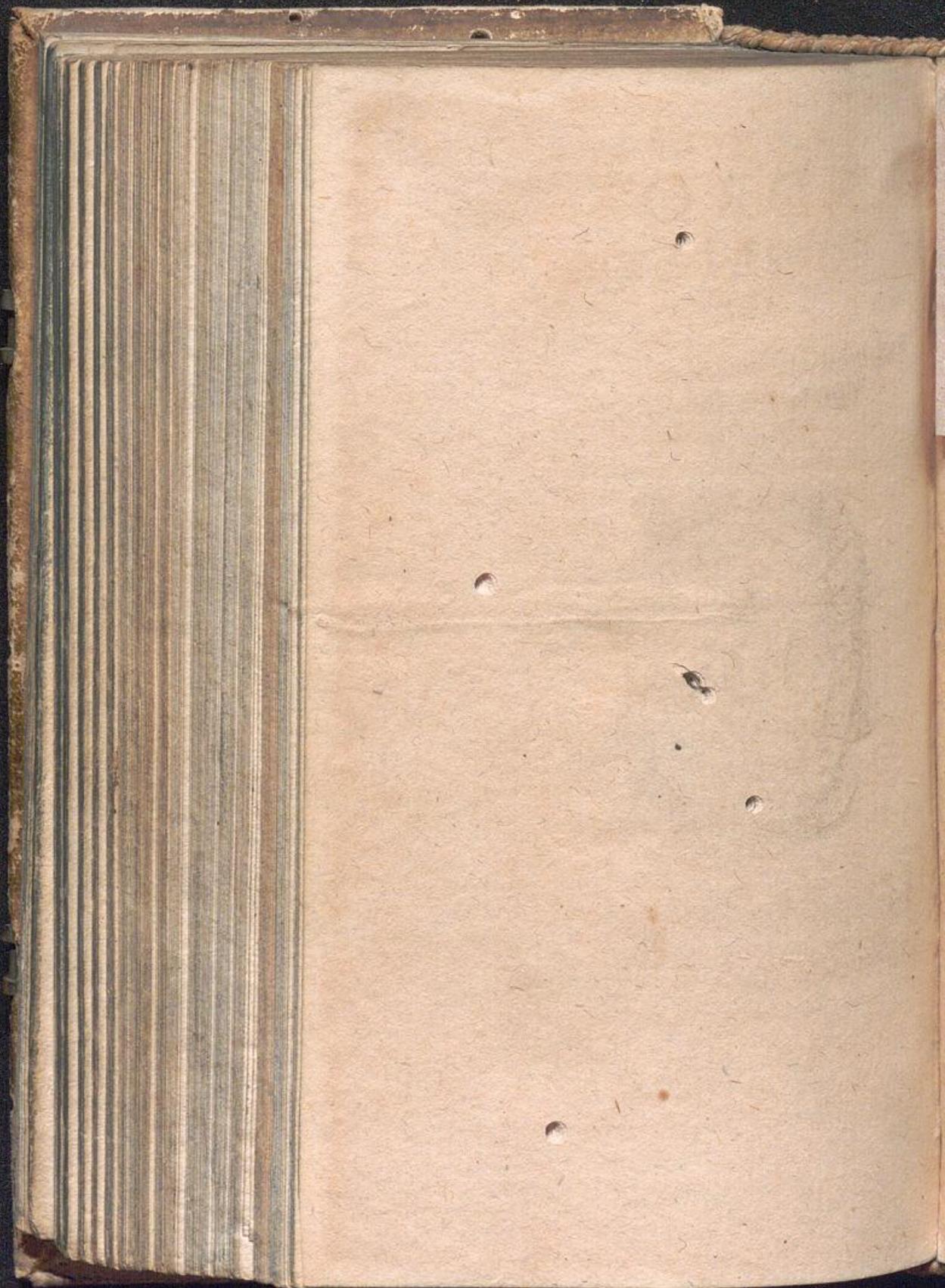
s. pro
o qui
quia
lege
pro
24. l.
con-
24. l.
l. pe
m.

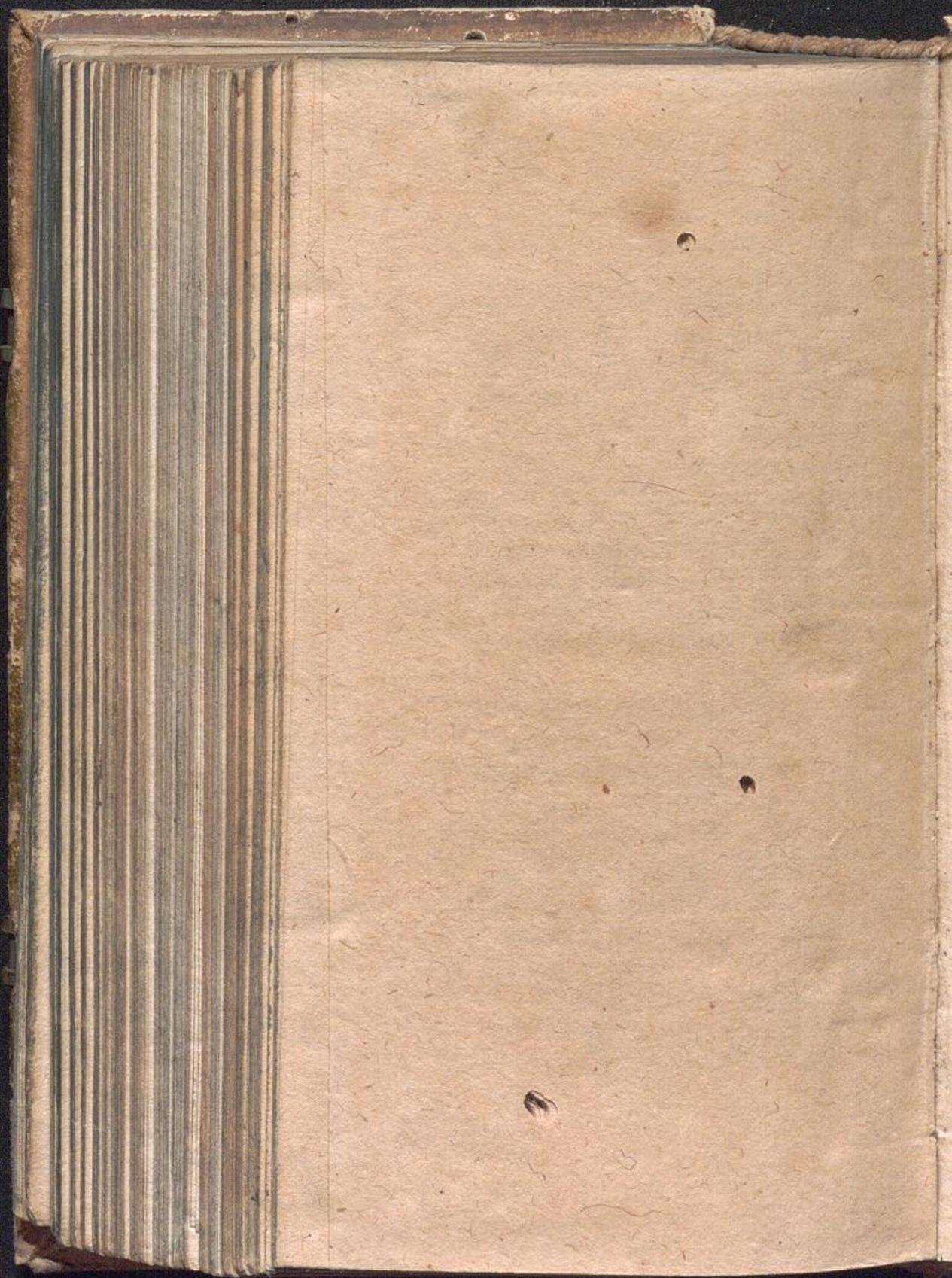

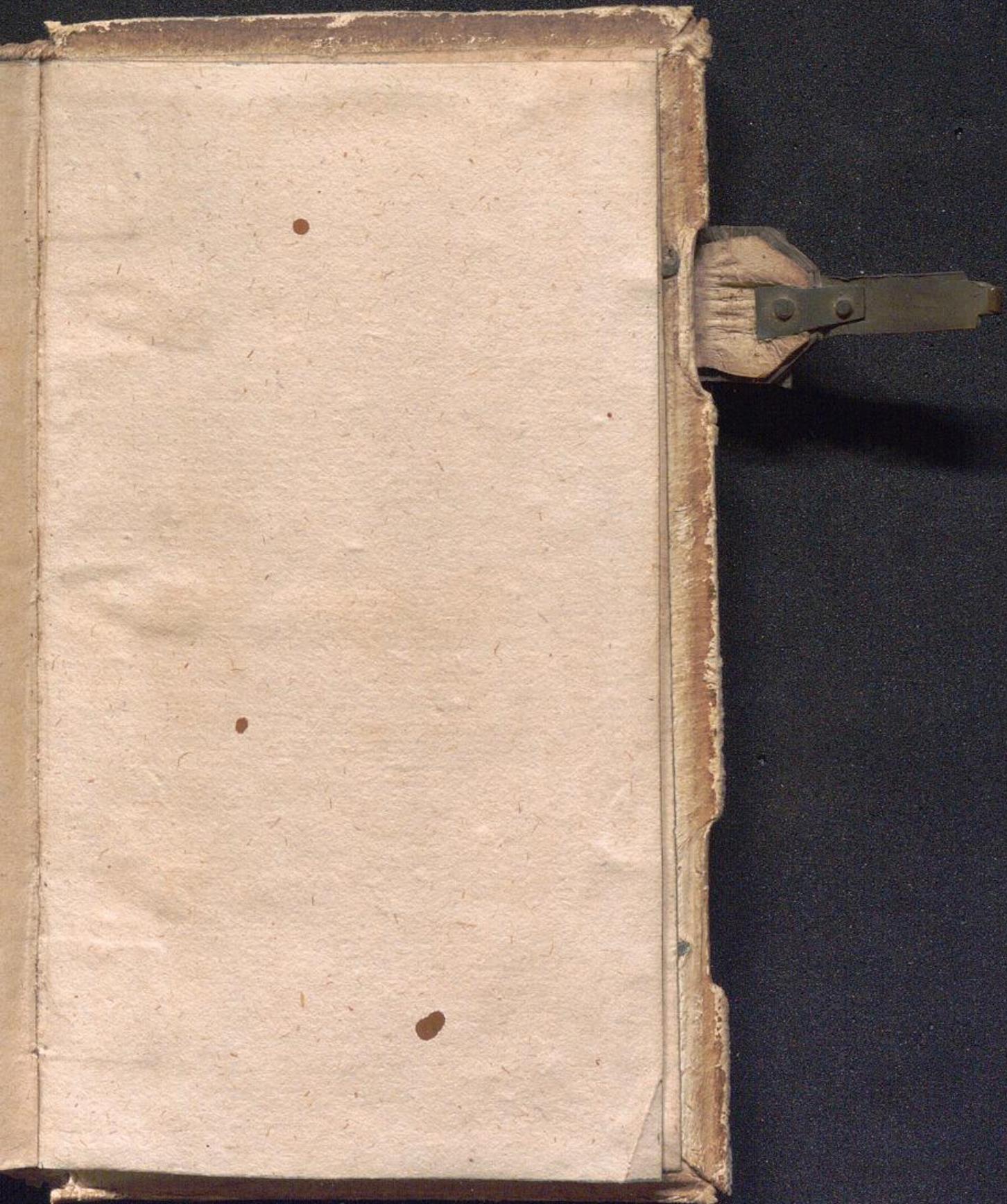

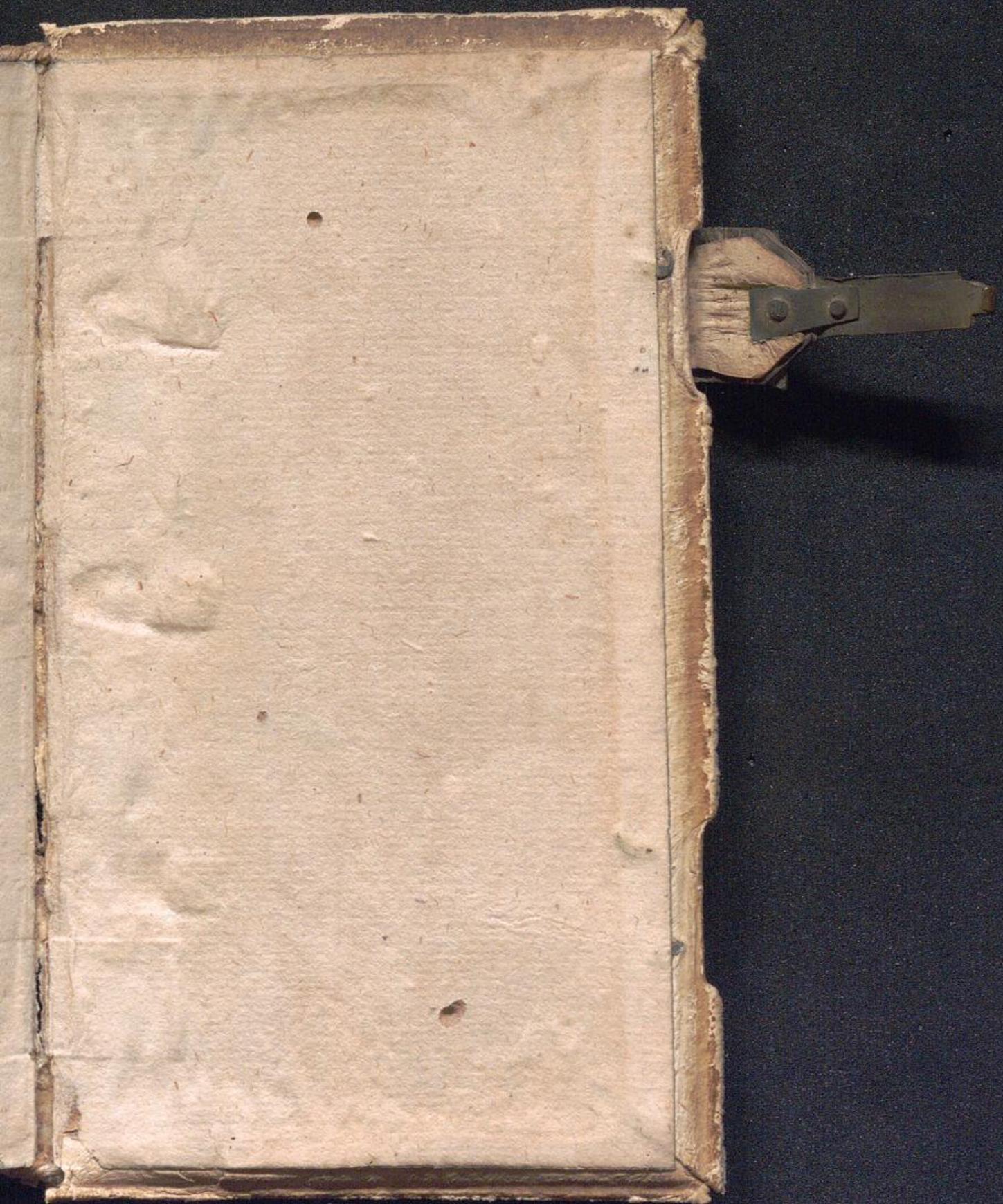

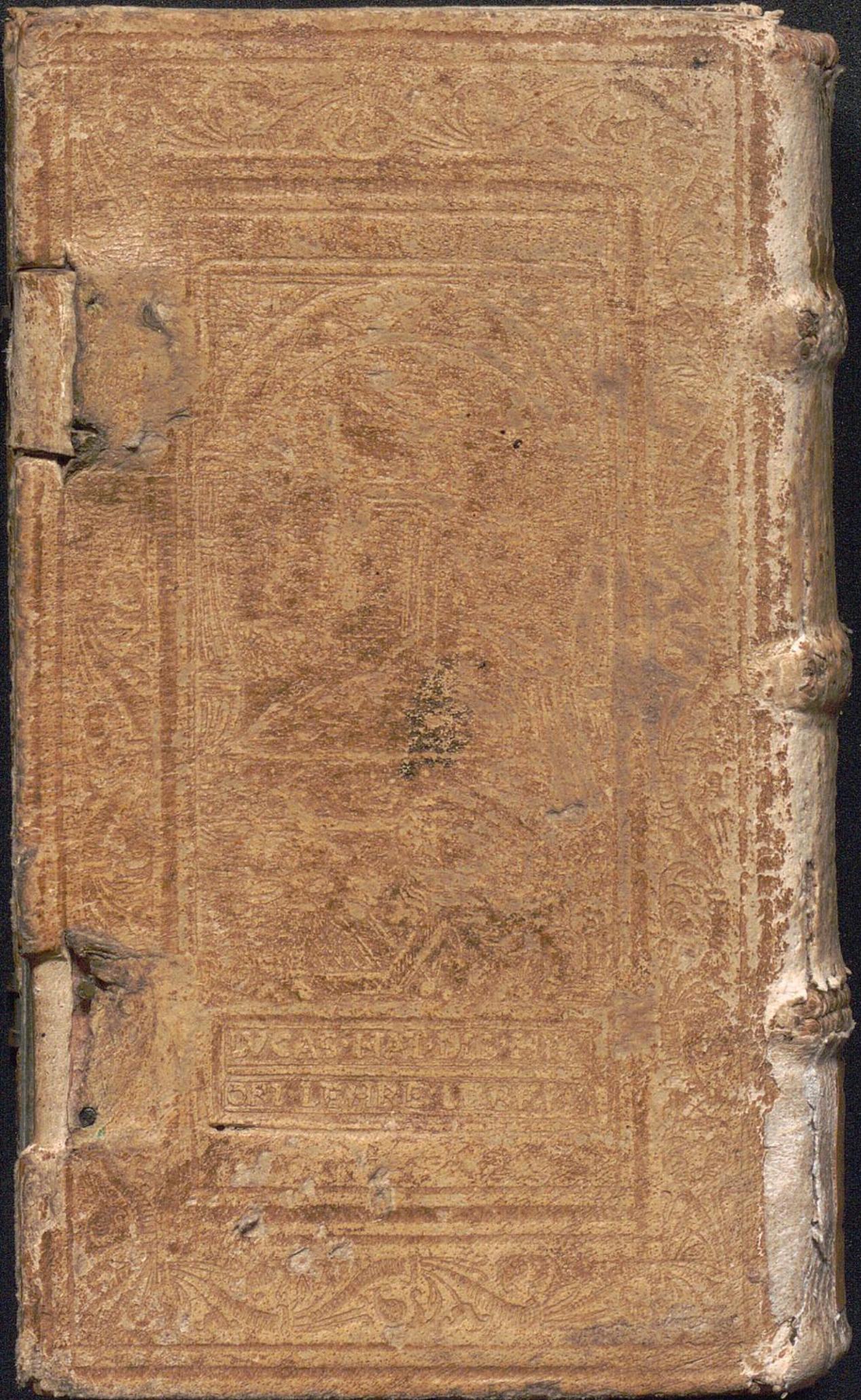

IN CASTRUM PADERBORNENSEM
SACR. THEOLOG. LIBRARIUM

Th
2836